

REPUBLIKA SRBIJA
USTAVNI SUD

B I L T E N

Broj 1/2003

BEOGRAD, 2003. godine

S A D R Ž A J

strana

I IZBOR ODLUKA, REŠENJA I ZAKLJUČAKA USTAVNOG SUDA DONETIH OD 1.01.2003. DO 24.07.2003. GODINE	1
1. Zakoni	1
2. Uredbe Vlade Republike Srbije	117
3. Propisi drugih republičkih organa	141
4. Propisi i opšti akti gradova i opština	153
a) Opština i grad	155
b) Građevinsko zemljište	165
v) Urbanizam	181
g) Komunalne delatnosti	191
d) Lokalni javni prihodi	214
đ) Mesne zajednice - samodoprinos	221
5. Opšti akti preduzeća ustanova i organizacija	229
a) Radni odnosi	231
b) Stambeni odnosi	241
v) Javna preduzeća	257
6. Sukob nadležnosti	265
7. Ostali akti	275
II PISMA NARODNOJ SKUPŠTINI REPUBLIKE SRBIJE	283
III PREDMETNI REGISTAR	293

**I IZBOR ODLUKA, REŠENJA I ZAKLJUČAKA
DONETIH OD 1. 01.2003. - 24.07.2003. GODINE**

1. ZAKONI

Zakon o posebnim uslovima i načinu izmirivanja dospelih obaveza po osnovu javnih prihoda ("Službeni glasnik RS", broj 48/99)

- čl. 1. i 2.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 1. Zakona o posebnim uslovima i načinu izmirivanja dospelih obaveza po osnovu javnih prihoda ("Službeni glasnik RS", broj 48/99), u delu koji glasi: "doprinosi za obavezno socijalno osiguranje", u vreme važenja, nije bila u saglasnosti s Ustavom.

2. Odbijaju se predlozi za utvrđivanje neustavnosti i ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 1. i 2. Zakona, osim u delu člana 1. Zakona navedenog u tački 1. izreke.

Predlogom ovlašćenog predlagača pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti odredaba čl. 1. i 2. Zakona navedenog u izreci.

Predlagač osporava navedene odredbe Zakona sa stanovišta odredaba čl. 13, 52, 55, člana 68. stav 2. i člana 119. stav 1. Ustava Republike Srbije, kao i člana 24. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srbije.

U predlogu je navedeno da se sredstva za penzijsko i invalidsko osiguranje obezbeđuju iz doprinosa koja plaćaju osiguranici i poslodavci i da se mogu koristiti samo za namene određene zakonom, odnosno za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Imajući u vidu pravnu prirodu prava iz ovog osiguranja kao ličnih materijalnih prava, prema mišljenju predlagača, obveznici doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje ne mogu biti oslobođeni obaveze plaćanja doprinosa za ovo osiguranje. Predlagač ističe da se pravo na penziju stiče i ostvaruje zavisno od dužine i obima ulaganja sredstava za penzijsko i invalidsko osiguranje. Dužina ulaganja sredstava izražena je kroz staž osiguranja, s tim što vreme koje je osiguranik proveo na radu, po osnovu koga je obavezno osiguran, ne predstavlja istovremeno i staž osiguranja, ako nisu uplaćeni dospeliznosi doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Predlagač smatra da je osporenim odredbama Zakona narušen ustavni princip jednakosti građana, s obzirom da se obveznici koji su oslobođeni plaćanja preostalog osnovnog duga i obračunate kamate dovode u povoljniji položaj u odnosu na obveznike koji su redovno plaćali svoje obaveze po istom osnovu. Navedenim zakonskim rešenjem, prema mišljenju predlagača, povređena je i ustavna obaveza plaćanja poreza i drugih dažbina, jer se izmirivanje dospelih obaveza po osnovu javnih prihoda ne može sastojati u oslobađanju od obaveze plaćanja, što se posebno odnosi na doprinose za obavezno socijalno osiguranje.

Predlagač navodi da oslobađanje od obaveze plaćanja navedenog doprinosa ima za posledicu deficit sredstava Fonda iz kojih se alimentiraju obaveze korisnicima stečenih prava, što dovodi do kašnjenja u isplati penzija i predstavlja specifičan oblik ograničenja stečenih prava koja dospevaju mesečno, što je u suprotnosti sa članom 24. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srbije.

Predlogom je osporena i ustavnost odredaba čl. 1. i 2. navedenog Zakona u odnosu na ustavne principe iz člana 57. stav 1. i člana 69. stav 3. Ustava Republike Srbije.

Naime, u predlogu je istaknuto da se davanjem pogodnosti samo pojedinim obveznicima po osnovu poreza i drugih javnih prihoda povređuje ustavno načelo iz člana 57. stav 1. Ustava kojim se zajemčuje da se privredne i druge delatnosti obavljaju pod jednakim uslovima, što po mišljenju predlagača, znači da se i obaveze koje proističu iz obavljanja delatnosti izvršavaju pod jednakim uslovima. Predlagač navodi da se osporenim odredbama Zakona vrši diskriminacija subjekata koji vrše vanprivrednu delatnost kao i drugih subjekata koji vrše usluge ličnim radom, jer se stavljaju u neravnopravan položaj u odnosu na subjekte koji obavljaju privrednu delatnost. Pored ovoga, osporenim odredbama Zakona daju se pogodnosti subjektima koji su ekonomski znatno jači od obveznika koji nisu obuhvaćeni istim pogodnostima, čime se povređuje odredba člana 69. stav 3. Ustava kojom je propisano da se obaveza plaćanja poreza i drugih dažbina utvrđuje prema ekonomskoj snazi obveznika.

Takođe, predlagač ističe da se zakonodavac u članu 1. Zakona poziva na Odluku o jedinstvenoj klasifikaciji delatnosti koja je prestala da važi 31. decembra 1997. godine, saglasno članu 10. Zakona o klasifikaciji delatnosti i registru jedinica razvrstavanja ("Službeni list SRJ", broj 31/96), te da razvrstavanje obveznika prema osporenom Zakonu nije izvršeno u skladu sa važećim propisima.

Inicijativom je zatraženo pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredaba čl. 1. i 2. navedenog Zakona sa stanovišta člana 52. Ustava kojim je normirano da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom, kao i sa stanovišta člana 53. stav 1. Ustava kojim je proklamovano načelo da je svako dužan da se pridržava Ustava i zakona.

Inicijator navodi da su davanjem određenih pogodnosti obveznicima navedenim u ovom Zakonu dovedeni u neravnopravan položaj obveznici javnih prihoda koji su uredne platiše u odnosu na obveznike koji nisu izmirili svoje obaveze po osnovu javnih prihoda.

Saglasno članu 15. stav 2. i članu 64. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS" br. 32/91 i 67/93), predlozi i inicijativa dostavljeni su Narodnoj skupštini Republike Srbije na odgovor, odnosno mišljenje. Pošto Narodna skupština nije dostavila odgovor, odnosno mišljenje u ostavljenom roku, Ustavni sud je postupak nastavio, na osnovu odredbe člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Odredbama člana 1. Zakona o posebnim uslovima i načinu izmirivanja dospelih obaveza po osnovu javnih prihoda propisano je koji obveznici mogu u celini izmiriti dospеле obaveze po osnovu poreza i drugih taksativno nabrojanih javnih prihoda do 31. decembra 1998. godine, pod uslovima i na način koji su propisani ovim zakonom, tako da se izmirene obaveze smatraju izvršenim odgovarajućim obavezama u celini.

Odredbom člana 2. Zakona propisano je da obveznici iz člana 1. Zakona, koji do 31. decembra 1999. godine uplate 50% osnovnog duga (bez obračunate a neplaćene kamate) dospelog do 31. decembra 1998. godine, oslobađaju se plaćanja preostalog osnovnog duga i obračunate kamate.

Članom 52. Ustava Republike Srbije konstituisan je princip da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom. Članom 72. stav 1.

tačka 4. Ustava predviđeno je da Republika uređuje i obezbeđuje finansijski sistem i sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti.

Prema odredbama člana 40. i člana 68. stav 2. Ustava postoje tri vrste socijalnog osiguranja, a to su: zdravstveno osiguranje, penzijsko i invalidsko osiguranje i osiguranje za slučaj privremene nezaposlenosti. Ovim osiguranjem zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, pravo za slučaj trudnoće i porođaja, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i pravo na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice - pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja. Sve tri vrste osiguranja su, prema Ustavu, obavezna za zaposlene, a za druge građane prava iz socijalnog osiguranja uređuju se zakonom. Sredstva za ostvarivanje prava na osnovu obaveznog socijalnog osiguranja obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom.

Iz navedenih ustavnih odredaba proističe da je Republika ovlašćena da zakonom uređuje odnose u oblasti poreza i doprinosa. Sud je utvrdio da je plaćanje doprinosa za obavezno socijalno osiguranje ustavna obaveza, za svrhe koje su utvrđene Ustavom, te da se zakonom, ne mogu predvideti oslobođenja od obaveze plaćanja ovog doprinosa. U suprotnom, prema oceni Suda, dovelo bi se u pitanje ostvarivanje prava osiguranika koja su garantovana Ustavom, pošto je ustavna obaveza plaćanja doprinosa za obavezno socijalno osiguranje materijalna osnova prava osiguranika utvrđenih Ustavom.

Sud je konstatovao da su osporene odredbe Zakona prestale da veže istekom rokova propisanih Zakonom.

Članom 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka predviđeno je da, kada u toku postupka opšti akt prestane da važi ili je usaglašen sa Ustavom, odnosno zakonom, ali nisu otklonjene posledice neustavnosti, odnosno nezakonitosti, Ustavni sud može odlukom utvrditi da opšti akt nije bio u saglasnosti sa Ustavom, odnosno zakonom. Ova odluka Ustavnog suda ima isto pravno dejstvo kao i odluka kojom se utvrđuje da opšti akt nije u saglasnosti sa Ustavom, odnosno zakonom.

Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud je doneo utvrđujuću odluku u odnosu na deo odredbe člana 1. osporenog Zakona koji se odnosi na doprinose za obavezno socijalno osiguranje, s obzirom da su u vreme njenog važenja proizvedene posledice neustavnosti.

U pogledu osporavanja ustavnosti propisivanja oslobođenja i olakšica po osnovu poreza i drugih javnih prihoda, Ustavni sud je ocenio da je u granicama ustavnih ovlašćenja pravo zakonodavca da propisuje slučajeve i uslove pod kojima se određenim subjektima priznaju poreske i druge pogodnosti. Stoga se, prema oceni Suda, ne može dovesti u pitanje ustavnost osporenih zakonskih normi sa aspekta principa jednakosti građana iz člana 13. Ustava, kao i principa slobodnog obavljanja delatnosti pod jednakim uslovima iz člana 57. stav 1. Ustava.

Članom 69. stav 3. Ustava proklamovan je princip prema kome se obaveza plaćanja poreza i drugih dažbina utvrđuje srazmerno ekonomskoj snazi obveznika. Ustav, međutim, ne sadrži odredbu na koji način se ostvaruje ovaj princip, već je to prepušteno zakonodavcu. Propisivanje oslobođenja i olakšica po osnovu od poreza i drugih javnih prihoda, prema oceni Suda predstavlja jedan od načina da se obezbedi realizacija pomenutog ustavnog principa. Ustavni sud, međutim, ne može ulaziti u ocenu celishodnosti

zakonskih rešenja, jer je to izvan okvira njegove nadležnosti utvrđene članom 125. Ustava.

Sud je utvrdio da je prema članu 10. stav 2. Zakona o klasifikaciji delatnosti i registru jedinica razvrstavanja ("Službeni list SRJ", br. 31/96, 34/96, 12/98, 59/98 i 74/99) Odluka o jedinstvenoj klasifikaciji delatnosti ("Službeni list SFRJ", br. 34/76, 62/77, 70/80, 72/80, 77/82, 71/83, 68/84, 76/85, 28/86, 72/86, 78/87, 63/88, 6/89, 29/90 i 47/90) prestala da važi 31. decembra 2000. godine, što znači da je osporenim Zakonom izvršena kategorizacija obveznika u skladu sa tada važećim propisom.

Na osnovu izloženog, kao i člana 23. stav 3, člana 46. tač. 1. i 9, člana 47. tačka 3. i člana 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 17/2003)
 IY-200/99 od 23.01.2003.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", broj 42/02)

- član 1., član 7., član 10. st. 2. i 3., član 13., član 15., čl. 16. i 18. i član 19.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Utvrđuje se da odredbe člana 7, člana 10. st. 2. i 3, člana 13, člana 15. stav 3, čl. 16. i 18. i člana 19. u delovima koji glase: "Posle člana 79. dodaju se naslov i član 79a. koji glase", "član 79a.", "...iz člana 79.", "najkasnije do 1. jula 2003. godine", "... u narednom roku od šest meseci" i "... dužnosti i predsednika suda" Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", broj 42/02), nisu u saglasnosti s Ustavom.

2. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti člana 1. i člana 15. st. 1. i 2. Zakona iz tačke 1. izreke.

3. Obustavlja se postupak za utvrđivanje neustavnosti člana 19. osim delova ovog člana Zakona iz tačke 1. izreke.

4. Ukida se Rešenje Ustavnog suda o obustavi izvršenja pojedinačnih akata i radnji na osnovu čl. 7, 10, 15, 16. i 18. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", broj 60/02).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneto je više predloga i inicijativa za ocenu ustavnosti odredaba čl. 1, 7, člana 10. st. 2. i 3, čl. 13, 15, 16, 18. i 19. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", broj 42/02).

Vrhovni sud Srbije, okružni sudovi u Negotinu, Šapcu, Zaječaru, Smederevu i Sremskoj Mitrovici i trgovinski sudovi u Užicu, Valjevu, Novom Sadu, Zrenjaninu i Somboru pokrenuli su postupak za ocenu ustavnosti čl. 1, 7, 10, 15. i 16.

navedenog Zakona, a okružni sudovi u Pirotu i Prokuplju, pored tih članova, pokrenuli su postupak i za ocenu ustavnosti člana 18. Zakona.

Ustavnom sudu podneto je i više inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti, pored navedenih članova, i čl. 13. i 19. osporenog Zakona.

Beogradski centar za ljudska prava, Centar za antiratnu akciju, Fond za humanitarno pravo, Fond za otvoreno društvo, Komitet pravnika za ljudska prava i Liga eksperata - Lex uputili su Ustavnom sudu zajedničku predstavku u kojoj se osporava ustavnost ne samo Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama, nego i svih drugih pravosudnih zakona koji su doneti na sednici Narodne skupštine od 18. jula 2002. godine, kada i osporeni Zakon.

Osporene odredbe Zakona odnose se na: stalnost sudijske funkcije i nepremestivost sudija; izbor Velikog personalnog veća; način predlaganja izbora sudije od strane Visokog saveta pravosuđa i nadležnog odbora Narodne skupštine; pokretanje postupka za prestanak sudijske funkcije i za razrešenje sudija; postupak i način izbora predsednika suda; nemogućnost obavljanja sudijske dužnosti za vreme trajanja mandata od strane predsednika suda; utvrđivanje razloga i pokretanje postupka za prestanak dužnosti i za razrešenje predsednika suda kao i na posebne razloge za razrešenje sudija koje su izabrane po Zakonu o sudijama iz 1991. godine.

Prema navodima iznetim u predlozima i inicijativama ocena ustavnosti pojedinih odredaba osporenog zakona se zahteva iz sledećih razloga:

Predlagači i inicijatori smatraju da sudija u smislu člana 101. stav 1. Ustava Republike Srbije uživa stalnost sudijske funkcije "kao garanciju nezavisnosti sudske vlasti." Prema članu 101. stav 5. Ustava sudija ne može biti premešten protiv svoje volje. Premeštaj je, po mišljenju predlagača i inicijatora, moguć samo uz saglasnost sudije. Odredbom člana 1. osporenog Zakona omogućuje se premeštaj sudije u drugi sud i bez njegove saglasnosti, pa stoga, po njihovoj oceni, ta odredba osporenog Zakona nije u saglasnosti s Ustavom koji ne dopušta nikakve izuzetke od zabrane premeštaja sudija;

U predlozima i inicijativama se ističe da, s obzirom na načelo podele vlasti utvrđeno članom 9. Ustava Republike Srbije prema kojem "sudska vlast pripada sudovima", članove Velikog personalnog veća kao sudskog tela, ne može imenovati Narodna skupština, jer to predstavlja "flagrantno kršenje načela podele vlasti." Iz osporene odredbe člana 7. Zakona proizilazilo bi da je Veliko personalno veće organ Narodne skupštine, pošto ga ona imenuje, pa u skladu s tim i njoj odgovara te, prema tome, to telo nije više organ Vrhovnog suda. Kako Veliko personalno veće odlučuje o "pitanjima položaja sudija, pa i o postojanju razloga za razrešenje" (član 36. stav 2. Zakona o sudijama koji nije menjan), to je, pored ostalog, imenovanje Velikog personalnog veća od strane Narodne skupštine, prema mišljenju predlagača i inicijatora, nesaglasno sa članom 101. stav 4. Ustava koji propisuje da Vrhovni sud utvrđuje postojanje razloga za prestanak sudijske funkcije odnosno za razrešenje sudija;

Po mišljenju predlagača i inicijatora, Visoki savet pravosuđa imao je do izmene Zakona veoma značajnu ulogu pri izboru sudija, pošto sudija nije mogao da bude izabran ukoliko nije predložen od Visokog saveta pravosuđa. Takvo rešenje je bilo u funkciji načela nezavisnosti suda. Međutim, osporenim odredbama člana 10. Zakona se "daju ovlašćenja nadležnom odboru Skupštine da predloži izbor sudija, bez uticaja Visokog saveta pravosuđa u predlaganju" što znatno umanjuje njegovo ranije utvrđeno pravo. Ovakvo rešenje, prema navodima predlagača, nije u skladu sa načelom podele vlasti, jer je faktičko predlaganje kandidata za izbor sudija preneto u

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

nadležnost odbora Narodne skupštine. To rešenje, takođe, je "u koliziji sa Evropskom poveljom o Zakonu za sudije (Strazbur 1998. godine) kojom se pod tačkom 1, predviđa da se ne mogu nacionalnim zakonima umanjivati već postignuti nivoi kojima se garantuje nezavisnost i stručnost u sudovima";

U inicijativama za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti člana 13. osporenog Zakona se ističe da nije u saglasnosti sa Ustavom ovlašćenje da ministar nadležan za pravosuđe utiče na izbor i razrešenje sudija i predsednika sudova, jer se time narušava ustavno načelo samostalnosti i nezavisnosti sudske vlasti, iz člana 96. stav 1. Ustava;

Prema navodima u predlozima i inicijativama odredbama člana 15. osporenog Zakona izbor predsednika suda u potpunosti je izuzet iz nadležnosti Visokog saveta pravosuđa u korist ministra pravde i nadležnog odbora Narodne skupštine, čime se narušava načelo podele vlasti i "još drastičnije pokazuje da je dostignuti stepen nezavisnosti i uloge suda u vođenju kadrovske politike preko Visokog saveta pravosuđa skoro u potpunosti obezvređen..".

U vezi sa osporenom odredbom člana 16. stav 4. Zakona kojim je predviđeno da za vreme trajanja mandata predsednik suda ne može da obavlja sudijsku funkciju ističe se da se prema članu 66. stav 1. Zakona o sudijama, koji nije menjan, predsednik suda bira među sudijama. Predlagači i inicijatori su mišljenja da je ova odredba u suprotnosti sa odredbama čl. 99. - 101. Ustava, s obzirom da Ustav ne predviđa da je vršenje funkcije predsednika suda razlog za uskraćivanje vršenja sudijske funkcije. Te dve funkcije ustavno nisu, a funkcionalno ne mogu da budu inkompatibilne.

Istovremeno se navodi da prestanak sudijske funkcije po osporenoj odredbi člana 16. stav 4. Zakona, nije u saglasnosti sa članom 101. stav 4. Ustava koji propisuje da Vrhovni sud utvrđuje postojanje razloga za prestanak sudijske funkcije, odnosno za razrešenje sudije. Ustav, naime, u članu 101. stav 2. i 3. predviđa razloge za prestanak sudijske funkcije odnosno za razrešenje sudije, među kojima nije predviđena mogućnost "prestanaka sudijske funkcije za vreme trajanja mandata predsednika suda", pa je prestanak sudijske funkcije, na osnovu takve zakonske odredbe, suprotan navedenim odredbama Ustava.

Predlagači i inicijatori smatraju da je ovlašćenje sadržano u osporenom članu 18. Zakona da nadležni odbor Narodne skupštine utvrđuje razloge za prestanak dužnosti predsednika suda suprotno čl. 9. i 101. Ustava, jer je to ovlašćenje, po Ustavu, u nadležnosti Vrhovnog suda Srbije. Pored toga, u predlozima i inicijativama se posebno ukazuje na mogućnost subjektivizma u pokretanju postupka za razrešenje predsednika suda od strane izvršne vlasti (ministra nadležnog za pravosuđe).

Prema navodima u inicijativama, osporena odredba člana 19. Zakona kojom se uvodi tzv. lustracija u sudove, sadrži posebne razloge za razrešenje sudija. Međutim, u osnovnom tekstu Zakona u glavi V "Prestanak sudijske dužnosti - razlozi za prestanak sudijske dužnosti" postoji posebna tačka 3. "posebno o razlozima za razrešenje", i u okviru te tačke, podnaslov "svi razlozi", pa stoga, "polazeći od ciljnog, gramatičkog, jezičkog i logičkog tumačenja norme, ne mogu posle "svih razloga" postojati "posebni" razlozi za razrešenje."

U inicijativama se posebno ističe da prema osporenoj odredbi člana 19. Zakona sudija se "kažnjava i to najstrože - razrešenjem zbog vršenja sudske vlasti ili obavljanja poslova po osnovu sudske vlasti i učešća u sudskim predmetima"..., što nije u saglasnosti sa članom 96. Ustava prema kojem sudija "ne može da odgovara za mišljenje i glas koji su dati u vršenju sudijske funkcije." Naime, "sudija u sudskim

predmetima ne može da odbije da sudi, a za samo učestvovanje ne može da bude razrešen. Brana za samovolju sudija u procesu suđenja predstavlja zaprećeno krivično delo kršenje zakona od strane sudije iz Krivičnog zakonika Srbije. Izvršilac tog krivičnog dela je krivično odgovoran ne zbog učestvovanja kao sudija u nekom predmetu, već se mora utvrditi njegova namera (sudije) da kršenjem zakona drugom pribavi korist ili nanese štetu." Osim toga, razrešavanje sudija zbog ... "učešća u prekranju izborne volje građana, u političkim i montiranim procesima" i njihovo vezivanje za "sudije izabrane po Zakonu o sudovima ("Službeni glasnik RS", br. 46/91, 60/91, 18/92 i 71/92) predstavlja proizvoljne kriterijume koji ugrožavaju princip stalnosti sudijske funkcije iz člana 101. stav 1. Ustava i prema navodima u inicijativama stvara dve kategorije sudija i to sudije izabrane po Zakonu o sudovima i sudije izabrane po Zakonu o sudijama. Isto tako, inicijatori smatraju da osporena odredba Zakona proširuje Ustavom utvrđene razloge za razrešenje od sudijske dužnosti što nije u saglasnosti sa članom 101. stav 3. Ustava, a ima i retroaktivno dejstvo što je u suprotnosti sa članom 121. Ustava.

Osporene odredbe Zakona, prema navodima u predlozima i inicijativama, proizvode neotklonjive štetne posledice u radu sudova i u ostvarivanju njihovih funkcija, zbog čega je predloženo donošenje privremene mere obustave izvršenja pojedinačnih akata i radnji na osnovu osporenih odredaba Zakona.

Ustavni sud Republike Srbije, na sednici od 19. septembra 2002. godine, doneo je Rešenje o obustavi izvršenja pojedinačnih akata i radnji na osnovu čl. 7, 10, 15, 16. i 18. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama. Ustavni sud je tom prilikom ocenio da je navodima predlagača i inicijatora učinjena verovatnom okolnost da će se primenom tih odredbi Zakona izazvati neotklonjive štetne posledice za ostvarivanje Ustavom utvrđenog položaja i uloge Vrhovnog suda Srbije i drugih organa sudske vlasti u zaštiti sloboda i prava čoveka i građanina.

Ustavni sud je na sednici održanoj 3. oktobra 2002. godine doneo Rešenje da se predlozi za ocenu ustavnosti odredaba čl. 1, 7, 10, 15, 16. i 18. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudovima ("Službeni glasnik RS", broj 42/02) dostave Narodnoj skupštini Republike Srbije na odgovor. Na istoj sednici, Ustavni sud je doneo Rešenje da se povodom podnetih inicijativa pokrene postupak za ocenu ustavnosti čl. 13. i 19. osporenog Zakona.

Narodna skupština Republike Srbije nije na traženje Ustavnog suda u ostavljenom roku od 45 dana dostavila odgovor, pa je postupak, saglasno članu 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), nastavljen i bez odgovora Narodne skupštine Republike Srbije.

Na sednici održanoj 16. januara 2003. godine Ustavni sud je zaključio da su ustavnopravna pitanja koja se postavljaju povodom ocene ustavnosti osporenih odredaba Zakona od načelnog i šireg pravnog značaja za ostvarivanje ustavnosti i da se zbog njihovog svestranijeg i potpunije sagledavanja održi javna rasprava. Javna rasprava, uz učešće predstavnika Vrhovnog suda Srbije, Narodne skupštine Republike Srbije, predstavnika inicijatora i jednog broja naučnih radnika, održana je 28. januara 2003. godine.

Prema navodima iznetim u predlozima i inicijativama, osporene odredbe Zakona u suprotnosti su sa načelom podele vlasti, načelom vladavine prava i načelom nezavisnosti i samostalnosti sudova, odnosno stalnosti sudijske funkcije i nepremestivosti sudija.

Ustavni sud je u sprovedenom postupku, kada se tiče ocene ustavnosti pojedinih odredbi osporenog Zakona utvrdio:

Osporena odredba člana 7. Zakona prema kojoj članove Velikog personalnog veća imenuje Narodna skupština Republike Srbije, nesaglasna je, po oceni Ustavnog suda, sa odredbama člana 9. i člana 101. stav 4. Ustava. Veliko personalno veće je sudsko telo koje se obrazuje u Vrhovnom sudu Srbije od sudija tog suda. Ono odlučuje o pitanjima posebno značajnim za status sudija kao što su: postojanju uslova za prestanak sudijske dužnosti i za razrešenje sudija, nespojivosti drugih poslova i postupaka s dužnošću sudije, izricanju disciplinskih mera sudijama, utvrđivanju ništavosti čina pravosudne uprave kojim se dira u samostalnost i nezavisnost sudova i sudija. S obzirom na takav položaj i ulogu Velikog personalnog veća, osporena odredba člana 7. Zakona prema kojoj članove tog Veća na predlog Visokog saveta pravosuđa imenuje Narodna skupština Republike Srbije, u suprotnosti je sa načelom podele vlasti iz člana 9. Ustava. Osporena odredba člana 7. je, takođe, nesaglasna i sa načelom samostalnosti i nezavisnosti sudova iz člana 96. Ustava, jer imenovanjem članova Velikog personalnog veća od strane Narodne skupštine to Veće nije više samostalno telo sudske vlasti, već na određeni način postaje organ preko koga Narodna skupština ostvaruje uticaj na odlučivanje o pitanjima koja su od posebnog značaja za status sudija, a to su pitanja postojanja uslova za prestanak sudijske dužnosti i razrešenje sudija o kojima saglasno članu 101. stav 4. Ustava isključivo odlučuje Vrhovni sud Srbije.

Osporena odredba člana 10. Zakona prema kojoj nadležni odbor Narodne skupštine Republike Srbije predlaže drugog kandidata za sudiju ako ne bude izabran kandidat predložen od strane Visokog saveta pravosuđa je u suprotnosti sa načelom podele vlasti iz člana 9. Ustava. Visoki savet pravosuđa je, takođe, posebno pravosudno telo na nivou Republike koje po prvi put uvodi sudsku vlast u predlaganje sudija i imenovanje sudija porotnika, čime se želela izbeći mogućnost uticaja političkih činilaca na postupak predlaganja sudija. Imajući u vidu takvu ulogu i položaj Visokog saveta pravosuđa, odredbe člana 10. st. 2. i 3. osporenog Zakona prema kojima nadležni odbor Narodne skupštine Republike Srbije predlaže drugog kandidata za sudiju, ako ne bude izabran kandidat predložen od strane Visokog saveta pravosuđa, je u suprotnosti sa načelom podele vlasti. Ovo zbog toga što je tim odredbama Zakona predlaganje kandidata za izbor sudija izmešteno, supsidijarno, sa Visokog saveta pravosuđa i preneto u nadležnost odbora Narodne skupštine. Na taj način, ne samo da je znatno umanjeno Zakonom utvrđeno pravo tog Saveta, već je tim rešenjem stvorena mogućnost da se Savet, kao pravosudno telo na nivou Republike, može isključiti iz procesa predlaganja sudija i imenovanja sudija porotnika.

Međutim, u sistemu podele vlasti predlaganje kandidata za sudije, po prirodi stvari, pripada sudskoj vlasti, s obzirom da se ona organizuje i deluje na principu nezavisnosti i samostalnosti. Zbog toga je nesaglasno s Ustavom da postupak predlaganja kandidata za sudije bude u zavisnosti od zakonodavne vlasti, jer zakonodavna vlast, ostvaruje svoju Ustavom utvrđenu ulogu i položaj konačnim izborom tako predloženih kandidata (član 73. tačka 10. Ustava). Narodna skupština bira i razrešava, pored drugih u tom članu navedenih funkcionera, i sudije Vrhovnog suda i drugih sudova, Republičkog javnog tužioca i javne tužioce.

Odredba člana 13. osporenog Zakona da postupak za navršenje radnog veka i razloge za razrešenje sudija, pored drugih subjekata navedenih u tom članu, pokreće i ministar nadležan za pravosuđe je u suprotnosti s Ustavom. Naime, prema odredbi člana 9. stav 4. Ustava, sudska vlast pripada sudovima, a prema članu 96. stav

1. sudovi su samostalni i nezavisni u svom radu. Stoga, Ustavni sud ocenjuje da se navedenim ovlašćenjem ministra nadležnog za pravosuđe, a to znači organa izvršne vlasti, narušava načelo podele vlasti i načelo o samostalnosti i nezavisnosti sudova, jer se to ovlašćenje odnosi na unutrašnji, personalni vid te samostalnosti, a prema članu 101. stav 4. Ustava Vrhovni sud je isključivo nadležan da utvrđuje postojanje razloga za prestanak sudijske funkcije i za razrešenje sudija. Ustavni sud, pri tome ističe da iniciranje postupka za utvrđivanje navršanja radnog veka, samo po sebi, ne bi bilo nesaglasno sa Ustavom, ali s obzirom na način uređivanja navedenog pitanja i celinu osporene odredbe, ovaj postupak nije bilo moguće izdvojiti iz konteksta i sadržine ovog člana.

Osporenim odredbama člana 15. stav 3, člana 16. stav 1. i člana 18. Zakona, utvrđena su ovlašćenja za nadležni odbor, kao radno telo Narodne skupštine u pogledu podnošenja predloga za izbor i utvrđivanje razloga za prestanak dužnosti i za razrešenje predsednika suda, kao i za ministra nadležnog za pravosuđe da dostavlja podatke i mišljenja za kandidate za izbor predsednika suda sa svojim mišljenjem nadležnom odboru Narodne skupštine. Navedene odredbe su, po oceni Ustavnog suda u suprotnosti sa članom 101. st. 2, 3. i 4. Ustava u kojem su razlozi za prestanak sudijske funkcije i za razrešenje sudija taksativno predviđeni, a Vrhovni sud Srbije, u skladu sa zakonom, isključivo ovlašćen da te razloge utvrđuje i o tome obavesti Narodnu skupštinu Republike Srbije.

Iz navedenih odredbi Ustava proizilazi, po oceni Ustavnog suda, da niko izvan sudske vlasti ne može pred Narodnom skupštinom pokrenuti pitanja prestanka sudijske funkcije, odnosno razrešenje sudije od dužnosti protiv njegove volje. Zbog toga se, utvrđivanje razloga za prestanak sudijske dužnosti i za razrešenje sudija, prema osporenom Zakonu, poverava Velikom personalnom veću, a predlaganje izbora sudija, a samim tim i predsednika suda, koji se bira iz reda sudija i imenovanje sudija porotnika, Visokom savetu pravosuđa, kao politički neutralnim, a stručno kompetentnim sudskim telima, sposobnim da procene svojstva kandidata koji se predlažu za izbor, ali i da, nezavisno od uticaja političkih činilaca, utvrde postojanje razloga za prestanak sudijske funkcije i za razrešenje sudija.

Osporena odredba člana 16. stav 2. Zakona da za vreme trajanja mandata predsednik suda ne može da obavlja sudijsku dužnost nesaglasna je, po mišljenju Ustavnog suda, sa odredbom člana 99. stav 1. Ustava, prema kojoj u suđenju učestvuju sudije, a iz čl. 99. i 100. Ustava ne proizilazi da su funkcije predsednika suda i sudije inkompatibilne. Naime, funkcija sudije se ne može isključiti iz funkcije predsednika, jer je u njoj logički sadržana budući da se predsednik bira među sudijama, a to znači da je u funkciji predsednika sadržana i funkcija sudije, kao pretpostavka i uslov za predsedničku funkciju. Osim toga, Ustav ne predviđa mogućnost prestanka sudijske funkcije za vreme trajanja mandata predsednika suda (član 101. stav 3. Ustava).

Ustavni sud ocenjuje da je odredbama člana 7, člana 10. st. 2. i 3, člana 13, člana 15. stav 3. i čl. 16. i 18. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama nesumnjivo umanjen već dostignuti nivo samostalnosti i nezavisnosti sudova i sudija koji je bio uspostavljen Zakonom o sudijama ("Službeni glasnik RS" broj 63/2001). Time je narušeno opšteprihvaćeno načelo međunarodnog prava proklamovano u Evropskoj povelji o Zakonu za sudije, usvojenoj u Strazburu 8-10. jula 1998. godine. Pri usvajanju Povelje, uzeta su u obzir i Osnovna načela Ujedinjenih nacija o nezavisnosti sudstva, koje je usvojila Generalna skupština Ujedinjenih nacija novembra 1985. godine.

Ustavni sud ocenjuje da odredba člana 19. osporenog Zakona, u delovima kojim se predviđaju posebni razlozi (uz one koji su propisani u članu 55. st. 1. i 2. Zakona o sudijama), koji se odnose samo na sudije izabrane po Zakonu o sudovima iz 1991. godine, zatim u delu kojim se utvrđuje rok u kojem je predsednik suda dužan da pokrene postupak za razrešenje i o dužnosti predsednika neposredno višeg suda da pokrene postupak razrešenja predsednika suda u kome sudija obavlja dužnost, ako on ne podnese predlog za razrešenje sudije, iako postoje razlozi za razrešenje, nije u saglasnosti s Ustavom. Osporena odredba člana 19. Zakona u tim delovima u kontekstu tzv. posebnih razloga za razrešenje, na neustavan način deli sudije na izabrane po Zakonu o sudovima iz 1991. godine i na izabrane po Zakonu o sudijama iz 2001. godine. Tako se bez ustavnog osnova vrši personalno podvajanje sudija što je u suprotnosti sa odredbom člana 13. Ustava prema kojem su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku pravnu zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na nacionalnu pripadnost..., političko i drugo uverenje..., imovno stanje ili koje lično svojstvo. To utoliko više što se navedena odredba nalazi u prelaznim i završnim odredbama Zakona kojim se, inače, uređuje prelaz iz odnosa koje uređuju postojeće norme u odnose koje uređuje nove pravne norme i što je njeno važenje vremenski ograničeno na tzv. prelazni period.

Međutim, drugi delovi osporene odredbe člana 19. Zakona nisu, po oceni Ustavnog suda u suprotnosti s Ustavom. Naime, Ustav u članu 101. stav 3. propisuje da sudija ne može biti protiv svoje volje razrešen dužnosti osim kad, pored ostalog, nestručno i nesavesno obavlja sudsku funkciju. Prema odredbi stava 4. istog člana Ustava, Vrhovni sud Srbije, u skladu sa Zakonom, utvrđuje postojanje razloga za prestanak sudijske funkcije, odnosno za razrešenje sudija i o tome obaveštava Narodnu skupštinu. S obzirom da se razlozi za razrešenje sudijske funkcije iz člana 101. stav 3. Ustava moraju u svakom konkretnom slučaju nesumnjivo utvrditi nije, po oceni Ustavnog suda, u suprotnosti s Ustavom da se zakonom bliže odredi šta se smatra nesavesnim obavljanjem sudijske funkcije. Zbog toga, osporenom odredbom člana 19. Zakona nisu prošireni niti predviđeni novi razlozi za razrešenje sudija, nego su precizirani pojedini slučajevi nesavesnog vršenja i to tako što je dodatno izvršeno konkretizovanje šta se smatra nesavesnim vršenjem sudijske dužnosti. Isto tako, tom odredbom ne dovodi se u pitanje samostalnost i nezavisnost sudova niti sloboda mišljenja prilikom donošenja sudske odluke, jer se nesavesnim vršenjem sudijske funkcije, ukoliko se to u zakonu propisanom postupku utvrdi od strane nadležnog sudskog tela, ne može dovesti u pitanje slobodno sudijsko uverenje i mišljenje dato u donošenju odluka. Naime, ustavno jemstvo nezavisnosti i samostalnosti sudova iz člana 96. Ustava služi zaštitu pravosuđa od uticaja drugih grana državne vlasti kojom se ta nezavisnost narušava, ali ne može biti u funkciji zaštite nesavesnog vršenja sudijske dužnosti.

Odredba člana 1. osporenog Zakona prema kojoj izuzetno ako sud bude ukinut ili ako nadležnost suda, u celini ili znatnim delom bude prenet na drugi sud, sudija nastavlja dužnost u sudu koji je nadležnost preuzeo, po oceni Ustavnog suda, nije u nesaglasnosti sa odredbom člana 101. stav 5. Ustava. Ovo radi toga što se u konkretnom slučaju ne radi o premeštaju sudije u drugi sud bez njegove saglasnosti, već, naprotiv, o slučaju kada se zbog organizacionih promena i drugačijeg ustrojstva sudova postojeći sud ukida ili se njegova nadležnost u celini ili znatnim delom prenosi na drugi sud, pa stoga ne postoji objektivna mogućnost da sudija nastavi rad u sudu u kojem je obavljao funkciju. Ustavni sud ocenjuje da tom odredbom nije povređeno ni načelo stalnosti sudijske funkcije budući da ne postoji stvarna

mogućnost da sudija suda koji bude ukinut ili čija nadležnost bude "u celini ili znatnim delom" preneti na drugi sud ostvari princip stalnosti sudijske funkcije u tom sudu.

Osporene odredbe člana 15. st. 1. i 2. Zakona u pogledu ovlašćenja ministra nadležnog za pravosuđe da oglašava slobodno mesto predsednika suda u "Službenom glasniku RS" i drugim sredstvima javnog informisanja i propisivanja roka za podnošenje prijave, nisu po oceni Ustavnog suda, u suprotnosti s Ustavom. Naime, ovo ovlašćenje ministra nadležnog za pravosuđe je isključivo inicijativne prirode, koje ničim ne dovodi u pitanje ovlašćenje Visokog saveta za pravosuđe da samostalno utvrđuje predlog kandidata za izbor sudija, odnosno predsednika suda.

Iz navedenih razloga, Ustavni sud je odbio predlog za utvrđivanje neustavnosti člana 1. i člana 15. st. 1. i 2, a obustavio postupak za utvrđivanje neustavnosti člana 19. Zakona, osim delova navedenih u tački 1. izreke ove Odluke.

Ustavni sud je, u skladu sa članom 42. stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, ukinuo Rešenje o obustavi izvršenja pojedinačnih akata i radnji na osnovu čl. 7, 10, 15, 16. i 18. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", broj 60/02).

Na osnovu izloženog, člana 46. tač. 1) i 9), člana 47. tačka 2), člana 42. stav 2. i člana 25. tačka 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije odredbe Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", broj 42/02) navedene u tački 1) izreke prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", br. 17/2003 i 25/2003)
 IY-122/2002 od 11.02.2003.

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Formatted: Serbian (Cyrillic)

Zakon o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 26/2001)

- član 1. tačka 5, član 15. stav 1. tačka 9. pod b) i čl. 21. do 26.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 80/2002)

- član 2. tačka 4)

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti člana 15. stav 1. tačka 9) pod b) Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 26/2001).

2. Ne prihvataju se inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 1. tačka 5) i čl. 21. do 26. Zakona iz tačke 1. izreke.

3. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 2. tačka 4) Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 80/2002).

4. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata ili radnji preduzetih na osnovu odredbe člana 15. stav 1. tačka 9) pod b) Zakona iz tačke 1. izreke.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneto je više predstavki kojima se osporava ustavnost zakonskih rešenja sadržanih u odredbama Zakona iz tač. 1. i 3. izreke.

Predlogom ovlašćenog predlagača pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti odredbe člana 15. stav 1. tačka 9). pod b) Zakona iz tačke 1. izreke kojom je propisano plaćanje poreza na upotrebu plovećih postrojenja ugostiteljskih objekata po 1 m² površine u iznosu od 1500 dinara. Po mišljenju predlagača, ovakvim propisivanjem povređuje se ustavni princip jednakosti građana u pravima i dužnostima iz člana 13. Ustava Republike Srbije, kao i odredba člana 55. stav 2. Ustava kojom je propisano da država merama razvojne, ekonomske i socijalne politike, pod jednakim uslovima, podstiče povećanje ekonomskog i socijalnog blagostanja građana.

Prema navodima predlagača, osporenom zakonskom odredbom se vlasnici ugostiteljskih objekata lociranih na vodi stavljaju u neravnopravan položaj u odnosu na ostale vlasnike ugostiteljskih objekata, jer se dodatno opterećuju navedenom poreskom obavezom, iako plaćaju sve druge poreze, takse i dažbine kojima se zadužuju svi vlasnici ugostiteljskih objekata.

Predlagač je naknadnim podneskom, pozivom na odredbu člana 42. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 32/91 i 67/93), predložio Sudu donošenje mere obustave izvršenja pojedinačnih akata na osnovu osporene odredbe Zakona.

Ustavnom sudu dostavljene su i inicijative za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredaba člana 1. tačka 5) i čl. 21. do 26. Zakona iz tačke 1. izreke.

U inicijativama se ističe da je propisivanjem obaveze plaćanja poreza na registrovano oružje povređena odredba člana 13. Ustava kojom je proklamovana jednakost građana u pravima i dužnostima, bez obzira na lično svojstvo. Takođe, navodi se da propisivanje ove poreske obaveze nije primereno ekonomskim mogućnostima svih građana, jer dok su građani boljeg imovinskog stanja u mogućnosti da plate porez, za većinu drugih građana slabijeg imovinskog stanja oporezivanje registrovanog oružja predstavlja dodatno opterećenje i pogoršanje uslova života.

U više inicijativa ističe se da porez na registrovano oružje nije mogao biti uveden, ako je oružje nabavljeno pre više godina na legalan način i ako je plaćena cena u koju su uračunati svi porezi predviđeni zakonom u momentu kupovine. Prema mišljenju inicijatora, navedeni porez se mogao uvesti samo za lica koja kupe oružje posle stupanja na snagu osporenog Zakona.

Inicijativama se, takođe, osporava ustavnost uvođenja poreza koji se plaća na upotrebu, držanje i nošenje oružja kao i propisivanje obaveze plaćanja poreza na lovačko oružje. Iznosi se mišljenje da lovci koji su članovi lovačkog

društva i poseduju urednu dokumentaciju, treba da budu oslobođeni poreza na lovačko oružje. Inicijatori navode da su građani koji su na legalan način stekli lovačko oružje već platili poreze, takse, carinu, kao što su to bili u obavezi da plate i prilikom registracije oružja i promena dozvola za držanje i nošenje ovog oružja. Pored toga, ističu da je porez na registrovano oružje uveden bez davanja mogućnosti vlasniku oružja da ga odjavi kako ne bi platio porez u situaciji kada oružje ne koristi, već ga samo poseduje. U inicijativama se ukazuje i na određene probleme i različita tumačenja u vezi primene osporenih zakonskih normi (npr. plaćanje poreza na dve lovačke puške, iako je jedna rashodovana i dr.). Ističe se da su imaooci oružja najčešće vojna lica i pripadnici milicije i da se ova kategorija građana osporenim odredbama Zakona kažnjava, jer je u obavezi da izdvaja novčana sredstva na ime plaćanja poreza, bez obzira na osnov sticanja oružja (nasleđe, poklon, kupoprodaja).

Predstavkom jednog inicijatora zatraženo je i pokretanje postupka za ocenu ustavnosti člana 2. tačka 4) Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 80/2002).

Inicijator smatra da je propisivanjem oslobođenja od obaveze plaćanja poreza za građane koji su oružje dobili kao nagradu Vojske Jugoslavije ili Ministarstva unutrašnjih poslova, i to najviše na jedno od dobijenih registrovanih oružja za koje je propisana najniža visina poreza, učinjena povreda ustavnog načela kojim se garantuje jednakost građana pred zakonom. Inicijator navodi da iznos poreza na ranije kupljeno oružje prevazilazi vrednost tog oružja i traži od Suda da donese odluku kojom će utvrditi neustavnost navedene odredbe Zakona.

Ustavni sud je dostavio predlog ovlašćenog predlagača i inicijative za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti osporenih odredaba Zakona Narodnoj skupštini na odgovor, odnosno mišljenje, na osnovu člana 15. stav 2. i člana 64. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka. Pošto Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila odgovor, odnosno mišljenje, Ustavni sud je nastavio postupak, na osnovu odredbe člana 16. stav 3. navedenog Zakona.

Osporenim odredbom člana 1. tačka 5) Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara uveden je novi oblik poreza koji se plaća na upotrebu, držanje i nošenje oružja.

Odredbom člana 15. stav 1. tačka 9) pod b) Zakona propisano je da se porez iz člana 13. ovog zakona, tj. porez na upotrebu čamaca, plovećih postrojenja i jahti (ploveći objekti) plaća kod upisa plovećih objekata u upisnik čamaca i plovećih postrojenja, odnosno brodova i kod svakog produžavanja važnosti plovidbene dozvole, koje se vrši u skladu sa propisima kojima se uređuje upis plovećih objekata u upisnik, i to na ploveća postrojenja - ugostiteljske objekte po 1 m² površine - 1500 dinara. Stavom 2. istog člana Zakona, predviđeno je da se porez na upotrebu plovećih objekata umanjuje 5% za svaku navršenu godinu starosti plovećeg objekta, s tim što ukupno umanjene ne može preći 50% od propisane visine poreza.

Osporene odredbe čl. 21. do 26. Zakona odnose se na propisivanje obaveze plaćanja poreza (član 21.), momenat nastanka poreske obaveze (član 22.) određivanje poreskog obveznika (član 23.), visinu poreske obaveze (član 24.), oslobađanja od plaćanja poreza (član 25), način utvrđivanja poreza i rok plaćanja (član 26.).

Članom 13. Ustava garantuje se jednakost građana u pravima i dužnostima, bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, političko

ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili drugo lično svojstvo.

Odredbom člana 55. stav 2. Ustava predviđeno je da država merama razvojne, ekonomske i socijalne politike, pod jednakim uslovima, podstiče povećanje ekonomskog i socijalnog blagostanja građana.

Članom 52. Ustava konstituisano je načelo da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom, članom 69. stav 3. propisano je da se obaveza plaćanja poreza utvrđuje srazmerno ekonomskoj snazi građana, a članom 72. stav 1. tačka 4. da Republika uređuje i obezbeđuje finansijski sistem, što znači i poreski sistem kao njegov deo.

Na osnovu navedenih ustavnih odredaba, prema oceni Suda, proizlazi ovlašćenje za zakonodavca da propiše porez na upotrebu, držanje i nošenje oružja, kao podoblik poreza na upotrebu, držanje i nošenje dobara, što je učinjeno osporenim odredbom člana 1. tačka 5) Zakona. Uvođenje ovog poreskog podoblika i određivanje predmeta njegovog oporezivanja stvar je opredeljenja zakonodavnog organa i rezultat je vođenja određene poreske politike.

Odredbom člana 2. tačka 7. Zakona o osnovama poreskog sistema ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 29/97, 12/98, 59/98, 44/99, 53/99, 41/2000 i 23/2002) predviđena je kao posebna vrsta poreza i porez na upotrebu, držanje i nošenje pokretnih stvari. Odredbom člana 142. v) navedenog Zakona propisano je da se na upotrebu, držanje i nošenje pokretnih stvari plaćaju porezi u skladu sa zakonom, a odredbom člana 142. g) da se elementi ovog poreskog oblika (predmet, obveznik, osnovica, stope, olakšice i oslobođenja) uređuju zakonom. Saglasno članu 20. stav 5. Zakona za sprovođenje Ustavne povelje državne zajednice Srbije i Crne Gore ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003) savezni zakoni koji nisu iz oblasti u kojima je Ustavnom poveljom utvrđena nadležnost državne zajednice Srbije i Crne Gore, primenjuju se, posle stupanja na snagu Ustavne povelje, kao opšti akti država članica, dok ih njihovi nadležni organi ne stave van snage, osim u delovima koji su u suprotnosti s odredbama Ustavne povelje, izuzev u oblastima koje su već regulisane propisima države članice.

Na osnovu odredaba člana 52, člana 69. stav 3. i člana 72. stav 1. tačka 4) Ustava Republike Srbije Ustavni sud je utvrdio da su osporene odredbe čl. 21. do 26. Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara, kojima je propisana obaveza plaćanja poreza na registrovano oružje kao i svi bitni elementi ovog poreza (predmet oporezivanja, momenat nastanka poreske obaveze, poreski obveznik, oslobođenja, olakšice, poreske stope i dr.) zasnovane na Ustavu.

Sud je utvrdio da osporenim odredbama člana 15. stav 1. tačka 9) pod b) i čl. 21. do 26. navedenog Zakona nije povređena odredba člana 13. Ustava kojom se jemči jednakost građana, bez obzira na lično svojstvo. Naime, ove zakonske odredbe primenjuju se pod jednakim uslovima na sve pravne subjekte (pravna i fizička lica) koji se nađu u istoj pravnoj situaciji predviđenoj Zakonom, bez obzira na njihova svojstva. Takođe, Sud je ocenio da osporenim odredbama nije povređeno ni načelo srazmernosti plaćanja poreza ekonomskoj snazi obveznika iz člana 69. stav 3. Ustava iz razloga što Ustav ne određuje način na koji se ovo načelo realizuje, već je regulativu o tome prepustio zakonodavcu. Prema tome, stvar je zakonodavaca koje mehanizme će predvideti (poreske stope, oslobođenja, olakšice, poreske stope ili druge fiskalne mere) u cilju sprovođenja navedenog načela u Zakonom propisanim pravnim situacijama.

Osporenim odredbama Zakona, po oceni Suda, nije učinjena povreda ni člana 55. stav 2. Ustava, prema kome država odgovarajućim merama, pod jednakim uslovima, podstiče povećanje ekonomskog i socijalnog blagostanja građana. Naime, navedeni ustavni princip ima jedan širi smisao i ne treba ga dovoditi u neposrednu vezu sa osporenim odredbama Zakona koje regulišu poresku materiju. Porezi, kao i druge fiskalne dažbine, su sredstva za ostvarivanje ekonomskih i socijalnih ciljeva određene poreske politike. Celishodnost poreske politike i mera za njeno sprovođenje u isključivoj su nadležnosti Narodne skupštine, a ne Ustavnog suda.

U pogledu osporavanja visine poreza propisane osporenim odredbama Zakona, kao i u pogledu drugih pitanja vezanih za primenu osporenih odredaba Zakona, Ustavni sud nije nadležan za takvu ocenu, saglasno članu 125. Ustava.

Članom 2. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 80/2002), koji se primenjuje od 1. januara 2003. godine, izvršena je dopuna osporenog člana 25. stav 1. novom tačkom 4) kojom je propisano da se porez na registrovano oružje ne plaća na oružje koje je obveznik dobio kao nagradu ili prilikom odlaska u penziju od Vojske Jugoslavije ili Ministarstva unutrašnjih poslova, a najviše na jedno od dobijenih registrovanih oružja za koje je propisana najniža visina poreza.

Propisano poresko oslobođenje, prema oceni Suda, odnosi se jednako na sve građane koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji predviđenoj osporenom tačkom 4. navedenog Zakona. Kada je u pitanju plaćanje poreza, princip jednakosti građana može se tretirati samo u smislu jednakih uslova oporezivanja, odnosno oslobođenja. Naime, u sistemu poreskih pogodnosti, propisivanje slučajeva oslobođenja od plaćanja poreza i određivanje subjekata na koje se oslobođenja odnose, u domenu je poreske politike koju vodi zakonodavni organ. Koja će poreska oslobođenja biti propisana Zakonom motivisano je u slučaju osporenog člana Zakona socijalno-ekonomskim, bezbednosnim i drugim razlozima. Stoga, Sud je utvrdio da postoji ustavno-pravno ovlašćenje za zakonodavca da, na osnovu člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava, uređuje fiskalni sistem, uključujući i vrste poreskih oslobođenja.

S obzirom da je Sud u ovoj pravnoj stvari doneo konačnu odluku, zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata Sud je odbacio, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Na osnovu iznetog, kao i člana 42. stav 3, člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-154/2001 od 18.03.2003.

("Službeni glasnik RS", broj 48/2003)

Zakon o dopuni Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 36/98)

- član 1.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98)

- član 303a., 303b. i 303v.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbijaju se predlozi za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 1. Zakona o dopuni Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 36/98) i odredbe člana 25. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98).

2. Ne prihvataju se inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 55. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98) u delu koji se odnosi na odredbe čl. 303a, 303b, 303v. i za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 62. stav 1. tog Zakona.

3. Obustavlja se postupak za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 55. Zakona iz tačke 2. izreke, u delu koji se odnosi na odredbe člana 303g. st. 2. i 3. i člana 303d Zakona.

Predlozima je pokrenut postupak za utvrđivanje neustavnosti više zakonskih odredaba iz oblasti prekršaja koje su identifikovane kao odredba člana 25. i odredba člana 55. u delu koji se odnosi na odredbe člana 303g. st. 2. i 3. i člana 303d. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS" broj 44/98) i odredba člana 1. Zakona o dopuni Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 36/98).

Takođe je inicijativama osporena ustavnost više zakonskih odredaba iz oblasti prekršaja koje su identifikovane kao odredbe osporenog člana 55. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98), sa izuzetkom odredbe člana 303g. stav 1., i odredba člana 62. stav 1. ovog Zakona. Tražena je i ocena saglasnosti odredaba člana 55. sa odredbama čl. 74., 78, 79. i 81. Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik SRS", broj 44/89 i "Službeni glasnik RS", br. 21/90, 11/92, 6/93, 20/93, 53/93, 67/93, 28/94, 16/97, 37/97, 36/98, 44/98 i 65/2001), kao i ocena međusobne saglasnosti onih odredaba osporenog člana 55. koje su sadržane u odredbama člana 303g. stav 2. i člana 303b Zakona.

Predlagači su naveli da osporenom odredbom člana 1. Zakona o dopuni Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 36/98) nije ograničena visina iznosa novčanih kazni samo kod prekršaja iz oblasti javnog informisanja čime su učinioci prekršaja u toj oblasti dovedeni u neravnopravan položaj u odnosu na učinioce drugih prekršaja, što nije u saglasnosti sa članom 13. Ustava Republike Srbije, da osporena odredba člana 25. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o

prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98) nije u saglasnosti s Ustavom zbog toga što Narodna skupština nije bila ovlašćena da stavi u nadležnost Vladi imenovanje sudija za prekršaje, i da odredbe osporenog člana 55. u delu koji se odnosi na odredbe člana 303g. st. 2. i 3. i člana 303d Zakona nisu u saglasnosti sa odredbama člana 24. Ustava, zato što okrivljenom ne pružaju mogućnost da uzme branioca, da bude saslušan, da se brani i da njegovom saslušanju prisustvuje branilac koga on odabere.

Inicijatori su istakli da osporenim odredbama člana 55. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98), organi državne uprave nisu mogli biti ovlašćeni za vođenje prekršajnog postupka, da te odredbe pružaju mogućnost vođenja prekršajnog postupka od strane službenog lica koje u pogledu stručnih kvalifikacija ne ispunjava uslove iz člana 303b. stav 1. Zakona, da ne pružaju okrivljenom mogućnost da koristi pravo na ravnopravno učešće u postupku, sadržano u članu 22. Ustava, pravo da se brani lično ili preko branioca kako to određuje član 24. Ustava, kao i pravo na upotrebu svog jezika u postupku zajamčeno članom 49. stav 1. Ustava. Inicijatori su naveli da odredbe člana 55. Zakona ne pružaju mogućnost da se na odluku opštinskog organa za prekršaje zasnovanu na novom činjeničnom stanju, podnese žalba i koristi pravo na naknadu štete nastale nepravilnim radom državnih organa, što nije u saglasnosti sa čl. 22. i 25. Ustava, kao i da su osporene odredbe u suprotnosti sa odredbama Zakona o prekršajima koje se odnose na načelo utvrđivanja istine, ispitivanje okrivljenog pre donošenja odluke o krivici, mogućnost okrivljenog da se brani lično ili preko branioca i na dvostепенost u prekršajnom postupku.

Inicijatori su takođe istakli da je i odredba člana 62. stav 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98) neustavna jer uskraćuje pravo na žalbu na odluku opštinskog organa za prekršaje, zasnovanu na novom činjeničnom stanju i pravo da se protiv svake odluke prvostепенog organa podnese žalba.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Da je osporenom odredbom člana 1. Zakona o dopuni Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 36/98), član 33. Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik SRS", br. 44/89... i "Službeni glasnik RS", broj 37/97) u kome su novčane kazne propisane u određenim rasponima, dopunjen odredbom da se za prekršaje iz oblasti javnog informisanja mogu propisati i više novčane kazne.

S obzirom na to da je na osnovu člana 72. stav 1. tačka 12. Ustava Republika ovlašćena da uredi prekršaje, ona je ovlašćena da uredi i pitanje visine kazne za prekršaje, a u okviru toga, polazeći od stepena društvene opasnosti prekršaja, da različito uredi visinu kazne za pojedine prekršaje u različitim oblastima kao što je to učinila u članu 1. Zakona o dopuni Zakona o prekršajima.

Osporena odredba člana 1. Zakona o dopuni Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 36/98), u saglasnosti je sa članom 13. Ustava, koji sadrži načelo jednakosti građana u pravima i obavezama, jer se bez izuzetka odnosi na sve građane učinioce prekršaja u oblasti javnog informisanja.

Osporenim odredbom člana 25. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik", broj 44/98) izmenjen je član 98. stav 1. Zakona o prekršajima (njegovog osnovnog teksta) tako što je određeno da sudije za prekršaje imenuje i o prestanku njihove dužnosti odlučuje Vlada Republike Srbije na predlog ministra pravde.

Polazeći od odredaba člana 72. stav 1. tačka 11. i člana 90. tačka 10. Ustava koje utvrđuju da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje organizaciju i nadležnost republičkih organa i da Vlada Republike Srbije, pored u Ustavu navedenih nadležnosti obavlja i druge poslove u skladu s Ustavom i zakonom. Ustavni sud je ocenio da je na osnovu navedenih ustavnih odredaba Narodna skupština mogla, da zakonom stavi u nadležnost Vladi i imenovanje i razrešavanje dužnosti sudija za prekršaje.

Osporenim odredbama člana 55. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98), posle člana 303. Zakona o prekršajima dodati su novi čl. 303a, 303b, 303v, 303g. i 303d.

Odredbama čl. 303a. do 303v., predviđeno je da se u slučaju propisivanja za prekršaj samo novčane kazne, zakonom može odrediti da prekršajni postupak za pojedine prekršaje u prvom stepenu vodi organ državne uprave, određena je stručna sprema službenog lica koje u organu državne uprave vodi prekršajni postupak i uređeno je podnošenje žalbe na rešenje o prekršaju koje donosi organ državne uprave. U osporenom delu člana 303g. uređena je naplata novčane kazne na licu mesta, tako što je u stavu 2. i 3. određeno da ako novčana kazna ne bude plaćena na licu mesta ovlašćeno lice na licu mesta donosi rešenje o prekršaju i uručuje ga učiniocu prekršaja, da se na rešenje može izjaviti žalba u roku od osam dana opštinskom organu za prekršaje, da ovaj organ može rešavajući po žalbi utvrđivati potrebne činjenice i da na rešenje tog organa žalba nije dopuštena. U delu koji čini "član 303d", regulisan je deo prekršajnog postupka koji se odnosi na izvršenje rešenja o prekršaju donetog i uručenog na licu mesta.

Na osnovu navedenih ustavnih odredaba člana 72. stav 1. tačka 11, člana 70. stav 1, člana 73. tačka 2. i člana 94., Narodna skupština je bila ovlašćena da osporenim članom 55. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98) u delu koji se odnosi na odredbe čl. 303a., 303b. i 303v., odredi da republički organ - organ državne uprave, može voditi prekršajni postupak u prvom stepenu za pojedine prekršaje za koje je propisana samo novčana kazna.

Odredbama čl. 303a. do 303v. Zakona nije povređena ustavna garancija iz člana 22. stav 1. Ustava o jednakoj zaštiti prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom. Ovo zbog toga što se navedene ustavne odredbe podjednako odnose na sve građane, u istoj pravnoj situaciji.

Neosnovano se u navodima inicijatora ističe da se protivno Ustavu, odredbama člana 55. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98) u delu koji se odnosi na čl. 303a, 303b. i 303v, uskraćuje pravo na naknadu štete nastale nezakonitim i nepravilnim radom državnog organa, s obzirom da je ostvarivanje tog prava uređeno odredbama čl. 83. i 91. Zakona koje važe i u postupku koji vode organi državne uprave, što je i izričito određeno osporenim članom 303a. stav 3.

U toku postupka pred Ustavnim sudom, odredbe člana 303g. stav 2. i 3. i člana 303d. Zakona o prekršajima, prestale su da važe na osnovu Odluke Saveznog ustavnog suda broj IY-34/2001 od 08.11.2001. godine koja je objavljena u "Službenom listu SRJ", broj 62/2001 dana 16.11.2001. godine, pa su iz tog razloga prestale procesne pretpostavke za dalje vođenje ustavno-sudskog postupka i stekli su se uslovi za obustavu postupka u smislu člana 25. tačka 2. Zakona o postupku pred

Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Članom 22. stav 2. Ustava, određeno je da je svakome zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu. Članom 124. st. 1, 2. i 3, određeno je da se protiv prvostepenih pojedinačnih akata državnih organa, kao i organa i organizacija koje vrše javna ovlašćenja, može izjaviti žalba nadležnom organu. Samo izuzetno, zakonom se, u određenim slučajevima, može isključiti žalba ako je na drugi način obezbeđena zaštita prava i zakonitosti. O zakonitosti konačnih pojedinačnih akata odlučuje sud u upravnom sporu, ako za određenu stvar nije zakonom predviđena druga sudska zaštita.

Članom 62. stav 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98), predviđeno je: "Prekršajni postupak u kome do stupanja ovog zakona na snagu ne bude doneto pravosnažno rešenje o prekršaju nastavlja se po odredbama ovog zakona."

Odredbama člana 303g. st. 2. i 3, koje su, prestale da važe, bilo je određeno da ako novčana kazna koja se naplaćuje na licu mesta ne bude naplaćena, ovlašćeno lice donosi na licu mesta rešenje i uručuje ga učiniocu. Na ovo rešenje može se izjaviti žalba opštinskom organu za prekršaje koji rešavajući po žalbi može utvrđivati potrebne činjenice i na čiju odluku po žalbi, žalba nije dopuštena.

Inicijatori su istakli da nastavljanje nedovršenog postupka iz člana 62. stav 1, po odredbama novog Zakona znači primenu na taj postupak odredbe člana 303g. stav 3. koja, po mišljenju inicijatora, protivno Ustavu uskraćuje pravo žalbe na odluku opštinskog organa za prekršaje zasnovanu na novom činjeničnom stanju i pravo da se protiv svake odluke prvostepenog organa podnese žalba.

Odredba člana 62. stav 1. ne znači, kako inicijatori navode, primenu odredaba člana 303g. st. 2. i 3., jer te odredbe nisu više u pravnom poretku, niti uskraćuje pravo žalbe na odluku prvostepenog prekršajnog organa, predviđeno članom 81. Zakona o prekršajima, kojim je saglasno članu 124. stav 1. do 3. Ustava, predviđena dvostepenost prekršajnog postupka.

Odredba člana 62. stav 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98) ima karakter prelazne odredbe i određuje koji će se zakonski propisi primenjivati na one prekršajne postupke koji su započeti po prethodno važećim zakonskim odredbama ali nisu pravosnažno okončani do stupanja na snagu novih zakonskih odredaba. Kako je Republika Srbija, ovlašćena da preko svog zakonodavnog organa uredi prekršaje, ovlašćena je da uredi i prelazne procesne odnose između dva zakona u oblasti prekršaja. Odredba člana 62. stav 1. nema povratno dejstvo, jer se odnosi na pravnu situaciju koja je u toku, tj. na započetak a nedovršen prekršajni postupak.

Ocena međusobne saglasnosti zakonskih odredaba o prekršajima, koju inicijatori traže, nije u nadležnosti Ustavnog suda određenoj članom 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 9, člana 23. stav 3. i člana 25. tačka 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, odlučeno je kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda

("Službeni glasnik RS", broj 48/2003)

IY-264/98 od 3.04.2003.

Zakon o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 35/2000)

- član 88. stav 1. tač. 1) i 9)

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da odredbe člana 88. stav 1. tač. 1) i 9) Zakona o izboru narodnih poslanika (»Službeni glasnik RS«, broj 35/2000) nisu u saglasnosti s Ustavom.

Ustavni sud Republike Srbije, postupajući po sopstvenoj inicijativi, pokrenuo je postupak za ocenu ustavnosti odredaba člana 88. stav 1. tač. 1) i 9) Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 35/2000), svojim rešenjem, donetim na sednici održanoj 23. oktobra 2002. godine.

Ustavni sud je pokrenuo postupak pošto je ocenio da se osnovano postavlja pitanje saglasnosti osporenih odredaba Zakona, sa Ustavom Republike Srbije, a u tom smislu naročito sa odredbama čl. 2., 42., 44., 74. i 76. Ustava.

Nakon pokretanja postupka za ocenu ustavnosti navedenih odredaba člana 88. stav 1. tač 1) i 9) Zakona o izboru narodnih poslanika, Sudu su podneti i predlozi Fonda za razvoj demokratije iz Beograda kao i predlog Stranke Srbskog Prosperiteta i Ujedinjene Penzionerske Stranke Srbije za utvrđivanje neustavnosti osporenih odredaba Zakona.

Zakonodavni odbor Narodne skupštine u odgovoru na rešenje Ustavnog suda o pokretanju postupka je istakao da se "izbori za narodne poslanike...organizuju po proporcionalnom sistemu, što znači da se kandidati za narodne poslanike kandiduju na stranačkim ili koalicionim listama, što je u skladu sa članom 42. stav 3. Ustava; da se " glasanjem se birači "opredeljuju za liste i političke programe stranaka, odnosno koalicija tako da je sam ustavotvorac i zakonodavac ustanovio vezu između poslanika, birača i političkih stranaka"; da isključenje iz stranke, odnosno koalicije predstavlja jedan od osnova koje je zakonodavac propisao za prestanak poslaničkog mandata, jer je zakonodavac takođe predvideo kao jedan od uslova za sticanje te poslaničke funkcije upravo kandidovanje na listi političke stranke, odnosno koalicije, a odredba člana 76. Ustava se "odnosi na period u kome jedno lice obavlja funkciju narodnog poslanika"; da osporene odredbe Zakona ne sužavaju, niti ograničavaju Ustavom utvrđeni položaj narodnog poslanika i njegovo pravo da odlučuje i glasa po sopstvenom uverenju. To pravo bilo bi ograničeno "kada bi glasanje, odnosno odlučivanje po sopstvenom uverenju bilo osnov za prestanak mandata" i da u Zakonu o izboru narodnih poslanika nije predviđen institut opoziva, nego su normirani razlozi za prestanak mandata narodnih poslanika, s tim što je "sam ustavotvorac u članu 74. stav 3. Ustava regulisao da se izbori i prestanak mandata narodnih poslanika uređuje zakonom".

Ustavni sud je 26. februara 2003. godine održao javnu raspravu, uz učešće predstavnika Narodne skupštine Republike Srbije, predstavnika nadležnih republičkih organa, predstavnika podnosilaca predstavki i jednog broja naučnih radnika. Na raspravi su razmotrena otvorena ustavnopravna i druga pitanja od značaja za odlučivanje Ustavnog suda u ovoj pravnoj stvari.

Osporene odredbe člana 88. stav 1. tač. 1) i 9) Zakona o izboru narodnih poslanika glase:

"Poslaniku prestaje mandat pre isteka vremena na koje je izabran:

1) ako mu prestane članstvo u političkoj stranci ili koaliciji na čijoj izbornoj listi je izabran za poslanika,

.....

9) brisanjem iz registra kod nadležnog organa političke stranke, odnosno druge političke organizacije na čijoj izbornoj listi je izabran."

Stavom 2. člana 88. Zakona o izboru narodnih poslanika predviđeno je da poslaniku mandat prestaje danom nastupanja slučaja iz stava 1. ovog člana. Prema stavu 3. tog člana dan prestanka mandata konstatuje Narodna skupština Republike Srbije na prvoj narednoj sednici posle prijema obaveštenja o razlozima za prestanak mandata.

U Ustavu Republike Srbije utvrđeno je: da suverenost u Republici Srbiji pripada svim građanima Republike, a suverenost građani ostvaruju referendumom, narodnom inicijativom i preko svojih slobodno izabranih predstavnika (član 2.); da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na ".....političko ili drugo uverenje,.....ili koje lično svojstvo" (član 13.); da građanin koji je navršio 18 godina života ima pravo da bira i da bude biran u Narodnu skupštinu i u druge organe i izborna tela (stav 1. člana 42.), i da su izbori neposredni, biračko pravo opšte i jednako, a glasanje tajno (stav 2. član 42.). U stavu 3. člana 42. Ustava predviđeno je da kandidata za narodnog poslanika i za druge organe i izborna tela može predložiti politička stranka, druga politička organizacija ili grupa građana. Ustav, u članu 44. stav 1., garantuje slobodu političkog, sindikalnog i drugog organizovanja i delovanja (i bez odobrenja uz upis u registar kod nadležnog organa), osim u slučajevima utvrđenim u stavu 2. tog člana, a u članu 74. stav 2., propisuje da se narodni poslanici biraju na neposrednim izborima, tajnim glasanjem, dok se prema stavu 3. ovog člana izbor i prestanak mandata narodnih poslanika uređuje zakonom. Prema članu 75. stav 1. Ustava narodni poslanici se biraju na četiri godine, a prema članu 76. Ustava narodni poslanik predstavlja građane izborne jedinice u kojoj je izabran.

Iz navedenih ustavnih odredbi proizlazi da Ustav nije utvrdio osnove i razloge za prestanak mandata narodnih poslanika, pre isteka vremena na koje su izabrani, već je predvideo da će se to pitanje urediti zakonom (član 74. stav 3.). Zakonodavac se, po shvatanju Ustavnog suda, prilikom uređivanja izbora i prestanka mandata narodnih poslanika mora kretati u okviru i u granicama ustavnih načela i odredbi o parlamentarnom (narodnom, građanskom) predstavništvu, izbornom pravu, neposrednim izborima i mandatu narodnih poslanika. Prema tome, navedene ustavne odredbe predstavljaju granicu do koje i u okviru koje se može kretati zakonodavac u uređivanju izbora i prestanka mandata narodnih poslanika.

Ustav Republike Srbije, u članu 42. stav 1., garantuje pasivno biračko pravo građanina kao individualno i jedno od osnovnih prava građana koje se ostvaruje

na osnovu Ustava. U članu 9. Zakona o izboru narodnih poslanika, ovo pravo se definiše kao pravo građana da budu kandidovani i jedno je u nizu prava koja čine sadržinu izbornog prava zagarantovanog Ustavom. Članom 42. stav 3. Ustava utvrđeno je samo da kandidata za narodnog poslanika može predložiti politička stranka, druga politička organizacija ili grupa građana. Pri tome, navedena odredba Ustava dopušta da za kandidata za narodnog poslanika mogu biti predloženi i građani koji nisu članovi političke stranke, a oni su u izbornim procesima u dosadašnjoj praksi i predlagani. Isticanje kandidature na izornoj listi političke stranke, odnosno listi bilo kog drugog subjekta kandidovanja iz člana 42. stav 3. Ustava nije uslov za sticanje pasivnog biračkog prava, jer su liste samo način ili tehnika ostvarivanja prava na kandidovanje. Tip izbornog sistema utiče na način kandidovanja - na tehniku kako će se kandidovanje izvesti. Način kandidovanja, na izbornim listama ili uninominalno, nije uslov za sticanje pasivnog biračkog prava, već pasivno biračko pravo građanin uživa kao subjektivno javno pravo na osnovu samog Ustava. U suprotnom, svaka promena tipa izbornog sistema od strane zakonodavca relativizovala bi Ustavom zagarantovano izorno pravo i njegovo ostvarivanje učinila zavisnim od volje zakonodavca, što bi bilo nesaglasno ustavnim načelima i principima utvrđenim u čl. 2. i 42, članu 72. st. 1. i 2. i članu 76. Ustava.

Pravo da kandiduje narodne poslanike, prema Ustavu i Zakonu o izboru narodnih poslanika, dato je političkoj stranci (samostalno ili u koaliciji) ili drugoj političkoj organizaciji i grupi građana. U tom pogledu ni Ustav ni Zakon ne prave nikakvu razliku između predlagača. Uređujući postupak izbora narodnih poslanika Zakon ne govori ni o jednom predlagaču pojedinačno, već o "predlagačima kandidatskih lista". Kada utvrđuje pravo na kandidovanje Ustav koristi veoma precizne termine "kandidata za narodnog poslanika može predložiti...". Zakon to isto čini.

Prema tome, pravo kandidovanja konstituiše kao pravo građana, a ne kao pravo članova političkih organizacija, a sadržaj prava na kandidovanje subjekata iz člana 42. stava 3. Ustava tj. političkih stranaka, odnosno drugih političkih organizacija ili grupe građana se iscrpljuje u pravu da slobodno nominuju odnosno predlažu kandidate za poslanika. Postupak kandidovanja predstavlja jednu od najznačajnijih faza izbornog postupka, u kojoj stranke imaju odlučujuću ulogu, ali onog momenta kad je kandidat predložen odnosno istaknut, on postaje pretendent na javnu - državnu funkciju o kojoj, u krajnjem, odlučuje biračka volja.

Saglasno članu 42. Ustava svaki građanin koji navršio 18 godina života ima pravo da bira i da bude biran u Narodnu skupštinu, a izbori su neposredni, biračko pravo je opšte i jednako, a glasanje je tajno. Polazeći od Ustava, u Zakonu o izboru narodnih poslanika, pored punoletstva navedeni su i još neki uslovi za ostvarivanje izbornog prava (biračkog prava), kao što su: prebivalište, državljanstvo i poslovna sposobnost građanina. Članstvo u političkoj stranci odnosno koaliciji nije predviđeno kao uslov za sticanje pasivnog biračkog prava građanina, tj. prava građanina da bude biran u Narodnu skupštinu i u druge organe i izborna tela, niti je pak članstvo u političkoj stranci, odnosno koaliciji propisano kao uslov za njihovo kandidovanje, pa otuda ni prestanak tog svojstva ne može biti uslov za gubitak ostvarenog prava (poslaničkog mandata).

Po oceni Ustavnog suda, ustavnopravni položaj narodnih poslanika u Narodnoj skupštini kandidovanih od strane grupe građana jednak je i isti kao i onih poslanika koji su kandidovani i birani iz reda članova političke stranke ili koalicije,

kao i onih poslanika koji su izabrani na listi političke stranke a nisu članovi te niti bilo koje stranke. Međutim, osporenim odredbama člana 88. stava 1. tačka 1) Zakona čini se ustavnopravno neutemeljeno razlikovanje položaja narodnih poslanika, kada je u pitanju prestanak njihovog mandata u zavisnosti od jedne političke činjenice, a to je članstva u političkoj stranci koja ih je kandidovala. Osporene odredbe Zakona stavljaju u nejednak položaj narodne poslanike istog parlamenta sa stanovišta prestanka mandata, u zavisnosti od toga ko ih je kandidovao, sa čije liste su izabrani i da li su ili nisu članovi političke stranke. To, po oceni Ustavnog suda, nije u saglasnosti ni sa članom. 13. Ustava, prema kome su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira "na... političko ili drugo uverenje... ili koje lično svojstvo."

Prema tome, iz iznetog proizlazi da se uslovi za ostvarivanje pasivnog biračkog prava, pa i za njegov prestanak, ne utvrđuju u procesu kandidovanja, odnosno predlaganja kandidata na listi političke stranke ili koalicije, niti ostvarivanje tog prava zagaranovanog Ustavom može zavisiti od tipa izbornog sistema. Predlaganje kandidata na izbornim listama jeste način ostvarivanja prava na kandidovanje iz člana 42. stav 3. Ustava, a samo ostvarivanje tog prava može, zavisiti od vrste izbornog sistema (proporcionalni ili većinski). Iz činjenice da je politička stranka ili koalicija kandidovala građanina na svojoj izornoj listi ne mogu se, po shvatanju Ustavnog suda, izvlačiti posebna prava i ovlašćenja političke stranke, odnosno koalicije u odnosu prema narodnom poslaniku, koja bi imala i pravni, obavezujući karakter, uključujući i pravo stranke na oduzimanje mandata. Kako članstvo u političkoj stranci, odnosno drugom obliku povezivanja stranaka nije ustavni uslov za sticanje pasivnog biračkog prava, odnosno nije uslov za kandidovanje, niti uslov za izbor na funkciju narodnog poslanika, zakonsko utvrđivanje prestanka članstva u političkoj stranci, ili koaliciji kao osnova za prestanak poslaničkog mandata, odnosno gubitak ostvarenog pasivnog biračkog prava, po oceni Ustavnog suda, nije u skladu sa čl. 13. i 42. Ustava.

Članom 76. Ustava predviđeno je da narodni poslanik predstavlja građane izborne jedinice u kojoj je izabran, dok je članom 2. stav 2. Ustava utvrđeno da građani ostvaruju suverenost, pored ostalog, i preko "svojih slobodno izabranih predstavnika". Kako je prema članu 4. Zakona o izboru narodnih poslanika Republika Srbija jedna izborna jedinica, to narodni poslanik u Narodnoj skupštini predstavlja sve građane Republike Srbije. Navedena načela utvrđena u odredbama čl. 2. i 76. Ustava, kao i odredba člana 74. stav 2. Ustava, po kojoj se narodni poslanici biraju na neposrednim izborima, su temeljna načela, odnosno odredbe koje određuju odnos birača i narodnih poslanika i prirodu poslaničkog mandata, pa otuda sve druge norme u pravnom poretku koje se odnose na mandat poslanika, uključujući i sticanje i prestanak mandata, po mišljenju Ustavnog suda, moraju polaziti od ovih ustavnih odredbi. Pomenute odredbe Ustava, jesu opšte i načelne, ali je njihova pravna poruka koja se odnosi i na status, odnosno pravni položaj narodnih poslanika jasna.

Prema stavu 3. člana 74. Ustava izbor i prestanak mandata narodnih poslanika uređuje se zakonom. S obzirom na karakter ove odredbe, autonomija zakonodavca u uređivanju izbora i prestanka mandata narodnih poslanika opredeljena je pomenutim odredbama Ustava koje se odnose na način sticanja poslaničkog mandata i karakter tog mandata. To znači da nezavisno od načina kandidovanja i subjekata kandidovanja, kandidat prema Ustavu stiče svojstvo narodnog poslanika činom izbora od strane građana (član 74. stav 2.), i od tog momenta poslanik postaje predstavnik građana (član 76. Ustava) preko koga građani ostvaruju svoja suverena

prava, saglasno članu 2. stavu 2. Ustava. Prema tome, iz navedenih odredaba Ustava ne proizlazi, po shvatanju Ustavnog suda, da pravo na kandidovanje i samo kandidovanje od strane političke stranke odnosno koalicije utvrđeno u članu 42. Ustava znači da kandidat, a kasnije narodni poslanik, predstavlja samo one koji su ga predložili, kao ni one koji su "za njega glasali", već sve građane izborne jedinice u kojoj je izabran.

Republika Srbija je prema Ustavu država koja počiva na načelu građanskog suvereniteta, odnosno narodnog (građanskog) predstavništva oličenog u Narodnoj skupštini i narodnim poslanicima kao predstavnicima građana u toj Skupštini. Utvrđujući u članu 76. Ustava princip po kome narodni poslanik predstavlja građane izborne jedinice, i neuslovljavajući i neograničavajući ovo predstavljanje nikakvim pravno obaveznim nalogima čije neopoštovanje bi imalo za posledicu prestanak mandata, i podupirući nezavisnost i samostalnost narodnog poslanika u drugim odredbama Ustava (uključujući i odredbu člana 77. Ustava o imunitetu narodnih poslanika), ustavotvorac je, po oceni Ustavnog suda, pošao od slobode poslanika u predstavljanju građana u Narodnoj skupštini. Uređivanjem prestanka mandata na način kako je to učinjeno u osporenoj odredbi Zakona, zakonodavac na posredan način menja ustavom opredeljenu prirodu poslaničkog mandata i faktički uvodi "pokriveni" imperativni mandat poslanika, ali ne u odnosu na one koje po Ustavu poslanik predstavlja - koji su ga izabrali i koji mu jedini mogu dati svojstvo narodnog poslanika, već u odnosu na političku stranku odnosno koaliciju na čijoj je listi kandidovan za narodnog poslanika. Međutim, polazeći od člana 2. stav 2. i čl. 74. i 76. Ustava, Ustavni sud ocenjuje, da zakonodavac nije mogao urediti da se zakonom mandat poslanika učini neposredno zavisnim od članstva u političkoj stranci, odnosno koaliciji na čijoj listi je kandidovan za narodnog poslanika, kako je to učinjeno osporenim odredbom člana 88. stav 1. tačka 1) Zakona o izboru narodnih poslanika.

Narodni poslanik, kao nosilac javne funkcije u državnom organu, kao što je Narodna skupština, ima Ustavom zagaranovanu slobodu u predstavljanju onih koji su ga birali i ne može biti vezan pravno obavezujućim nalogima političkih partija odnosno koalicija, čije bi nepoštovanje moglo imati za posledicu prestanka mandata. Iz prava na kandidovanje i isticanje kandidata na izbornoj listi ne može se, po oceni Ustavnog suda, zakonom ustanovljavati pravna odgovornost narodnih poslanika u odnosu na subjekt koji ga je kandidovao. Naime, narodni poslanik kome je prestalo članstvo u političkoj stranci, odnosno koaliciji sa čije je liste izabran, može imati političku i moralnu obavezu da vrati mandat, odnosno podnese ostavku ali pravna obaveza nije Ustavom konstituisana.

Preko garantovanja i zaštite mandata narodnih poslanika, po shvatanju Ustavnog suda, štiti se u prvom redu ustavni položaj i uloga Narodne skupštine kao predstavničkog tela preko koga građani vrše ustavotvornu i zakonodavnu vlast, kao i ostvareno biračko pravo građanina. Narodni poslanik je nosilac javne funkcije koja se za period od četiri godine ostvaruje u Narodnoj skupštini, u skladu s Ustavom. Odredba člana 88. stav 1. tačka 1) Zakona čini zavisnim trajanje poslaničkog mandata od postojanja političkog odnosa, tj. članstva u političkoj stranci ili koaliciji, a time i od ličnog svojstva poslanika kao što je političko uverenje, što, po oceni Ustavnog suda, nije u skladu sa odredbama člana 2. stav 2., čl. 13. i 44. Ustava, koje jamče slobodu političkih delovanja, kao ni sa članom 74. stav 2. i članom 76. Ustava.

Po oceni Ustavnog suda, osnove i način prestanka mandata narodnog poslanika pre isteka vremena na koje je biran, zakonodavac mora, na osnovu

ovlašćenja iz člana 74. stav 3. Ustava, urediti tako da vodi računa o Ustavom zagaranтовanoj suverenosti građana i načinu njenog ostvarivanja, ustavnim slobodama i pravima, kao i ustavnom opredeljenju mesta i uloge Narodne skupštine i da utvrđujući osnove za prestanak mandata narodnih poslanika ne povredi Ustavom zagaranтовanu prirodu poslaničkog mandata odnosno prirodu političkog predstavljanja utvrđenu u pomenutim odredbama Ustava. S obzirom na izloženo, Ustavni sud ocenjuje, da osporena odredba člana 88. stav 1. tačka 1) Zakona nije u saglasnosti sa čl. 2, 13, 42. i 44, članom 74. stav 2. i članom 76. Ustava.

U pogledu osporene odredbe člana 88. stav 1. tačka 9) Zakona, prema kojoj narodnom poslaniku prestaje mandat pre isteka vremena na koji je izabran brisanjem iz registra kod nadležnog organa političke stranke, odnosno druge političke organizacije na čijoj listi je izabran, pored iznetog, Ustavni sud posebno ističe da narodni poslanik dobija mandat, u smislu člana 74. stav 2. Ustava, od građana na neposrednim izborima. Bez obzira da li su kandidati predloženi na uninominalnim ili proporcionalnim izborima, da li ih predlaže na osnovu člana 42. stav 3. Ustava, politička stranka ili koalicija, druga politička organizacija ili grupa građana, svojstvo poslanika se stiče isključivo činom izbora, odnosno jedino voljom biračkog tela. S obzirom na to da ne postoji ustavnopravno utemeljena veza između birača i poslanika u toku trajanja mandata u smislu pravne vezanosti u ostvarivanju funkcije narodnog poslanika (član 76. Ustava), pa ni u pogledu prestanka mandata, "sudbina mandata" narodnog poslanika ne može se zakonom neposredno vezati za statusne i organizacione promene političke stranke, odnosno druge političke organizacije koja ih je kandidovala za narodnog poslanika.

Takođe, osporena odredba člana 88. stav 1. tačka 9) Zakona nije u skladu ni sa odredbom člana 44. Ustava kojom se jamči sloboda političkog organizovanja i delovanja, s obzirom da ta odredba svojom sadržinom i posledicama koje može izazvati (prestanak mandata narodnog poslanika), po oceni Ustavnog suda, ograničava ostvarivanje ustavne slobode promene oblika političkog organizovanja i delovanja, pa i onog oblika do koga dolazi samom voljom političke stranke i njenih članova.

Osporena odredba Zakona nije u saglasnosti ni sa članom 13. Ustava, jer se njome, takođe, povređuje ustavni princip o jednakosti građana. Ustavno ovlašćenje zakonodavca da uredi prestanak mandata narodnog poslanika, podrazumeva uređivanje opšteg režima prestanka mandata koji jednako važi za sve narodne poslanike, nezavisno od njihovih ličnih svojstava.

Ustavni sud ocenjuje da iz svega iznetog proizlazi da se kroz utvrđivanje osnova za prestanak mandata, kako je to učinjeno u osporenim odredbama člana 88. stav 1. tač. 1) i 9) Zakona, ne može rešavati problem očuvanja partijske discipline, niti pitanje održavanja stranke u političkom i pravnom životu između dva izborna ciklusa, jer se time povređuju ustavne odredbe koje opredeljuju karakter mandata narodnih poslanika (član 2. stav 2, član 74. stav 2 i član 76.), kao i odredbe o političkim slobodama i pravima građana (čl. 13, 42. i 44. Ustava).

Po oceni Ustavnog suda, svojstvo narodnog poslanika stečeno na neposrednim izborima, ne može, po Ustavu, biti uslovljeno promenom političkog uverenja, odnosno političke orijentacije, kako na strani poslanika, tako ni na strani političke stranke. Političkim strankama se ne mogu zakonom dati ovlašćenja koja će imati za posledicu promenu sastava Narodne skupštine kao zakonodavnog organa, kao što ni politički ili pravni život stranke sa čije je liste određeni poslanik izabran ne

može, prema Ustavu, nakon izbora, imati neposredni uticaj na sastav Narodne skupštine.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnim dejstvom njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredbe Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 35/2000) navedene u izreci prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 57/2003)
 IY-197/2002 od 27.05.2003.

**Zakon o izboru predsednika Republike ("Službeni glasnik RS",
 br. 1/90, 79/92 i 73/02)**

- član 3. st. 2. i 3.

**Pravilnik o naknadi za overu potpisa birača... ("Službeni glasnik
 RS", br. 42/00 i 43/02)**

- član 2.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 3. st. 2. i 3. Zakona o izboru predsednika Republike ("Službeni glasnik RS", br. 1/90, 79/92 i 73/02).

2. Odbija se predlog za utvrđivanje nezakonitosti člana 2. Pravilnika o naknadi za overu potpisa birača koji podrži izbornu listu za izbor narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", br. 42/00 i 43/02).

3. Odbacuje se zahtev za donošenje "privremene mere obustave predizbornog postupka ili skidanja obezbeđenja potpisa i plaćanja sudske takse".

Partija "Demokratsko proleće Srbije" svojom predstavkom od 26. avgusta 2002. godine pokrenula je postupak za "ocenu ustavnosti i zakonitosti predizbornog postupka" navodeći "da su raspisani izbori za predsednika Srbije ... da nisu doneti neophodni propisi za sprovođenje postupka za izbor predsednika" te da je, na taj način, "stvoren nedemokratski ambijent, posebno pod uslovima podnošenja overenih sudskih potpisa, za koje je potrebno platiti najmanje 50,00 dinara po potpisu, što ukupno iznosi preko 500.000,00 dinara i time onemogućava da se, po Ustavu, kandiduju oni sposobni kandidati koji nemaju potrebna finansijska sredstva ... " Podnosilac predloga smatra da su time "ozbiljno ugrožena ljudska prava na kandidovanje ... jer nisu unapred obezbeđena potrebna finansijska sredstva iz budžeta ... " Predlagač istovremeno navodi da je osnovno ljudsko pravo na kandidovanje ograničeno i uslovljeno "podnošenjem 10.000 potpisa za koje treba platiti sudsku

taksu od najmanje 500.000,00 dinara", pa ističe da "u Ustavu nigde ne stoji da se za predsednika mogu birati samo bogati ili samo zaposleni i iz vlasti i da treba platiti državi 500.000,00 dinara".

Podnosilac predstavke zahteva da Ustavni sud po hitnom postupku preduzme potrebne mere, a pre svega da donese privremenu meru obustave predizbornog postupku ili "skidanja uslova obezbeđenja potpisa i plaćanja sudske takse od najmanje 500.000,00 dinara.

Iz sadržine predstavke može se utvrditi da je osporena ustavnost i zakonitost člana 3. st. 2. i 3. Zakona o izboru predsednika Republike ("Službeni glasnik RS", br. 1/90, 72/92 i 73/02), kao i člana 2. Pravilnika o naknadi za overu potpisa birača koji podrži izbornu listu za izbor narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", br. 42/00 i 43/002).

Odredbom člana 87. stav 7. Ustava Republike Srbije predviđeno je da se postupak izbora i opoziva predsednika Republike uređuje Zakonom.

Odredbom člana 3. stav 2. Zakona o izboru predsednika Republike, predviđeno je da kandidata za predsednika Republike može predložiti politička stranka ili druga politička organizacija koja prikupi najmanje 10.000 potpisa birača u Republici, a stavom 3. istog člana da kandidata za predsednika Republike može predložiti i grupa građana koja prikupi najmanje 10.000 potpisa birača u Republici. Prema članu 1. Zakona o izboru predsednika Republike, izbor, odnosno opoziv predsednika Republike Srbije obavlja se na osnovu shodne primene odredaba Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", br. 35/2000 i 69/2002), ako tim Zakonom nije drukčije određeno.

Članom 2. Pravilnika o naknadi za overu potpisa birača koji podrži izbornu listu narodnih poslanika za izbor narodnih poslanika, za overu potpisa birača plaća se naknada od 50,00 dinara. Ovaj Pravilnik donet je na osnovu člana 43. stav 4. Zakona o izboru narodnih poslanika koji se, na osnovu navedenog člana 1. Zakona o izboru predsednika Republike, shodno primenjuje u postupku izbora predsednika Republike.

Na osnovu člana 87. stav 7. Ustava, Zakonom o izboru predsednika Republike uređen je izbor i opoziv predsednika Republike Srbije. Osporenim odredbama člana 3. st. 2. i 3. Zakona, uređeno je ko može da predloži kandidata za predsednika Republike kao i potreban broj potpisa birača u Republici, koji takvu kandidaturu podržavaju. Navedenim odredbama uređen je postupak kandidovanja za predsednika Republike za sve građane jednako, pa se, po oceni Ustavnog suda, njima ne narušavaju principi iz člana 12. Ustava prema kojem se slobode i prava ostvaruju, a dužnost ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom. Takođe, osporenim odredbama nije povređeno načelo iz člana 13. Ustava prema kome su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na veru ... političko ili drugo uverenje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo.

Zakonskim određivanjem broja birača koji treba da svojim potpisom podrže kandidaturu za predsednika Republike i uvođenjem obaveze overe potpisa birača nisu povređene, po oceni Ustavnog suda, ni odredbe člana 42. Ustava, jer se time ne narušava Ustavom utvrđeno pravo građana na neposredne izbore, opšte i jednako biračko pravo i tajnost glasanja. Naime, zakonodavac je Ustavom ovlašćen da uredi postupak izbora predsednika Republike i u okviru toga i način kandidovanja kao jednu od faza koja prethodi samom činu izbora.

Određivanje broja birača čije potpise predlagač treba da prikupi radi podrške kandidature za predsednika Republike kao i utvrđivanje konkretnog iznosa za overu potpisa, jesu, po mišljenju Ustavnog suda, pitanja celishodnosti zakonskog uređivanja, odnosno uređivanja Pravilnikom Ministarstva pravde, o čemu Ustavni sud, na osnovu člana 125. Ustava nije nadležan da odlučuje.

Zahtev da Ustavni sud, po hitnom postupku, donese "privremenu meru obustave predizbornog postupka ili skidanja uslova obezbeđenja potpisa i plaćanja sudske takse", je, u smislu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odbačen, jer je doneta konačna odluka.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/31 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 53/2003)
 IY-152/2002 od 27.03.2003.

**Zakon o izboru predsednika Republike ("Službeni glasnik RS",
 br. 1/90, 72/92 i 73/02)**

- član 1.

**Zakon o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj
 35/2000)**

- član 43.

**Pravilnik o naknadi za overu potpisa birača... ("Službeni glasnik
 RS", br. 42/00 i 43/02)**

- član 2.

**Uputstvo o sprovođenju Zakona o izboru predsednika Republike
 ("Službeni glasnik RS", broj 76/02)**

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 1. Zakona o izboru predsednika Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 1/90, 72/92 i 73/02).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti člana 43. Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 35/00).

3. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje zakonitosti člana 2. Pravilnika o naknadi za overu potpisa birača koji podrži izbornu listu za izbor narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", br. 42/00 i 43/02).

4. Odbija se predlog za utvrđivanje nezakonitosti odredaba Uputstva o sprovođenju Zakona o izboru predsednika Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 76/02), u delu "Obrasci za sprovođenje izbornih radnji za izbor predsednika Republike", a koji se odnosi na obrasce PRS-1, PRS-2 i PRS-3.

5. Odbacuje se zahtev za određivanje "privremene mere zabrane naplaćivanja naknade za overu potpisa".

Srpska narodna radikalna stranka iz Beograda i Savez nezaposlenih iz Niša pokrenuli su pred Ustavnim sudom Republike Srbije postupak za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti: člana 1. Zakona o izboru predsednika Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 1/90, 72/92 i 73/02); člana 43. Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 35/00); Pravilnika o naknadi za overu potpisa birača koji podrži izbornu listu za izbor narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", br. 42/2000 i 43/00) i Uputstva o sprovođenju Zakona o izboru predsednika Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 76/02).

U podnetim predlozima navodi se da Uputstvo o sprovođenju Zakona o izboru predsednika Republike Srbije, odnosno obrasci odštampani uz Uputstvo, kojim je predviđeno da je za predlaganje kandidata za predsednika Republike Srbije potrebno 10.000 sudski overenih potpisa birača, kao i Pravilnik o naknadi za overu potpisa birača koji podrži izbornu listu za izbor narodnih poslanika, kojim je propisana naknada od 50,00 dinara za svaki overeni potpis, nisu u skladu sa Zakonom o izboru predsednika Republike Srbije, jer taj Zakon ne sadrži osnove za takvo uređivanje. Predlagač ističe da je odredbama člana 43. Zakona o izboru narodnih poslanika propisano da je za utvrđivanje i usvajanje izborne liste za izbor narodnih poslanika potrebna sudski overena izjava 10.000 birača, da je Pravilnikom propisana naknada od 50,00 dinara za overu potpisa birača, a da Zakonom o izboru predsednika Republike Srbije kojim se uređuje postupak izbora predsednika nije predviđeno ovakvo overavanje potpisa i plaćanje naknade za overu. Predlagač je mišljenja da je odredba člana 1. Zakona, koja dozvoljava shodnu primenu Zakona o izboru narodnih poslanika i na postupak izbora predsednika Republike protivustavna i "protivzakonita" jer primena navedenih odredaba Zakona o izboru narodnih poslanika i Pravilnika na izbor predsednika Republike, iziskuje troškove koji onemogućavaju manje vanparlamentarne stranke i druge organizacije da predlažu svoje kandidate za predsednika i učestvuju na predsedničkim izborima, jer ne mogu da obezbede potrebna finansijska sredstva. Time se stavljaju u neravnopravan položaj u odnosu na parlamentarne i veće političke stranke. Predlagač, takođe, osporava i odredbu člana 43. stav 3. Zakona o izboru narodnih poslanika, i navodi da je utvrđivanje sudske overe izjave birača suprotno odredbama Ustava, a pre svega čl. 11., 12., 13., 42., 43. i 44.

Predlagač smatra da su odredbe osporenih akata u suprotnosti i sa Deklaracijom OEBS-a o ljudskim pravima i Deklaracijom OUN o ljudskim pravima čoveka iz 1948. godine. Takođe, predlagač zahteva i ocenu međusobne saglasnosti Zakona o izboru predsednika Republike sa Zakonom o izboru narodnih poslanika, Zakonom o političkim organizacijama i Zakonom o registraciji političkih stranaka. Predlagač zahteva da Ustavni sud odredi "privremenu meru zabrane naplaćivanja naknade za overu potpisa birača", do donošenja konačne odluke.

Ustavni sud je utvrdio:

Odredbama člana 12. st. 1. i 2. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da se slobode i prava ostvaruju a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kada je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom (stav 1), a zakonom se može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (stav 2.). Iz odredbe člana 12. stav 2. Ustava kao i odredbe člana 87. stav 7. Ustava proizlazi da se pitanje načina ostvarivanja ustavnog prava građana da biraju i budu birani kao i pitanje postupka izbora predsednika Republike, uređuje zakonom. Prema tome, po oceni Ustavnog suda, zakonodavac je ovlašćen da postupak izbora za predsednika Republike uredi zakonom, a u skladu sa tim i da utvrdi da se na izbor predsednika Republike shodno primenjuju odredbe Zakona o izboru narodnih poslanika, kako je to uređeno u članu 1. Zakona. Naime, Ustav dopušta da se postupak izbora za predsednika Republike uređuje zakonom, ali Ustav, po shvatanju Ustavnog suda, ne određuje kojim bi pojedinim zakonom trebalo urediti postupak izbora predsednika Republike kao ni da se postupak izbora mora u celini urediti jednim zakonom. Stvar je zakonodavne politike i ocene zakonodavca na koji način treba urediti određenu materiju, u jednom ili više akata, o čemu Ustavni sud, prema članu 125. Ustava, nije nadležan, da odlučuje.

U vezi sa navodima predlagača da se osporenim odredbom člana 1. Zakona krše ljudska prava i da se političke stranke dovode u neravnopravan položaj, Ustavni sud je konstatovao da osporena odredba ne sadrži pravnu normu kojom se uređuju sporna pitanja sudske overe izjave birača i plaćanja naknade za overu potpisa birača, već samo normu koja upućuje na shodnu primenu Zakona o izboru narodnih poslanika na pitanja izbora predsednika Republike, pa je ocenio da osporena odredba člana 1. Zakona, po svojoj sadržini, nije nesaglasna s Ustavom i zahtev predlagača, u ovom delu, odbio.

Osporenim odredbama člana 43. Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 35/00) predviđeno je da je izborna lista utvrđena kad je svojim potpisom podrži najmanje 10.000 birača, da svaki potpis mora biti overen u opštinskom sudu i da je Ministarstvo pravde ovlašćeno da utvrdi visinu naknade za overu potpisa birača. Navedenim odredbama Zakona uređen je način utvrđivanja izborne liste i to za sve građane jednako, tako da se tom odredbom ne narušavaju ustavni principi sadržani u članu 12. i 13. Ustava. Takođe, osporenim članom Zakona nije povređeno ni Ustavom utvrđeno pravo građana na neposredne izbore, na opšte i jednako biračko pravo i tajnost glasanja, sadržano u članu 42. stav 2. Ustava. Naime, zakonodavac je Ustavom ovlašćen da uredi izbor narodnih poslanika, a u okviru toga da uredi i postupak kandidovanja kao jednu od faza izbornog postupka. Pitanja kao što su obaveza sudske overe potpisa birača i visina naknade za overu su pitanja koja spadaju u domen celishodnosti rešenja i o tome Ustavni sud, prema članu 125. Ustava, nije ovlašćen da odlučuje.

Ustavni sud je razmatrao predloge i inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbi člana 43. Zakona o izboru narodnih poslanika i doneo Odluku ("Službeni glasnik RS", broj 52/00) kojom se odbijaju predlozi za utvrđivanje neustavnosti navedenog člana. Sud je ocenio, polazeći od ovlašćenja Narodne skupštine da uredi izbore za narodne poslanike, da su članom 43. Zakona sporna pitanja uređena za sve građane jednako i da se ne narušavaju ustavni principi sadržani u čl. 12., 13. i 42. Ustava Republike Srbije. S obzirom da se zahtev za ocenjivanje ustavnosti odnosi na iste odredbe Zakona o kojim je Sud već odlučivao a

da iz navoda, razloga i podnetih dokaza ne proizilazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Ustavni sud je zahtev predlagača, u ovom delu, odbacio.

Predlagač osporava zakonitost čl. 1. do 5. Pravilnika o naknadi za overu potpisa birača koji podrži izbornu listu za izbor narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", br. 42/00 i 43/02). Međutim iz sadržine predloga proizilazi da se osporava samo visina naknade za overu potpisa birača koja je regulisana članom 2. Pravilnika (50,00 dinara za overu potpisa jednog birača). Sama obaveza plaćanja naknade utvrđena je Zakonom o izboru narodnih poslanika (član 43. stav 4.), a Pravilnikom, koji je donet radi izvršavanja tog Zakona, uređuje se samo visina naknade. Utvrđivanje visine naknade za overu potpisa po svojoj pravnoj prirodi spada u pitanja iz domena zakonodavne politike, pa odlučivanje o tome, u smislu člana 125. Ustava, nije u nadležnosti Ustavnog suda. Ustavni sud je doneo Odluku ("Službeni glasnik RS", broj 53/03) kojom je odbio predlog za utvrđivanje nezakonitosti člana 2. Pravilnika iz razloga što je ocenio da je pitanje utvrđivanja visine naknade za overu potpisa birača pitanje celishodnosti o kojem, prema članu 125. Ustava, Ustavni sud nije nadležan da odlučuje. Kako se ovde radi o presuđenoj stvari, a iz navoda i razloga navedenih u predlogu ne proizilazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Ustavni sud je zahtev predlagača, u ovom delu, odbacio.

Predlagač je osporio Uputstvo o sprovođenju Zakona o izboru predsednika Republike Srbije koje je donela Republička izborna komisija, ali nije naveo razloge osporavanja. Međutim, iz celine sadržine predloga kojim se osporavaju navedeni akti može se zaključiti da su predmet osporavanja obrasci kojima se zahteva da se u njima navedu izjave birača koji podržavaju predlog kandidata i čiji su potpisi na izjavi overeni kod nadležnog suda. Osporenim Uputstvom se, međutim, ne ustanovljava obaveza sudske overe izjave birača, jer je to učinjeno članom 43. Zakona o izboru narodnih poslanika, već se u navedenim obrascima odštampanim uz Uputstvo među podacima koje treba da obrasci sadrže, navodi i sudska overa potpisa birača. Obaveza sudske overe je propisana Zakonom o izboru narodnih poslanika, koji se prema članu 1. Zakona o izboru predsednika Republike shodno primenjuje i na postupak izbora predsednika Republike. Prema tome, osporeno Uputstvo nije nesaglasano sa zakonom, jer se njime u skladu sa zakonom i radi njegovog izvršavanja, utvrđuje oblik i sadržaj obrasaca za sprovođenje pojedinih izbornih radnji za izbor predsednika Republike. Polazeći od navedenog, Ustavni sud je odbio predlog za utvrđivanje nezakontosti Uputstva u delu "Obrasci za sprovođenje izbornih radnji za izbor predsednika Republike", a koje se odnose na obrasce PRS-1, PRS-2 i PRS-3.

U vezi sa navodima predlagača da su osporni akti u suprotnosti sa Deklaracijom OEBS-a o ljudskim pravima i Deklaracijom OUN o ljudskim pravima čoveka iz 1948. godine kao i zahtevom za ocenu međusobne saglasnosti zakona, Ustavni sud, prema članu 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje saglasnost republičkih propisa sa deklaracijama međunarodnih organizacija, kao što nije nadležan ni da ceni međusobnu saglasnost republičkih zakona.

S obzirom da je doneo konačnu odluku, zahtev predlagača za određivanje "privremene mere zabrane naplaćivanja naknade za overu potpisa", Ustavni sud je odbacio, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Na osnovu izloženog, člana 42. stav 3., člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-153/02 od 10.07.2003.

("Službeni glasnik RS", broj 78/2003)

**Zakon o činovima pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova
("Službeni glasnik RS", broj 53/95)**

- član 6. st. 1., 2. i 3, član 10., član 11. stav 3. član 13., član 15. st. 2. i 3., član 16. i
član 17. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe člana 6. st. 1. i 2, i stava 3. u delu koji glasi "Druga", čl. 10. i 13, člana 15. st. 2. i 3. i člana 17. stav 1. u delu koji glasi "zadržavanju čina po odredbi člana 15. stav 2. ovog zakona..." Zakona o činovima pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova ("Službeni glasnik RS", broj 53/95), nisu u saglasnosti s Ustavom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 11. stav 3. i člana 16. Zakona iz tačke 1. izreke.

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu odredaba Zakona iz tačke 1. izreke.

Ustavnom sudu Republike Srbije podnete su dve predstavke (grupa advokata iz Vranja i Fond za razvoj demokratije iz Beograda) u kojima se traži ocena ustavnosti člana 6. stav 1. i 2, člana 10, člana 11. stav 3, člana 15. stav 3. i člana 16. Zakona o činovima pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova ("Službeni glasnik RS", broj 53/95).

Navedene odredbe osporavaju se posebno sa stanovišta ovlašćenja predsednika Republike da unapređuje i u čin generala postavlja ovlašćena službena lica Ministarstva unutrašnjih poslova i da vrši njihovo raspoređivanje na radna mesta za koja je aktom o sistematizaciji predviđen generalski čin; da dodeljuje počasne činove licima koja nisu jugoslovenski građani ako imaju naročite zasluge za bezbednost Republike i njenih građana i da odlučuje o zadržavanju čina ovlašćenom službeniku Ministarstva unutrašnjih poslova koji je imao u vreme odlaska u penziju a nije raspoređen u rezervni sastav, kao i zbog toga što se njima narušava Ustavom utvrđeno načelo podele vlasti, odnosno, kako se u predstavkama navodi, podnosioci ih smatraju spornim sa stanovišta odredbi čl. 9, 73, 83, 90. i 94. Ustava Republike Srbije. Prema mišljenju podnosioca predstavki Ustav daje ovlašćenje Vladi da postavlja i razrešava funkcionere u Ministarstvu unutrašnjih poslova, pa i one za čija je radna mesta prema aktu o sistematizaciji predviđen generalski čin. Takođe, podnosioci predstavki ističu da su ministarstva, prema Ustavu, samostalna u vršenju Ustavom i zakonom utvrđenih nadležnosti. Osporene zakonske odredbe stavljaju ministra unutrašnjih poslova u situaciju da odgovara za rad Ministarstva, a da na najodgovornijim mestima "budu radnici koje postavlja i razrešava neko drugi." U predstavkama se navodi da ovakvo uređivanje narušava sistem podele vlasti, izvršna

vlast se prenosi na predsjednika Republike, a Narodnoj skupštini se onemogućava kontrola rada Vlade i ministarstava koje sama bira i o čijem poverenju odlučuje.

U jednoj od predstavki zahteva se donošenje privremene mere, odnosno obustave izvršenja pojedinačnih akata ili radnji donetih na osnovu osporenih članova Zakona.

Ustavni sud Republike Srbije je, na osnovu člana 15. stav 2. i člana 16. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) zaključio da zatraži mišljenje od Narodne skupštine Republike Srbije. Narodna skupština traženo mišljenje nije dostavila.

Ustavni sud Srbije je, povodom podnetih predstavki, na sednici održanoj 26. decembra 2002. godine doneo Rešenje o pokretanju postupka za ocenu ustavnosti osporenih odredaba Zakona o činovima pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova, a na sednici održanoj 10. aprila 2003. godine Dopunskim rešenjem pokrenuo postupak po sopstvenoj inicijativi, za ocenu ustavnosti i odredaba člana 13, člana 15. stav 2. i člana 17. stav 1. navedenog Zakona.

Ustavni sud je u sprovedenom postupku utvrdio:

Nadležnosti predsjednika Republike su neposredno utvrđene samim Ustavom i ne mogu se proširivati van nadležnosti koje su precizirane u članu 83. Ustava. Naime, članom 83. tač. 1) do 11) Ustava utvrđene su nadležnosti predsjednika Republike koje obavlja neposredno na osnovu Ustava, a čl. 84, 85, 89. i 132. stav 1. nadležnosti koje obavlja u skladu sa Ustavom, kako je to i predviđeno u članu 83. tačka 12. Ustava.

Osporenim odredbama člana 6. st. 1. i 2. Zakona predviđeno je da generale i ovlašćena službena lica na radna mesta za koja je aktom o sistematizaciji utvrđen čin generala raspoređuje i u čin postavlja predsjednik Republike (stav 1.) kao i da predsjednik Republike raspoređuje i u početni čin potporučnika promoviše i lica koja su visoko obrazovanje i taj čin stekla završetkom osnovnih studija na Policijskoj akademiji (stav 2.). Poslovi i ovlašćenja predsjednika Republike utvrđeni u članu 6. st. 1. i 2. Zakona predstavljaju ustavno neutemeljeno proširivanje nadležnosti predsjednika Republike Zakonom, s obzirom da u članu 83. Ustava za takvo uređivanje ne postoji ustavni osnov. Osporene odredbe Zakona nisu u saglasnosti ni sa odredbama člana 90. tač. 5) i 7) Ustava prema kojima Vlada postavlja i razrešava funkcionere u ministarstvima i posebnim organizacijama, u koja spada i Ministarstvo unutrašnjih poslova. Uređivanje poslova i ovlašćenja predsjednika Republike na način predviđen u članu 6. st. 1. i 2. osporenog Zakona nije u skladu ni sa članom 73. tačka 11) Ustava prema kojem Narodna skupština Republike Srbije obavlja kontrolu rada nad radom Vlade i drugih organa i organizacija odgovornih Narodnoj skupštini, u skladu sa Ustavom i zakonom. Osim toga, predsjednik Republike, prema osporenim odredbama Zakona, postavlja i raspoređuje generale i ovlašćena službena lica za koja je aktima o sistematizaciji utvrđen čin generala i raspoređuje i u početni čin potporučnika promoviše lica koja su visoko obrazovanje stekla završetkom osnovnih studija na Policijskoj akademiji, bez predloga nadležnog ministra, što je u suprotnosti i sa članom 94. stav 3. Ustava prema kome su ministarstva samostalna u vršenju Ustavom i zakonom određenih nadležnosti.

S obzirom na to da su odredbe člana 6. st. 1. i 2., po oceni Ustavnog suda, u suprotnosti sa Ustavom, neustavna je i odredba stava 3. istog člana u delu koji glasi "Druga", jer nakon što je utvrđena neustavnost člana 6. st. 1. i 2., ona gubi smisao i čini nejasnom celinu odredbe stava 3. člana 6. Zakona, koja inače nije osporena.

Osporeni član 10. Zakona, prema kome predsednik Republike, na predlog ministra unutrašnjih poslova može unaprediti ovlašćeno službeno lice sa višim činom u čin generala, odnosno ovlašćeno službeno lice sa činom generala u viši generalski čin, nije po oceni Ustavnog suda, u saglasnosti sa Ustavom. Naime, za takvo ovlašćenje predsednika Republike ne postoji osnov u članu 83. Ustava a, po shvatanju Ustavnog suda, njime se narušava i načelo podele vlasti iz člana 9. Ustava.

Odredba člana 13. Zakona prema kojoj predsednik Republike, na predlog ministra unutrašnjih poslova, može smanjiti ili oprostiti disciplinsku meru zaustavljanja u napredovanju u viši čin izrečenu ovlašćenom službenom licu iz člana 6. st. 1. i 2. i člana 10. ovog Zakona, po oceni Ustavnog suda, nije saglasna sa Ustavom, s obzirom da predsednik Republike za ovlašćenje navedeno u odredbi člana 13. osporenog Zakona nema osnov u članu 83. Ustava, kao i zbog toga što se time, po shvatanju Ustavnog suda, narušava načelo podele vlasti iz člana 9. Ustava. Učešće predsednika Republike u smanjenju ili opraštanju disciplinske kazne predstavlja neposredno mešanje u unutrašnju organizaciju i prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih, što je, u smislu propisa o upravi, ovlašćenje ministra koje proizilazi i iz načela samostalnosti iz člana 94. stav 3. Ustava, prema kome su ministarstva samostalna u vršenju Ustavom i zakonom određenih nadležnosti. Pored toga, nakon što je utvrđena neustavnost odredaba člana 6. st. 1. i 2. i člana 10. Zakona, odredba člana 13. gubi pravni smisao, jer se odredba ovog člana upravo odnosi na ovlašćena službena lica navedena u tim članovima.

Osporenim odredbama člana 15. st. 2. i 3. Zakona predviđeno je da, izuzetno, čin koji je imalo u vreme odlaska u penziju može zadržati i ovlašćeno službeno lice iz člana 6. st.1. i 2. i člana 10. ovog Zakona koje nije raspoređeno u rezervni sastav Ministarstva unutrašnjih poslova, a o zadržavanju čina po odredbi stava 2. ovog člana odlučuje predsednik Republike, na predlog ministra unutrašnjih poslova. Navedene odredbe su, po oceni Ustavnog suda, u suprotnosti sa čl. 83. i 94. Ustava. Predsednik Republike za ovlašćenje navedeno u osporenim odredbama nema osnov u članu 83. Ustava, a osporene odredbe su u suprotnosti i sa načelom samostalnosti ministarstava u vršenju Ustavom i zakonom određenih nadležnosti, utvrđenom u članu 94. stav 3. Ustava. Odredbe člana 15. st. 2. i 3. su pravno neodržive i zbog toga što one regulišu zadržavanje čina od strane ovlašćenog službenog lica koje je ono dobilo na osnovu odredaba člana 6. st. 1. i 2. i člana 10. Zakona, za koje je utvrđeno da su nesaglasne s Ustavom.

Odredba člana 17. stav 1. osporenog Zakona, u delu koji glasi: "zadržavanju čina po odredbi člana 15. stav 2. ovog zakona...", nije, po oceni Ustavnog suda, u saglasnosti sa Ustavom, s obzirom da se akta o zadržavanju čina dovode u neposrednu vezu sa odredbama člana 6. st. 1. i 2. i člana 10. Zakona, za koje je utvrđeno da nisu saglasne s Ustavom.

Osporena odredba člana 11. stav 3. Zakona, prema kojoj ministar unutrašnjih poslova ili starešine koga on ovlasti donosi akt o prevremenom, odnosno vanrednom sticanju neposredno višeg čina, pod uslovima iz st. 1. i 2. ovog člana (najviša pozitivna ocena u poslednje dve godine, određeno vreme provedeno u činu, izuzetni rezultati i značajan doprinos ostvarivanju bezbednosti Republike i njenih građana i dr.), po oceni Ustavnog suda, nisu u suprotnosti sa članom 94. stav 3. Ustava, prema kome su ministarstva slobodna u vršenju Ustavom i zakonom određenih nadležnosti, odnosno sa stavom 5. istog člana, prema kome se zakonom uređuje organizacija i nadležnost ministarstva.

Osporenim članom 16. Zakona predviđeno je da predsjednik Republike može dodeliti počasni čin utvrđen Zakonom o činovima pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova licu koje nije jugoslovenski državljanin ako ima naročite zasluge za bezbednost Republike i njenih građana. Članom 83. tačka 10) Ustava predviđeno je da predsjednik Republike dodeljuje odlikovanja i priznanja utvrđena zakonom. Kako se, po shvatanju Ustavnog suda, dodeljivanje počasnog čina može smatrati zakonom utvrđenim priznanjem, odredba člana 16. Zakona, po oceni Ustavnog suda, nije u nesaglasnosti s Ustavom.

Predlog za obustavu od izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu osporenih odredaba Zakona, Sud je odbacio, kao u tački 3. izreke, jer je u ovom predmetu doneo konačnu odluku.

Ustavni sud je na osnovu člana 42. stav 3. člana 46. tačka 1) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredbe Zakona o činovima pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova ("Službeni glasnik RS", broj 53/95) navedene u tački 1. izreke prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-5/96 od 12.06.2003.

("Službeni glasnik RS", broj 66/2003)

Zakon o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 21/2002)

- član 141. i 142.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i neprihvataju se inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti čl. 141. i 142. Zakona o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 21/2002).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koja je preduzeta na osnovu čl. 141. i 142. Zakona o univerzitetu.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak predlogom Medicinskog akademskog foruma iz Beograda za ocenu ustavnosti čl. 141. i 142. Zakona o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 21/2002), a podnete su i dve predstavke kojima je inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti istih odredaba Zakona.

Po mišljenju predlagača i podnosilaca inicijative osporenim čl. 141. i 142. Zakona utvrđeno je povratno dejstvo ovog Zakona na način koji je nesaglasan sa članom 121. Ustava Republike Srbije. Predlagač i podnosioci inicijative smatraju da se osporenim odredbama Zakona protivustavno poništavaju, odnosno menjaju zvanja, status u nastavi i prava po tom osnovu, nastavnika i saradnika univerziteta stečena i utvrđena konačnim i pravosnažnim aktima donetim na osnovu Zakona o univerzitetu iz 1998. godine, odnosno zvanja i stečena prava vraćaju se na momenat pre stupanja na snagu tog Zakona. S obzirom na to da se članom 141. Zakona utvrđuje preispitivanje postupka za izbor nastavnika i saradnika, s tim da se postupak sprovodi na način i od strane organa i po postupku predviđenim ovim Zakonom, to po mišljenju predlagača i podnosilaca inicijative, znači da nisu u pitanju pojedinačne odredbe Zakona za koje se, po izuzetku, može utvrditi povratno dejstvo, već je praktično u pitanju retroaktivna primena Zakona u celini. Pored toga, predlagač i podnosioci inicijative smatraju da je članom 142. Zakona povređeno načelo iz člana 13. Ustava o jednakosti u pravima i dužnostima, po osnovu jednako stečenog statusa, jer se uređuje različit pravni status i obim prava nastavnika i saradnika koji su zvanja stekli za vreme važenja Zakona iz 1998. godine.

Predlagač i podnosioci inicijative predlažu Ustavnom sudu donošenje "mere obustave od izvršenja svih pojedinačnih akata i radnji donetih ili preduzetih na osnovu čl. 141. i 142. Zakona o univerzitetu."

Ustavni sud je dostavio Narodnoj skupštini predlog na odgovor, a inicijative na mišljenje, a pošto Narodna skupština nije dostavila odgovor, i mišljenje Ustavni sud je na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) nastavio postupak.

Ustavom Republike Srbije predviđeno je u članu 72. stav 1. tačka 6) da Republika uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja, a u članu 65. propisano je da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe.

Na osnovu navedenih ustavnih ovlašćenja Narodna skupština je Zakonom o univerzitetu uredila sistem u oblasti univerzitetskog obrazovanja, uslove i način obavljanja delatnosti univerziteta i fakulteta kao javne službe. Zakonom su, pored ostalog, utvrđena zvanja nastavnika i saradnika univerziteta, uslovi za izbor u zvanje, postupak izbora i prava i obaveze iz radnog odnosa. Odredbama osporenih čl. 141. i 142. Zakona koje su po svom karakteru prelazne i završne uređuju se određena prava i obaveze nastavnika i saradnika kao i nadležnost i ovlašćenje organa u sprovođenju postupka prelaska na regulativu uspostavljenu odredbama ovog Zakona. Osporenim odredbama čl. 141. i 142. Zakona propisana je mogućnost preispitivanja postupaka za izbor nastavnika i saradnika koji su sprovedeni ili započeti u vreme važenja Zakona o univerzitetu iz 1998. godine ("Službeni glasnik RS", broj 20/98), koji je prestao da važi 1. maja 2002. godine stupanjem na snagu važećeg Zakona, kao i preispitivanja preuzimanja nastavnika i saradnika sa drugog univerziteta, odnosno fakulteta. Ovim odredbama Zakona utvrđena su i prava i obaveze lica kojima je prestao radni odnos na osnovu primene predhodnog Zakona, kao i zadržavanja određenih prava koja su stečena za vreme važenja navedenog Zakona iz 1998. godine.

Ustavom je u članu 121. predviđeno da zakon, drugi propis ili opšti akt ne može imati povratno dejstvo i da se samo zakonom može odrediti da pojedine njegove odredbe, ako to zahteva opšti interes utvrđen u postupku donošenja zakona, imaju povratno dejstvo.

U pogledu povratnog dejstva odredaba Zakona Ustavni sud je utvrdio da je u obrazloženju Predloga zakona o univerzitetu koji je Vlada Republike Srbije podnela Narodnoj skupštini navedeno da odredbe člana 141. st. 1, 2. i 4. Zakona imaju povratno dejstvo i iznose se razlozi za to, odnosno navodi se postojanje opšteg interesa koji zahteva utvrđivanje povratnog dejstva ovih odredaba. Takođe je u obrazloženju navedeno da i deo odredaba člana 142. Zakona ima povratno dejstvo koje je nužna posledica rešenja sadržanih u članu 141. Zakona. Ustavni sud nije nadležan da ceni taj interes, već ocenjuje da li je u postupku donošenja zakona utvrđen opšti interes za davanje povratnog dejstva osporenim odredbama Zakona.

Imajući u vidu da je u toku postupka donošenja Zakona Narodna skupština utvrdila da opšti interes zahteva da odredbe čl. 141. i 142. Zakona o univerzitetu imaju povratno dejstvo, to po oceni Ustavnog suda određivanje povratnog dejstva navedenim odredbama nije u suprotnosti s Ustavom.

Osporenim odredbama čl. 141. i 142. Zakona nije povređeno načelo o jednakosti građana u pravima i dužnostima, iz člana 13. Ustava jer se odredbe zakona odnose na postupak izbora svih nastavnika i saradnika koji je sproveden ili započet po odredbama Zakona o univerzitetu iz 1998. godine, i na sve nastavnike i saradnike koji su preuzeti sa drugih univerziteta i fakulteta po odredbama tog Zakona, ili im je prestao radni odnos na osnovu odredaba tog zakona.

S obzirom na to da je Sud doneo konačnu odluku o ustavnosti osporenih odredaba čl. 141. i 142. Zakona, zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koja je preduzeta na osnovu njih je odbačen na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 9. i člana 47. tač. 2. i 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IV-120/2002 od 19.06.2003.

("Službeni glasnik RS", broj 75/2003)

Zakon o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 63/01 i 42/02)

- član 42. stav 3., član 49. stav 2., član 71. stav 3. i član 75. stav 3.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 42/02)

- član 15., stav 3. i 4.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 42. stav 3, člana 49. stav 2, člana 71. stav 3. i člana 75. stav 3. Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 63/01 i 42/02) i člana 15. st. 3. i 4. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu (Službeni glasnik RS, broj 42/02).

Republičko javno tužilaštvo, Okružno javno tužilaštvo u Beogradu, Prvo, Drugo, Treće i Peto opštinsko javno tužilaštvo u Beogradu i Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije pokrenuli su pred Ustavnim sudom Republike Srbije postupak za ocenu ustavnosti odredaba čl. 42. stav 3, 49. stav 2., 71. stav 3., 75. stav 3. Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 63/01) i člana 15. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 42/02).

Prema navodima predlagača, javno tužilaštvo je, prema Ustavu, zajedno sa sudovima "deo pravosuđa." Javno tužilaštvo je, prema odredbi člana 103. Ustava samostalan državni organ koji svoju ustavnu funkciju gonjenja učinilaca krivičnih dela vrši jedino kao "samostalan i nezavisan državni organ, što isključuje mogućnost uticaja na tužilaštvo od strane drugih državnih organa." Osporene odredbe člana 42. stav 3, člana 49. stav 2, člana 71. stav 3. i člana 75. stav 3. Zakona, po mišljenju predlagača, "uvode institucionalnu zavisnost javnog tužilaštva od ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa i dovode javno tužilaštvo u položaj podređenosti izvršnoj vlasti". Predlagači posebno ističu da je samostalnost javnog tužilaštva određena Zakonom i da niko izvan javnog tužilaštva nema pravo da određuje poslove javnim tužiocima, jer su oni obavezni da samo nadležnom javnom tužiocu obrazlože svoje činjenične i pravne stavove u pojedinim predmetima. Zakon o javnom tužilaštvu, međutim, osporenim odredbama "podređuje javno tužilaštvo ministarstvu pravde". Predlagači, osim toga, navode da odredba člana 71. stav 3, prema kojoj ministar nadležan za pravosuđe utvrđuje razloge za prestanak dužnosti i za razrešenje Republičkog javnog tužioca, daje mogućnost da Republički javni tužilac "pred organom izvan sistema javnog tužilaštva... obrazlaže činjenične i pravne stavove koje je imao u vidu prilikom donošenja odluke" u konkretnoj krivičnoj stvari. S obzirom da je javno tužilaštvo "hijerarhijski i centralistički uređen državni organ, ovakvim zakonodavnim rešenjem povređena je institucionalna dimenzija

samostalnosti tužilaštva." Predlagači, takođe, smatraju da "samostalnost javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca može da bude derogirana jedino principom unutrašnje i spoljašnje hijerarhije u radu tužilaštva..., da su u svom radu javni tužioci nezavisni od lica ili organa izvan tužilaštva...", pa da stoga " ... disciplinska vlast ministra nadležnog za pravosuđe nad Republičkim javnim tužiocem ... znači podčinjavanje celokupne javnotužilačke organizacije izvršnoj vlasti i organima izvan tužilaštva", što je u suprotnosti sa ustavnim načelom samostalnosti javnog tužilaštva.

Prema navodima predlagača, osporenim članom 15. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu daju se nadležnom odboru Narodne skupštine "ovlašćenja da predlaže izbor javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca bez pravog uticaja Visokog saveta pravosuđa, što znatno umanjuje, ranijim zakonom, već utvrđeno pravo" ovog pravosudnog tela. Predlagači smatraju da ovakav postupak izbora "onemogućava da napredovanje tužilaca bude sprovedeno po fer i nepristrasnoj proceduri i da bude zasnovano na objektivnim faktorima, a naročito na stručnosti, sposobnosti, integritetu i iskustvu što su standardi na koje obavezuju Pravila o ulozi tužilaca usvojena na VIII kongresu UN o sprečavanju kriminala i postupanju prema prestupnicima." Osim toga, predlagači ističu "da je javno tužilaštvo ... jedinstveno i hijerarhijski ustrojeno državno nadležstvo u kome je javni tužilac nosilac svih poslova (titulus), dok zamenici javnih tužilaca zamenjuju javnog tužioca i istupaju u njegovo ime (substituti)", pa da je, stoga, članom 15. osporenog Zakona doveden u pitanje princip monokratizma, jer je predlaganje javnih tužilaca i njihovih zamenika preneto na Odbor za pravosuđe Narodne skupštine Republike Srbije, čime je narušeno unutrašnje ustrojstvo javnog tužilaštva i njegova mogućnost da "realizuje ustavom propisanu nadležnost."

Zakonodavni odbor Narodne skupštine Republike Srbije u odgovoru ističe da je prema članu 103. Ustava javno tužilaštvo samostalni državni organ, "što znači da je ono posebna vrsta državnog organa, organizaciono odvojen od drugih državnih organa. Iako obavlja funkciju koja je u vezi sa suđenjem, monokratsko i hijerarhijsko uređenje javnog tužilaštva ukazuje na njegovu pravosudnoupravnu prirodu. Naime, svi su u javnom tužilaštvu podređeni javnom tužiocu... i svaki je javni tužilac podređen Republičkom javnom tužiocu..." U odgovoru se dalje navodi da iz funkcionalnih principa na kojima počiva javno tužilaštvo "proizilaze velika ovlašćenja Republičkog javnog tužioca. Međutim, ni izvršna vlast nije bez uticaja na poslove uprave u javnim tužilaštvima. Tako, primenu Pravilnika o upravi u javnim tužilaštvima nadzire ministarstvo nadležno za pravosuđe... vodi lični list za svakog javnog tužioca, zamenika javnog tužioca i zaposlenog u javnom tužilaštvu...". Lični list sadrži podatke o datumu rođenja, ispunjavanju norme, disciplinskim merama i vođenim krivičnim postupcima i sl. "Iz takvih ovlašćenja ministarstva proističe i ovlašćenje ministra nadležnog za pravosuđe da pokreće postupak za utvrđivanje navršanja radnog staža i razloga za razrešenje javnog tužioca i njegovog zamenika." O navršanju radnog veka i razlozima za razrešenje Republičkog javnog tužioca, o njegovom udaljenju i o tome da li su druge službe, poslovi ili postupci nespojivi sa njegovom dužnošću "u prvom stepenu odlučuje ministar. Time se obezbeđuje dvostепенost odlučivanja, budući da konačnu odluku u navedenim postupcima donosi Visoki savet pravosuđa." Odbor smatra da se osporenim odredbama Zakona javno tužilaštvo ne dovodi u podređen položaj prema ministarstvu nadležnom za pravosuđe i da se ne narušava samostalnost javnog tužilaštva kao državnog organa. Naime, po mišljenju Zakonodavnog odbora Narodne skupštine osporene odredbe Zakona o javnom tužilaštvu "regulišu razrešenje Republičkog javnog tužioca ili su u

neposrednoj vezi sa njegovim razrešenjem, dok se princip samostalnosti odnosi samo na obavljanje javnotužilačke funkcije."

Takođe, u odgovoru se ističe da član 15. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu nije u suprotnosti sa članom 103. Ustava, s obzirom da se princip samostalnosti ne odnosi na postupak izbora javnih tužilaca i zamenika. Naime, Ustav ovlašćuje Narodnu skupštinu Republike Srbije da bira Republičkog javnog tužioca, javne tužioce i druge funkcionere određene zakonom. "Budući da Ustavom nije određen organ nadležan da predlaže njihov izbor, to pravo zakonom je dato nadležnom odboru Narodne skupštine. Postavljanjem pitanja podobnosti nadležnog odobra da predlaže navedene funkcionere ispituje se celishodnost zakonskog rešenja, što nije predmet ocene Ustavnog suda", navodi se u odgovoru.

Ustavni sud je utvrdio:

Odredbama člana 42. stav 3, člana 49. stav 2, člana 71. stav 3. i člana 75. stav 3. Zakona utvrđuju se posebna ovlašćenja za ministra nadležnog za pravosuđe u pogledu odlučivanja o udaljenju Republičkog javnog tužioca, zatim pokretanju i vođenju postupka o tome koje su službe, poslovi ili postupci nespojivi sa dužnošću Republičkog javnog tužioca, o nadležnosti za pokretanje postupka u kome se utvrđuje da li je Republički javni tužilac navršio radni vek i da li postoje razlozi za njegovo razrešenje i da Republičkom javnom tužiocu zbog nesavesnog ili nestručnog vršenja dužnosti, izriče, u prvom stepenu, meru upozorenja ili meru uklanjanja iz javnog tužilaštva od jednog meseca do jedne godine.

Prema članu 103. Ustava, javno tužilaštvo je u organizacionom smislu poseban i samostalan državni organ, dok je u funkcionalnom smislu nosilac posebnih ovlašćenja kada se tiče gonjenja učinilaca krivičnih i drugih zakonom određenih krivičnih dela i mogućnosti ulaganja pravnih sredstava radi zaštite ustavnosti i zakonitosti. Javni tužilac ne može biti pozvan na odgovornost za mišljenje dato u vršenju javnotužilačke funkcije, a u postupku pokrenutom zbog krivičnog dela učinjenog u vršenju tužilačke funkcije ne može da bude pritvoren bez odobrenja Narodne skupštine Republike Srbije. Prema članu 104. stav 2. Ustava, Republički javni tužilac vrši funkciju javnog tužilaštva u okviru prava i dužnosti Republike Srbije. Prema članu 106. Ustava funkcija javnog tužioca je stalna.

Prema članu 13. stav 2. Zakona o Visokom savetu pravosuđa ("Službeni glasnik RS", br. 63/2001 i 42/2002), taj Savet u proširenom sastavu je odlučivao, između ostalog, i o prigovoru na odluku o nespojivosti kao i prigovoru Republičkog javnog tužioca na odluku kojom je udaljen sa dužnosti. Isto tako, prema odredbi člana 72. stav 3. osporenog Zakona na odluku o utvrđivanju navršenja radnog veka i razloga za razrešenje bio je dopušten prigovor Visokom savetu pravosuđa, dok je prema članu 1. stav 2. Zakona o Visokom savetu pravosuđa, Savet predlagao Narodnoj skupštini Republike Srbije, pored ostalog, javne tužioce i zamenike javnih tužilaca. Visoki savet pravosuđa je, takođe, ako prigovor Republičkog javnog tužioca ne bude usvojen, obavestavao Narodnu skupštinu Republike Srbije da je Republički javni tužilac navršio radni vek ili da postoje razlozi za razrešenje (član 74. stav 2. Zakona o javnom tužilaštvu). Prema odredbi člana 73. tačka 10. Ustava, Narodna skupština Republike Srbije bira i razrešava, pored drugih u toj odredbi navedenih funkcionera, i sudije Vrhovnog suda i drugih sudova, Republičkog javnog tužioca i javne tužioce.

Iz navedenih odredaba Ustava proizlazi da osporenim odredbama Zakona, putem uspostavljanja posebnih ovlašćenja ministra nadležnog za pravosuđe, nije narušen Ustavom utvrđeni položaj javnog tužilaštva, kao samostalnog državnog organa, jer je o pitanjima koja se uređuju osporenim odredbama člana 42. stav 3, člana 49. stav 2, člana 71. stav 3. i člana 75. stav 3. konačnu odluku, po prigovoru na sve odluke ministra nadležnog za pravosuđe, donosio Visoki savet pravosuđa. To znači da je Visoki savet pravosuđa, kao posebno, stručno kompetentno i politički neutralno pravosudno telo na nivou Republike, do izmena Zakona o Visokom savetu pravosuđa i Zakona o javnom tužilaštvu iz 2003. godine, odlučivao o svim pitanjima vezanim za postojanje razloga za udaljenje Republičkog javnog tužioca sa funkcije kao i o postojanju razloga za prestanak njegove funkcije i razrešenje i o tome obavestavao Narodnu skupštinu Republike Srbije, koja je donosila konačnu odluku, a to, po oceni Ustavnog suda, nije u suprotnosti sa odredbama Ustava kojima se uređuju položaj, organizacija i način rada javnog tužilaštva i njegovo mesto u sistemu državnih organa i odnos prema drugim državnim organima. Stoga je Ustavni sud odbio predlog za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 42. stav 3, člana 49. stav 2, člana 71. stav 3. i člana 75. stav 3. osporenog Zakona.

U toku postupka prestale su da važe odredbe člana 15. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu (Službeni glasnik RS, broj 42/02). Prema odredbama Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu (Službeni glasnik RS, broj 39/03) predviđeno je da dužnost javnom tužiocu traje neprekidno od prvog izbora do navršanja radnog veka, a da se zamenik javnog tužioca imenuje na osam godina i može biti ponovo izabran. Prema odredbi člana 8. istog Zakona, javnog tužioca bira Narodna skupština na predlog Vlade, a zamenika javnog tužioca imenuje Vlada na predlog ministra nadležnog za pravosuđe.

Javno tužilaštvo je samostalni državni organ i njegova organizacija i nadležnosti, pa i uslovi za imenovanje (izbor), saglasno odredbi člana 72. stav 1. tačka 11. i člana 104. stav 1. Ustava, uređuje se zakonom.

Ustav ne predviđa obavezu ponovnog imenovanja lica koja obavljaju funkciju zamenika javnog tužioca, pa i u slučaju kada ispunjavaju zakonom propisane uslove za obavljanje te funkcije. S obzirom na izneto, po oceni Ustavnog suda, način i uslovi za izbor odnosno imenovanje nosilaca funkcije u ovom državnom organu, mogu se uređivati zakonom, ali samo tako da način izbora i imenovanja ne dovodi u pitanje ustavnu samostalnost u funkcionisanju i obavljanju javnotužilačke funkcije. Iz navedenih razloga, odredba člana 15. st. 3. i 4. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 42/02), nije nesaglasna sa Ustavom.

Ustavni sud je na osnovu člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 70/2003)
IV-179/2002 od 19.06.2003.

Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01)

- član 122. i član 134. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti člana 122. i člana 134. stav 1. u delu koji glasi "i druge političke organizacije" Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01).

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 225. Zakona iz tačke 1. izreke.

Fond za razvoj demokratije pokrenuo je postupak za ocenu ustavnosti člana 122. i člana 134. stav 1. u delu koji glasi "i druge političke organizacije" Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 49/99). Po mišljenju predlagača osporene odredbe Zakona su nesaglasne sa čl. 13., 42., 44. i 47. Ustava Republike Srbije. Naime, predlagač smatra da se osporenim odredbama člana 122. Zakona građani stavljaju u neravnopravan položaj, jer je predviđeno da građanin mora imati prebivalište na teritoriji opštine ili grada najmanje šest meseci da bi bio izabran za odbornika opštine ili grada, a kada građanin bira odbornika nije u obavezi da ima prebivalište od najmanje šest meseci. Pored toga, predlagač smatra da se ovim članom Zakona pruža mogućnost jugoslovenskim državljanima, koji nemaju državljanstvo Srbije da biraju i budu birani za odbornika opštine ili grada. Po mišljenju predlagača osporeni član 134. stav 1. u delu "i druge političke organizacije" Zakona, je neustavan jer nije jasno koje su to organizacije.

Predstavkom upućenom Ustavnom sudu inicirano je pokretanje postupka i za ocenu ustavnosti člana 225. Zakona o lokalnoj samoupravi. Po mišljenju podnosioca inicijative rešenje u članu 225. Zakona po kome gradovi Kragujevac, Niš, Novi Sad, osim Prištine, gube status grada, ako u roku od godinu dana skupštine ovih gradova ne obrazuju gradske opštine, je neustavno i nezakonito.

Predlog i inicijativa za ocenu ustavnosti osporenih odredaba Zakona dostavljeni su na odgovor Narodnoj skupštini ali odgovor, odnosno mišljenje nisu dobijeni, pa je Ustavni sud nastavio postupak u smislu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Osporenim članom 122. Zakona o lokalnoj samoupravi predviđeno je da pravo da bira odbornika ima građanin Republike Srbije koji je jugoslovenski državljanin, koji je navršio 18 godina života, poslovno je sposoban i ima prebivalište na području izborne jedinice u opštini u kojoj ostvaruje izbornu pravo. Za odbornika može biti izabran građanin Republike Srbije koji je jugoslovenski državljanin, koji je navršio 18 godina života, poslovno je sposoban i ima prebivalište na teritoriji opštine na kojoj je predložen za odbornika, najmanje šest meseci pre raspisivanja izbora za odbornike.

Osporenim članom 134. stav 1. Zakona predviđeno je da kandidate za odbornike mogu predlagati, posebno ili zajedno, registrovane političke stranke i druge političke organizacije koje svojim potpisima podrži najmanje 30 birača u izornoj jedinici.

Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01) je prestao da važi danom stupanja na snagu (6. marta 2002. godine) Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002), osim odredaba čl. 120. do 162. o izboru odbornika skupštine opštine za koji je predviđeno da će se primenjivati do donošenja Zakona o izboru odbornika.

Zakonom o lokalnim izborima ("Službeni glasnik RS", br. 33/2002, 37/2002 i 42/2002) predviđeno je u članu 66. da odredbe čl. 120. do 162. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01) prestaju da važe danom raspisivanja izbora za sve odbornike skupština jedinica lokalne samouprave u Republici.

Iz odredaba navedenih zakona proizlazi da su osporene odredbe čl. 122. i 134. Zakona o lokalnoj samoupravi iz 1999. godine još na snazi.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je: da je Republika Srbija demokratska država svih građana koji u njoj žive (član 1.); da suverenost pripada svim građanima Republike Srbije, koju oni ostvaruju referendumom, narodnom inicijativom i preko svojih slobodno izabranih predstavnika (član 2.); da o poslovima opštine, građani odlučuju referendumom i preko svojih predstavnika u skupštini opštine, čije odbornike građani biraju na neposrednim izborima tajnim glasanjem (član 116.); da građanin koji je navršio 18 godina života ima pravo da bira i da bude biran u Narodnu skupštinu i druge organe i izborna tela, da su izbori neposredni, biračko pravo opšte i jednako, a glasanje je tajno, kao i da kandidata za narodnog poslanika i za druge organe i izborna tela može predložiti politička stranka, druga politička organizacija i grupa građana (član 42.); da je opština teritorijalna jedinica u kojoj se ostvaruje lokalna samouprava (član 7.) i da se sistem lokalne samouprave uređuje zakonom (član 113. stav 2.).

Ustavom nije u potpunosti precizirana sadržina pojma "građanin-državljanin", ali je članom 47. Ustava propisano da građani Srbije imaju državljanstvo Republike Srbije, koje se stiče i prestaje na način utvrđen zakonom. Zakon o državljanstvu ("Službeni glasnik RS", broj 45/79), u odredbi člana 1. propisuje da građanin SRS ima državljanstvo Srbije, ali ne sadrži rešenja koja se zasnivaju na definiciji građanin-državljanin Republike Srbije, već građanin-državljanin SFRJ.

Osporenim odredbom člana 122. Zakona o lokalnoj samoupravi (kroz definisanje pojma građanin-državljanin) određeno je svojstvo subjekta biračkog prava na taj način što je propisana personalna i teritorijalna povezanost građanina sa izbornom jedinicom opštine u kojoj ostvaruje izbornu pravo i državom u kojoj se ta izborna jedinica nalazi. Propisani način ostvarivanja biračkog prava je u skladu sa odredbama čl. 42. i 47. Ustava. Pri tome, treba imati u vidu da je državljanstvo jedinstveno i dvostruko, odnosno da se sastoji od jugoslovenskog i državljanstva republike članice.

Uređujući pravo građana da bira odbornika i da bude biran za odbornika zakonodavac nije u članu 122. postupio nesaglasno sa ustavnim načelima i odredbama o ravnopravnosti građana i biračkom pravu. Naime, biračko pravo garantovano Ustavom koje ima dve dimenzije (pasivno i aktivno biračko pravo) ostvaruju se na način koji je propisan Zakonom. Propisivanje dužine trajanja prebivališta na određenom području kao i utvrđivanje prava građanina Republike Srbije koji je jugoslovenski državljanin, da bira i da bude biran za odbornika je pitanje zakonodavne politike i stvar opredeljenja zakonodavca i o tome prema članu 125. Ustava nije nadležan da odlučuje Ustavni sud.

Ustavom je predviđeno u članu 42. stav 3. da kandidata za narodnog poslanika i za druge organe i izborna tela može predložiti politička stranka i druga politička organizacija. Kako je u osporenom članu 134. stav 1. Zakona predviđeno da kandidata za odbornika može predložiti druga politička organizacija, čime je samo preuzeto ustavno određenje subjekta ovlašćenog za predlaganje kandidata, Ustavni sud je ocenio da osporene odredbe člana 122. i člana 134. stav 1. u delu koji glasi: "i druge političke organizacije" Zakona o lokalnoj samoupravi, nisu nesaglasne s Ustavom.

Osporeni član 225. Zakona o lokalnoj samoupravi sadržan je u prelaznim i završnim odredbama Zakona koji je prestao da važi 6. marta 2002. godine, stupanjem na snagu novog Zakona o lokalnoj samoupravi. Ovim članom Zakona je bilo propisano da će skupštine gradova Kragujevca, Niša, Novog Sada i Prištine, statutom obrazovati gradske skupštine najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, a po isteku ovog roka gube status grada, odnosno grad Priština po isteku godinu dana od dana prestanka misije Ujedinjenih nacija za privremenu upravu.

Polazeći od odredbe člana 117. stav 1. Ustava prema kojoj se pojedina opština može zakonom utvrditi kao grad na čijoj teritoriji se obrazuju dve ili više gradskih opština, Zakonom o lokalnoj samoupravi je utvrđeno koji su to gradovi i do kada će obrazovati gradske opštine. Predviđanje roka prelaska na novu regulativu utvrđenu ovim zakonom je opredeljenje zakonodavca i o tome nije nadležan da odlučuje Ustavni sud.

Na osnovu izloženog, člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 69/2003)
 IY-214/99 od 15.05.2003.

Zakon o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01)

- član 138.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti člana 138. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01).

Sindikata lekara i farmaceuta Srbije iz Beograda pokrenuo je, pred Ustavnim sudom Republike Srbije, postupak za utvrđivanje neustavnosti člana 138. Zakona navedenog u izreci ove Odluke. Oспорavajući ustavnost člana 138. Zakona o radu, kojim je definisan pojam reprezentativnog sindikata, predlagač je naveo da osporeni član Zakona ne štiti na objektivan način profesionalne i ekonomske interese svih zaposlenih u određenoj grani, odnosno delatnosti, s obzirom na to da se ti interesi razlikuju u zavisnosti od kategorije zaposlenih, te stoga mogu biti adekvatno zaštićeni

jedino u okviru tzv. strukovnih sindikata. Dalje, navodi da zakonska formulacija iz člana 138. Zakona o radu dovodi do apsurdne situacije da nosioci zdravstvene funkcije nemaju mogućnost zasebne zaštite svojih specifičnih profesionalnih i ekonomskih interesa usled toga što su ubrojani u sve zaposlene u zdravstvu kod kojih je jasno da većina ne predstavlja nosioce ove funkcije.

Odredbom člana 138. stav 1. Zakona o radu propisano je da se pod reprezentativnim sindikatom za zaključivanje kolektivnog ugovora kod poslodavca smatra sindikat u koji je učlanjeno najmanje 15 procenata zaposlenih. Prema odredbi stava 2. ovog člana Zakona, reprezentativnim sindikatom za zaključivanje kolektivnog ugovora na nivou Republike, odnosno jedinice teritorijalne autonomije ili lokalne samouprave smatra se sindikat u koji je učlanjeno najmanje 10 procenata zaposlenih u grani ili delatnosti za koju se zaključuje ugovor, odnosno ukupnog broja zaposlenih za zaključivanje kolektivnog ugovora koji se odnosi na sve zaposlene na teritoriji određene teritorijalne jedinice.

Prema članu 12. stav 1. Ustava Republike Srbije, slobode i prava ostvaruju se, a dužnosti se ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom. Saglasno stavu 2. ovog člana Ustava, zakonom se može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje.

U članu 44. stav 1. Ustava, zajemčena je sloboda političkog, sindikalnog i drugog organizovanja i delovanja i bez odobrenja, uz upis u registar kod nadležnog organa.

Prema članu 72. stav 1. tačka 4. Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti radnih odnosa.

Polazeći od izloženih odredaba Ustava Republike Srbije, Ustavni sud je ocenio da osporenim članom Zakona nisu povređena Ustavom zajemčena prava na slobodno sindikalno organizovanje i delovanje, već su Zakonom definisani uslovi koje treba da ispunjava određeni sindikat da bi se smatrao reprezentativnim sindikatom za zaključivanje određenog kolektivnog ugovora.

Navodi predlagača da osporeni član Zakona ne štiti u dovoljnoj meri profesionalne i ekonomske interese zaposlenih u određenoj grani, odnosno delatnosti nisu, po oceni Ustavnog suda, od značaja za ocenu ustavnosti osporenog člana Zakona, imajući u vidu da se osporenom odredbom samo definiše pojam reprezentativnog sindikata, dakle ne uređuje se pitanje obima delovanja određenih strukovnih sindikata na koje ukazuje predlagač u svom podnesku.

Pozivanje predlagača na činjenicu da postojeći sindikati registrovani za delatnost zdravstva ne štite na objektivnan način profesionalne interese svih kategorija zaposlenih u ovoj grani delatnosti predstavlja, po oceni Ustavnog suda, faktičko pitanje koje izlazi iz okvira nadležnosti Ustavnog suda u kontekstu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Takođe, nije u nadležnosti Ustavnog suda u smislu člana 125. Ustava odlučivanje o zahtevu predlagača za ocenu međusobne saglasnosti osporenog člana Zakona sa članom 130. istog Zakona.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 9. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IV-67/2002 od 8.05.2003.

("Službeni glasnik RS", broj 61/2003)

Zakon o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01)

- član 97. tačka 2.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 97. tačka 2. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01);

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je predstavka za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 97. tačka 2. Zakona o radu navedenog u izreci ovog Rešenja.

U predstavljeni se navodi da je član 97. tačka 2. Zakona, kojim je propisano da zaposlenom prestaje radni odnos kad navršši 65 godina i najmanje 15 godina staža osiguranja, ako se poslodavac i zaposleni drugačije ne sporazumeju, nesaglasan sa članom 20. Ustava Savezne Republike Jugoslavije, članom 13. Ustava Republike Srbije i članom 4. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja. Kao razlog osporavanja navodi se da se citiranim odredbom Zakona sužavaju prava zaposlenih na starosnu penziju, imajući u vidu da se prestanak radnog odnosa zaposlenih vezuje prvenstveno za navršene godine života umesto za ostvareni radni staž. Osporeno zakonsko rešenje, po mišljenju podnosioca predstavke, dovodi zaposlene u nejednak položaj budući da od volje poslodavca zavisi da li će zaposleni ostati u radnom odnosu nakon ispunjenja propisanih uslova iz člana 97. tačka 2. Zakona.

Prema odredbi člana 97. tačka 2. Zakona o radu, radni odnos prestaje kada zaposleni navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja, ako se poslodavac i zaposleni drukčije ne sporazumeju.

Prema članu 35. stav 3. Ustava Republike Srbije, zaposlenima može prestati radni odnos protiv njihove volje, pod uslovima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom.

Polazeći od navedene odredbe Ustava, Ustavni sud je ocenio da je zakonodavac bio Ustavom ovlašćen da svojim propisom utvrdi način i uslove pod kojima zaposlenima može prestati radni odnos protiv njihove volje.

Navodi podnosioca predstavke da se osporenim zakonskim rešenjem zaposleni dovode u neravnopravan položaj sa aspekta člana 13. Ustava nisu, po oceni Ustavnog suda, osnovani, imajući u vidu da propisan izuzetak od pravila da zaposlenom prestaje radni odnos kad navršši određene godine života i staža osiguranja, ne znači samovolju poslodavca prilikom odlučivanja da li će zaposleni ostati u radnom odnosu, već predstavlja zakonsku mogućnost čija realizacija zavisi isključivo od postignutog sporazuma poslodavca i zaposlenog. Navodi podnosioca predstavke da je zakonodavac prilikom koncipiranja osporenog zakonskog rešenja trebalo da favorizuje ostvareni radni staž a ne visinu starosne granice, po oceni Ustavnog suda, odnosi se na pitanje celishodnosti i opravdanosti rešenja u zakonu što je stvar ocene i

procene zakonodavca prilikom uređivanja određenih društvenih odnosa, dakle izlazi iz okvira stvarne nadležnosti Ustavnog suda određenog članom 125. Ustava.

Prema članu 125. Ustava Ustavni sud nije nadležan da ocenjuje međusobnu saglasnost Zakona.

Na osnovu izloženog i člana 19. stav 1. tačka 1., člana 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-135/2002 od 6.02.2003.

Zakon o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01)

- član 122. stav 3.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 122. stav 3. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01).

Ustavnom sudu Republike Srbije upućena je predstavka za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 122. stav 3. Zakona navedenog u izreci ovog Rešenja. Podnosilac predstavke je naveo da vreme trajanja spora ne može biti predmet regulisanja Zakona o radu, već se odnosna pitanja uređuju Zakonom o parničnom postupku koji ovo ograničenje ne sadrži. Podnosilac predstavke se, takođe, pozvao i na odredbe Zakona o sudovima, koji u članu 25. obavezuje sudiju da u roku od šest meseci okonča prvostepeni postupak u predmetu, ali pri tom ne određuje rok za pravosnažnost okončanja postupka kako je to propisano u osporenoj odredbi Zakona o radu.

Prema odredbi člana 122. stav 3. Zakona o radu spor za zaštitu prava zaposlenog povodom odluke kojom je povređeno njegovo pravo, pravosnažno se okončava pred nadležnim sudom u roku od šest meseci od dana pokretanja spora.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti se ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom (član 12. stav 1.), da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (stav 2.) kao i da se obezbeđuje sudska zaštita sloboda i prava zajemčenih i priznatih Ustavom (stav 4.).

Prema članu 22. stav 1. Ustava, svako ima pravo na za sve jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom. Saglasno stavu 2. ovog člana Ustava, svakome je zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu.

Prema odredbi člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti radnih odnosa.

Polazeći od izloženog, Ustavni sud je ocenio da je osporenim odredbom Zakona ispoštovano Ustavom zajemčeno pravo svakoga na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonom zasnovanom interesu, a određivanjem roka od šest meseci za pravosnažno okončanje spora pred nadležnim sudom zakonodavac, je po oceni Ustavnog suda, postupio saglasno ovlašćenju iz člana 12. stav 2. Ustava da svojim propisom odredi način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje kao i u okviru ovlašćenja iz člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava.

Ukazivanje podnosioca predstavke da uređivanje vremena trajanja spora pred sudom ne može biti predmet regulative Zakona o radu, kao i da se rok od šest meseci vezuje za okončanje prvostepenog postupka, a ne za pravosnažno okončanje postupka kako je to regulisano osporenim odredbom Zakona o radu svodi se, po oceni Ustavnog suda, na pitanje ocene celishodnosti i primerenosti zakonskih rešenja. Navedena pitanja izlaze iz domena ustavno-sudske kontrole u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-293/2002 od 8.05.2003.

Zakon o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01)

- član 101. stav 1. tačka 8. i član 117.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 101. stav 1. tačka 8. i člana 117. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01).

Podnosilac predstavke je zatražio pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 101. stav 1. tačka 8. i člana 117. Zakona o radu bez navođenja razloga zbog kojih smatra osporene odredbe Zakona nesaglasnim sa Ustavom Republike Srbije.

Osporenim odredbom člana 101. stav 1. tačka 8. Zakona o radu propisano je pravo poslodavca da može zaposlenom otkazati ugovor o radu ako usled tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena prestane potreba za njegovim radom.

Prema osporenim članu 117. navedenog Zakona, u slučaju otkaza ugovora o radu u smislu člana 101. stav 1. tačka 8. ovog Zakona, poslodavac je dužan

da isplati otpremninu u visini utvrđenoj opštim aktom ili ugovorom o radu u zavisnosti od godina provedenih u radnom odnosu.

Prema odredbi člana 35. stav 3. Ustava zaposlenom može prestati radni odnos protiv njegove volje, pod uslovima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom.

Prema odredbi člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava, uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti radnih odnosa.

Polazeći od izloženih odredaba Ustava, Ustavni sud je ocenio da je zakonodavac bio ovlašćen da svojim propisom utvrdi način i uslove pod kojima zaposlenom može prestati radni odnos protiv njegove volje. Propisujući u članu 101. stav 1. tačka 8. Zakona mogućnost da poslodavac zaposlenom otkáže ugovor o radu, ako usled tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena prestane potreba za obavljanjem određenog posla. zakonodavac je postupio u granicama ustavnih ovlašćenja.

Ustavni sud je takođe, ocenio saglasnim sa Ustavom član 117. Zakona o radu, kojim je utvrđena obaveza za poslodavca da zaposlenom, za čijim je radom prestala potreba u kontekstu člana 101. stav 1. tačka 8. Zakona, isplati otpremninu u zavisnosti od dužine ostvarenog radnog staža.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/932), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-290/2002 od 8.05.2003.

Zakon o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 63/01)

- član 39., čl. 56. do 59., čl. 61., 62., čl. 65. do 67., čl. 78. i 93.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 42/02)

- čl. 25. do 27.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvataju se inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 39, čl. 56. do 59, čl. 61., 62, čl. 65. do 67., čl. 78. i 93. Zakona o tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 63/01) i odredaba čl. 25. do 27. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 42/02).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje preduzetih na osnovu odredaba zakona iz tačke 1 izreke.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneto je više inicijativa za ocenu ustavnosti člana 93. Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 63/01) i

čl. 25. do 27. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 42/02). U jednoj inicijativi, pored navedenih članova, zahteva se pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i člana 39, čl. 56 do 59, čl. 61., 62, čl. 65. do 67. čl. 78. i 93. Zakona o tužilaštvu.

Prema navodima u inicijativama, raniji Zakon o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 43/91 i 71/92) propisivao je stalnost funkcije javnog tužioca i zamenika javnog tužioca. Zakon o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 63/01), bitno je izmenio status zamenika javnih tužilaca. Prema odredbama ovog Zakona "... zamenici su definisani kao imenovana lica koja se imenuje na osam godina, s tim što ih imenuje, a i razrešava Visoki savet pravosuđa." Kada se tiče osnovnih prava i obaveza i razloga za prestanak dužnosti zamenici su, kako se ističe u inicijativama, "zadržali isti položaj kao i javni tužioci." U inicijativama se navodi da je "u prelaznim odredbama Zakon posebno regulisao položaj zamenika koji su izabrani po ranijem Zakonu i koji su već vršili tu funkciju" i to tako što je "... u članu 92. prvo predvideo da zamenici javnih tužilaca (i tužioci) nastavljaju svoju dužnost u javnim tužilaštvima u koja su izabrani, a u članu 93. da će zamenici javnih tužilaca biti imenovani do 1. maja 2002. godine."

U inicijativama se ističe da su zamenici, iako Ustav, u članu 106. sadrži samo odredbe o javnim tužiocima već po samoj definiciji lica koja postupaju u ime javnog tužioca i koja onda u tom svojstvu vrše istu tužilačku funkciju." Iz navedenih razloga inicijatori smatraju da osporene odredbe člana 93. Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 63/01) nisu u saglasnosti sa čl. 103. i 106. Ustava jer je i "zamenik javnog tužioca ... ustavna kategorija sadržana u kategoriji javnog tužioca i sve što je Ustavom predviđeno za javnog tužioca važi i za njegovog zamenika."

U inicijativama se, takođe, ističe da je član 25. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu kojim je propisano da zamenici javnog tužioca izabrani po Zakonu o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 43/91 i 71/92) koji ne budu imenovani do 28. februara 2003. godine imaju prava po osnovu rada koja pripadaju postavljenom licu po prestanku funkcije, u suprotnosti sa čl. 1, 13, 73, 106. i 121. Ustava. Osporenim članom 25. Zakona "ranije izabrani i novoimenovani zamenici dovode se u neravnopravan položaj jer im se prelaznom odredbom menja stečeni status i to tako što izabranim na stalnu dužnost ta dužnost prestaje bez obrazloženja i sprovođenja bilo kakvog postupka za razrešenje, a novoimenovanim dužnost sa ograničenim mandatom na osam godina po proteku od nekoliko meseci postaje stalna bez izbora od Narodne skupštine", što je u suprotnosti sa odredbom člana 13. Ustava o jednakosti građana u pravima i dužnostima. Isto tako, navedeni član Zakona nije saglasan, po mišljenju inicijatora, ni sa članom 121. Ustava "jer je novi propis - član 25. stupio na snagu 27. jula 2002. godine, tj. tri meseca po prestanku propisa koji se menja (1. maj 2002. godine)." Ovo i zbog toga što "propis čija se ustavnost osporava nije donet u opštem interesu niti je potreba povratnog dejstva utvrđena u postupku donošenja Zakona."

Članom 26. Zakona o izmenama i dopunama istog Zakona propisano je da zamenici javnih tužilaca koji budu imenovani do 28. februara 2003. godine, od 1. marta 2003. godine nastavljaju svoju dužnost kao stalnu u javnim tužilaštvima u koja su imenovani, dok je članom 27. Zakona primena odredaba kojima se menjaju i dopunjuju odredbe o imenovanju i stalnosti funkcije zamenika javnih tužilaca odložena do 1. marta 2003. godine. Inicijatori ističu da "nedostatak kriterijuma ili bar nekih osnovnih merila" prilikom imenovanja, "... otvara prostor za samovolju,

arbitrarnost i neformalna diskreciona ovlašćenja pojedinaca ili grupa", što je u suprotnosti sa načelom vladavine prava iz člana 1. Ustava, načelom jednakosti iz člana 13. i načelom zajamčenih sloboda i prava iz člana 45. Ustava.

U jednoj od inicijativa, pored navedenih odredaba čl. 25. do 27. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu, osporene su i odredbe člana 39, čl. 56. do 59, čl. 61., 62, čl. 65. do 67. čl. 78. i 93. Zakona o tužilaštvu iz 2001. godine. Navedene odredbe odnose se na trajanje dužnosti (član 39.), izbor i imenovanje (čl. 56. i 57.), postupak za izbor i imenovanja (čl. 58, 59, 61. i 62.), stupanje na dužnost (član 65.), kad se smatra da nije bilo izbora i imenovanja (član 66.), razloge za prestanak dužnosti - svi razlozi (član 67.), odlučivanje o prestanku dužnosti i posledice - donošenje odluke (član 78.) i imenovanje zamenika javnih tužilaca (član 93.). U odnosu na sve te odredbe nisu navedeni posebni razlozi zbog kojih se osporavaju niti odredbe Ustava sa kojima bi te odredbe bile nesaglasne, već su razlozi za njihovo osporavanje dati načelno u kontekstu razloga kojima se osporavaju odredbe čl. 25, 26. i 27. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu.

Inicijatori su predložili donošenje privremene mere obustave izvršenja pojedinačnog akta ili radnje preduzetih na osnovu odredaba osporenog Zakona.

Ustavni sud je utvrdio:

Javno tužilaštvo je, prema članu 103. Ustava, u organizacionom smislu poseban i samostalan državni organ, dok je u funkcionalnom smislu nosilac posebnih ovlašćenja kada se tiče gonjenja učinilaca krivičnih i drugih zakonom određenih kažnjivih dela i mogućnosti ulaganja pravnih sredstava radi zaštite ustavnosti i zakonitosti. Prema odredbi stava 2. javno tužilaštvo vrši svoju funkciju na osnovu Ustava i zakona. U vršenju te funkcije organizacija i rad javnog tužilaštva, prema Zakonu o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 63/01 i 42/02) zasnovani su na monokratskom principu (član 7. stav 2.) i hijerarhijskom uređenju (član 9. stav 2.), a u funkcionalnom smislu rad javnog tužilaštva se zasniva na principima devolucije i supstitucije (član 12).

Prema odredbi člana 104. stav 2. Ustava, Republički javni tužilac vrši funkciju javnog tužilaštva, u okviru prava i dužnosti Republike Srbije, a prema članu 106. Ustava funkcija javnog tužioca je stalna. Iz navedenih odredaba Ustava i funkcionalnih principa na kojima se zasniva rad javnog tužilaštva, proizlazi da je nosilac javnotužilačke funkcije jedino javni tužilac i da zamenici javnog tužioca obavljaju poslove iz okvira javnotužilačke funkcije pod njegovim neposrednim nadzorom i u njegovo ime.

S obzirom na izneto, a kako se prema odredbi člana 104. stav 1. Ustava, osnivanje, organizacija i nadležnost javnog tužilaštva uređuje zakonom, ustavni princip o stalnosti funkcije javnog tužioca je dosledno sproveden u Zakonu o javnom tužilaštvu na način što je članom 2. stav 1. Zakona predviđeno da nadležnost javnog tužilaštva vrše Republički javni tužilac, okružni javni tužilac i opštinski javni tužilac, u okviru nadležnosti koje su utvrđene čl. 19. do 21. Zakona. Naime, prema odredbi člana 93. Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 63/01) bilo je predviđeno da će zamenici javnih tužilaca biti imenovani do 1. maja 2002. godine, a prema članu 39. istog Zakona samo funkcija javnog tužioca traje neprekidno od prvog izbora do navršanja radnog veka, dok se zamenik javnog tužioca imenuje na osam godina i može biti ponovo imenovan. Prema članu 5. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu navedena odredba člana 39. je izmenjena tako da dužnost javnog tužioca i zamenika javnog tužioca traje neprekidno od prvog izbora

do navršenja radnog veća. Zbog promene trajanja dužnosti zamenika javnog tužioca, članom 25. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu, izmenjen je raniji član 93. na način što je predviđeno da zamenici javnog tužioca izabrani po Zakonu o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 43/91 i 71/92) koji ne budu imenovani do 28. februara 2003. godine imaju prava po osnovu rada koja pripadaju postavljenom licu po prestanku funkcije. U članu 26. Zakona predviđeno je da zamenici koji budu imenovani do tog roka nastavljaju od 1. marta 2003. godine svoju dužnost kao stalnu u javnim tužilaštvima u kojima su imenovani. Time je osporenim odredbama Zakona omogućen reizbor zamenika javnih tužilaca, što nije nesaglasno sa članom 104. stav 1. i članom 106. Ustava.

Prema tome, pošto iz odredaba Ustava, po oceni Ustavnog suda, ne proizlazi da je funkcija zamenika javnih tužilaca stalna, kao i da zamenici javnog tužioca ne vrše izvorno javnotužilačku funkciju i da je, na osnovu ovlašćenja iz Ustava (član 104. stav 1.), zakonom moguće urediti trajanje dužnosti zamenika javnog tužioca, osporene odredbe čl. 25. do 27. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 42/02) nisu u nesaglasnosti s Ustavom. Isto tako, po oceni Ustavnog suda, odredba člana 25. nije u suprotnosti sa odredbom člana 121. Ustava, jer se tom odredbom Zakona ne menjaju odnosi nastali primenom ranijeg Zakona o javnom tužilaštvu, već se uređuju prava po osnovu rada koja pripadaju i koja će ostvariti zamenici javnih tužilaca koji ne budu imenovani do 28. februara 2003. godine.

Odredbe člana 39. čl. 56. do 59. čl. 61, 62. čl. 65. do 67. i čl. 78. i 93. Zakona o tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 63/01), s obzirom da nisu navedeni posebni razlozi zbog kojih se osporavaju kao ni odredbe Ustava sa kojima bi navedene odredbe eventualno bile nesaglasne, već su razlozi dati načelno i u kontekstu razloga kojima se osporavaju odredbe čl. 25. do 27. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 42/02), takođe, nisu, po shvatanju Ustavnog suda, u nesaglasnosti s Ustavom.

Predlog za obustavu od izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu osporenih odredaba Zakona, Sud je odbacio kao u tački 2. izreke jer je u ovom predmetu doneo konačnu odluku.

Ustavni sud je, na osnovu člana 42. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-192/2002 od 26.06.2003.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98)

- član 26. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 26. stav 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti "odredbe člana 99. stav 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98)".

Podnosilac inicijative smatra da osporena odredba nije saglasna s Ustavom jer se propisivanjem drugačijih uslova za imenovanje sudija za prekršaje, tako što se umesto položenog stručnog ispita zahteva položen pravosudni ispit, negira stečeno pravo lica koja su te poslove obaljala po ranije propisanim uslovima da posle isteka vremena za koje su imenovani, budu ponovno imenovani za sudiju za prekršaje. Navodi da nema opravdanja da se traži pravosudni ispit od sudije za prekršaje koji obavlja tu funkciju već decenijama s obzirom da se nije promenio ni položaj, ni status organa za prekršaje. Takođe ukazuje i da prelaznim i završnim odredbama osporenog Zakona nije predviđena mogućnost za reizbor sudija za prekršaje sa položenim stručnim ispitom, i ako su sve prethodne izmene Zakona o prekršajima uređivale status zatečenih sudija.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da se inicijativa odnosi na član 26. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik RS", broj 44/98), kojim je izvršena izmena člana 99. Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik SRS", broj 44/89 i "Službeni glasnik RS", br. 21/90, 11/92, 20/93, 53/93, 67/93, 28/94, 16/97, 37/97 i 36/98).

Osporenom odredbom člana 26. stav 1. Zakona propisano je da se za sudiju opštinskog organa za prekršaje može imenovati jugoslovenski državljanin koji ispunjava opšte uslove za rad u državnim organima, koji je završio pravni fakultet, položio pravosudni ispit i dostojan je dužnosti sudije za prekršaje.

Odredbom člana 72. stav 1. tačka 11. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje organizaciju, nadležnosti i rad republičkih organa, a tačkom 12. da uređuje i druge odnose od interesa za Republiku Srbiju, u skladu s Ustavom.

Zakonom o prekršajima na osnovu navedenih odredaba Ustava, pored ostalog, uređeni su organizacija i rad organa za prekršaje. Odredbom člana 86. stav 1. Zakona propisano je da su organi za prekršaje samostalni državni organi; odredbama člana 98. da sudije za prekršaje imenuje i o prestanku njihove dužnosti odlučuje Vlada Republike Srbije, na predlog ministra pravde i da se sudije za prekršaje imenuju na vreme od osam godina, a odredbama člana 99. propisani su uslovi za imenovanje sudije za prekršaje.

Iz navedenih odredaba Ustava sledi da su organi za prekršaje samostalni državni organi čija se organizacija i nadležnost, kao i uslovi za imenovanje sudija za prekršaje uređuju zakonom. Koji će uslovi za obavljanje tih poslova biti propisani i na koji način će se urediti status zatečenih sudija koje više ne ispunjavaju uslove za imenovanje za sudiju za prekršaje, po oceni Suda, stvar je odgovarajuće zakonodavne politike, odnosno celi-shodnosti, koje Ustavni sud saglasno odredbama člana 125. Ustava Republike Srbije nije nadležan da ocenjuje.

Organi za prekršaje ne predstavljaju organe sudske vlasti na koje se odnosi garantovanje stalnosti sudijske funkcije iz člana 101. stav 1. Ustava. Takođe, Ustav ne predviđa obavezu ponovnog imenovanja lica koja obavljaju poslove sudije za prekršaje, pa ni onda kada ispunjavaju zakonom propisane uslove za njihovo obavljanje i u tom smislu, po shvatanju Suda, ne postoji "stečeno pravo" lica koje je jednom imenovano za sudiju za prekršaje da te poslove obavlja stalno. Radnopravni status tih lica uređuje se zakonom i sudija za prekršaje koji ne bude ponovo imenovan, prema odredbi člana 109v. stav 3. Zakona o prekršajima, ima položaj koji u istim slučajevima imaju lica koja postavlja Vlada Republike Srbije.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-271/2002 od 17.04.2003.

Zakon o društvenoj kontroli cena ("Službeni glasnik SRS", br. 28/87, 6/89, 25/89, 55/90 i "Službeni glasnik RS", br. 6/90, 53/93, 67/93 i 48/94)

- član 7. stav 2.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 7. stav 2. Zakona o društvenoj kontroli cena ("Službeni glasnik SRS", br. 28/87, 6/89, 25/89, 55/90 i "Službeni glasnik RS", br. 6/90, 53/93, 67/93 i 48/94).

2. Odbacuje se inicijativa za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti Rešenja o izmeni Rešenja o najvišem nivou zakupa stanova i cena komunalnih proizvoda i usluga ("Službeni list grada Beograda", broj 21/2000), koje je doneo Izvršni odbor Skupštine grada Beograda na sednici održanoj 15. decembra 2000. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 7. stav 2. Zakona o društvenoj kontroli cena i Rešenja o izmeni Rešenja o najvišem nivou zakupa stanova i cena komunalnih proizvoda i usluga ("Službeni list grada Beograda", broj 21/2000), koje je doneo Izvršni odbor Skupštine grada Beograda na sednici održanoj 15. decembra 2000.

godine. Inicijator je mišljenja da je osporenim Rešenjem povređeno načelo jednakosti građana u pravima i dužnostima iz člana 13. Ustava Republike Srbije, na taj način što je utvrđena cena iznošenja smeća za vlasnike samostalnih delatnosti višestruko veća nego cena iste usluge za vlasnike stanova na istoj lokaciji. Istovremeno inicijativa osporava i ustavnost člana 7. stav 2. Zakona o društvenoj kontroli cena, na osnovu koga je doneto osporeno Rešenje.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Odredbom člana 7. stav 2. Zakona o društvenoj kontroli cena ("Službeni glasnik SRS", br. 28/87, 6/89, 25/89, 55/90 i "Službeni glasnik RS", br. 6/90, 53/93, 67/93 i 48/94), propisano je da "nadležni organ opštine, odnosno grada Beograda, može propisati mere neposredne kontrole cena za proizvode i usluge, izuzev za proizvode i usluge od interesa za celu zemlju i proizvode i usluge iz stava 1. ovog člana".

Odredbom člana 72. stav 1. tačka 4). Ustava Republike Srbije, propisano je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog i sistem u oblasti tržišta; članom 73. tačka 2). da Narodna Skupština donosi zakone, a članom 113. stav 1. tačka 6). da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom izvršava zakone, druge propise i opšte akte Republike Srbije čije izvršavanje je povereno opštini.

Saglasno navedenim ustavnim odredbama, Narodna Skupština je ovlašćena da zakonom uredi oblast društvene kontrole cena, a time i da utvrdi i ovlašćenja nadležnih organa za propisivanje mera društvene kontrole cena.

Imajući u vidu napred navedeno, Sud je ocenio da osporena zakonska norma kojom se daje ovlašćenje opštini, odnosno gradu Beogradu za određeno postupanje, nije nesaglasna sa Ustavom Republike Srbije.

U skladu sa citiranim ustavnim i zakonskim ovlašćenjima, Izvršni odbor Skupštine grada Beograda kao ovlašćeni organ Grada, doneo je osporeno Rešenje, kojim je uvedena jedna od zakonom propisanih mera neposredne kontrole cena iz nadležnosti opštine, odnosno grada. Po oceni Suda, rešenje kojim se utvrđuje najviši nivo cena komunalnih proizvoda i usluga u pogledu sadržine, predstavlja pojedinačni sprovedbeni akt kojim se utvrđuju gornje granice cena komunalnih proizvoda i usluga, odnosno akt poslovanja sa elementima cenovnika. Stoga Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije, nije nadležan da ocenjuje zakonitost ovog akta.

Na osnovu izloženog, člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda

IV-190/2001 od 30.01.2003.

Zakon o braku i porodičnim odnosima ("Službeni glasnik SRS", br. 22/80 i 11/88 i "Službeni glasnik RS", br. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 i 29/01)

- član 310a, stav 3. i 4.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 310a. stav 3. i 4. Zakona o braku i porodičnim odnosima ("Službeni glasnik SRS", br. 22/80, 11/88, "Službeni glasnik RS" br. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 i 29/01).

Predstavkom je inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 310a. stav 3. i 4. Zakona navedenog u izreci. Po navodima inicijatora, primenom ovih odredbi Zakona ekonomski položaj izdržanih lica je nepovoljniji u odnosu na prethodno zakonsko rešenje. Predloženo je i "usvajanje privremene mere kojom će se vratiti u važnost ranija odredba člana 310a. Zakona."

Ustavni sud je utvrdio da je osporenim odredbama Zakona, u okviru instituta "određivanje izdržavanja" (čl. 309 do 319. Zakona) uređen način na koji se, u postupku pred sudom, određuje novčani iznos obaveze izdržavanja. U tom smislu osporenim odredbama člana 310a. je propisano da ako obveznik izdržavanja ne ostvaruje stalna mesečna novčana primanja, sud određuje buduće iznose izdržavanja procentualno u odnosu na iznos minimalne zarade u Republici za prethodni mesec (stav 3.) odnosno da novčani iznos izdržavanja, koji se određuje u odnosu na zaradu odnosno minimalnu zaradu ne može biti manji od 7% za svako izdržavano lice niti veći od 22% od mesečne zarade obveznika izdržavanja, odnosno minimalne zarade (stav 4.).

Ustav Republike Srbije u odredbama člana 28. i 29. utvrđuje da majka i dete imaju posebnu zaštitu, da posebnu zaštitu imaju maloletnici o kojima se roditelji ne staraju, kao i lica koja nisu u mogućnosti da sama brinu o sebi i zaštiti svojih prava i interesa; da porodica ima posebnu zaštitu; da se brak i odnosi u braku i porodici uređuju zakonom; da roditelji imaju pravo i dužnosti da se staraju o podizanju i vaspitavanju svoje dece i da su deca dužna da se staraju o svojim roditeljima kojima je potrebna pomoć.

Ustavom utvrđenu obavezu međusobnog "staranja" između lica koja vezuju bračni i porodični odnosi, Zakon je utvrdio i kao obavezu izdržavanja pa je jedan od segmenata te obaveze bliže odredio na način koji je sadržan u odredbama člana 310a. Zakona. Zakonodavni organ je pri tome bio ovlašćen da propiše uslove ostvarivanja tog prava odnosno obaveze, pa i da odredi procentom visinu novčane obaveze. Osnovanost tako propisanih obaveza s obzirom na prilike i potrebe kako izdržanih lica tako i onih koji su obveznici plaćanja u domenu je odlučivanja zakonodavnog organa u skladu sa njihovim procenama celishodnosti.

Po oceni Ustavnog suda, osporene odredbe nisu u suprotnosti sa Ustavom, a navedeni zahtev za određivanje "privremene mere" ne ispunjava procesne pretpostavke iz odredaba člana 42. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), koje propisuju sadržinu i uslove za određivanje te mere.

Takođe, Ustavni sud nije nadležan da ocenjuje celishodnost normativnih rešenja iz zakona, niti da odlučuje o zahtevima za izmene i dopune Zakona.

Na osnovu člana 23. stav 3. i člana 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-221/2002 od 20.02.2003.

**Zakon o braku i porodičnim odnosima ("Službeni glasnik SRS",
br. 22/80 i 11/88 i "Službeni glasnik RS", br. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 i 29/01)**

- član 98. stav 2., član 287. stav 1., član 290. stav 1., 3. i 4. i član 291. stav 4.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvataju se inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 98. stav 2., člana 287. stav 1. člana 290. st. 1., 3. i 4. i člana 291. stav 1. Zakona o braku i porodičnim odnosima ("Službeni glasnik SRS", br. 22/80, 11/88 i "Službeni glasnik RS" br. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 i 29/01).

Predstavkama je inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredaba člana 98. stav 2., člana 287. stav 1., člana 290. st. 1., 3. i 4. i člana 291. stav 1. Zakona navedenog u izreci. Po navodima inicijatora, članom 98. stav 2. Zakona, ograničava se pravo deteta rođenog van braka da tužbu za utvrđivanje očinstva podnese posle navršene 25. godine života, čime se povređuje Ustavom garantovano pravo na utvrđivanje identiteta roditelja. U odnosu na osporene odredbe člana 287. stav 1., člana 290. st. 1., 2. i 4. i člana 291. stav 1. Zakona navodi se da su te odredbe u primeni na bivše supružnike, pretvorene u odnose rentijerstva, dok se u odnosu na član 287. stav 1. navodi da su uslovi za ostvarivanje prava na izdržavanje bračnog druga nesposobnost za rad i nemogućnost zapošljavanja, suviše uopšteni, što daje široku mogućnost slobodne ocene suda.

Odredbe člana 290. st. 1., 3. i 4. koje predviđaju ovlašćenje suda da odluči da obaveza izdržavanja traje određeno vreme, osporene su navodom da u primeni te odredbe dovode do toga da se tužbe podnose neposredno pred istek roka, čime se obaveza izdržavanja nastavlja do okončanja postupka pred sudom, koji traje i više godina.

Član 291. stav 1. koji utvrđuje uslove kad prestaje pravo razvedenog bračnog druga na izdržavanje, inicijator je osporio u delu gde je kao jedan od razloga navedeno stupanje u novi brak ili zasnivanje vanbračne zajednice. Obrazlaže da se vanbračna zajednica teško dokazuje zato što je činjenicu izdržavanja od strane vanbračnog druga - gotovo nemoguće dokazati jer postoji uživanje izdržavanja od prethodnog bračnog druga.

Ustavni sud Republike Srbije je saglasno članu 15. stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) zatražio mišljenje Narodne skupštine o ustavnoj zasnovanosti osporenih odredaba Zakona. S obzirom da Narodna Skupština u ostavljenom roku nije dostavila traženo mišljenje, Ustavni sud je na osnovu odredbe člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka nastavio postupak.

Ustavni sud je utvrdio:

Osporenom odredbom stava 2. člana 98. Zakona propisano je da "dete rođeno van braka može podneti tužbu za utvrđivanje očinstva do navršene 25. godine života."

Iz osporene odredbe Zakona proizlazi da je utvrđivanje vanbračnog očinstva, način utvrđivanja očinstva sudskim putem koje se ostvaruje na zahtev deteta do navršene 25. godine života, sa ciljem da se ustanovi roditeljski odnos sa svim statusnim i imovinskim posledicama koje iz tog odnosa proizlaze. Osporena zakonska norma obezbeđuje sudsku zaštitu do određenog roka.

Odredbom člana 29. Ustava propisano je da porodica ima posebnu zaštitu, da se brak i odnosi u braku i porodici uređuju zakonom; da roditelji imaju pravo i dužnosti da se staraju o podizanju i vaspitanju svoje dece; da su deca dužna da se staraju o svojim roditeljima kojima je potrebna pomoć i da deca rođena van braka imaju ista prava i dužnosti kao i deca rođena u braku, a članom 72. stav 1. tačka 6. da Republika uređuje i obezbeđuje između ostalog i sistem socijalne zaštite i društvene brige o deci i omladini.

Odredbom člana 95. Ustava propisano je da sudovi štite slobode i prava građana, zakonom utvrđena prava i interese pravnih subjekata i obezbeđuju ustavnost i zakonitost.

Osporenom odredbom stava 2. člana 98. Zakona, po oceni Ustavnog suda nije povređena odredba člana 13. Ustava kojom se jamči jednakost građana bez obzira na neko lično svojstvo. Naime, ova zakonska odredba primenjuje se na sve pravne subjekte (fizička lica) koja se nađu u istoj pravnoj situaciji bez obzira na njihova svojstva.

Propisivanjem osporenog roka (do "25 godine života") zakonodavac je po oceni Ustavnog suda odredio opštu meru ostvarivanja prava i ona se kreće u granicama ustavne odredbe prema kojoj svako ima pravo na sve jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom (član 22. stav 1. Ustava). Propisani rok odnosi se na sve građane koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji i princip jednakosti može se tretirati samo u smislu jednakih uslova, a ne u smislu apsolutne jednakosti građana.

Sastavni deo uređivanja prava i interesa koji uživaju sudsku zaštitu, jeste i propisivanje rokova u kojima se može ostvariti sudska zaštita. Propisivanjem roka kojim se gubi određeno pravo u ovom slučaju pravo na podizanje tužbe posle navršene 25-te godine života, zakonodavac je, po oceni Ustavnog suda, procenjujući prirodu odnosa koji su u pitanju, efekte koji se žele postići kao i društvenu opravdanost uređivanja ovih odnosa zakonom, postupio u granicama ustavnih ovlašćenja.

Osporenom odredbom stava 1. člana 287. Zakona propisano je da bračni drug koji nema dovoljno sredstava za izdržavanje, nesposoban je za rad ili se ne može zaposliti, ima pravo na izdržavanje od svog bračnog druga, srazmerno njegovim mogućnostima.

Osporenim odredbama stava 1., 3. i 4. člana 290. Zakona propisano je da sud može odlučiti da obaveza izdržavanja traje određeno vreme kada je tražilac izdržavanja u mogućnosti da u dogledno vreme na drugi način obezbedi sredstva za izdržavanje" (stav 1), da u opravdanim slučajevima sud može obavezu plaćanja izdržavanja produžiti (stav 3). i da se tužba za produženje plaćanja izdržavanja može se podneti samo do isteka vremena za koje je izdržavanje dosuđeno" (stav 4) a osporenim članom 291. Zakona propisano je da pravo razvedenog bračnog druga na izdržavanje prestaje kad prestanu uslovi iz člana 287. stav 1. ovog zakona, kad istekne

vreme za koje je dosuđeno izdržavanje, kad razvedeni bračni drug koji ga uživa stupa u novi brak ili zasnuje vanbračnu zajednicu.

Za zakonsko uređivanje odnosa u okviru porodice pa i obaveze uzajamnog izdržavanja bračnih drugova osnove i okvir daju odredbe člana 29. Ustava koje propisuju da se odnosi u braku i porodici uređuju zakonom.

Zakonom o braku i porodičnim odnosima uređeno je uzajamno pravo i dužnost bračnih drugova na izdržavanje i to kako za vreme trajanja bračne zajednice tako i po njenom prestanku. a razlozi utvrđivanja ovog prava su ekonomske potrebe građana.

Po oceni Suda odredba člana 29. stav 2. Ustava koja ovlašćuje zakonodavni organ da uređuje brak i odnose u braku, daje mogućnost uređivanja pravnih posledica, prestanka braka, pa i u vidu produženja trajanja međusobne obaveze izdržavanja.

Takođe, po oceni Suda, Ustav daje zakonodavcu ovlašćenje na propisivanje uslova za ostvarivanje tog prava za koje je obezbeđena i sudska zaštita. Ustav u članu 95. utvrđuje da sudovi štite zakonom utvrđena prava i interese pravnih subjekata; utvrđuje da sudovi sude na osnovu Ustava, zakona i drugih opštih akata (član 96. stav 1.).

Po oceni Ustavnog suda zakonodavac je uređujući mehanizme za ostvarivanje prava na izdržavanja na način kako je to učinjeno osporenim odredbama Zakona postupio u granicama ustavnih ovlašćenja. Nepreciznost normi ili njihova uopštenost nije razlog za utvrđivanje neustavnosti, niti Ustavni sud može ocenjivati njihovu svrsishodnost.

Na osnovu člana 23. stav 3. i člana 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-9/2001 od 24.04.2003.

Zakon o društvenoj brizi o deci ("Službeni glasnik RS", br. 49/92, 29/93, 53/93, 28/94, 47/94, 48/94, 25/96, 29/01 i 16/02)

- član 83.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 83. Zakona o društvenoj brizi o deci ("Službeni glasnik RS", br. 49/92, 29/93, 53/93, 28/94, 47/94, 48/94, 25/96, 29/01 i 16/02).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je predstavka kojom je inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredbe člana 83. Zakona o društvenoj brizi o deci.

Po mišljenju inicijatora osporena odredba Zakona polazi od toga da su korisnici zemljišta, zgrada i drugih sredstava ustanova za decu istovremeno i titulari državne svojine u objektima koje koriste što je neustavno jer Ustav Republike Srbije u članu 63. jamči pravo svojine i nasleđivanja, a prenos prava svojine dozvoljava samo uz naknadu. Predlaže da Ustavni sud donese odluku kojom će se utvrditi da član 83. Zakona nije saglasan s Ustavom i rešenje kojim će se obustaviti izvršenje pojedinačnih akata donetih na osnovu osporenog člana Zakona.

Ustavni sud je utvrdio da se Zakonom o društvenoj brizi o deci uređuje sistem društvene brige o deci, koji se zasniva na pravu i dužnosti roditelja da se staraju o podizanju i vaspitanju svoje dece, pravu deteta na uslove života koji omogućuju njegov pravilan psiho-fizički razvoj i obavezi države da im to omogući. Članom 83. Zakona propisano je da zemljište, zgrade i druga sredstva ustanova za decu, čiji je osnivač grad Beograd, odnosno pokrajina, a koje budu utvrđene mrežom ustanova, prelaze u državnu svojinu, na dan stupanja na snagu akta kojim se utvrđuje mreža ustanova za decu. Osporena odredba je jedna u nizu odredaba koje su sistematizovane u okviru poglavlja "Prelazne i završne odredbe" (čl. 80. do 88. Zakona) kojima se uređuju rokovi i način usklađivanja postojećih propisa i akata sa Zakonom.

Odredbom člana 59. Ustava utvrđeno je da se svojinska prava i obaveze na sredstvima u društvenoj i državnoj svojini i uslovi pod kojima se ta sredstva mogu pretvarati u druge oblike svojine uređuju zakonom, a da se sredstva iz društvene i državne svojine otuđuju se po tržišnim uslovima, u skladu sa zakonom. Odredbom člana 63. Ustava propisano je da se nepokretnosti, uz pravičnu naknadu koja ne može biti niža od tržišne cene, mogu eksproprisati ili se svojina na njima može ograničiti, ako to zahteva opšti interes utvrđen na osnovu zakona, a članom 72. stav 1. tač. 4., 6. i 7. Ustava propisano je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine, sistem društvene brige o deci i sistem javnih službi.

Odredbom člana 20a. Ustavnog zakona o izmeni Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 1/90, 18/91, 41/91, 59/91, 63/91, 9/92, 50/92, 70/92, 77/92 i 20/93) propisano je da prirodna bogatstva, dobra u opštoj upotrebi i druga sredstva u društvenoj svojini koja koriste javna

preduzeća ili javne službe za koja se to utvrdi zakonom do 31. decembra 1993. godine su u državnoj svojini.

Iz navedenih ustavnih odredbi proizlazi da Republika Srbija u okviru svoje zakonske nadležnosti, između ostalog, uređuje i svojinske i obligacione odnose što podrazumeva uređivanje sticanja i prestanka prava svojine i promenu svojinskih odnosa u skladu sa ustavnim odredbama kojima su uređeni osnovni principi ovih odnosa.

Pravni režim društvene svojine na zemljištu, zgradama i drugim sredstvima ustanova za decu stupanjem na snagu Ustava Republike Srbije obuhvatio je društvenu svojinu koja je aktom države prešla iz privatne svojine u društvenu a nakon toga aktom države prelazi u državnu svojinu.

Propisivanjem da društvena svojina prelazi u državnu zakonodavac je po oceni Suda imao u vidu dobra od opšteg interesa kojima Ustav obezbeđuje posebnu zaštitu.

Na osnovu izloženog, Ustavni sud je ocenio da je osporenim odredbom člana 83. Zakona izvršena promena oblika svojine koja je ustanovama za decu data na korišćenje i koja je prema Ustavu u svojini države Srbije, i da ovom odredbom Zakona nisu povređeni svojinski principi utvrđeni u članu 59. Ustava.

U pogledu zahteva da Ustavni sud donese rešenje kojim će se obustaviti izvršenje pojedinačnih akata donetih na osnovu osporenog zakona, Ustavni sud je mišljenja da takav zahtev ne ispunjava procesne pretpostavke iz odredaba člana 42. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) koje propisuju sadržinu i uslove za određivanje te mere.

Na osnovu člana 23. stav 3., člana 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-268/2002 od 17.07.2003.

Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom ("Službeni glasnik RS", broj 16/02)

- član 3. i 14.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 3. i 14. Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom ("Službeni glasnik RS", broj 16/02).

Ustavnom sudu podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredaba čl. 3. i 4. Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom. Prema mišljenju inicijatora, navedene odredbe Zakona u suprotnosti su sa odredbama čl. 27.

do 29. Ustava Republike Srbije. Inicijator navodi da je propisivanje načina računanja redosleda rođenja dece u članu 3. Zakona suprotno članu 27. Ustava kojim se zajemčuje pravo na slobodno odlučivanje o rađanju dece iz razloga što je navedenom odredbom Zakona predviđeno da se broj dece računa prema onom roditelju sa kojim dete živi, bez obzira na njihov broj. Inicijator ističe da ovakvim propisivanjem zakonodavac nije postigao željeni cilj, u smislu pružanja odgovarajuće finansijske pomoći porodicama sa decom radi zadovoljavanja njihovih životnih potreba. Pored ovoga, inicijator navodi da je pomenuti zakon stavio u neravnopravan položaj oca i majku u odnosu na zajednički rođenu decu, jer majci priznaje decu počev od drugog deteta svako dalje dete (bez obzira da li potiču iz jednog ili više brakova ili vanbračnih zajednica), dok ocu ne priznaje prvo dete (bez obzira što ga roditelji priznaju za zajedničko dete koje potiče iz braka i upisano je u matičnu knjigu rođenih). Ovakvo propisivanje, prema navodima inicijatora, ima za posledicu da otac na ime prvog deteta (čak i kada živi sa njim, pa i kada je to dete ometeno u razvoju), po ovom zakonu nema nikakvu naknadu, kao materijalnu pomoć za podizanje takvog deteta. Inicijator osporava i ustavnost člana 14. navedenog zakona koji propisuje da roditeljski dodatak ostvaruje majka za svoje drugo, treće i četvrto dete pod određenim uslovima, dok se otac, prema stavu 5. navedenog člana, pojavljuje samo kao supstitut, što znači da je "niže rangiran od majke".

Osporenim odredbama člana 3. Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom predviđeni su načini utvrđivanja redosleda rođenja dece radi ostvarivanja određenih prava utvrđenih ovim zakonom. Stavom 1. navedenog člana Zakona definisano je generalno pravilo da se redosled rođenja dece u porodici utvrđuje u odnosu na dan podnošenja zahteva za ostvarivanje prava utvrđenih ovim zakonom, prema datumu i času rođenja upisanih u matičnu knjigu rođenih. Kada su u pitanju deca iz razvedenog braka ili vanbračne zajednice, stavom 2. je propisano da se u toj situaciji redosled rođenja dece utvrđuje prema roditelju sa kojim dete živi po odluci nadležnog organa ili po sporazumu roditelja. Odredbama st. 3. i 4. predviđeno je da se redosled rođenja dece, koja su u vreme razvoda braka ili prestanka vanbračne zajednice bila punoletna, utvrđuje prema roditelju s kojim žive, a na isti način utvrđuje se i redosled rođenja dece za koju je u toku postupak utvrđivanja porodično-pravnog statusa pred nekim od nadležnih organa. Stavom 5. propisano je da se činjenica o tome sa kojim roditeljem dete živi utvrđuje prema nalazu nadležnog centra za socijalni rad.

Osporenim članom 14. Zakona definisan je roditeljski dodatak kao oblik prava na finansijsku podršku porodici sa decom. U tom smislu, odredbama st. 1. i 2. ovog člana određeno je da roditeljski dodatak ostvaruje majka za svoje drugo, treće i četvrto dete, pod određenim uslovima, a redosled rođenja utvrđuje se prema broju živorođene dece majke u momentu podnošenja zahteva za novorođeno dete. Odredbama st. 3. i 4. propisani su uslovi za realizaciju ovog prava od strane majke, kao i dokaz o ispunjenosti uslova koji je potrebno podneti u okviru procedure za ostvarivanje ovog prava. Stavom 5. propisano je u kom slučaju pomenuto pravo, umesto majke deteta, može ostvariti otac deteta uz ispunjenje određenih uslova. Naime, takva mogućnost Zakonom je predviđena za oca samo u slučaju da majka nije živa ili je napustila dete ili je iz opravdanih razloga sprečena da neposredno brine o detetu.

Članom 72. stav 1. tačka 6. Ustava utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti društvene brige o deci, a odredbama čl. 28. i 29. Ustava utvrđeno je pravo na posebnu zaštitu porodice i dece. Odredbama člana 27.

Ustava utvrđeno je pravo čoveka da slobodno odlučuje o rađanju deteta, a odredbom člana 39. stav 2. propisano je da država obezbeđuje socijalnu sigurnost građanima koji su nesposobni za rad, a nemaju sredstava za izdržavanje. Na osnovu navedenih ustavnih odredaba donet je Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom, kao poseban zakon koji ima za cilj poboljšanje uslova za zadovoljavanje osnovnih potreba dece. Osporenim odredbama Zakona utvrđena su posebna prava i uslovi za njihovo ostvarivanje, kao i druga pitanja od značaja za realizaciju Zakonom definisanih prava. Jedno od tih prava je i roditeljski dodatak za koji su ovim zakonom određeni slučajevi i uslovi za njegovo ostvarivanje. Sud je ocenio da se uređivanjem odnosa u oblasti finansijske pomoći porodicama sa decom na način i pod uslovima predviđenim osporenim odredbama čl. 3. i 14. navedenog zakona ne narušavaju ustavni principi iz čl. 27, 28. i 29. Ustava, pa stoga nije prihvatio ovu inicijativu.

Na osnovu iznetog, kao i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-57/2002 od 26.06.2003.

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 52/96, 46/98, 29/2001 i 80/2002)

- član 47. tačka 2)

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 47. tačka 2) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 52/96, 46/98, 29/2001 i 80/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 47. tačka 2) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 52/96, 46/98, 29/2001 i 80/2002).

Inicijator ističe da je osporenim odredbom utvrđeno da se u staž osiguranja zaposlenog za vreme udaljenja sa rada računa vreme u trajanju ne više od 30 dana što je u direktnoj suprotnosti sa Ustavom koji utvrđuje da zaposleni ima pravo na zaradu za vreme rada, kao i naknadu zarade i drugih primanja. Pitanje naknade za vreme udaljenja sa rada regulisano je članom 105. stav 1. Zakona o radnim odnosima, a pitanje trajanja udaljenja članom 103. Zakona na način da udaljenje može trajati do konačnosti odluke o utvrđivanju odgovornosti zaposlenog. Kako je članom 98. st. 1. i 3. Zakona o radnim odnosima utvrđeno da se disciplinski postupak mora okončati u roku od 3 meseca od dana pokretanja, to znači da i udaljenje može trajati do 3 meseca. S obzirom da je zaposleni za vreme udaljenja sa rada i dalje u radnom odnosu i prima odgovarajuću naknadu na osnovu koje se

plaćaju doprinosi za socijalno osiguranje, to osporena odredba ne može biti restriktivnija od citiranih odredbi Zakona o radnim odnosima niti u koliziji sa istima. Sa navedenih razloga inicijator smatra da je osporena odredba Zakona suprotna Ustavu Republike Srbije i predlaže da Ustavni sud, po sprovedenom postupku, utvrdi neustavnost iste.

Osporenom odredbom utvrđeno je da se u staž osiguranja računa vreme koje je osiguranik - zaposleni proveo za vreme udaljenja sa rada (suspenzija) i to najviše do 30 dana - ako je zbog izrečene disciplinske mere prestalo zaposlenje.

Članom 36. stav 1. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da zaposleni imaju pravo na odgovarajuću zaradu, a članom 40. stav 1. Ustava utvrđuje se da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, prava za slučaj trudnoće, porođaja, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice - pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja.

Članom 72. stav 1. tačka 4. Ustava utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, sistem u oblastima radnih odnosa i socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti, a članom 73. tačka 2. Ustava utvrđeno je da Narodna skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte.

Utvrđivanjem da se osiguraniku - zaposlenom u staž osiguranja računa vreme provedeno za vreme suspenzije i to najduže do 30 dana, u slučaju da je zbog disciplinske mere prestalo zaposlenje, nije uskraćeno pravo zaposlenog na odgovarajuću zaradu iz člana 36. stav 1. Ustava, kako to neosnovano tvrdi inicijator. Osporenom odredbom zakona ne uređuje se pitanje ostvarivanja prava na zaradu niti se, samim tim, trajanje tog prava ograničava. Koristeći se ovlašćenjem iz člana 40. stav 1. Ustava, zakonodavac propisuje samo trajanje, način i uslove za utvrđivanje vremena koje se, u slučaju suspenzije, računa u staž osiguranja.

Odredba člana 40. stav 1. Ustava uspostavlja princip obaveznog osiguranja za sve zaposlene. To osiguranje obuhvata različite vidove osiguranja, između ostalih, i obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje. Istovremeno, to pravo ostvaruje se u skladu sa zakonom što znači da se uslovi i način ostvarivanja obaveznog osiguranja, pa i prava na penzijsko i invalidsko osiguranje, utvrđuju zakonom. Zakonodavac je, polazeći od nadležnosti utvrđene članom 73. tačka 2. i ovlašćenja iz člana 40. stav 1. Ustava, uredio pitanje staža osiguranja za suspendovanog osiguranika - zaposlenog tako da se u taj staž računa i vreme provedeno za vreme udaljenja sa rada, ali najviše do 30 dana i to za slučaj da je zbog izrečene disciplinske mere prestalo zaposlenje. Stoga, zakonodavac nije osporenom odredbom Zakona povredio odredbu člana 40. stav 1. Ustava, odnosno osporena odredba nije u nesaglasnosti sa tom i drugim odredbama Ustava.

Saglasno odredbi člana 125. Ustava, Ustavni sud nije nadležan da ceni celishodnost pojedinih zakonskih rešenja niti da ocenjuje međusobnu saglasnost dva ili više zakona, pa tako ni saglasnost osporene odredbe sa odgovarajućim odredbama Zakona o radnim odnosima, odnosno Zakona o radu.

Na osnovu svega izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), rešeno je kao u dispozitivu.

Rešenje Ustavnog suda
IV-28/2001 od 20.03.2003.

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 52/96, 46/98, 29/2001 i 80/2002)

- član 51. i 162.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 51. i 162. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 52/96, 46/98, 29/2001 i 80/2002).

2. Odbacuje se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 144. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 27/92, 82/92, 28/95 i 12/96).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka ocene ustavnosti člana 144. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 27/92, 82/92, 28/95 i 12/96) i čl. 51. i 162. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 52/96, 46/98, 29/2001 i 80/2002).

Inicijator ističe da je majka troje dece, da je treće dete rodila 1987. godine, da je rešenjem nadležne filijale Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje iz 2000. godine odbijen njen zahtev da joj se prizna kao poseban staž vreme u trajanju od dve godine. Dalje ističe da su osporene odredbe u suprotnosti sa članom 13. Ustava Republike Srbije, jer iste uskraćuju jednaka prava svim majkama sa troje dece u pogledu priznavanja, po tom osnovu, u posebni staž vreme u trajanju od dve godine.

Osporenim odredbom člana 51. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 52/96, 46/98 i 29/2001 i 80/2002) utvrđuje se da se osiguraniku - ženi koja rodi treće dete, po tom osnovu, uračunava u poseban staž vreme u trajanju od dve godine, a osporenim odredbom člana 162. istog zakona, da taj zakon stupa na snagu 1. januara 1997. godine.

Odredbom člana 12. stav 1. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom.

Odredbom člana 13. Ustava utvrđeno je da su građani jednaki u pravima i dužnostima i da imaju jednaku zaštitu pred državnim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo.

Odredbom člana 40. Ustava utvrđeno je da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, prava za slučaj trudnoće, porođaja, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezapo-slenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a

za članove svoje porodice - pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava, a da se prava iz socijalnog osiguranja za građane koji nisu obuhvaćeni obaveznim socijalnim osiguranjem uređuju zakonom.

Odredbom člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, i sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne zaštite, a odredbom člana 73. tačka 2. da Narodna skupština donosi zakone, propise i opšte akte.

Odredbom člana 120. Ustava utvrđeno je da zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako iz naročito opravdanih razloga, nije predviđeno da ranije stupi na snagu.

Polazeći od ovlašćenja iz citiranih odredbi člana 72. stav 1. tačka 4. i člana 73. tačka 2. Ustava, Narodna skupština je Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju uredila prava po osnovu penzijskog i invalidskog osiguranja, način njihovog ostvarivanja i korišćenja, kao i način obezbeđivanja sredstava za njihovo ostvarivanje.

U odredbama čl. 46. - 51. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju uređeni su osnovi po kojima se stiče penzijski staž, a osporenim odredbom člana 51. utvrđeni su uslovi za sticanje posebnog staža u uvećanom trajanju od dve godine i to za osiguranika - ženu koja rodi treće dete. Navedena odredba primenjuje se od dana stupanja na snagu Zakona, tj. od 1. januara 1997. godine, shodno osporenoj odredbi člana 162. Zakona.

Polazeći od načela utvrđenih odredbama člana 12. stav 1. i člana 13., kao i odredbe člana 40. Ustava, zakonodavac je osporenim odredbom člana 51. Zakona utvrdio pravo na poseban staž osiguraniku - ženi koja rodi treće dete i to u trajanju od dve godine. Tako utvrđeno pravo odnosi se, u punom obimu i bez ograničenja, na sve žene - osiguranike koje rode treće dete, što znači da je to pravo dostupno, pod jednakim uslovima, svim licima iz navedene kategorije osiguranika. Time nije, kako to tvrdi inicijator, povređen princip jednakosti iz člana 13. Ustava, odnosno, osporena odredba nije u nesaglasnosti sa tom, a ni drugim odredbama Ustava.

Osporenim odredbom člana 162. Zakona utvrđeno je njegovo stupanje na snagu, saglasno odredbi člana 120. Ustava. Time je, istovremeno, određeno da pravo na poseban staž utvrđeno osporenim odredbom člana 51. Zakona, pripada navedenoj kategoriji osiguranika od dana stupanja na snagu Zakona. Takvo rešenje je u skladu sa ovlašćenjima zakonodavca i odredbom člana 121. stav 1. Ustava kojom se, kao pravilo, određuje da zakon ne može imati povratno dejstvo.

Odredbom člana 144. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 27/92, 82/92, 28/95 i 12/96) utvrđuje se da se osiguraniku - ženi koja rodi treće dete, uračunava po tom osnovu u poseban staž, vreme u trajanju od dve godine. Ova odredba, kao i Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju u celini, prestali su da važe 1. januara 1997. godine na osnovu člana 162. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 52/96, 46/98, 29/2001 i 80/2002).

Kako je osporena odredba prestala da važi 1. januara 1997. godine, a inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti te odredbe je podneta Ustavnom sudu 5. aprila 2001. godine, što znači, po isteku roka od godinu dana od dana prestanka važenja osporene odredbe, to za ocenu njene ustavnosti nisu ispunjene procesne pretpostavke iz člana 125. stav 2. Ustava, zbog čega je inicijativa u ovom delu odbačena.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) i člana 19. stav 1. tačka 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), rešeno je kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-89/2001 od 6.03.2003.

Zakon o unutrašnjim poslovima ("Službeni glasnik RS", br. 44/91, 79/91, 54/96, 25/2000 i 8/2001)

- član 41.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvataju se inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 41. Zakona o unutrašnjim poslovima ("Službeni glasnik RS", br. 44/91, 79/91, 54/96, 25/2000 i 8/2001).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneto je više inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 41. Zakona o unutrašnjim poslovima u kojima se navodi: da je osporenom odredbom Zakona propisan uslov za prestanak radnog odnosa zaposlenog u Ministarstvu unutrašnjih poslova suprotno ustavnom principu o jednakosti građana u pravima i dužnostima i jednakoj zaštiti pred državnim i drugim organima, sadržanom u članu 13. Ustava Republike Srbije; da osporenom odredbom Zakona nisu uređeni uslovi, način i bliži razlozi za prestanak radnog odnosa zaposlenih protiv njihove volje, odnosno da je omogućeno starešini Ministarstva unutrašnjih poslova, da ceneći konkretne razloge u svakom pojedinačnom slučaju, odlučuje o ispunjenju uslova za prestanak radnog odnosa zaposlenog nezavisno od njegove volje, čime je narušena odredba člana 35. stav 3. Ustava; da je osporena odredba Zakona nesaglasna sa odredbama čl. 1., 19. i 20. Ustava Savezne Republike Jugoslavije i odredbama Zakona o osnovama radnih odnosa ("Službeni list SRJ", br. 29/96 i 51/99), Zakonom o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 70/2001 i 3/2002) i Zakonom o radnim odnosima ("Službeni glasnik RS", br. 55/96 i 28/2001). U inicijativama je ukazano i na nepreciznost formulacije o diskrecionom pravu starešine organa unutrašnjih poslova u ostvarivanju ovog prava, kao i na pitanje različitog tumačenja i primene osporene odredbe Zakona.

U osporenoj odredbi člana 41. Zakona o unutrašnjim poslovima propisano je da ovlašćenom službenom licu i radniku na određenim dužnostima može prestati radni odnos sa pravom na penziju i pre ispunjenja opštih uslova za sticanje penzije, ako ima najmanje 20 godina penzijskog staža od kojih najmanje 10 godina radnog staža na poslovima na kojima se staž osiguranja računa u uvećanom trajanju.

Odredbom člana 64. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003) predviđeno je da će se zakoni Savezne Republike Jugoslavije u poslovima Srbije i Crne Gore primenjivati kao

zakoni Srbije i Crne Gore, a zakoni Savezne Republike Jugoslavije izvan poslova Srbije i Crne Gore primenjivaće se kao zakoni država članica, do donošenja novih propisa od strane država članica, osim zakona za koje skupština države članice odluči da se ne primenjuju.

Zakonom o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", broj 5/2003) uređene su osnove penzijskog i invalidskog osiguranja i matične evidencije o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Odredbom člana 8. ovog zakona predviđeno je da pojedine kategorije osiguranika utvrđene zakonom mogu, izuzetno, sticati i ostvarivati pravo na penziju pod posebnim uslovima utvrđenim zakonom kojim se uređuje penzijsko i invalidsko osiguranje, a članom 14. stav 3. ovog zakona propisano je da se sredstva za povećane obaveze koje nastaju usled sticanja i ostvarivanja prava pod posebnim uslovima utvrđenim zakonom kojim se uređuje penzijsko i invalidsko osiguranje, obezbeđuju u republičkom budžetu. Prema članu 24. Zakona, stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe čl. 1. do 9. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 70/2001 i 3/2002), a ostale odredbe i podzakonski akti doneti za izvršavanje tog zakona, primenjivaće se najkasnije do donošenja novih zakona kojima se uređuje penzijsko i invalidsko osiguranje i podzakonskih akata na osnovu tih zakona.

U članu 96. stav 2. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 70/01 i 3/02), određeno je da se ovlašćenom službenom licu, u smislu propisa o vršenju unutrašnjih poslova, svakih dvanaest meseci efektivno provedenih na tim poslovima računa kao šesnaest meseci staža osiguranja, pod uslovima iz člana 95. ovog zakona, a radna mesta iz stava 2. ovog člana, kao i radna mesta i stepen uvećanja staža osiguranja za zaposlene u organu nadležnom za unutrašnje poslove koji rade na poslovima u smislu člana 93. ovog zakona, utvrđuju se u skladu sa zakonom.

Odredbom člana 84. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja propisano je da se sredstva za razliku penzije utvrđene bez primene čl. 82. i 83. ovog zakona i penzije utvrđene primenom tih članova, kao i ceo iznos penzije određene osiguraniku koji ne ispunjava uslove za ostvarivanje prava na penziju utvrđenu u čl. 22. i 23. ovog zakona, obezbeđuju u saveznom, odnosno republičkom budžetu.

Zakonom o osnovama radnih odnosa ("Službeni list SRJ", br. 29/96 i 51/99) uređeni su razlozi prestanka radnog odnosa zaposlenog po njegovoj volji, nezavisno od njegove volje i po sili zakona. Odredbama člana 64. Zakona o osnovama radnih odnosa propisano je da zaposlenom prestaje radni odnos nezavisno od njegove volje, otkazom ugovora o radu od strane poslodavca u osam slučajeva, kao i u drugim slučajevima utvrđenim zakonom i kolektivnim ugovorom.

Odredbom člana 35. stav 3. Ustava Republike Srbije predviđeno je da zaposlenima može prestati radni odnos protiv njihove volje, pod uslovima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom, a članom 72. stav 1. tačka 4. Ustava predviđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, sistem radnih odnosa, zaštite na radu, zapošljavanja, socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne signurnosti, kao i druge ekonomske i socijalne odnose od opšteg interesa.

Polazeći od navedenih odredaba Ustava Republike Srbije, zakonom države članice mogu se propisivati uslovi i način prestanka radnog odnosa zaposlenog protiv njegove volje u slučajevima kada ta pitanja nisu uređena saveznim zakonom. U konkretnom slučaju, odredbom republičkog Zakona o unutrašnjim poslovima

propisan je slučaj prestanka radnog odnosa zaposlenog u Ministarstvu unutrašnjih poslova, što je u okviru ustavnog ovlašćenja zakonodavca da propiše osnove za prestanak radnog odnosa zaposlenog u državnom organu, odnosno u Ministarstvu unutrašnjih poslova.

Odredbom člana 13. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da su građani jednaki u pravima i dužnostima i da imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo. Osporena odredba člana 41. Zakona o unutrašnjim poslovima propisuje mogućnost prevmene penzije ovlašćenog službenog lica i radnika na određenim dužnostima u Ministarstvu unutrašnjih poslova jednako za sva lica u Ministarstvu koja ispunjavaju navedene uslove za penziju i po oceni Suda ne ukidaju, niti ograničavaju prava i slobode utvrđene Ustavom.

Polazeći od ovlašćenja sadržanog u odredbi člana 35. stav 3. Ustava, po kome zaposlenima može prestati radni odnos protiv njihove volje pod uslovima i na način utvrđen zakonom, kao i člana 72. stav 1. tačka 4) Ustava, po kome Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, sistem radnih odnosa i socijalnog osiguranja, druge oblike socijalne sigurnosti i druge ekonomske i socijalne odnose od opšteg interesa, kao i činjenice da je Zakonom o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja predviđeno da se republičkim propisom mogu urediti uslovi za sticanje prava na prevmenu penziju određenih kategorija osiguranika i da se za njih obezbeđuju posebna sredstva u budžetu, po oceni Suda, osporeno zakonsko rešenje u granicama je ustavnih ovlašćenja republičkog zakonodavca da zakonom uredi prestanak radnog odnosa i pravo na ostvarivanje prevmene penzije određene kategorije osiguranika, koji su radili na poslovima od posebnog (opšteg) interesa.

U vezi sa pitanjima primene zakona i različitog tretiranja staža osiguranja koji se ostvaruje na poslovima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, kao i pitanja o međusobnoj usklađenosti republičkih zakona i o saglasnosti republičkog zakona sa Ustavom SR Jugoslavije, odnosno Ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora, Ustavni sud, prema članu 125. Ustava Republike Srbije, nije u nadležan da o tim pitanjima odlučuje.

Na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-111/2001 od 6.03.2003.

Zakon o sudijama ("Službeni glasnik RS", br. 63/2001, 42/2002 i 60/2002)

- član 52. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 52. stav 1. Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", br. 63/2001, 42/2002 i 60/2002).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja Odluke Velikog personalnog veća Vrhovnog suda Srbije VIII Su. 44/02 od 8. aprila 2002. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti člana 52. stav 1. Zakona navedenog u izreci, po kojoj sudiji prestaje radni odnos i pre navršениh 65 godina života ako napuni staž osiguranja od 40 godina. Inicijator smatra, da se sudija samo zbog svoje funkcije, tj. ličnog svojstva dovodi u nejednak položaj sa ostalim građanima, što je suprotno članu 13. Ustava. Osim toga osporenim odredbom se vređa i ljudsko dostojanstvo koje se štiti članom 18. Ustava. Inicijator je predložio da se do donošenja konačne odluke obustavi izvršenje Odluke Velikog personalnog veća Vrhovnog suda Srbije, VIII Su 44/02 od 8. aprila 2002. godine.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je odredbom člana 52. stav 1. Zakona regulisano da "sudiji prestaje radni vek kad navršі šezdeset pet godina života ili četrdeset godina staža osiguranja", a članom 53., da "radni vek sudiji ne može biti produžen" i da "smanjenje vremena potrebnog za navršenje radnog veka ne utiče na prestanak dužnosti sudije".

Prema odredbi člana 35. stav 3. Ustava Republike Srbije zaposlenima može prestati radni odnos protiv njihove volje, pod uslovima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom, Ustavni sud je ocenio da se u uređivanju navedenih pitanja zakonodavac kretao u granicama ustavnih ovlašćenja Republike Srbije iz člana 72. stav 1. tačka 4) Ustava.

Članom 66. stav 1. tač. 1) Zakona o osnovama radnih odnosa ("Službeni list SRJ", br. 29/96 i 51/99), koji se na osnovu člana 20. Zakona o sprovođenju ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", 1/03) primenjuje kao zakon država članica, propisano je da zaposlenom prestaje radni odnos po sili zakona - kad navršі 65 godina života ili 40 godina staža osiguranja ako zakonom nije drukčije određeno.

Članom 2. stav 2. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/2001, 73/2001) regulisano je da se odredbe tog zakona primenjuju i na zaposlene u državnim organima i organizacijama, organima i organizacijama jedinice teritorijalne autonomije i lokalne samouprave i javnim službama, ako zakonom nije drukčije određeno.

Članom 1. stav 2. Zakona o radnim odnosima u državnim organima ("Službeni glasnik RS", br. 48/91, 66/91 ..., 39/2002) propisano je da se odredbe tog zakona primenjuju na sve zaposlene u državnim organima i izabrana odnosno postavljena lica, osim onih čija su prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa uređeni posebnim propisima.

Iz navedenih odredbi, Ustavni sud je ocenio da je zakonodavac Ustavom ovlašćen da zakonom utvrdi način i uslove pod kojima zaposlenima može prestati radni odnos protiv njihove volje, i da je u okviru ustavnih ovlašćenja, posebnim zakonom, u ovom slučaju Zakonom o sudijama, uređio način i uslove pod kojima sudiji mogu prestati prava po osnovu rada.

Osporenim zakonskim rešenjem nisu povređena načela iz čl. 13. Ustava. Naime, navedenim zakonskim odredbama uređuje se, obezbeđuje i ostvaruje

prestanak radnog veka svih subjekata u identičnoj pravnoj situaciji, a ustavni princip jednakosti ne podrazumeva jednakost građana u apsolutnom smislu te reči, već garantuje jednakost građana koji se nalaze u identičnim pravnim situacijama.

S obzirom na to da je Sud doneo konačnu odluku, zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji koje su preduzete na osnovu osporene odredbe Zakona se odbacuje.

Na osnovu člana 42. stav 3. i člana 47. tač. 2) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-90/2002 od 18.03.2003.

Zakon o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 i 22/02)

- član 115. st. 1. i 2.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 115. st. 1. i 2. Zakona o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 i 22/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneto je više inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti člana 115. st. 1. i 2. Zakona o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 i 22/2002). U inicijativama se navodi da član 115. Zakona o osnovnoj školi onemogućava nastavnicima sa višom školskom spremom da konkurišu za direktora osnovne škole, čime se ugrožavaju elementarna ustavna prava na napredovanje u službi. Osim toga, ističe se i da odredba člana 115. stav 1. Zakona o osnovnoj školi ne daje ista prava svim nastavnicima, što nije u skladu sa čl. 13, 18. i 22. Ustava Republike Srbije, čime se krše prava većine zaposlenih u osnovnoj školi. Prema navodima u jednoj od inicijativa član 115. stav 2. Zakona o osnovnoj školi nesaglasan je sa čl. 13. i 35. Ustava jer pored ostalih lica kojima je data mogućnost da konkurišu za mesto direktora nije naveden diplomirani socijalni radnik, čime se vrši njihova diskriminacija i uskraćuje im se pravo na rad. Ovo zbog toga, što njihova visoka školska sprema nije izjednačena sa ostalim školskim spremama pobrojanim u članu 115. stav 2. Zakona, što je u suprotnosti sa članom 70. istog Zakona koji ima u vidu i diplomirane socijalne radnike kao lica koja su stručni radnici u školi.

Ustavni sud je utvrdio da je u članu 115. stav 1. Zakona o osnovnoj školi predviđeno da direktor rukovodi radom škole, a u stavu 2. da za direktora škole može da bude izabrano lice koje ima stečenu odgovarajuću visoku školsku spremu, ispunjava uslove za nastavnika škole, za školskog pedagoga ili školskog psihologa, ima položen stručni ispit i najmanje pet godina radnog staža u školi.

Ustavni osnov za donošenje Zakona o osnovnoj školi je sadržan u članu 72. stav 1. tačka 6. prema kome Republika uređuje i obezbeđuje sistem obrazovanja. Polazeći od člana 65. Ustava da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe zakonodavac je u Zakonu o osnovnoj školi uredio uslove i način obavljanja delatnosti osnovne škole kao javne službe.

Imajući u vidu da Republika utvrđuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja i da osnovna škola obavlja delatnost kao javna služba, zakonodavac je bio ovlašćen da uredi pitanje rukovođenja i upravljanja osnovnom školom i predvidi uslove za direktora osnovne škole, pa stoga osporene odredbe člana 115. st. 1. i 2. Zakona o osnovnoj školi, po oceni Ustavnog suda, nisu nesaglasne s Ustavom. Osporenim odredbama člana 115. Zakona nisu povređena načela proklamovana u čl. 13, 18, 22. i 35. Ustava Republike Srbije jer, se one odnose na sve građane koji ispunjavaju jednake uslove za direktora osnovne škole i njima se ne ograničava pravo

na rad. Ovim odredbama Zakona se ne uređuje ni pitanje prava na žalbu ili drugo pravno sredstvo. Koje će uslove predvideti, kao i stepen i vrstu školske spreme za direktora škole pitanje je zakonodavne politike i o tome prema članu 125. Ustava nije nadležan da odlučuje Ustavni sud.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IV-134/2002 od 18.03.2003.

**Zakon o izmenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi
 ("Službeni glasnik RS", broj 22/2002)**

- čl. 27., 34. i 35.

Ustavni sud:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 27, 34. i 35. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", broj 22/2002).

Ustavnom sudu dostavljene su dve predstavke kojima je inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti čl. 27, 34. i 35. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", broj 22/2002). Po mišljenju podnosioca inicijativa član 27. (122a.) Zakona kojim je predviđeno da sekretar škole mora imati visoku stručnu spremu može se primenjivati samo na novozaposlene, a ne i na one koji su zatečeni na ovom radnom mestu, pa je neustavno predviđeno u članu 34. i 35. Zakona da se već zaposleni u određenom roku dokvalifikuju i polože stručni ispit. Podnosioci inicijativa smatraju da osporene odredbe Zakona nisu u skladu sa odredbama Ustava kojima je garantovano pravo na rad, a u suprotnosti su i sa čl. 121. i 125. Ustava Republike Srbije.

Ustavni sud je utvrdio da je u članu 27. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi predviđeno da se posle člana 122. dodaje podnaslov: "5. Sekretar škole" i član 122a. kojim su predviđeni poslovi koje obavlja sekretar škole, uslovi za obavljanje poslova i ovlašćenje ministra prosvete da propisuje vrstu stručne spreme, program, sadržinu, način, rokove i organ uprave pred kojim se polaže stručni ispit za sekretara škole. U osporenom članu 34. navedenog Zakona predviđeno je do kada poslove sekretara škole može da obavlja zaposleni koji ne ispunjava uslove u pogledu stepena i vrste stručne spreme i da u slučaju nepostojanja odgovarajućih drugih poslova na koja bi bio raspoređen, ostvaruje prava zaposlenog za čijim radom je prestala potreba. Članom 35. navedenog Zakona propisana je obaveza sekretara da u određenom roku položi stručni ispit kao i uslovi za oslobađanje od te obaveze.

Odredbama člana 65. i 72. stav 1. tačka 6. Ustava predviđeno je da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti odnosno poslova za koja se obrazuju javne službe, odnosno da Republika uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja.

Imajući u vidu da Republika uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja i da osnovna škola obavlja delatnost kao javna služba, zakonodavac je bio ovlašćen da uredi pitanje obavljanja poslova sekretara osnovne škole i predvidi uslove za obavljanje tih poslova kao i da utvrdi do kada te poslove mogu da obavljaju lica koja ne ispunjavaju zakonom propisane uslove pa stoga osporene odredbe čl. 27, 34. i 35. Zakona, po oceni Ustavnog suda nisu nesaglasne s Ustavom. Koje će uslove predvideti, kao i stepen i vrstu školske spreme za sekretara škole i vreme prelaska na regulativu utvrđenu ovim Zakonom, pitanje je zakonodavne politike a o tome prema članu 125. Ustava, nije nadležan da odlučuje Ustavni sud.

Navodi inicijatora koji se odnose na povredu odredaba Ustava kojima se garantuje pravo na rad kao i čl. 121. i 125. Ustava, po oceni Ustavnog suda nisu osnovani. Članom 35. Ustava propisano je da svako ima pravo na rad i da se jamči sloboda rada, slobodan izbor zanimanja i zaposlenja kao i da je svakome pod jednakim uslovima dostupno radno mesto i funkcija, a da radni odnos može prestati protiv volje radnika pod uslovima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom. Osporenim odredbama Zakona ne povređuju se ova prava, već se utvrđuju poslovi i uslovi za sekretara osnovne škole. U članu 121. Ustava regulisan je princip zabrane povratnog dejstva zakona, drugog propisa ili opšteg akta, a u ovom slučaju u osporenim odredbama Zakona nije propisano povratno dejstvo.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-137/2002 od 27.03.2003.

**Zakon o izmenama i dopunama Zakona o stručnim nazivima
("Službeni glasnik SRS", broj 17/85)**

- član 1.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o stručnim nazivima ("Službeni glasnik SRS", broj 17/85).

Podnetom predstavkom Ustavnom sudu Republike Srbije traženo je pokretanje postupka za ocenu ustavnosti "odluke" kojom je priznato pravo na zvanje "doktora" stomatolozima i lekarima opšte medicine, jer se zvanja "doktora" i "lekara" stiču na različite načine i označavaju različit nivo obrazovanja. Iz sadržine predstavke i uvidom u zakonsku regulativu utvrđeno je da se u konkretnom slučaju osporava član

1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o stručnim nazivima ("Službeni glasnik SRS", broj 17/85).

Ustavni sud je utvrdio:

Osporenom odredbom člana 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o stručnim nazivima ("Službeni glasnik SRS", broj 17/85) propisano je da se naziv "doktor medicine" odnosno "doktor stomatologije" priznaje licu koje je završilo studije na medicinskom odnosno stomatološkom fakultetu.

Ovaj Zakon donet je na osnovu Ustava SRS iz 1974. godine, ali kako je rok za usklađivanje sa Ustavom Republike Srbije iz člana 22. Ustavnog zakona istekao, u konkretnom slučaju ocena ustavnosti se vrši u odnosu na Ustav Republike Srbije.

Odredbom člana 72. stav 1. tačka 6. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, sistem u oblasti obrazovanja.

U okviru svojih ustavnih ovlašćenja Republika je Zakonom o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 21/2002) propisala u odredbi člana 51. stav 1. da student koji položi sve ispite utvrđene nastavnim planom osnovnih studija stiče visoko obrazovanje i stručni naziv određen zakonom, a odredbom člana 59. stav 1. istog Zakona da se odbranom doktorske disertacije stiče pravo na promociju u naučni stepen doktora nauka.

Stručni naziv "doktor medicine" odnosno "doktor stomatologije" za lica koja polože sve ispite utvrđene nastavnim planom za osnovne studije je pitanje procene zakonodavca koji, uvažavajući istorijske, kulturne i druge društvene okolnosti, ima ovlašćenje da to pitanje reši na način kako je i učinio.

Procena celishodnosti i opravdanosti nije u domenu rešavanja Ustavnog suda, a kako tom odredbom nije povređena niti bilo kakva ustavna odredba ili princip, to je Ustavni sud na osnovu člana 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-64/2003 od 17.04.2003.

Zakon o porezu na dodatak građana ("Službeni glasnik RS", br. 43/94 54/99)

- član 178. stav 1.

Zakon o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", broj 24/01)

- član 158. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 178. stav 1. Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", br. 43/94, 74/94, 53/95, 12/96, 24/96, 39/96, 54/96, 16/97, 60/97, 20/98, 42/98, 33/99, 48/99 i 54/99) i odredbe člana 158. stav 1. Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", broj 24/2001).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je predstavka kojom je inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredaba Zakona o porezu na dohodak građana tako što su kao osporeni članovi označeni "stari član 178, a novi 158".

Inicijator smatra da su pomenute zakonske odredbe neustavne jer mu uskraćuju Ustavom zagarantovano pravo na rad i utiču negativno na razvoj privatnog preduzetništva. Svoju tvrdnju inicijator obrazlaže time da je osnovao samostalnu trgovinsku radnju koja nije mogla da počne sa radom, jer mu poreski organ nije izdao poresko uverenje neophodno za otvaranje žiro-računa. Prema navodima inicijatora, uverenje mu nije izdato iz razloga što živi u istom domaćinstvu sa ocem koji, kao vlasnik privatnog preduzeća, ima neizmirenih poreskih obaveza.

Na osnovu sadržine navoda iznetih u inicijativi, Sud je konstatovao da su predmet ocene ustavnosti odredba člana 178. stav 1. ranije važećeg Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", br. 43/94, 74/94, 53/95, 12/96, 24/96, 39/96, 54/96, 16/97, 60/97, 20/98, 42/98, 33/99, 48/99 i 54/99) i odredba člana 158. stav 1. važećeg Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", broj 24/2001).

Po sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Odredbom člana 178. stav 1. ranijeg Zakona o porezu na dohodak građana propisano je da, radi naplate dospelog poreza, nadležni poreski organ može rešenjem da stavi zabranu na sredstva poreskog dužnika na njegovom žiro-računu, kao i na njegova lična primanja i druga potraživanja, čime se organizaciji nadležnoj za poslove platnog prometa, odnosno dužniku poreskog dužnika nalaže da sredstva na žiro-računu, lično primanje, odnosno drugo potraživanje isplati poreskom organu radi namirenja poreskog duga (zaplena potraživanja).

Osporena odredba Zakona prestala je da važi 1. jula 2001. godine, tj. danom početka primene važećeg Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni

glasnik RS", broj 24/2001), na osnovu člana 173. navedenog Zakona. Važeći Zakon o porezu na dohodak građana sadrži u osnovi isto rešenje kao i osporena odredba ranijeg Zakona. Naime, članom 155. stav 1. ovog Zakona propisano je da, ako postoji opasnost da poreski dužnik osujeti, odnosno onemogući naplatu nedospelog poreza, nadležni poreski organ može rešenjem utvrditi mere za obezbeđenje naplate koje su taksativno navedene u tač. 1) do 4) ovog člana Zakona. Mere obezbeđenja navedene u tač. 2) i 3) ovog člana Zakona su u osnovi identične rešenju koje sadrži osporeni član 178. stav 1. ranije važećeg Zakona o porezu na dohodak građana.

Odredbom člana 158. stav 1. važećeg Zakona o porezu na dohodak građana propisano je da za isplatu poreza na prihode od poljoprivrede i šumarstva i na prihode od samostalne delatnosti jemče svojom imovinom svi punoletni članovi domaćinstva obveznika koji u momentu nastanka obaveze čine domaćinstvo obveznika, u smislu člana 10. ovog zakona. Odredbom člana 10. stav 2. ovog Zakona domaćinstvo je definisano kao zajednica života, privređivanja i trošenja ostvarenih prihoda.

Članom 35. stav 1. Ustava Republike Srbije zajemčeno je svakome pravo na rad. Članom 52. Ustava ustanovljeno je načelo opštosti plaćanja poreza i drugih dažbina utvrđenih zakonom. Članom 53. Ustava propisano je da je svako dužan da se pridržava Ustava i zakona, a članom 72. stav 1. tačka 4) Ustava utvrđeno je ovlašćenje za zakonodavca da uređuje i obezbeđuje finansijski sistem, a to znači i poreski sistem u svim njegovim elementima.

Iz navedenih ustavnih odredaba, prema oceni Suda, proističe da poreski obveznik nije samo titular Ustavom zajemčenih prava već ima i obaveze prema državi utvrđene Ustavom i zakonima, među kojima je i obaveza plaćanja poreza, odnosno drugih dažbina utvrđenih zakonom. To znači da u slučaju kada titular prava na rad u svojstvu poreskog obveznika ne izvršava svoju ustavnu obavezu on postupa protivustavno i time povređuje član 53. Ustava.

Osporena odredba člana 178. stav 1. navedenog Zakona doneta je u cilju poboljšanja poreske discipline, kao jedna od mera obezbeđenja naplate, u okviru postupka prinudne naplate novčanog potraživanja po osnovu poreske obaveze. Ustavni sud je utvrdio da je zakonodavac, uređujući mehanizme obezbeđenja naplate u okviru postupka prinudne naplate poreza, na način kako je to učinjeno osporenim odredbom Zakona postupio u granicama ustavnih ovlašćenja, te predmetnu inicijativu u odnosu na ovu zakonsku odredbu nije prihvatio.

U pogledu osporene odredbe člana 158. stav 1. važećeg Zakona o porezu na dohodak građana, Sud je utvrdio da Ustav ne sadrži kategoriju jemstva u sferi poreza, niti definiše pravnu sadržinu pojma člana porodičnog domaćinstva. Uređivanje ovih pitanja u pomenutoj sferi odnosa, po oceni Suda, stvar je opredeljenja zakonodavca, na osnovu ovlašćenja iz člana 72. stav 1. tačka 4) Ustava, prema kome je Republika ovlašćena da uređuje finansijski sistem.

Ustanovljeno supsidijarno zakonsko jemstvo ima za cilj obezbeđenje naplate dospelih poreskih obaveza i primenjuju se samo u situacijama kada poreski obveznici ne izvršavaju uredno svoje dospele obaveze po osnovu poreza od poljoprivrede i šumarstva i samostalnih delatnosti. Sud je ocenio da iz zakonske definicije domaćinstva sadržane u članu 10. stav 1. važećeg Zakona o porezu na dohodak građana proizlazi da ono predstavlja zajednicu u kojoj se objedinjavaju prihodi koje stiču njegovi članovi. Polazeći od toga da između članova porodičnog domaćinstva postoje specifični odnosi, osporenim zakonskom normom je utvrđena obaveza supsidijarnog jemstva za tačno određena lica i to samo za poreske obaveze

po osnovu prihoda u čijem sticanju i trošenju učestvuju. Prema tome, iz formulacije osporene zakonske norme proizlazi da obaveza supsidijarnog jemstva za članove porodičnog domaćinstva njihovom imovinom za plaćanje poreskih obaveza postoji samo pod uslovom da, u momentu nastanka poreske obaveze, zajedno žive, privređuju i troše ostvarene prihode u istom domaćinstvu sa poreskim obveznikom. Supsidijarni karakter jemstva ogleda se u tome da se jemac poziva na plaćanje obaveze po osnovu poreza tek kada se ispunjenje ove obaveze nije moglo izvršiti od poreskog obveznika. Sud je utvrdio da se osporenom zakonskom normom članovima porodičnog domaćinstva ne utvrđuje svojstvo poreskih obveznika, već oni imaju specifičan status jemaca za plaćanje poreskih obaveza na prihode u čijem stvaranju i trošenju kao članovi domaćinstva učestvuju.

Imajući u vidu navedeno, Sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 158. stav 1. Zakona o porezu na dohodak građana.

Na osnovu iznetog, kao i člana 23. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-137/2001 od 27.03.2003.

Zakon o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", broj 24/01)

- član 110.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 110. Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", broj 24/2001).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti člana 110. Zakona o porezu na dohodak građana, koji je označen kao pravni osnov za donošenje rešenja Republičke uprave javnih prihoda br. 431/10/1071 od 5.04.2002. godine i br. 431/2/1071 od 5.04.2002. godine. Prema mišljenju inicijatora, osporeni član Zakona (kao i ostali zakonski propisi označeni kao osnov za donošenje spornih rešenja) nije saglasan s Ustavom iz razloga što omogućava proizvoljno zaduživanje građana koje se ne temelji na ostvarenom prihodu i ekonomskoj moći građana. Ukazuje na to da je primenom navedenih zakonskih propisa u 2002. godini značajno povećano zaduženje porezima, taksama i doprinosima za penzijsko i invalidsko osiguranje u odnosu na 2001. godinu, iako se nije značajnije menjao kurs dinara niti je poboljšana ekonomska situacija.

Osporeni član 110. Zakona o porezu na dohodak građana uređuje način utvrđivanja poreza na prihode od samostalne delatnosti tako što predviđa da se ovaj

porez utvrđuje rešenjem nadležnog poreskog organa na osnovu relevantnih podataka za dve kategorije poreskih obveznika (za obveznike koji vode poslovne knjige i obveznike koji porez plaćaju na paušalno utvrđen prihod). Kada su u pitanju obveznici koji vode poslovne knjige, navedeni porez im se, u smislu tačke 1) stava 1. člana 110. Zakona, utvrđuje na osnovu podataka iz poreske prijave, poreskog bilansa, poslovnih knjiga i na drugi način, a za obveznike koji porez plaćaju paušalno pomenuti porez se, u smislu tačke 2) istog stava, utvrđuje na osnovu podataka iz poreske prijave, kao i kriterijuma i elemenata utvrđenih u skladu sa članom 41. ovog zakona, kao što su: visina prosečne mesečne zarade po zaposlenom u Republici, opštini, gradu i okrugu ostvarene u godini koja prethodi godini za koju se utvrđuje paušalni prihod, mesto na kome se radnja nalazi, opremljenost radnje i dr. Bliži uslovi, kriterijumi i elementi za paušalno oporezivanje obveznika, na osnovu ovlašćenja iz člana 41. stav 3. Zakona, uređeni su Uredbom o bližim uslovima, kriterijumima i elementima za paušalno oporezivanje obveznika, poreza na prihode od samostalne delatnosti ("Službeni glasnik RS", br. 65/2001, 45/2002, 47/2002, 91/2002 i 23/2003).

Članom 52. Ustava utvrđena je obaveza svakog da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom, a članom 72. stav 1. tačka 4. Ustava utvrđeno je ovlašćenje za Republiku da uređuje finansijski sistem. Prema odredbi člana 69. stav 3. Ustava, obaveza plaćanja poreza i drugih dažbina utvrđuje se prema ekonomskoj snazi obveznika.

Prema oceni Suda, iz navedenih ustavnih odredaba proističe da se porezi uređuju zakonom i da je zakonodavac ovlašćen da uređuje vrste poreza i druge bitne elemente oporezivanja (obveznik, osnovica, način utvrđivanja i plaćanja poreza i dr.). Stoga, Sud je utvrdio da su osporenim članom 110. Zakona uređeni odnosi koji su, prema navedenim odredbama Ustava, u domenu zakonskog uređivanja, te da ovaj član Zakona nije nesaglasan s Ustavom.

Na osnovu iznetog, kao i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-79/2002 od 22.05.2003.

Zakon o porezu na fond zarada ("Službeni glasnik RS", broj 27/2001)

- član 7.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 7. Zakona o porezu na fond zarada ("Službeni glasnik RS", broj 27/2001).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti "svih zakonskih propisa i odluka navedenih u rešenju RUJP - Odeljenja za utvrđivanje i naplatu javnih prihoda Vračar u Beogradu, br. 431/1D/1071 od 5.4.2002. godine i rešenju istog organa br. 431/2/1071 od 5.4.2002. godine...". Podnosilac inicijative smatra da propisi na osnovu kojih su doneta navedena rešenja nisu saglasni s Ustavom iz razloga što omogućavaju proizvoljno zaduživanje građana koje se ne temelji na ostvarenom prihodu i ekonomskoj moći. U tom smislu ukazuje da je primenom tih propisa u 2002. godini došlo do bitnog povećanja zaduženja porezima, taksama i doprinosima, u odnosu na zaduženje u 2001. godini, iako se nije značajnije menjao kurs dinara, niti je poboljšana ekonomska situacija građana.

Ustavni sud je u toku postupka utvrdio da se inicijativom osporava ustavnost i zakonitost više opštih akata i na osnovu člana 4. stav 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95) razdvojio postupak po tim zahtevima.

Ustavni sud u ovom predmetu postupao je po zahtevu za ocenu ustavnosti člana 7. Zakona o porezu na fond zarada.

Osporenim članom 7. Zakona, koji je pored ostalih propisa označen kao pravni osnov za donošenje spornih rešenja Republičke uprave javnih prihoda, propisano je da se u pogledu načina utvrđivanja poreza na fond zarada, obračunavanja, zastarelosti, naplate, rokova za plaćanje, obračuna kamate za docnju u plaćanju, prekršajnih kazni i ostalog što nije posebno propisano ovim zakonom, shodno primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje porez na dohodak građana.

Članom 52. Ustava Republike Srbije utvrđena je dužnost svakog da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom, a odredbom člana 72. stav 1. tačka 4. da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog i finansijski sistem. Obaveza plaćanja poreza i drugih dažbina, prema odredbi člana 69. stav 3. Ustava, utvrđuje se prema ekonomskoj snazi obveznika. Iz navedenih odredaba Ustava, proizlazi da se porezi uređuju zakonom i da je zakonodavac u okviru tog uređivanja ovlašćen da uredi vrste poreza, bitne elemente poreske obaveze kao što su: obveznik, osnovica, način utvrđivanja i plaćanja, zastarelost, kamata i dr., na način kojim se obezbeđuje da se te obaveze utvrđuju prema ekonomskoj snazi obveznika.

Zakonom se na osnovu navedenih odredaba Ustava, po shvatanju Suda, ta pitanja mogu urediti i na način kako je to propisano osporenim odredbom

Zakona, tako što će se odrediti da se na pojedine odnose koji nisu uređeni tim zakonom primenjuju odredbe drugog zakona kojim su ti odnosi neposredno uređeni.

Zakonom o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", br. 24/2001 i 80/2002), na čiju primenu upućuje osporeni član Zakona, uređen je, pored ostalog, porez na prihode od samostalne delatnosti: predmet oporezivanja (član 33.), način usklađivanja prihoda i rashoda (čl. 34-37) i druga pitanja koja se odnose na utvrđivanje i naplatu tog poreza. Odredbama čl. 40. do 42. propisani su uslovi za priznavanje prava na paušalno oporezivanje (član 40.), i određeni kriterijumi i elementi za utvrđivanje paušalnog prihoda, kao što su visina prosečne mesečne zarade po zaposlenom u Republici, opštini, gradu i okrugu ostvarene u godini koja prethodi godini za koju se utvrđuje paušalni prihod; mesto na kome se radnja nalazi, opremljenost radnje i dr. (član 41.). Bliži uslovi, kriterijumi i elementi za paušalno oporezivanje, na osnovu ovlašćenja propisanog tim Zakonom, uređeni su Uredbom o bližim uslovima, kriterijumima i elementima za paušalno oporezivanje obveznika poreza na prihode od samostalne delatnosti ("Službeni glasnik RS", br. 65/2001, 45/2002, 47/2002, 91/2002 i 23/2003).

Sud na osnovu člana 125. Ustava Republike Srbije nije nadležan da ocenjuje pravilnost obračuna obaveza utvrđenih rešenjem Republičke uprave javnih prihoda, koja su dostavljena uz inicijativu, jer se radi o pojedinačnim aktima za čiju ocenu zakonitosti su nadležni drugi državni organi.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-81/2002 od 15.05.2003.

Zakon o porezu na promet ("Službeni glasnik RS", br. 22/01 i 73/01)

- član 12. stav 3. tačka 7) i član 16.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 12. stav 3. tačka 7) i člana 16. Zakona o porezu na promet ("Službeni glasnik RS", br. 22/01 i 73/01).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba Zakona o porezu na promet.

Inicijator je naveo u predstavci da je dobio Rešenje o porezu za 2002. godinu kojim mu je poreska obaveza utvrđena po dvostrukom osnovu u iznosu većem od poreza na dobit. Inicijator je, na zahtev Suda, naknadnim podneskom precizirao predstavku tako što je naveo da osporava član 16. Zakona o porezu na promet kojim su oporezovane usluge po osnovu izdavanja lokala i drugih objekata po stopi od 20%.

Inicijator je istakao da je po osnovu izdavanja lokala i drugih objekata utvrđena obaveza plaćanja poreza odgovarajućim odredbama Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", broj 24/01), pa smatra da nema osnova za plaćanje poreza po osporenom zakonskom osnovu.

Polazeći od navoda inicijatora, Sud je konstatovao da su predmet osporavanja član 12. stav 3. tačka 7.) i član 16. Zakona o porezu na promet.

Članom 12. Zakona propisano je da se porez na promet usluga plaća na promet usluga koje se obavljaju uz naknadu (stav 1.), da se uslugama smatraju svi poslovi i radnje koji nisu promet proizvoda (stav 2.) i taksativno su nabrojane navedene usluge, među kojima u tački 7.) i davanje u zakup pokretnih stvari, poslovnog i drugog prostora (stav 3.). U smislu člana 13. stav 1. navedenog zakona, obaveznik poreza na promet usluga je lice koje izvrši uslugu iz člana 12. ovog zakona. Ukoliko fizičko lice izvrši uslugu pravnom licu ili preduzetniku, poreski obveznik poreza na promet usluga je, u smislu stava 2. člana 13. ovog zakona, pravno lice, odnosno preduzetnik. Pored toga, članom 14. Zakona definisana je poreska osnovica kao iznos naknade za izvršenu uslugu.

Sud je utvrdio da je zakonodavac mogao da uredi oporezivanje porezom na promet usluga i izdavanje u zakup poslovnog i drugog prostora na osnovu ustavnog ovlašćenja iz člana 52. i člana 72. stav 1. tačka 4) Ustava kojima je propisano da se zakonom uređuju porezi, kao deo finansijskog sistema. Osporenim odredbom člana 12. stav 3. tačka 7) Zakona predviđen je ovakav oblik oporezivanja za određene pravne situacije u kojima se kao obveznik pojavljuje pravno lice, odnosno preduzetnik u svojstvu davaoca usluge koja podleže ovom oporezivanju.

Zakonom o porezu na dohodak građana predviđeno je oporezivanje prihoda od nepokretnosti, među kojima su i prihodi koje obveznik ostvari izdavanjem u zakup poslovnih prostorija, garaža i drugih nepokretnosti navedenih u članu 66. stav 1. ovog Zakona a prema stavu 2. ovog člana prihode od nepokretnosti čine ostvarena zakupnina, odnosno vrednost svih realizovanih obaveza i usluga na koje se obavezao zakupac. Članom 67. stav 1. Zakona određen je poreski obveznik tako što je propisano da je to fizičko lice koje izdavanjem u zakup nepokretnosti ostvari prihode po tom osnovu, a stavom 2. ovog člana propisano je da se obveznikom u ovom slučaju ne smatra preduzetnik koji nepokretnosti izdaje u zakup u okviru obavljanja registrovane samostalne delatnosti. Na ovaj način, zakonodavac je isključio mogućnost da se po istom osnovu (izdavanje u zakup poslovnih prostorija i drugih objekata) plaća porez na promet usluga i porez na prihode od nepokretnosti, što znači da su ove dve vrste poreza predviđene odgovarajućim zakonima za različite pravne situacije. Pri tome, Ustavni sud u okviru nadležnosti utvrđene u članu 125. Ustava ne može ocenjivati posledice različitih tumačenja i postupanja nadležnih državnih organa u praktičnoj primeni navedenih zakonskih odredaba.

Osporenim odredbom člana 16. Zakona o porezu na promet propisano je da stopa poreza na promet usluga iznosi 20%. Sud je utvrdio kao nesporno ovlašćenje zakonodavca da na osnovu člana 52. i člana 72. stav 1. tačka 4) Ustava, u okviru uređivanja poreskog sistema, utvrdi i stopu poreza na promet usluga, kao jedan od elemenata ovog sistema. Iz navedenog razloga, Sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti navedene odredbe Zakona.

Na osnovu iznetog, kao i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-127/2002 od 24.04.2003.

**Zakon o porezima na imovinu ("Službeni glasnik RS", br. 26/01,
45/02 i 80/02)**

- član 17. stav 5. i član 29. stav 6.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 17. stav 5. i člana 29. stav 6. Zakona o porezima na imovinu ("Službeni glasnik RS", br. 26/01, 45/02 i 80/02).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba Zakona o porezima na imovinu. Inicijator osporava ustavnost propisivanja momenta nastanka poreske obaveze koje se vezuje za dan saznanja nadležnog poreskog organa za poklon, nasleđivanje, odnosno za prenos apsolutnih prava. Ističe da primena osporenih zakonskih odredaba može imati za posledicu nepostojanje zastarelosti naplate poreza, jer saznanje o relevantnim okolnostima od strane državnog organa može da nastane i po proteku više godina. Smatra da su osporene zakonske odredbe protivne Ustavu Republike Srbije, jer dovode u pitanje pravo građana na pravnu sigurnost pošto isključuju zastarelost naplate poreza. Prema mišljenju inicijatora, ovo propisivanje je u koliziji i sa drugim odredbama Zakona, kao i sa odredbama čl. 164. i 165. Zakona o porezu na dohodak građana kojima je propisano da pravo na naplatu poreza zastareva za pet godina od dana nastanka obaveze, odnosno po isteku godine u kojoj je trebalo izvršiti naplatu poreza. Inicijator ukazuje i na odredbu člana 32. stav 2. Zakona o porezima na imovinu koja u vezi zastarelosti naplate poreza upućuje na shodnu primenu propisa kojim se uređuje porez na dohodak građana, kada su u pitanju fizička lica kao poreski obveznici. Pored ovoga, inicijator osporava celishodnost i primenu kamate od 0,02% dnevno, a traži i preispitivanje zakonske odredbe prema kojoj žalba na rešenje o porezu ne zadržava pravo naplate poreza, jer je nepravična za građane.

Po sprovedenom postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je sledeće:

Zakonom o porezima na imovinu ustanovljeni su kao posebni oblici poreza na imovinu - porez na nasleđe i poklon i porez na prenos apsolutnih prava. Navedenim zakonom bliže su uređeni bitni elementi ovih poreskih oblika (predmet oporezivanja, poreski obveznici, osnovica, nastanak poreske obaveze, stope, oslobođenja). Ovakvo uređivanje, po oceni Suda, zasnovano je na odredbi člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava kojom je Republika ovlašćena da uređuje finansijski sistem, članu 52. Ustava prema kome je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom, kao i članu 69. stav 3. Ustava prema kome se obaveza plaćanja poreza utvrđuje srazmerno ekonomskoj snazi obveznika. Prema tome, poreski

obveznik ima obavezu da, u skladu sa zakonom, plati porez i u cilju blagovremenog i pravilnog plaćanja poreza podnosi poresku prijavu i drugu dokumentaciju. U vezi pitanja momenta nastanka poreske obaveze, osporenim odredbama čl. 17. i 29. Zakona određeno je da poreska obaveza u odnosu na nasleđe nastaje danom pravosnažnosti rešenja; u odnosu na poklon - danom zaključenja ugovora o poklonu, a u odnosu na prenos apsolutnih prava - danom zaključenja ugovora o prenosu apsolutnih prava. Zakonom je predviđeno i više izuzetaka kako bi se razrešilo pitanje vremena nastanka poreske obaveze u određenim pravnim situacijama u cilju sprečavanja izbegavanja plaćanja poreza, tako što se nastanak poreske obaveze vezuje za nastupanje određenih relevantnih okolnosti. U tom smislu, osporenim zakonskim odredbama se nastanak poreske obaveze u određenim pravnim situacijama (tj. ako ugovor o poklonu, rešenje o nasleđivanju ili odluka suda, odnosno ugovor o prenosu apsolutnih prava ili odluka suda, odnosno rešenje nadležnog organa nisu prijavljeni ili su neblagovremeno prijavljeni) vezuje za dan saznanja nadležnog poreskog organa za relevantne činjenice (poklon, nasleđivanje, prenos apsolutnih prava).

Osporene zakonske odredbe, po oceni Suda, ne mogu se dovesti u pitanje sa aspekta ustavnih odredaba kojima se garantuju pravo svojine i pravo nasleđivanja u skladu sa zakonom (član 34. st. 1. i 2. i član 56. Ustava). Sud je utvrdio da u ovim ustavnim odredbama ne postoje nikakva ograničenja za zakonodavca na koji način bi trebalo da uredi pitanje vremena nastanka poreske obaveze u određenim pravnim situacijama.

U pogledu pitanja da li se osporenim zakonskim normama ukida institut zastarelosti, Sud je ocenio da se u ovim slučajevima pitanje zastarelosti naplate poreza rešava primenom odgovarajućih odredaba Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Službeni glasnik RS", br. 80/02 i 84/02). Prema članu 192. ovog zakona, danom početka njegove primene, tj. 1. januara 2003. godine, prestale su da važe odredbe čl. 164. i 165. Zakona o porezu na dohodak građana na koje je ukazao inicijator vezano za nastupanje zastarelosti po isteku pet godina od vremena nastanka poreske obaveze. Naime, članom 114. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji predviđena je zastarelost kao oblik prestanka poreskog duga protekom određenog vremena, tako što pravo Poreske uprave na utvrđivanje poreza zastareva za tri godine od dana kada je zastarelost počela da teče (stav 1.), a na naplatu poreza zastareva za pet godina od dana kada je zastarelost počela da teče (stav 2.). Odredbama st. 4. i 6. istog člana ovog zakona predviđeno je da zastarelost prava na utvrđivanje poreza počinje da teče od prvog dana naredne godine od godine u kojoj je trebalo utvrditi porez, a zastarelost prava na naplatu poreza počinje da teče od prvog dana naredne godine od godine u kojoj je utvrđen porez. Iz navedenog proističe da zastarelost u ovom slučaju nastupa ukoliko se u propisanim rokovima, računajući od isteka godine u kojoj je nadležni organ saznao za pravno relevantne činjenice, ne izvrši utvrđivanje, odnosno naplata poreza.

U vezi sa pitanjem kamate za neplaćene, odnosno neblagovremeno izmirene poreske obaveze, Sud je konstatovao da je Odlukom Saveznog Ustavnog suda IV broj 145/96, 146/96 i 88/97) od 1. februara 2001. godine utvrđena neustavnost odredbe člana 156. ranije važećeg Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", br. 43/94 ... 54/99) i odredbe člana 57. ranije važećeg Zakona o akcizama i porezu na promet ("Službeni glasnik RS", br. 43/94 ... 25/2000), u delu u kome su propisivale kamatnu stopu od 0,02% dnevno i način obračunavanja kamate na glavni dug po metodi prostog interesnog računa (interesnog računa od 100). Navedena odluka objavljena je u "Službenom listu SRJ", broj 16/01 i danom njenog

objavljivanja, tj. 6. aprila 2001. godine, prestale su da važe zakonske odredbe koje su propisivale kamatnu stopu od 0,02% dnevno. Članom 75. stav 1. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji propisano je da se na iznos manje ili više plaćenog poreza obračunava i plaća kamata po stopi jednako godišnjoj eskontnoj stopi centralne emisije banke uvećanoj za 15 procentnih poena primenom konformne metode obračuna.

Odredbom člana 147. stav 1. navedenog zakona propisano je da žalba protiv poreskog upravnog akta kojim je odlučeno o pojedinačnim pravima i obavezama iz poreskopravnog odnosa nema suspenzivno dejstvo, odnosno ne odlaže izvršenje poreskog upravnog akta, a u smislu stava 2. istog člana predviđeno je da samo izuzetno drugostepeni poreski organ može odložiti izvršenje poreskog akta, ako poreski obveznik dokumentuje da bi plaćanjem poreza pre konačnosti pobijanog akta pretrpeo bitnu ekonomsku štetu. Međutim, Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o celishodnosti ovih zakonskih rešenja, u smislu člana 125. Ustava.

Na osnovu izloženog, kao i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-101/2002 od 8.05.2003.

Zakon o javnim prihodima i javnim rashodima ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 i 22/01)

- član 16.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 16. Zakona o javnim prihodima i javnim rashodima ("Službeni glasnik RS" br. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 i 22/01).

Ustavnom sudu podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 16. Zakona o javnim prihodima i javnim rashodima. Inicijator je u svojoj predstavi naveo da je povod za podnošenje ove inicijative bila naplata takse u iznosu od 75,00 dinara za prijavu građevinskoj inspekciji opštine ili grada, kao i 75,00 dinara za donošenje rešenja u vezi te prijave. Inicijator je dostavio Sudu fotokopiju posebne uplatnice o izvršenoj uplati iznosa od 75,00 dinara na ime republičke administrativne takse u korist budžeta Republike. Inicijator smatra da osporeni član 16. Zakona o javnim prihodima i javnim rashodima omogućava naplatu pomenute takse i u situaciji kada građanin u opštem interesu podnese prijavu inspekciji i takvo propisivanje smatra nesaglasnim Ustavu Republike Srbije, navodeći više članova i to: čl. 3, 11, 13, 22, 25, 31 i 72. Ustava.

U postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je sledeće:

Osporenim članom 16. Zakona o javnim prihodima i javnim rashodima metodom enumeracije (nabrajanjem u tač. 1. do 6. stava 4. ovog člana) određeno je šta se smatra lokalnim javnim prihodima u smislu ovog zakona, a stavom 2. istog člana propisano je da se elementi sistema lokalnih javnih prihoda uređuju zakonom.

Članom 52. Ustava ustanovljen je princip opštosti plaćanja poreza i drugih dažbina utvrđenih zakonom. Pri tome, Ustav ne imenuje po vrsti "ostale dažbine", već je uređivanje pitanja kao što su: vrste dažbina, njihov naziv, određivanje bitnih elemenata dažbine (obveznik, osnovica, visina, oslobođenja, olakšice) prepustio zakonskoj regulativi. Utvrđena kategorizacija lokalnih javnih prihoda u članu 16. stav 1. tač.1. do 6. Zakona, prema oceni Suda, u okviru je ustavne funkcije Republike da uređuje i obezbeđuje finansijski sistem, a time i sistem javnih prihoda kao njegov deo (član 72. stav 1. tačka 4. Ustava). Stavom 2. člana 16. navedenog Zakona, na osnovu istog ustavnog ovlašćenja, predviđeno je da se elementi sistema lokalnih javnih prihoda uređuju zakonom. U materiji administrativnih taksa, u smislu citirane odredbe navedenog Zakona, relevantni su Zakon o lokalnoj samoupravi (Službeni glasnik RS", broj 9/02) i Zakon o administrativnim taksama ("Službeni glasnik RS", broj 43/2003, ali oni nisu predmet osporavanja u ovom predmetu.

Osporeni član 16. Zakona o javnim prihodima i javnim rashodima, po oceni Suda, ne sadrži ni na koji način povredu ustavnih principa na koje u svojoj predstavi ukazuje inicijator. Sud je, naime, utvrdio da ustavne odredbe sa stanovišta

koji je osporen član 16. navedenog zakona ne uređuju neposredno odnose i pitanja koja se osporavaju od strane inicijatora, pa nije prihvatio inicijativu.

Na osnovu iznetog, kao i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-116/2002 od 3.07.2003.

Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01)

- član 218.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 218. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01).

Predstavkom je inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti člana 218. Zakona navedenog u izreci. Po mišljenju inicijatora propisi koji regulišu naplatu takse u slučajevima kada građani u opštem interesu podnose prijavu inspekciji nisu u saglasnosti sa čl. 1., 3., 11., 13., 22., 25., 31. i 72. Ustava Republike Srbije. Inicijativa je podneta, kako se navodi, zbog "naplate takse u iznosu od 75,00 dinara za prijavu građevinskoj inspekciji opštine ili grada, kao i još 45,00 dinara za donošenje rešenja u vezi te prijave".

Ustavni sud je utvrdio da je stupanjem na snagu Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) prestao je da važi Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01). Osporenom odredbom člana 218. Zakona o lokalnoj samoupravi bilo je propisano da će se, do uređivanja sistema opštinskih administrativnih taksi, na opštinske administrativne takse primenjivati odredbe Zakona o administrativnim taksama ("Službeni glasnik RS", br. 49/92, 70/92, 37/93, 44/93, 67/93, 28/94, 30/94, 31/95, 53/95, 39/96 i 42/98), u delu kojim su bili uređeni: takseni obveznik, nastanak taksene obaveze; utvrđivanje vrednosti predmeta radi naplate takse, plaćanje taksene obaveze, oslobođenje od plaćanja takse, povraćaja takse i prodaje taksenih maraka. Zakonom nije bilo predviđeno niti definisano podnošenje "prijave u opštem interesu".

Odredbom člana 52. Ustava Republike Srbije ustanovljen je princip opštosti plaćanja poreza i drugih dažbina utvrđenih zakonom. Ustav ne imenuje "druge dažbine" već je to pitanje prepustio zakonskoj regulativi. Odredbom člana 72. Ustava propisano je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje između ostalog finansijski sistem. Odredbom člana 113. stav 1. Ustava utvrđeno je, pored ostalog, da opština preko svojih organa, u skladu sa zakonom, uređuje obavljanje i razvoj

komunalnih delatnosti, stara se o zadovoljavanju određenih potreba građana u oblastima: kulture, obrazovanja, zdravstvene i socijalne zaštite, društvene brige o deci, fizičke kulture, javnog obaveštavanja, zanatstva, turizma i ugostiteljstva, zaštite i unapređivanja životne sredine i u drugim oblastima od neposrednog interesa za građane, izvršava zakone, druge propise i opšte akte Republike Srbije čije je izvršavanje povereno opštini i obezbeđuje izvršavanje propisa i opštih akata opštine, a stavom 2. istog člana Ustava propisano je da se sistem lokalne samouprave uređuje zakonom. Odredbom člana 114. Ustava utvrđeno je da za obavljanje Ustavom i zakonom utvrđenih poslova opštini pripadaju prihodi utvrđeni zakonom (stav 1.).

Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01) u članu 47. propisao je da se poslovi opštine finansiraju iz poreza, taksa, naknada i ostalih javnih prihoda, u skladu sa zakonom (stav 1.) i da opštini pripadaju i lokalni javni prihodi utvrđeni zakonom (stav 2.). Prema odredbi člana 51. stav 1. Zakona kao lokalni javni prihod bile su propisane i opštinske administrativne takse.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) koji je stupio na snagu 6. marta 2002. godine u članu 30. tačka 12. propisano je da skupština opštine utvrđuje opštinske takse i druge lokalne prihode koji joj po ovom Zakonu pripadaju, a članom 78. tačka 1. Zakona propisano je da jedinici lokalne samouprave pripadaju opštinske administrativne takse kao izvorni javni prihodi ostvareni na njenoj teritoriji, a tačkom 13. istog člana i prihodi koje svojom delatnošću ostvare opštinski organi, službe i organizacije.

Zakonom o republičkim administrativnim taksama ("Službeni glasnik RS", broj 43/2003) u članu 2. propisano je da za spise i radnje u upravnim stvarima, kao i za druge spise i radnje kod institucija, državnih organa i organizacija, organa teritorijalne autonomije i lokalne samouprave u vršenju poverenih poslova i organizacija koje vrše javna ovlašćenja plaćaju se takse po odredbama ovog zakona u iznosima propisanim Tarifom republičkih administrativnih taksi, koja je sastavni deo ovog Zakona.

Po oceni Suda osporenim odredbom Zakona se uređuje primena drugog propisa na odnose koji nisu bili uređeni ovim Zakonom do njihovog uređivanja što nije van okvira ustavnih ovlašćenja, jer se određena pitanja mogu uređivati na način kako je to bilo učinjeno osporenim odredbom Zakona.

Na osnovu izloženog, Ustavni sud je ocenio da osporena odredba člana 218. Zakona o lokalnoj samoupravi, u vreme važenja nije bila neustavna, odnosno nije sadržala povredu ustavnih principa iz čl. 1., 3., 11., 13., 22., 25., 31. i 72. Ustava.

Na osnovu člana 47. tačka 3.) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-119/2002 od 10.07.2003.

**Zakon o utvrđivanju određenih nadležnosti autonomne pokrajine
("Službeni glasnik RS", broj 6/2002)**

- član 46. stav 1. tačka 3)

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 46. stav 1. tačka 3) Zakona o utvrđivanju određenih nadležnosti autonomne pokrajine ("Službeni glasnik RS", broj 6/2002)

Ustavnom sudu Republike Srbije podnete su inicijative za ocenu ustavnosti odredbe člana 46. stav 1. tačka 3) Zakona o utvrđivanju određenih nadležnosti autonomne pokrajine ("Službeni glasnik RS", broj 6/2002). Inicijatori, pored ostalog, smatraju da osporena odredba zakona nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srbije i Zakonom o preduzećima. U inicijativama se navodi da nadležnost, odnosno ovlašćenje autonomne pokrajine da osniva javno preduzeće za gazdovanje šumama na teritoriji autonomne pokrajine utvrđeno osporenom odredbom Zakona nije predviđeno navedenim aktima. Takođe, navedeno ovlašćenje za autonomnu pokrajinu kao oblik lokalne samouprave ne proističe ni iz člana 13. Evropske povelje o lokalnoj samoupravi. Prema navodima inicijatora ovlašćenje za osnivanje javnog preduzeća u oblasti gazdovanja šumama nadležnost je države, odnosno Republike Srbije i nije pitanje od interesa za građane u autonomnoj pokrajini. Osporenom odredbom Zakona stvorena je mogućnost osnivanja drugog javnog preduzeća za gazdovanje šumama na teritoriji Republike čime se narušava zakonom utvrđen položaj Javnog preduzeća "Srbijašume" osnovanog Zakonom o šumama. Navedena odredba zakona nije saglasna ni sa odredbama Zakona o preduzećima kojima je uređen postupak podele i prestanka preduzeća, s obzirom da za podelu preduzeća osnovanog Zakonom o šumama nije doneta odluka organa upravljanja, niti je data saglasnost osnivača.

U postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je sledeće:

Osporena odredba člana 46. stav 1. tačka 3) Zakona o utvrđivanju određenih nadležnosti autonomne pokrajine glasi:

"Autonomna pokrajina, preko svojih organa, u skladu sa zakonom kojom se uređuje oblast šumarstva osniva javno preduzeće za gazdovanje šumama na teritoriji autonomne pokrajine".

Odredbama čl. 6. i 108. stav 2. Ustava Republike Srbije utvrđene su autonomne pokrajine kao oblici teritorijalne autonomije u Republici u kojima građani samostalno ostvaruju prava i ispunjavaju dužnosti utvrđene Ustavom i zakonom.

Odredbama člana 60. st. 1. i 5. Ustava, određeno je da su prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi, kao dobra od opšteg interesa u državnoj ili društvenoj svojini, te da se zaštita, korišćenje, unapređenje i upravljanje dobrima od opšteg interesa ostvaruje pod uslovima i na način utvrđen zakonom.

Članom 65. Ustava određeno je da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe, a odredbama člana 72. Ustava određeno je da Republika Srbija, pored drugog, uređuje i obezbeđuje pravni položaj preduzeća, sistem zaštite i unapređenja životne sredine, zaštitu i unapređivanje biljnog i životinjskog sveta i sistem javnih službi.

Članom 109. Ustava određeno je da autonomna pokrajina, pored drugog, preko svojih organa donosi odluke i opšte akte, u skladu s Ustavom i zakonom kojima uređuje pojedina pitanja od interesa za građane u autonomnoj pokrajini u oblastima izričito određenim Ustavom kao i u drugim oblastima za koje se to utvrdi zakonom (stav 1. tačka 3.) i obavlja druge poslove utvrđene Ustavom i zakonom, kao i statutom autonomne pokrajine (stav 1. tačka 6.).

Polazeći od navedenih odredaba Ustava, Ustavni sud je ocenio da je isključivo pravo zakonodavca da zakonom opredeli delatnosti koje se obavljaju u opštem interesu i odredi javno preduzeće kao organizacioni oblik preduzeća u kojem se ove delatnosti obavljaju, da utvrdi nosioce tih delatnosti i krug subjekata kojima se određuje pravna sposobnost da osnivaju javna preduzeća u oblastima utvrđenim zakonom. U okviru navedenih ustavnih ovlašćenja, zakonodavni organ je imao i ovlašćenje da osporenim odredbom Zakona uredi korišćenje sredstava u svojini Republike od strane autonomne pokrajine kao i da u cilju obezbeđivanja zaštite, unapređenja i upravljanja šumama, kao dobrima od opšteg interesa, utvrdi ovlašćenje autonomne pokrajine da za vršenje tih poslova na teritoriji autonomne pokrajine osnuje javno preduzeće.

Utvrđivanje ovlašćenja autonomne pokrajine da osnuje javno preduzeće za gazdovanje šumama na teritoriji autonomne pokrajine, po oceni Ustavnog suda nema značenje protivustavnog narušavanja zakonom utvrđenog položaja Javnog preduzeća "Srbijašume" osnovanog Zakonom o šumama, s obzirom da je određivanje broja preduzeća koja obavljaju delatnost gazdovanja šumama u isključivoj nadležnosti Republike Srbije, odnosno, vlasnika šuma i šumskog zemljišta, kao dobara od opšteg interesa.

Ustavni sud, prema odredbi člana 125. Ustava nije nadležan da odlučuje o međusobnoj saglasnosti republičkih zakona, kao ni o pitanjima koja su iz domena primene Zakona o šumama i osporene odredbe člana 46. stav 1. tačka 3) Zakona o utvrđivanju određenih nadležnosti autonomne pokrajine. U smislu navedenog, bez uticaja su na odlučivanje Suda navodi inicijatora kojima se ukazuje na neusaglašenost osporene odredbe Zakona sa Zakonom o šumama u delu u kojem je taj zakon osnivački akt za Javno preduzeće "Srbijašume", odnosno okolnost da ovo preduzeće ima pravo korišćenja nad sredstvima u državnoj svojini koja iz imovine tog preduzeća nisu izuzeta odgovarajućom izmenom Zakona o šumama, statusnom promenom ovog preduzeća ili na koji drugi način propisan za prenos prava korišćenja nad dobrima od opšteg interesa, i ostalim sredstvima u državnoj svojini koje koristi ovo preduzeće.

Takođe, Ustavni sud, prema članu 125. Ustava Republike Srbije nije nadležan da ocenjuje da li je osporena odredba Zakona u saglasnosti sa Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi, s obzirom da obaveze po ovoj povelji proističu samo za države članice Saveta Evrope, odnosno one države članice Saveta koje ovaj dokument ratifikuju.

Na osnovu iznetog, člana 47.tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91i, 67/93), Ustavni sud doneo je rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-284/2002 od 27.03.2003.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti ("Službeni glasnik RS", br. 17/92, 26/92, 50/92, 52/93, 25/96 i 18/2002)

- član 15a. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 15a. stav 1. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službeni glasnik RS", br. 17/92, 26/92, 50/92, 52/93, 25/96 i 18/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti odredbe člana 15a. stav 1. Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Inicijator ističe da se osporena odredba tumači na nelogičan način pa su penzionisani lekari proglašeni "zaposlenim" licima i osporeno im je pravo da budu osnivači ordinacije, dispanzera, odnosno poliklinike, iako je pojam zaposlenog jasno definisan u članu 4. Zakona o radu. Dalje se ističe da u drugim profesijama ne postoje bilo kakva osporavanja prava na rad penzionisanim licima što znači da su lekari oštećeni i to na osnovu pogrešne interpretacije postojećih zakona i propisa.

Osporenim odredbom utvrđuje se da zdravstveni radnik koji nije u radnom odnosu može osnovati drugi oblik obavljanja zdravstvene delatnosti, i to: lekarsku, odnosno stomatološku ordinaciju, dispanzer, zdravstveni kabinet, zdravstvenu stanicu, zdravstveno savetovalište, apoteku, laboratoriju, potronažnu službu, polikliniku, službu kućnog lečenja i zdravstvene nege i ambulantu medicinske sestre-tehničara za medicinsku negu.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da su građani jednaki u pravima i dužnostima i da imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.), da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom (član 57. stav 1.), kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, i sistem u oblasti zdravstva (član 72. stav 1. tačka 6.).

Saglasno ovlašćenju iz odredbe člana 72. stav 1. tačka 6. Ustava, Narodna skupština je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti uredila zdravstvenu zaštitu i sistem zdravstva, a osporenim odredbom zakonodavac je sveo mogućnost osnivanja drugih oblika obavljanja zdravstvene delatnosti samo na zdravstvene radnike koji nisu u radnom odnosu. Po oceni Ustavnog suda osporenim odredbom nije povređeno načelo jednakosti građana iz člana 13. Ustava jer su propisani uslovi jednaki za sve građane koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji. Takođe, Ustavni sud je ocenio da nije povređeno ni načelo iz člana 57. stav 1. Ustava već se definisanjem uslova u pogledu lica koje može osnovati drugi oblik obavljanja zdravstvene delatnosti na način utvrđen osporenim odredbom, upravo obezbeđuje jednakost u pogledu uslova obavljanja konkretne delatnosti, kao i jednakost u pogledu uslova za osnivanje drugog oblika zdravstvene delatnosti. Imajući u vidu da Republika uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti zdravstva, zakonodavac je bio ovlašćen da utvrdi ko može biti osnivač drugog oblika obavljanja zdravstvene delatnosti.

Navodima kojima se pokreće pitanje pravilnog tumačenja i praktične primene osporene odredbe, inicijativa izlazi iz okvira Ustavom utvrđene nadležnosti Ustavnog suda koji, saglasno odredbi člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje pravilnost tumačenja i primenu propisa.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), rešeno je kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-67/2003 od 17.07.2003.

Zakon o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana ("Službeni glasnik RS", br. 36/91, 33/93, 67/93, 46/94, 48/94 i 52/96)

- član 69b. st. 4. i 5.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 69b. st. 4. i 5. Zakona o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana ("Službeni glasnik RS", br. 36/91, 33/93, 67/93, 46/94, 48/94 i 52/96).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredbe člana 69b. st. 4. i 5. Zakona iz izreke. Inicijator ističe da su osporenim odredbama narušena ustavna načela utvrđena odredbama čl. 35, 55. i 70. Ustava Republike Srbije. Osporenim odredbom stava 4. člana 69b. Zakona navedena ustavna načela, po mišljenju inicijatora, narušena su time što licu koje je steklo stručni naziv socijalni radnik, kao najzastupljenijem stručnom kadru u centrima za socijalni rad, nije jednako i pod istim uslovima dostupna funkcija direktora centra za socijalni rad dok je to omogućeno licu sa stečenim stručnim zvanjem defektolog. Inicijator dalje ističe da iz odredaba st. 4. i 5. člana 69b. Zakona proizilazi da su dve osnovne ustanove socijalne zaštite (centri za socijalni rad i ustanove za smeštaj korisnika) stavljene u nejednak i neravnopravan položaj jer je ustanovama za smeštaj korisnika (osnivač Republika) omogućeno da samostalno utvrđuju uslove za imenovanje direktora dok su za centre za socijalni rad (osnivač opština) ti uslovi utvrđeni zakonom. Iz navedenih razloga inicijator predlaže da se pokrene postupak za ocenu ustavnosti osporenih odredaba, da se iste oglase neustavnim, kao i da se preformulišu i dopune.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti socijalne zaštite (član 72. stav 1. tačka 6.), kao i da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe (član 65.).

Osporenim odredbama zakona, kada su u pitanju centri za socijalni rad, utvrđeni su i uslovi koje treba ispunjavati lice koje se imenuje za direktora centra (član 69b. stav 4. Zakona), a kada su u pitanju ustanove socijalne zaštite za smeštaj korisnika i ustanove socijalne zaštite za dnevni boravak i pomoć u kući, utvrđeno je da se uslovi za imenovanje direktora navedenih ustanova utvrđuju statutom ustanove (član 69b. stav 5. Zakona).

Imajući u vidu da Republika uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti socijalne zaštite, kao i da ustanove socijalne zaštite obavljaju delatnost kao javne službe, zakonodavac je bio ovlašćen da utvrdi uslove koje mora ispunjavati lice koje se imenuje za direktora centra za socijalni rad, odnosno, da samoj ustanovi socijalne zaštite za smeštaj korisnika i ustanovi socijalne zaštite za dnevni boravak i pomoć u kući, prepusti da statutom utvrdi uslove za imenovanje direktora. Utvrđivanje uslova za imenovanje direktora, odnosno određivanje da te uslove autonomno utvrđuje sama ustanova, stvar je zakonodavne politike i procene celishodnosti datih zakonskih rešenja koje Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje.

Navodi inicijatora da je osporenim odredbama povređeno načelo iz člana 35. Ustava i to u delu kojim se svakome, pod jednakim uslovima, jemči dostupnost radnog mesta i funkcije, nisu osnovani jer se osporene odredbe odnose na sve građane koji ispunjavaju zakonom propisane uslove za direktora (centri za socijalni rad), odnosno uslove utvrđene statutom ustanove (ustanove socijalne zaštite za smeštaj korisnika i ustanove socijalne zaštite za dnevni boravak i pomoć u kući) čime je svima, pod jednakim uslovima, obezbeđena dostupnost navedene funkcije.

Takođe, osporene odredbe nisu u nesaglasnosti ni sa odredbama čl. 55. i 70. Ustava kojima se utvrđuje da se ekonomsko i socijalno uređenje zasniva, između ostalog, i na samostalnosti preduzeća i svih drugih oblika organizovanja, kao i da su slobode i prava čoveka i građanina, jednakost pred zakonom, samostalnost i jednak položaj preduzeća i drugih organizacija, osnova i mera ovlašćenja i odgovornosti republičkih organa. Naime, time što su centrima za socijalni rad zakonom propisani uslovi za imenovanje direktora, a ustanovama za smeštaj korisnika prepušteno da te uslove same utvrde, navedene ustanove nisu stavljene u nejednak i neravnopravan položaj, kako to neosnovano tvrdi inicijator. Odredbom člana 55. Ustava utvrđuju se samo polazne osnove i principi na kojima se temelji ekonomsko i socijalno uređenje, a odredba člana 57. stav 1. Ustava uspostavlja načelo slobodnog i pod jednakim uslovima obavljanja privredne i druge delatnosti, u skladu s Ustavom i zakonom. Različiti pristup u regulisanju pitanja uslova za imenovanje direktora kod različitih vrsta ustanova za smeštaj korisnika ne ograničava te subjekte u slobodnom obavljanju delatnosti niti diskriminiše u pogledu jednakosti uslova poslovanja odnosno obavljanja delatnosti, a ne dovodi ni u pitanje samostalnost i jednak položaj preduzeća iz člana 70. Ustava koji uspostavlja samo osnovu i meru ovlašćenja i odgovornosti republičkih organa, a ne i ustavna načela na kojima se zasniva ekonomsko i socijalno uređenje, odnosno kojima se uređuju pitanja pravnog položaja subjekata privređivanja.

Saglasno odredbi člana 125. Ustava, Ustavni sud nije nadležan za poništavanje odnosno preformulaciju ili dopunu pojedinih odredaba Zakona.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), rešeno je kao u dispozitivu.

Rešenje Ustavnog suda
IV-48/2001 od 15.05.2003.

Zakon o održavanju stambenih zgrada ("Službeni glasnik RS", broj 44/95)

- član 24. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 24. stav 1. Zakona o održavanju stambenih zgrada ("Službeni glasnik RS", broj 44/95).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti člana 24. stav 1. Zakona o održavanju stambenih zgrada ("Službeni glasnik RS", broj 44/95). U inicijativi se navodi da osporena odredba, kojom je propisano da troškove održavanja stambene zgrade snose vlasnici stanova, odnosno drugih delova zgrade, srazmerno površini svojih stanova, stavlja u neravnopravan položaj vlasnike većih stanova, s obzirom na to da površina stana nije od uticaja na obim potrebnog čišćenja, odnosno održavanja stambene zgrade. Ističe se da kriterijum za troškove održavanja stambene zgrade može biti broj članova porodičnog domaćinstva, a ne površina stana, kako je to propisano odredbom člana 24. stav 1. Zakona o održavanju stambenih zgrada.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Odredbom člana 24. stav 1. Zakona o održavanju stambenih zgrada, propisano je da troškove održavanja stambene zgrade snose vlasnici stanova, odnosno drugih posebnih delova zgrade, srazmerno učešću površine svojih stanova, odnosno drugih delova u zgradi, prema stvarno učinjenim troškovima.

Prema odredbi člana 62. Ustava Republike Srbije, propisano je da fizička i pravna lica ostvaruju svojinska prava na nepokretnosti prema njenoj prirodi i nameni, u skladu sa zakonom.

Promenom svojinskih odnosa na stanovima u kolektivnim stambenim zgradama koje su bile u društvenoj svojini, proistekla je potreba zaštite i očuvanja vrednosti stambenog fonda u javnom interesu.

Zakonom o održavanju stambenih zgrada obezbeđeno je pravo vlasnika stanova da odlučuju o održavanju stambene zgrade, kome pravu odgovara obaveza da obezbede sredstva za održavanje stambene zgrade, na način i pod uslovima koji su utvrđeni tim Zakonom. Pored ostalog, ovaj Zakon sadrži odredbe o radovima na održavanju zgrade, čl. 4. do 9., odredbe o upravljanju stambenom zgradom, čl. 10. do 23. i odredbe o troškovima održavanja, čl. 24. i 25. Odredbom člana 5. stav 1. Zakona, propisano je da radovi na održavanju stambene zgrade, prema prirodi, obimu i dinamici izvođenja, jesu radovi na investicionom održavanju i radovi na tekućem održavanju. Stavom 2. istog člana, propisano je da će ministar nadležan za stambene poslove, bliže odrediti vrstu radova na održavanju stambenih zgrada, dinamiku i rokove njihovog izvođenja. Odredbom člana 9. Zakona, propisano je da se radovi na održavanju stambene zgrade izvode na osnovu odluke organa upravljanja stambenom zgradom, donete u skladu sa zakonom, a sredstva za održavanje stambene zgrade obezbeđuju vlasnici stanova i drugih posebnih delova zgrade na način i pod

uslovima utvrđenim ovim zakonom; članom 10. Zakona, da upravljanje stambenom zgradom, u smislu ovog zakona jeste, između ostalog i odlučivanje o obezbeđivanju i korišćenju finansijskih sredstava za održavanje stambene zgrade, a odredbom člana 14. tačka 5), propisano je da skupština zgrade utvrđuje visinu i način obezbeđivanja sredstava za održavanje zgrade.

U Zakonu nije dat bliži opis radova na održavanju stambene zgrade koji se odnose na investiciono održavanje zgrade, odnosno na tekuće održavanje zgrade. Međutim, odredbom člana 38. Zakona propisano je da će se, do donošenja propisa, odnosno podzakonskih akata na osnovu ovog zakona, primenjivati Uredba o održavanju stambenih zgrada i stanova ("Službeni glasnik RS", broj 43/93) i propisi opštine doneti na osnovu zakonskih odredaba koje prestaju da važe stupanjem na snagu ovog zakona.

Odredbama čl. 3. i 5. Uredbe o održavanju stambenih zgrada i stanova, definisani su radovi koji se odnose na investiciono održavanje zgrade i radovi koji se odnose na tekuće održavanje zgrade. Iz definicije investicionih radova jasno je da su u pitanju radovi koji zahtevaju veća materijalna ulaganja, a istovremeno da se njihovim obavljanjem uvećava i vrednost zgrade, odnosno pojedinih njenih delova. Priroda tih radova zahteva učešće svih vlasnika u troškovima izvođenja radova. Kada su u pitanju tekući radovi na održavanju stambene zgrade, koji podrazumevaju dnevne aktivnosti kako bi se zgrada održavala u stanju prihvatljivom za korišćenje, a u koje radove spada i čišćenje zgrade, odredbom člana 8. Zakona, propisano je da "vlasnici i korisnici stanova i drugih posebnih delova zgrade obezbeđuju redovno čišćenje stambene zgrade i preduzimaju druge mere na održavanju higijene u skladu sa sanitarnim propisima o održavanju stambene zgrade.

Osporena odredba člana 24. stav 1. nalazi se u poglavlju IV "troškovi održavanja", i njome je zakonodavac utvrdio opšti princip srazmernog učešća vlasnika stanova u odnosu na površine svojih stanova u troškovima održavanja stambene zgrade, bez naznake o kakvoj je vrsti radova reč. Izbor ovakvog rešenja u domenu je zakonodavne politike, pa Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava nije nadležan da odlučuje o pitanju njegove celishodnosti i opravdanosti.

Odredbom stava 2. člana 24. Zakona propisano je da, na ime troškova održavanja za radove tekućeg održavanja, vlasnici stanova odnosno drugih posebnih delova zgrade, plaćaju mesečno za tekući mesec iznos u visini i rokovima koje odredi skupština zgrade na račun zgrade.

Imajuću u vidu citiranu odredbu, a u odsustvu podzakonskog akta koji bi bliže definisao radove na investicionom i tekućem održavanju stambenih zgrada i način učešća vlasnika stanova u troškovima održavanja, Sud je ocenio da, Zakonom o održavanju stambenih zgrada nije isključena mogućnost da skupština zgrade odredi drugačiji način učešća u troškovima tekućeg održavanja zgrade.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-205/2002 od 27.03.2003.

Zakon o izgradnji objekata ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 24/96, 16/96, 16/97 i 43/01)

- član 25. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 25. stav 1. Zakona o izgradnji objekata ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 24/96, 16/97 i 43/01).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti člana 25. stav 1. Zakona o izgradnji objekata ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 24/96, 16/97 i 43/01). U inicijativi se navodi da je osporenom odredbom, propisana mogućnost izdavanja građevinske dozvole i za deo objekta, ako taj deo predstavlja tehničku i funkcionalnu celinu, pa se, na taj način, ugrožavaju prava građana koji imaju nepokretnost pored tog dela objekta za koji se izdaje građevinska dozvola. Mišljenja je da iz teksta Zakona o izgradnji objekata, treba izbaciti mogućnost dobijanja građevinske dozvole za delove objekata, odnosno da se mogu graditi samo objekti u celini, po prethodno rešenim imovinskim odnosima. Takođe je mišljenja da Ustavni sud treba da oceni sve zloupotrebe koje mogu da se dogode zbog delimične izgradnje, jer se ovakvom izgradnjom objekata dešava da se "ukida" osunčanost postojećih objekata, čime se unazađuje životna sredina.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Odredbom člana 60. stav 1. Ustava Republike Srbije, propisano je da su, prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi, kao dobra od opšteg interesa i gradsko građevinsko zemljište u državnoj ili društvenoj svojini, a stavom 3. istog člana, propisano je da se, na dobrima od opšteg interesa i na gradskom građevinskom zemljištu može, pod uslovima utvrđenim zakonom, steći pravo korišćenja. Članom 62. Ustava, propisano je da fizička i pravna lica ostvaruju svojinska prava na nepokretnosti prema njenoj prirodi i nameni, u skladu sa zakonom. Odredbom člana 72. tačka 9. Ustava, propisano je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog i organizaciju i korišćenje prostora.

Zakonom o izgradnji objekata, uređeni su građevinsko-tehnički, tehnološki i drugi uslovi za izvođenje prethodnih radova, izrada tehničke dokumentacije, način i postupak izdavanja građevinske i upotrebne dozvole, građenje objekata i druga pitanja od značaja za izgradnju i korišćenje objekata. Osporenim članom 25. stav 1. Zakona o izgradnji objekata propisano je da se građevinska dozvola izdaje za ceo objekat, odnosno za deo objekta ako taj deo predstavlja tehničku i funkcionalnu celinu. Uslovi za izdavanje građevinske dozvole utvrđeni su odredbom člana 27. Zakona. Prema tom članu, uz zahtev za izdavanje građevinske dozvole investitor je dužan da podnese, između ostalog, glavni projekat potvrđen od strane nadležnog organa da je urađen u skladu sa urbanističkom dozvolom sa izveštajem o izvršenoj tehničkoj kontroli i dokaz o pravu svojine, odnosno pravu korišćenja građevinskog zemljišta radi izgradnje. Odredbom člana 9. Zakona, propisan je sadržaj glavnog projekta, koji, između ostalog, čine uslovi zaštite

susednih objekata i razrada mera za sprečavanje ili smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu.

Iz izloženog proizlazi da se građevinska dozvola izdaje onom licu koje pruži dokaz da je vlasnik, odnosno korisnik građevinske parcele na kojoj je planirana izgradnja, što znači da su, u postupku izdavanja građevinske dozvole, imovinski odnosi unapred rešeni za svaku pojedinačnu građevinsku parcelu. Kako se, u postupku izdavanja građevinske dozvole, kroz glavni projekat, cene i uslovi zaštite susednih objekata i uticaji na životnu sredinu, bez obzira da li se radi o izgradnji objekta, ili dela objekta koji predstavlja tehničku i funkcionalnu celinu, to je Sud ocenio da ne stoje navodi inicijatora da se, izdavanjem građevinske dozvole za deo objekta ugrožavaju prava vlasnika susednih objekata, jer Zakon propisuje pravo vlasnika, odnosno korisnika zemljišta da gradi na svojoj građevinskoj parceli.

Po oceni Suda, propisivanje izdavanja građevinske dozvole za deo objekta, ako taj deo predstavlja tehničku i funkcionalnu celinu, kako je to učinjeno osporenom odredbom, spada u domen zakonodavne politike, pa Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava nije nadležan da ceni opravdanost i celishodnost takvog zakonskog rešenja.

Ustavni sud takođe nije nadležan da ceni moguće zloupotrebe u primeni zakona, imajući u vidu ovlašćenja Suda propisana u članu 125. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-158/2002 od 17.04.2003.

Zakon o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 16/97 i 46/98)

- član 42. stav 3.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 42. stav 3. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 16/97 i 46/98).

Predstavkom je tražena ocena ustavnosti odredbe stava 3. člana 42. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja. U predstavci se navodi da je osporena odredba Zakona nesaglasna s Ustavom, jer ograničava pravo svojine na nepokretnosti, ugrožava životnu sredinu i pogoršava uslove života i stanovanja u izgrađenim objektima za koje je ranije izdata građevinska i urbanistička dozvola. Navedena zakonska odredba, koja omogućava izdavanje urbanističke dozvole za deo objekta, po mišljenju inicijatora, ima za cilj izbegavanje zakonske obaveze dokazivanja prava svojine, odnosno prava korišćenja gradskog građevinskog

zemljišta, koje predstavlja uslov za dobijanje građevinske dozvole. Ističe da se izgradnjom objekta u celini sprovodi urbanistički plan, a da svako delimično građenje dovodi u pitanje stečena prava vlasnika postojećih objekata i zemljišta da svoje nepokretnosti nesmetano koriste.

Ustavni sud je utvrdio da se prema osporenoj odredbi stav 3. člana 42. Zakona, urbanistička dozvola izdaje za celu građevinsku parcelu, građevinu, odnosno za sve radove, a izuzetno se može izdati i za deo građevine, odnosno radova ako taj deo predstavlja prostornu, funkcionalnu i tehničku celinu. Na ovaj način Zakonom je predviđeno da se urbanistička dozvola, za deo građevine, odnosno deo radova, može izdati izuzetno i samo pod uslovom da taj deo predstavlja posebnu celinu u prostornom, funkcionalnom i tehničkom pogledu.

Osporeni Zakon o planiranju i uređenju prostora i naselja prestao je da važi, na osnovu člana 175. Zakona o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/03), koji je stupio na snagu 13. maja 2003. godine.

Prema članu 62. Ustava Republike Srbije, fizička i pravna lica ostvaruju svojinska prava na nepokretnosti prema njenoj prirodi i nameni, u skladu sa zakonom, a prema članu 72. stav 1. tač. 1, 4. i 9. Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina; ustavnost i zakonitost; svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine; osnovne ciljeve i pravce organizacije i korišćenja prostora.

Po oceni Ustavnog suda, osporenom odredbom Zakona su, u skladu sa navedenim ustavnim odredbama, propisani uslovi za promenu stanja u prostoru, koje nastaje izgradnjom objekta, kao i sadržina urbanističke dozvole na osnovu koje se te promene vrše, u skladu sa odgovarajućim urbanističkim planom. Građenje objekta vrši se na osnovu građevinske dozvole čije je izdavanje uslovljeno dokazom da su u svakom konkretnom slučaju rešeni svojinsko pravni odnosi. Prilikom izdavanja urbanističke i građevinske dozvole vodi se računa i o zaštiti i obezbeđenju sigurnosti susednih građevina i uticaju na životnu sredinu, bez obzira na to da li se ove dozvole izdaju za ceo objekat ili deo objekta, koji čini tehničku i funkcionalnu celinu.

O celishodnosti i opravdanosti osporenog zakonskog rešenja nije nadležan da odlučuje Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije, jer se radi o pitanjima iz domena zakonodavne politike u okviru koje se ceni racionalnost pojedinih zakonskih rešenja. Ustavni sud takođe, nije nadležan da ceni primenu osporenih odredaba Zakona, kao ni eventualne zloupotrebe i pogrešno tumačenje Zakona.

Na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-157/2002 od 10.07.2003.

Zakon o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnosti ("Službeni glasnik RS", br. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 34/01 i 25/02)

- član 69v. stav 5.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1) Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 69v. stav 5. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnosti ("Službeni glasnik RS", br. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 34/01 i 25/02).

2) Odbacuje se inicijativa za ocenu međusobne saglasnosti odredbe člana 69v. stav 5. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnosti sa odredbama Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa ("Službeni list SFRJ", br. 6/80 i 36/90 i "Službeni list SRJ", broj 29/96).

3) Odbacuje se zahtev za izmenu odredbe člana 69v. stav 5. Zakona navedenog u tački 1. izreke.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 69v. stava 5. Zakona navedenog u izreci Rešenja. Inicijator nije naveo kojim je ustavnim principima suprotna osporena odredba, već je istakao da je nesaglasna sa Zakonom o osnovama svojinsko pravnih odnosa. Predložio je i izmenu navedene odredbe.

Osporena odredba glasi: "Za nosioca prava na nepokretnosti komisija će odrediti lice koje je poslednje upisano u zemljišnoj knjizi, odnosno knjizi tapija, odnosno lice koje komisiji priloži ispravu podobnu za sticanje prava u skladu sa zakonom, na osnovu koje to pravo izvodi iz prava lica koje je poslednje upisano".

Ustavni Sud je utvrdio da je ustavno ovlašćenje za donošenje Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnosti sadržano u članu 72. stav 1. tač. 4) i 9) Ustava Republike Srbije, prema kom Republika, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine, kao i organizaciju i korišćenje prostora. Osporena odredba nije nesaglasna ni sa odredbom člana 34. stav 1. Ustava kojom se jemči pravo svojine i sloboda preduzetništva, jer se njom to pravo ničim ne dovodi u pitanje.

Zahtev za ocenu međusobne saglasnosti odredaba Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnosti sa Zakonom o osnovama svojinsko pravnih odnosa ("Službeni list SFRJ", br. 6/80 i 36/90 i "Službeni list SRJ", broj 29/96), koji je do donošenja Ustavne povelje bio savezni propis, a nakon toga se primenjuje kao zakon Republike Srbije na osnovu člana 20. Zakona za sprovođenje ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne

Gore", broj 1/03), kao i zahtev za izmenu tog Zakona, Ustavni sud je odbacio zbog nenadležnosti, saglasno članu 125. Ustava.

Na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1), i člana 47. stav 1. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), Sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-39/2003 od 18.03.2003.

Zakon o eksproprijaciji ("Službeni glasnik RS", broj 53/95)

- član 4.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 4. Zakona o eksproprijaciji ("Službeni glasnik RS", broj 53/95).
2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti člana 35. stav 1. Zakona iz tačke 1.

Predstavkom je traženo pokretanje postupka za ocenu ustavnosti člana 4. i člana 35. stav 1. Zakona o eksproprijaciji. Inicijator navodi da se na osnovu osporenih odredaba Zakona, svojina na nepokretnosti može oduzeti, odnosno ograničiti iako prethodno nije zaključen sporazum o naknadi, što je nesaglasno sa članom 63. Ustava Republike Srbije i članom 69. Ustava SR Jugoslavije. Ističe da Ustav dopušta ograničenje, odnosno oduzimanje prava svojine samo izuzetno, kad to zahteva opšti interes, i uz naknadu koja ne može biti niža od tržišne vrednosti nepokretnosti. Osporene odredbe Zakona, po mišljenju inicijatora, suprotno ustavnom opredeljenju, lišavaju ranijeg vlasnika prava svojine na eksproprijisanoj nepokretnosti pre isplate naknade, pa čak i pre utvrđivanja visine te naknade, ukoliko se stranke pre pravosnažnosti rešenja o eksproprijaciji nisu sporazumele o visini i obliku naknade za eksproprijisanu nepokretnost.

Ustavni sud je utvrdio da član 4. Zakona o eksproprijaciji propisuje da se danom pravosnažnosti rešenja o eksproprijaciji, menja sopstvenik na eksproprijisanoj nepokretnosti (potpuna eksproprijacija). Na ovaj način je pravosnažnost rešenja o eksproprijaciji određena kao momenat kad prestaju svojinska prava ranijeg vlasnika nepokretnosti, a korisnik eksproprijacije stiče svojinu na eksproprijisanoj nepokretnosti.

Članom 12. stav 1. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarenje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, a

prema stavu 2. istog člana zakonom se može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava, kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje. Član 34. Ustava jamči pravo svojine, a član 61. građaninu jamči svojinu na poljoprivredno zemljište i na druge nepokretne i pokretne stvari, a na šume i šumsko zemljište u zakonom utvrđenim granicama. Odredbom člana 62. Ustava predviđeno je da fizička i pravna lica ostvaruju svojinska prava na nepokretnosti prema njenoj prirodi i nameni, u skladu sa zakonom. Ustav, u članu 63. utvrđuje mogućnost eksproprijacije nepokretnosti, odnosno ograničenja prava svojine, ako to zahteva opšti interes utvrđen na osnovu zakona. Eksproprijacija se može vršiti uz naknadu koja ne može biti niža od tržišne cene nepokretnosti. Prema članu 72. stav 1. tačka 4. Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine.

Osporenim odredbom člana 4. Zakona određen je momenat promene sopstvenika nepokretnosti, tako što je gubitak, odnosno sticanje prava svojine na nepokretnosti vezano za pravosnažnost rešenja o eksproprijaciji, a to po oceni Suda nije nesaglasno s Ustavom, pa je odlučeno kao u tački 1. izreke.

Osporena odredba stava 1. člana 35. Zakona o eksproprijaciji utvrđuje mogućnost predaje nepokretnosti korisniku eksproprijacije pre pravosnažnosti odluke o naknadi za ekspropriisanu nepokretnost, odnosno pre dana zaključenja sporazuma o naknadi za ekspropriisanu nepokretnost, ali ne pre donošenja drugostepenog rešenja povodom žalbe protiv rešenja o eksproprijaciji. Odredba stava 1. člana 35. Zakona propisuje izuzetak od pravila određenog u članu 34. Zakona, prema kome korisnik eksproprijacije stiče pravo da stupi u posed ekspropriisane nepokretnosti danom pravosnažnosti odluke o naknadi, odnosno danom zaključenja sporazuma o naknadi, ako ovim zakonom nije drukčije određeno. O pomenutom izuzetku odlučuje ministarstvo za poslove finansija na zahtev korisnika eksproprijacije ako oceni da je to neophodno zbog hitnosti izgradnje određenog objekta ili izvođenja radova.

Iz izloženog, po oceni Suda, proizlazi da odredba stava 1. člana 35. Zakona ne uređuje pitanje promene vlasnika ekspropriisane nepokretnosti, već pravo stupanja u posed te nepokretnosti određujući izuzetak (u tačno određenim slučajevima) od pravila da se na osnovu pravosnažnog pojedinačnog akta stiču određena prava u postupku eksproprijacije.

Osporenu odredbu člana 35. stav 1. Zakona o eksproprijaciji Ustavni sud je cenio u predmetu IY-15/96 i Rešenjem od 4. jula 2002. godine nije prihvatio inicijativu za ocenu ustavnosti. U obrazloženju Rešenja Suda navodi se da osporena zakonska odredba, u skladu sa članom 12. stav 2. i članom 72. tač. 2. i 4. Ustava, uređuje način ostvarivanja prava i obaveza korisnika eksproprijacije i ranijeg sopstvenika ekspropriisane nepokretnosti.

S obzirom na to da je o ustavnosti člana 35. stav 1. Zakona Ustavni sud već odlučivao, a iz novih navoda, razloga i podnetih dokaza ne proizlazi da ima osnova za ponovo odlučivanje, zahtev se u ovom delu odbacuje, na osnovu člana 47. tačka 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

O zahtevu za ocenu saglasnosti osporenog člana 4. i člana 35. stav 1. Zakona o eksproprijaciji s Ustavom SRJ, koji je u međuvremenu prestao da važi, nije nadležan da odlučuje ovaj sud, prema članu 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-71/2002 od 17.07.2003.

Zakon o sredstvima u svojini Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 53/95, 3/96, 54/96 i 32/97)

- član 1. stav 1. tačka 2) i član 47.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Odbacuju se zahtevi za ocenjivanje ustavnosti odredaba člana 1. stav 1. tačka 2) podtačka (2) i člana 47. Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 53/95, 3/96, 54/96 i 32/97).
2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja akata donetih na osnovu Zakona navedenog u tački 1. izreke.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta su dva predloga kojima je pokrenut postupak za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 1. stav 1. tačke 2) podtačka (2) i člana 47. Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 53/95, 3/96, 54/96 i 32/97).

U jednom predlogu je osporena ustavnost navedenih odredaba člana 1. stav 1. tačka 2) podtačka (2) Zakona iz razloga što je propisivanjem da su u svojini Republike, odnosno državnoj svojini, sredstva koja su stečena u skladu sa zakonom, odnosno koja steknu državni organi i organizacije i drugi pobrojani subjekti, Republika Srbija dala legitimitet i legalitet zakonima o nacionalizaciji privatne imovine bivše države FNRJ (SFRJ) o oduzimanju svojine fizičkih i pravnih lica, što bi bilo suprotno Ustavu koji garantuje pravo svojine, kao i protivno najavljenom denacionalizaciji.

Drugim predlogom je osporena ustavnost navedenih odredbi Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije, zbog toga što one polaze od toga da su korisnici nacionalizovanih, konfiskovanih i administrativnim merama oduzetih nepokretnosti istovremeno i titulari državne svojine u objektima koje koriste, iako su ustavni sudovi od 1982. godine donosili odluke kojima su utvrđivali neustavnost zakona o prenosu nepokretnosti u svojini građana u državnu odnosno društvenu svojinu bez prava na naknadu iz tih osnova, da je u krivičnom zakonodavstvu ukinut institut konfiskacije imovine, kao i da se podižu tužbe za utvrđenje državne svojine po osnovu održaja bez naknade, što smatra da je protivno ustavnim odredbama kojima se jamči pravo svojine i nasleđivanja i članu 63. Ustava Republike Srbije, po kome se nepokretnosti mogu eksproprisati ili svojina na njima ograničiti samo uz naknadu, koja ne može biti manja od tržišne cene. Predlagač je zahtevao obustavu izvršenja pojedinačnih akata donetih na osnovu osporenih odredaba Zakona.

U sprovedenom postupku Sud je utvrdio da je o istoj stvari već odlučivao, a u predlozima nisu dati novi razlozi za drugačije odlučivanje.

Odlukom Ustavnog suda Republike Srbije IY-341/96 od 9.12.1999. godine ("Službeni glasnik" RS", broj 3/2000) odbijeni su predlozi za utvrđivanje neustavnosti čl. 1., 8., 8.a. 10., 12., 23., 24., 25., 26., 34., 47., 48. i 51. Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije.

U navedenoj odluci Sud je zauzeo stavovište da je u odredbama Ustava Republike Srbije sadržano ovlašćenje Republike Srbije da republičkim zakonom uredi položaj i prava organa i organizacija u Republici u pogledu raspolaganja sredstvima na kojima je državna svojina Republike konstituisana Ustavom, kao i u pogledu korišćenja tih sredstava. Državna svojina konstituisana je Ustavom, pored ostalog, i na sredstvima koja koriste državni organi i organizacije teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, kao i na sredstvima koja koriste javne službe. S obzirom da su ova sredstva i pre donošenja osporenog Zakona bila u državnoj svojini, ovim Zakonom i osporenim odredbama nije izvršeno pretvaranje drugih oblika svojine u državnu svojinu. Zakonom su uređeni samo položaj i prava organa i organizacija u pogledu sredstava koja su im data na korišćenje, a koja su prema Ustavu u svojini države Srbije, zbog čega nisu povređeni svojinski principi sadržani u odredbama čl. 56., 59., 60. i 62. Ustava Republike Srbije.

Pošto je o ustavnosti istih odredbi istog Zakona Ustavni sud već odlučivao, a iz novih navoda, razloga i podnetih dokaza nije proizlazilo da ima osnova za ponovno odlučivanje, Sud je odbacio zahteve predlagača.

S obzirom da je doneta konačna odluka, zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata donetih na osnovu osporenog Zakona je odbačen, saglasno članu 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Na osnovu izloženog, kao i čl. 45. i 47. tačke 6) i 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-237/2001 od 13.02.2003.

Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala ("Službeni glasnik RS", br. 42/02, 27/03 i 39/03)

- član 15v., 15g i 15d.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Obustavlja se izvršenje pojedinačnih akata i radnji koje su preduzete na osnovu čl. 15v, 15g i 15d Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala ("Službeni glasnik RS", br. 42/02, 27/03 i 39/03), do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

Predstavkama Advokatske komore Vojvodine, Advokatske komore Beograda i Fonda za razvoj demokratije pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti odredaba čl. 15b, 15v, 15g, 15d, 15ž i člana 15z stav 2. Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala ("Službeni glasnik RS", br. 42/02, 27/03 i 39/03). Ustavnom sudu podneto je i više inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti, pored navedenih odredaba Zakona i člana 15d Zakona, kao i člana 1. stav 2. i člana 2. stav 3. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala ("Službeni glasnik RS", broj 39/03).

Predlagači i inicijatori smatraju da su osporene odredbe Zakona nesaglasne sa članom 9, članom 12. stav 4, članom 15. stav 1, članom 16. stav 1, članom 22. st. 2. i 3, članom 23. stav 3, članom 24. stav 1. i članom 26. Ustava Republike Srbije, kao i sa čl. 9, 10. i 16. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora i članom 14. stav 6, članom 15. stav 2, čl. 18. i 19. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima. Posebno se ističe da su osporene zakonske odredbe nesaglasne sa odgovarajućim odredbama Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, Deklaracije o ljudskim pravima, Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i sa drugim međunarodnim aktima kojima se garantuju ljudska prava i slobode.

U predlozima i inicijativama iznosi se sledeće:

Osporenim odredbama člana 15b Zakona predviđeno je da, ovlašćeno službeno lice Službe može, radi prikupljanja obaveštenja i dokaza o organizovanom kriminalu i bez naredbe suda, da prinudno dovede i u prostorijama Službe da preventivno zadrži lice koje može da pruži ta obaveštenja ili ukaže na dokaze. Preventivno zadržavanje može da traje najduže 24 časa. Ovlašćeno službeno lice Službe dužno je da odmah po privođenju u službene prostorije, obavesti preventivno zadržano lice o razlogu zadržavanja, pravu na obaveštavanje porodice i drugih lica, kao i pravu na advokata. Privremeno zadržano lice ne sme se saslušavati, niti se od njega mogu tražiti obaveštenja koja se ne odnose na razloge preventivnog zadržavanja, izuzev, ako razlozi hitnosti zahtevaju, preventivno zadržano lice može biti saslušano u smislu Zakona o krivičnom postupku, uz obavezno prisustvo saslušanju advokata. Za saslušanje nije potreban pristanak iz člana 226. stav 9. Zakonika o krivičnom postupku. Preventivno zadržavanje se prekida i pre isteka roka

od 24 časa, čim prestanu razlozi za to, a kad je preventivno zadržano vojno lice, o tome se bez odlaganja obaveštava njegova komanda.

Odredbe osporenog člana 15v Zakona propisuju da se preventivno zadržano lice izuzetno, zadrži još 30 dana u prostorijama Posebne pritvorske jedinice, ukoliko prikupljena obaveštenja i dokazi opravdavaju pretpostavku da će lice da ometa ili spreči mere ili radnje od interesa za krivični postupak za krivična dela organizovanog kriminala koje sprovode ovlašćena službena lica Službe. Rešenje o zadržavanju preventivno zadržanog lica donosi, na predlog ovlašćenog službenog lica Službe, Specijalni javni tužilac, odnosno ovlašćeni tužilac, u roku od 12 časova od podnošenja predloga. Član 15v određuje formu i sadržinu predloga za zadržavanje; propisuje da se zadržavanje može produžiti 15 dana, a na osnovu novog predloga još 15 dana; uređuje postupak po predlogu za zadržavanje, i utvrđuje pravo preventivno zadržanog lica da izjavi žalbu protiv rešenja o zadržavanju. O žalbi odlučuje Republički javni tužilac u roku od 72 časa.

Navedene odredbe Zakona koje utvrđuju mogućnost privođenja i zadržavanja lica u prostorijama Službe 24 časa, a zatim još 30 dana u Posebnoj pritvorskoj jedinici, po naređenju vanskudskih vlasti i bez prava na žalbu, po mišljenju podnosioca predstavki, omogućavaju lišavanje slobode potencijalnih svedoka, ali i advokata. Pravni fenomen preventivnog zadržavanja ima sve osobine pritvora i de facto predstavlja pritvaranje, što je, po oceni predlagača, u suprotnosti sa članom 16. stav 1. Ustava. Budući da se radi o lišavanju slobode, kao jednom od osnovnih prava građana, odredbe člana 15b Zakona koje ne određuju pravo preventivno zadržanog lica da izjavi pravni lek protiv odluke o zadržavanju, nesaglasne su sa članom 22. stav 2. Ustava, članom 14. stav 6. i članom 18. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima. Navedene zakonske odredbe predstavljaju i drastičnu povredu prava odbrane i položaja advokata, kao branioca, garantovana međunarodnim pravnim aktima i priznatim međunarodnim standardima.

Odredbama osporenog člana 15g Zakona propisana je mogućnost zadržavanja u prostorijama Posebne pritvorske jedinice, u trajanju od 30 dana, lica za koje postoje osnovi sumnje da je izvršilo krivično delo sa elementima organizovanog kriminala. Rešenje u ovom slučaju donosi ovlašćeno službeno lice Službe, a ministar nadležan za unutrašnje poslove može, iz naročito opravdanih razloga, produžiti zadržavanje osumnjičenog lica za još najviše 30 dana.

Osporene odredbe člana 15d Zakona propisuju da, ako je to neophodno za utvrđivanje kriminalne grupe, protiv lica za koje je utvrđeno da pripada takvoj grupi ili drugoj organizovanoj grupi istražni, sudija Posebnog odeljenja Okružnog suda, na predlog Specijalnog tužioca, može rešenjem odrediti pritvor u Posebnoj pritvorskoj jedinici u trajanju od tri meseca. Istim članom Zakona utvrđena je sadržina predloga i rešenja, rok za donošenje rešenja, kao i sadržina rešenja o odbijanju predloga. Doneto rešenje o određivanju pritvora dostavlja se istovremeno Specijalnom tužiocu i Službi, a za vreme trajanja pritvora, lice kome je određen pritvor, može saslušavati Specijalni tužilac ili ovlašćeni tužilac, a na zahtev Specijalnog tužioca, i ovlašćeno službeno lice Službe.

Predlagači ističu da odredbama čl. 15v do 15d Zakona nije određeno da se preventivno zadržana i pritvorena lica imaju privesti sudu, a član 15g ne propisuje pravo žalbe. S obzirom na to da je osporeni Zakon *lex specialis*, primena odredaba Zakona o krivičnom postupku, koje se odnose na privođenje nije moguća, jer su one protivrečne specijalnim i nadređenim odredbama osporenog Zakona. Predlagači smatraju da prema osporenim zakonskim odredbama istražni sudija, pre

donošenja rešenja o određivanju pritvora, nije dužan da sasluša lice protiv koga je predloženo pritvaranje i da pritvoreno lice, tokom trajanja pritvora ne mora ni biti privedeno istražnom sudiji. S obzirom na to da lišenje slobode, do podizanja optužnice može trajati punih devet meseci i jedan dan, a da za sve to vreme lice lišeno slobode ne bude privedeno sudu, osporena zakonska rešenja, po mišljenju predlagača, u suprotnosti su sa članom 15. stav 2. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i članom 9. stav 3. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima.

Preventivno zadržavanje, zadržavanje i pritvor, u smislu čl. 15b do 15d Zakona, po načinu na koji se sprovode (prinudno dovođenje, Posebna pritvorska jedinica) i svrsi zbog koje se određuju, imaju odlike čina kojim se u najmanju ruku nanosi duševna patnja, sa ciljem da se od zadržanog ili pritvorenog lica dobiju obavještenja, da se ono zastraši ili da se na njega izvrši pritisak što je, prema navodima podnosioca predstavlja, u suprotnosti sa članom 26. Ustava, članom 12. stav 2. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima, članom 7. Međunarodnog pakta i sa članom 2. stav 1. u vezi sa članom 1. stav 1. Konvencije protiv mučenja i drugih svirepih, nehumanih i ponižavajućih kazni i postupaka.

Odredba člana 15d Zakona, koja propisuje mogućnost određivanja pritvora licu za koje je utvrđeno da pripada organizovanoj kriminalnoj grupi ili drugoj organizovanoj grupi, po oceni predlagača, povređuje pretpostavku nevinosti i u suprotnosti je sa članom 23. stav 3. Ustava, članom 19. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i članom 14. stav 2. Međunarodnog pakta. Činjenica da neko pripada organizovanoj kriminalnoj grupi, a to znači i da je izvršilac krivičnog dela, može se utvrditi samo pravosnažnom odlukom Suda, a ne funkcionalnom pretpostavkom u fazi prethodnog krivičnog postupka, u kojoj se, u pogledu krivičnog dela i njegovog izvršioca, može govoriti samo o osnovanoj sumnji ili okrivljenju.

Prema osporenom članu 15ž Zakona, Specijalni tužilac, ili ovlašćeni tužilac, okrivljeni i njegov branilac i oštećeni i njegov punomoćnik mogu predlagati nove dokaze najkasnije do isteka roka od 30 dana od dana donošenja rešenja o sprovođenju istrage. Po isteku navedenog roka istražni sudija na završnoj sednici za evidentiranje dokaza sačinjava zapisnik o dokazima koji će se izvesti tokom sprovođenja rasprave. Na ovoj sednici se moraju istaći i u zapisnik evidentirati i svi procesni i drugi prigovori koji se odnose na tu fazu krivičnog postupka. Izuzetno novi dokazi, koji nisu postojali ili se za njih očigledno nije znalo, mogu se predlagati ili prigovori isticati najkasnije do zaključenja istrage, o čemu istražni sudija Posebnog odeljenja Okružnog suda odlučuje rešenjem.

Članom 15z Zakona predviđeno je da se pravo razgledanja spisa može koristiti od momenta donošenja rešenja o sprovođenju istrage, a istražni sudija može rešenjem odlučiti da se ovo pravo koristi od momenta kad su saslušani svi osumnjičeni obuhvaćeni zahtevom za sprovođenje istrage. Protiv navedenog rešenja može se izjaviti žalba predsedniku Posebnog odeljenja Okružnog suda, koji je dužan da rešenje po pritvoru donese u roku od 48 časa.

Odredbe člana 15ž i člana 15z Zakona, prema navodima iz predstavlja, omogućavaju da okrivljeni u određenoj situaciji mora predložiti dokaze u svoju odbranu i pre nego su on i njegov branilac ostvarili uvid u istražne spise predmeta u kome je okrivljen. Ovo stoga što se braniocu može uskratiti pravo uvida u istražne spise dok se ne saslušaju osumnjičeni obuhvaćeni zahtevom za sprovođenje istrage. Pošto neki od osumnjičenih nisu dostupni organima gonjenja, pa ne mogu biti saslušani, braniocu bi bilo uskraćeno pravo na razgledanje spisa duže od 30 dana od donošenja rešenja o sprovođenju istrage. S druge strane odbrana je obavezna da sve

dokaze i prigovore iznese najkasnije u roku od 30 dana od donošenja rešenja o sprovođenju istrage, znači i pre mogućnosti uvida u istražne spise. Na ovaj način osporene zakonske odredbe dovode u pitanje Ustavom zajamčeno pravo na odbranu i princip jednake zaštite prava u postupku pred sudom i državnim organima, jer okrivljenog dovode u nepovoljniji položaj u pogledu mogućnosti da pristupi sudu i da svedoci u njegovu korist budu saslušani pod istim uslovima kao i svedoci optužbe. Takođe se navodi da je odredba člana 15d stav 7. Zakona, koja u sudsku istragu uvodi izvorna ovlašćenja Specijalnog ili ovlašćenog tužioca da sami, ili posredstvom ovlašćenog službenog lica Službe, bez znanja i odobrenja istražnog sudije, saslušaju pritvoreno lice, nesaglasna sa načelom proklamovanim članom 9. Ustava Republike Srbije. Osporenim odredbom su ne samo Služba, koja je "eksplicitno sastavni deo izvršne vlasti, nego i tužilaštva, koje je implicitno postalo deo izvršne vlasti, stekli ovlašćenja koja su u sudskoj istrazi nadređena ovlašćenjima suda i bitno remete nezavisnost i samostalnost sudova."

Polazeći od navedenih odredaba Ustava, Ustavne povelje i Povelje o ljudskim i manjinskim pravima, kao i ratifikovanih međunarodnih ugovora i opšteprihvaćenih standarda međunarodnog prava, ovlašćeni predlagači i inicijatori smatraju da osporene zakonske odredbe smanjuju dostignuti nivo prava i sloboda zajamčena članom 9. Ustavne povelje, jer prema ranije važećim propisima nije postojala mogućnost da bude lišen slobode pretpostavljen svedok, da se licu lišenom slobode uskrati pravo na žalbu ili da o žalbi ne rešava sud, da se pritvor odredi iz razloga koji se ne odnose na pritvoreno lice, da lice lišeno slobode ne mora biti privedeno sudu ni u roku od 48 sati, da okrivljeni mora predložiti dokaze a da pri tome nema pristup spisima predmeta, da se neko smatra učiniocem krivičnog dela iako njegova krivica za krivično delo nije utvrđena pravosnažnom odlukom suda, kao i da u sudskom tipu istrage okrivljenog saslušava javni tužilac ili, po njegovom zahtevu, policija. Takođe, ističu da osporeni Zakon dovodi u pitanje dostignuti nivo prava koja se tiču i profesionalnih privilegija, jer otvara mogućnost prinudnog dovođenja i preventivnog zadržavanja svakog lica koje može da pruži obaveštenja ili ukaže na dokaze o organizovanom kriminalu, što ne isključuje i advokate, i ako su oni, po zakonu, dužni da čuvaju kao tajnu sve što im je stranka poverila, i ne mogu biti saslušani kao svedoci u krivičnom postupku.

Predlagači su tražili donošenje privremene mere obustave izvršenja pojedinačnih akata i radnji koje su preduzete na osnovu osporenih odredaba Zakona, jer bi njihovim izvršavanjem mogle nastupiti neotklonjive štetne posledice.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da su slobode i prava čoveka i građanina ograničeni samo jednakim slobodama i pravima drugih, i kad je to Ustavom utvrđeno (član 11).

Slobode i prava se, prema članu 12. Ustava, ostvaruju, a dužnosti se ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom. Zakonom se može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje. Prema stavu 4. člana 12. Ustava, obezbeđuje se sudska zaštita sloboda i prava zajamčenih i predviđenih Ustavom.

Član 15. Ustava utvrđuje da je sloboda čoveka neprikosnovena i da niko ne može biti lišen slobode osim u slučajevima i u postupku koji su utvrđeni zakonom.

Prema članu 16. Ustava, lice za koje postoji osnovana sumnja da je izvršilo krivično delo može, na osnovu odluke nadležnog suda, biti pritvoreno i

zadržano u pritvoru, samo ako je to neophodno radi vođenja krivičnog postupka i bezbednosti ljudi. Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće nužno vreme. Pritvor može trajati po odluci prvostepenog suda najduže tri meseca od dana pritvaranja, a ovaj rok može se produžiti odlukom Vrhovnog suda još za tri meseca. Ako se do isteka tih rokova ne podigne optužnica, okrivljeni se pušta na slobodu.

Prema članu 22. stav 1. Ustava svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organima ili organizacijama, a stav 2. istog člana jamči pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv svake odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu.

Odredbom stava 1. člana 23. Ustava ustanovljen je princip da niko ne može biti kažnjen za delo koje, pre nego što je učinjeno, nije bilo predviđeno zakonom ili propisom zasnovanim na zakonu kao kažnjivo delo, niti mu se može izreći kazna koja za to delo nije bila predviđena. Stavom 2. člana 23. Ustava utvrđeno je da niko ne može biti smatran krivim za krivično delo dok to ne bude utvrđeno pravosnažnom odlukom suda.

Odredbom stava 1. člana 24. Ustava jamči se svakome pravo na odbranu i pravo da sebi uzme branioca pred sudom ili drugim organom nadležnim za vođenje postupka, a prema stavu 2. istog člana svako ima pravo da njegovom saslušanju prisustvuje branilac koga izabere.

Ustav, u stavu 1. člana 26. jamči poštovanje ljudske ličnosti i dostojanstva u krivičnom i svakom drugom postupku, u slučaju lišenja, odnosno ograničenja slobode, kao i za vreme izvršenja kazne, a stav 2. istog člana zabranjuje podvrgavanje mučenju, ponižavajućem ponašanju ili postupanju.

Ustavna povelja državne zajednice Srbija i Crna Gora, u članu 9, određuje da države članice uređuju, obezbeđuju i štite ljudska i manjinska prava, kao i da se dostignuti nivo ljudskih i manjinskih prava, individualnih i kolektivnih, i građanskih sloboda ne može smanjivati.

Prema članu 10. Ustavne povelje, odredbe međunarodnih ugovora o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama, koje važe na teritoriji Srbije i Crne Gore neposredno se primenjuju, a prema članu 16. ratifikovani međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava imaju primat nad pravom Srbije i Crne Gore i pravom države članice.

Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama, u članu 2. stav 2. utvrđeno je da se ljudska prava zajamčena ovom poveljom neposredno primenjuju u skladu s ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora. Članom 14. Povelje garantovano je pravo na ličnu slobodu i bezbednost, utvrđena su prava lica lišena slobode, a članom 15. Povelje određena su dodatna jemstva u slučaju lišavanja slobode zbog krivičnog dela ili prekršaja.

Prema članu 42. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud može u toku postupka, do donošenja konačne odluke, obustaviti izvršenje pojedinačnog akta ili radnje koja je preduzeta na osnovu opšteg akta čija se ustavnost, odnosno zakonitost ocenjuje, ako bi njihovim izvršavanjem mogle nastupiti neotklonjive štetne posledice.

Navodima predlagača, po oceni Ustavnog suda, učinjeno je verovatnim da bi primena osporenih odredaba čl. 15v, 15g i 15d Zakona mogla izazvati neotklonjive štetne posledice. Primenom ovih zakonskih odredaba ozbiljno se dovode u pitanje Ustavom garantovane slobode i prava građana, dostignuti nivo ljudskih

prava i građanskih sloboda, kao i ustavne odredbe i opšteprihvaćeni standardi međunarodnog prava koji govore o pritvoru, organima koji ga određuju, dužini trajanja pritvora i pravu na odbranu. Navedenim odredbama Zakona dovodi se u pitanje i Ustavom utvrđen položaj sudova i drugih organa u zaštiti sloboda i prava građana (član 95. Ustava).

S obzirom na to da su posledice primene navedenih zakonskih odredaba, po svojoj prirodi, takve da se ne mogu u potpunosti otkloniti, posebno kad se radi o zaštiti ustavnih sloboda i prava građana utvrđenih u čl. 16, 22. i 24. Ustava i načela ustavnosti i zakonitosti, Sud je ocenio da bi izvršavanjem pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu odredaba osporenog Zakona, mogle da nastupe neotklonjive štetne posledice.

Na osnovu člana 42. stav 1. i člana 47. tačka 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 60/2003)
IY-166/2003 od 5.06.2003.

2. UREDBE VLADE REPUBLIKE SRBIJE

Propisujući da se za vozila na koja se osporena Uredba odnosi, pre njihove registracije, plaća posebna republička naknada, Vlada je podzakonskim aktom uvela javni prihod koji nije ustanovljen zakonom, čime je prekoračila svoja ustavna i zakonska ovlašćenja.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da Uredba o posebnoj naknadi za registraciju određenih vozila ("Službeni glasnik RS", br. 49/2000, 51/2000 i 7/2001), u vreme važenja nije bila u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Ustavnom sudu podnete su inicijative za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti čl. 1. i 8. Uredbe navedene u izreci.

Inicijatori su naveli da je članom 1. Uredbe propisano koja se vozila mogu registrovati u Republici Srbiji bez plaćanja carine, što je po mišljenju inicijatora neustavno, jer su uređivanje carina i carinskog sistema u nadležnosti savezne države a ne republika članica. Član 8. Uredbe je neustavan i zbog toga što predviđa povraćaj vozila samo licima protiv kojih prekršajni postupak nije pravosnažno okončan, a ne i licima protiv kojih je taj postupak okončan pravosnažnim rešenjem, čime se vredi princip ravnopravnosti građana iz člana 20. Ustava SRJ i člana 13. Ustava Republike Srbije.

U odgovoru Vlada Republike Srbije je osporila navode inicijatora kao neosnovane i istakla da je u skladu sa Ustavom SRJ Savezna Republika Jugoslavija nadležna da uredi samo osnove bezbednosti saobraćaja na putevima, dok republike članice uređuju bezbednost saobraćaja na putevima. Saglasno tome, u članu 196. Zakona o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list SFRJ", br. 50/88, 63/88, 80/89, 29/90, 11/91 i "Službeni list SRJ", br. 34/92, 13/93, 24/94, 41/94 i 28/96), propisana je obaveza vlasnika vozila da u roku od 15 dana odjavi vozilo u slučaju promene prebivališta, odnosno sedišta i da izvrši zamenu registracije. Zakonom o bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni glasnik SRS", br. 58/82 - prečišćen tekst, 15/84, 5/86 i 21/90 i "Službeni glasnik RS", br. 28/91, 53/93, 67/93, 48/94 i 25/97), uređena je materija koja se odnosi na registraciju vozila, s tim što je Pravilnikom republičkog ministra unutrašnjih poslova ("Službeni glasnik SRS", br. 51/75 i 46/77) bliže uređen postupak registracije vozila. Ovim Pravilnikom je određeno da registraciju vozila vrši nadležni organ u Republici na čijoj teritoriji vlasnik vozila ima prebivalište, odnosno sedište i da se vozilo neće registrovati ako nisu izvršene obaveze propisane zakonom i propisima donetim na osnovu zakona, tj. ako nisu plaćeni carina, porez na promet, takse i druge obaveze u vezi sa registracijom vozila. Vlada dalje ističe da je mogućnost nabavke motornih vozila iz inostranstva bez plaćanja carine i ostalih dažbina, kao posledica primene posebne uredbe donete u Republici Crnoj Gori dovela je do masovnog nepoštovanja navedenih saveznih i republičkih propisa. Pošto nadležni savezni organi u vezi ove pojave nisu preduzeli mere iz svoje nadležnosti, to je Vlada Republike Srbije na osnovu svoje ustavne obaveze da vodi politiku i izvršava zakone, donela osporenu Uredbu i tim aktom propisala kao uslov za korišćenje navedenih motornih vozila - obavezu njihove

registracije i plaćanja posebne naknade, ne menjajući odnosne propise o uslovima i načinu registracije motornih vozila. U vezi sa osporavanjem odredbe člana 8. Uredbe, Vlada je navela da je načelo pravosnažnosti u funkciji pravne sigurnosti i zaštite prava građana. Njegovo dejstvo se sastoji u zabrani da se ista pravna stvar ponovo pokreće među istim učesnicima i da se odluka u toj pravnoj stvari ne može više ukidati, menjati niti poništavati. U tom smislu Vlada smatra da nema osnova da se dovode u pitanje pravosnažna rešenja o prekršaju doneta u skladu sa ranije važećom Uredbom o posebnoj naknadi za registraciju određenih vozila ("Službeni glasnik RS", broj 30/98), niti pravno dejstvo sankcija za učinjeni prekršaj sa aspekta ravnopravnosti lica koja su ga učinila.

Ustavni sud je utvrdio da je osporenu Uredbu donela Vlada Republike Srbije, na osnovu člana 2. Zakona o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/91 i 45/93), a u vezi sa članom 2. stav 1. tačka 2. i 9. Zakona o merama za otklanjanje i ublažavanje posledica primene sankcija međunarodnih organizacija ("Službeni glasnik RS", br. 46/92 i 7/95), kao i to da je Uredba doneta 5. decembra 2000. godine, a prestala da važi dana 28. februara 2001. godine, istekom vremena za koje je doneta.

Osporenim članom 1. Uredbe određeno je da pravno i fizičko lice sa sedištem, odnosno prebivalištem na teritoriji Republike Srbije koje je vlasnik vozila registrovanog u Republici Crnoj Gori do dana stupanja na snagu Uredbe ili je u posedu vozila inostrane registracije odnosno vozilo koristi na osnovu ovlašćenja, ugovora o zakupu, poslovno-tehničkoj saradnji ili lizingu, za koje nije sproveden carinski postupak, može da koristi vozilo na teritoriji Republike Srbije pod uslovom da do 28. februara 2001. godine, izvrši registraciju tog vozila u Republici Srbiji.

Osporenim članom 8. Uredbe određeno je da se obustavljaju postupci pokrenuti pred organima za prekršaje u vezi sa nepoštovanjem odredaba Uredbe o posebnoj naknadi za registraciju određenih vozila ("Službeni glasnik RS", broj 30/98), koji nisu okončani pravosnažnim rešenjem o prekršaju; da se vozila koja su oduzeta u prkršajnom postupku vraćaju licima od kojih su oduzeta, odnosno vlasnicima, da ova lica mogu registrovati vraćeno vozilo u određenom roku pod uslovima iz čl. 1. i 2. Uredbe, i da se, pod istim uslovima, može registrovati i vozilo za koje je obustavljen carinski postupak.

Odredbama člana 90. tač.1. i 2. Ustava, utvrđeno je da Vlada vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine u skladu s Ustavom, donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona.

Kao pravni osnov za donošenje Uredbe označene su u njenom uvodu odredbe člana 2. stav 1. tačka 2. i 9. Zakona o merama za otklanjanje i ublažavanje posledica primene sankcija međunarodnih organizacija prema kojima radi otklanjanja odnosno ublažavanja posledica izazvanih primenom sankcija međunarodnih organizacija, Vlada Republike Srbije može, dok te posledice traju propisati zabranu prometa određenih proizvoda, izvoz i uvoz proizvoda i ograničenje njihovog prometa (kupovina po odobrenju ili drugoj ispravi, obavljanje prometa preko određene organizacije i dr.), odnosno mere ograničenja korišćenja dela sredstava pravnih i fizičkih lica za određene namene. Stavom 2. istog člana, određeno je da mere propisane u stavu 1. Vlada preuzima ako takve mere nisu preduzeli nadležni organi SR Jugoslavije.

Na osnovu navedenih zakonskih odredaba, Vlada Republike Srbije je bila ovlašćena da donese uredbu za izvršavanje Zakona o merama za otklanjanje i ublažavanje posledica primene sankcije međunarodnih organizacija i propiše, ako to ne učini nadležni savezni organ, mere iz člana 2. tog Zakona radi otklanjanja i ublažavanja onih posledica koje su nastale primenom sankcija međunarodnih organizacija. Međutim, polazeći od sadržine osporenih kao i drugih odredaba Uredbe, kao i navoda u odgovoru o razlozima donošenja osporene Uredbe, Ustavni sud je utvrdio da ona nema značenje propisa donetog za izvršavanje navedenog Zakona već je doneta radi otklanjanja posledica koje su nastale usled primene posebne uredbe donete u Republici Crnoj Gori koja je omogućila nabavku motornih vozila bez plaćanja carine i ostalih dažbina, kao i za otklanjanje posledica nepoštovanja određenih saveznih propisa. Za uređivanje odnosa te vrste nije postojalo ovlašćenje u zakonu, što za posledicu ima nesaglasnost osporene Uredbe sa Ustavom i zakonom.

Sud je takođe utvrdio da su i druge odredbe Uredbe sadržavale uređivanje odnosa protivno Ustavu i zakonu. Naime, članom 2. Uredbe, bilo je određeno da se za vozila na koja se ona odnosi, pre njihove registracije, plaća posebna republička naknada, dok je članom 3. određena visina te naknade u različitim novčanim iznosima u zavisnosti od vrste vozila, godine proizvodnje, nosivosti i radne zapremine motora i predviđeno da se iznos naknade za određena vozila umanjuje za 5% po godini starosti vozila, s tim što ukupno umanjenje ne može preći 60% propisanog iznosa naknade. Na taj način uredbom kao podzakonskim aktom uveden je javni prihod koji nije ustanovljen zakonom, što je u suprotnosti sa članom 52. Ustava, prema kojem se porezi i druge dažbine utvrđuju zakonom u vidu posebne republičke naknade.

Iz izloženog proizlazi da je Vlada Uredbom prekoračila svoja ovlašćenja iz Zakona o merama za otklanjanje i ublažavanje posledica primene sankcija međunarodnih organizacija, kao i svoja ustavna ovlašćenja iz člana 90. Ustava Republike Srbije. Propisujući Uredbom dažbine, Vlada je preuzela zakonodavnu nadležnost koju Narodna skupština ima na osnovu člana 73. tačka 2. Ustava i time povredila princip podele vlasti iz člana 9. Ustava.

Na osnovu člana 46. tač. 1. i 2. i člana 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 66/2003)
IY-202/2000 od 22.05.2003.

Osporena uredba nije doneta, za izvršavanje ni jednog određenog zakona, već se njome uređuju društveni odnosi u oblasti podataka o ličnosti, što čini Uredbu u celini nesaglasnom sa Ustavom.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Utvrđuje se da Uredba o stavljanju na uvid određenih dosijea vođenih o građanima Republike Srbije u Službi državne bezbednosti ("Službeni glasnik RS", br. 30/2001 i 31/2001) nije u saglasnosti s Ustavom.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata odnosno radnji preduzetih na osnovu Uredbe iz tačke 1.

Jugoslovenski komitet pravnika za ljudska prava i Srpska radikalna stranka pokrenuli su pred Ustavnim sudom Republike Srbije postupak za ocenu ustavnosti Uredbe o stavljanju na uvid određenih dosijea vođenih o građanima Republike Srbije u Službi državne bezbednosti ("Službeni glasnik RS", br. 30/01 i 31/01).

Predlagači su Uredbu osporili, kako u celini, tako i pojedine njene članove.

Jugoslovenski komitet pravnika za ljudska prava osporava ustavnost Uredbe jer je mišljenja da se pitanje stavljanja i skidanja oznake državne tajne i svako drugo isključenje javnosti može urediti samo zakonom. Predlagač navodi odredbu člana 10. Ustava Republike Srbije prema kojoj je rad državnih organa dostupan javnosti, a javnost se može ograničiti ili isključiti samo u slučajevima koji se određuju zakonom, i odredbu člana 20. stav 2. Ustava u kojoj je predviđeno da se prikupljanje, obrada i korišćenje podataka o ličnosti uređuje zakonom. Predlagač smatra, polazeći od člana 90. tačka 2. Ustava, da Vlada Republike Srbije može donositi uredbe samo za izvršavanje zakona, a nikako "da bi tvorila pravo i tako protivustavno i protivzakonito preuzima zakonodavnu nadležnost od jedinog legitimnog predstavnika građana - Narodne skupštine." Komitet osporava i čl. 2. i 4. Uredbe ocenjujući da oni protivreče čl. 9., 18. i 20. Ustava, smatra da osporena Uredba "nema za cilj izvršenje zakona, te nema uporište u materijalno-pravnim propisima Republike Srbije i samim tim dovodi u pitanje podelu vlasti i predstavlja realnu opasnost vladavine putem podzakonskih akata" i zahteva obustavu svih pojedinačnih akata i radnji koje bi trebale biti preduzete na osnovu osporene Uredbe.

Srpska radikalna stranka predlaže ocenu ustavnosti navedene Uredbe jer smatra da se ne može utvrditi, za izvršenje kojeg zakona je osporena Uredba doneta. Predlagač smatra da se materija koju uređuje Uredba mora da reguliše zakonom, imajući u vidu član 20. Ustava. Čl. 2. i 4. Uredbe, predlagač osporava sa stanovišta ustavne garancije tajnosti podataka o ličnosti i mogućnosti da Uredba, kao podzakonski akt, bude osnov za donošenje zakona.

Vlada Republike Srbije je u odgovoru na predloge za ocenu ustavnosti osporene Uredbe istakla da je "u skladu sa ranije važećim ustavima Republika Srbija uređivala i obezbeđivala zaštitu ustavom utvrđenog poretka (državna bezbednost), a i sada, prema članu 72. stav 1. tačka 3. važećeg Ustava Republika Srbija uređuje i obezbeđuje bezbednost Republike Srbije (i njenih građana)". Kako ova, tako i pitanja određenih sloboda i prava čoveka i građanina, Republika Srbija je, ističe Vlada u odgovoru, uređivala zakonima, ali i podzakonskim propisima, "među kojima i uredbama Izvršnog veća, a potom Vlade Republike Srbije". U odgovoru se ističe da je Uredba "u celini zaštitnog karaktera, tj. da sadrži isključivo zaštitne odredbe sa gledišta prava lica o kojima su dosijei vođeni", te da se njome ne utvrđuje bilo kakve dužnosti građana, "niti se na drukčiji način uređuju odnosi koji su već uređeni nekim zakonom". Vlada smatra da se osporenom Uredbom "izvorno ne uređuju odnosi", polazeći sa stanovišta da nema zakonskih "zabrana i smetnji za pojedinačno

utvrđivanje vrste tajne i stepena poverljivosti akata i predmeta od kojih je sačinjen dosije". Vlada je mišljenja da "nema smetnji da ono što je Služba svojevremeno mogla da učini u odnosu na pojedinačni akt u vreme njegovog nastajanja sada ne učini Vlada Uredbom kao opštim aktom u odnosu na određenu skupinu pojedinačkih predmeta od kojih se sastoji dosije". Povodom osporavanja ustavnosti čl. 2. i 4. Uredbe, Vlada naglašava da se član 2. Uredbe ne može izolovano tumačiti, jer predstavlja celinu sa čl. 3. Uredbe, pa shodno tome, naglašava da "spisak neće ni biti javno objavljen svima primenom ove Uredbe, jer ta obaveza Uredbom i nije utvrđena", a za osporeni čl. 4. Uredbe, Vlada navodi da on predstavlja "upućujuću normu, takođe zaštitnog karaktera", čiji je osnovni smisao naznaka da je konačna sudbina dosijea materija zakona, što nikako ne može da znači da ova Uredba može biti osnov za donošenje zakona.

Osporenim odredbama čl. 1., 2. i 4. Uredbe predviđeno je da će Ministarstvo unutrašnjih poslova učiniti dostupnim dosijea Službe državne bezbednosti koja su vođena o građanima Republike Srbije - licima na koja se odnose, i objaviti spisak svih građana Republike Srbije koji su imali dosijea, a koja se odnose na problematiku unutrašnjih neprijatelja, odnosno unutrašnjeg ekstremizma i terorizma u periodu od osnivanja Službe do stupanja na snagu ove Uredbe kao i da će se pitanja koja se odnose na dalje raspolaganje, korišćenje i uništavanje dosijea regulisati posebnim zakonom.

Prema Ustavu Republike Srbije (član 90. tačka 2.), Vlada donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona. Članom 20. stav 1. Ustava, zajamčena je zaštita tajnosti podataka o ličnosti, a, prema stavu 2. istog člana prikupljanje, obrada i korišćenje podataka o ličnosti uređuje se zakonom. Članom 10. stav 2. Ustava predviđeno je da se javnost u radu državnih organa može ograničiti ili isključiti samo u slučajevima koji se zakonom uređuju.

Skidanje oznake poverljivosti, objavljivanje spiska svih građana koji su imali dosijea, omogućavanje uvida građanima u sopstveni dosije i sl. su oblici koji predstavljaju raznovrsne načine korišćenja podataka o ličnosti. Osporena Uredba, u čl. 2. i 3., uređuje i određena pitanja koja se tiču javnosti rada nadležnog organa.

Osporena Uredba nije doneta, po oceni Ustavnog suda, za izvršavanje ni jednog određenog zakona, već se njome uređuju društveni odnosi u oblasti podataka o ličnosti. Kao pravni osnov za donošenje osporene Uredbe naveden je član 2. tačka 2. Zakona o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br 5/91 i 45/93). Međutim, po shvatanju Ustavnog suda, Zakon o Vladi Republike Srbije nije pravni osnov za donošenje osporene Uredbe, jer nije doneta za izvršavanje odredbi ovog zakona.

Polazeći od iznetog, osporena Uredba, po oceni Ustavnog suda, nije u saglasnosti sa članom 9. stav 1; članom 10. stav 2; članom 20. stav 2. i članom 90. tačka 2. Ustava Republike Srbije, i to u celini.

S obzirom da osporena Uredba u celini nije u saglasnosti s Ustavom, Ustavni sud nije posebno odlučivao o neustavnosti pojedinih njenih odredbi kako je to u predlozima zahtevano.

Predlog za obustavu od izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu osporenih odredaba Uredbe, Sud je odbacio, kao u tački 2. izreke, jer je u ovom predmetu doneo konačnu odluku.

Ustavni sud je, na osnovu člana 42. stav 3. i člana 46. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, Uredba iz tačke 1. Odluke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 69/2003)
IY-149/2001 od 19.06.2003.

Vlada Republike Srbije je imala ovlašćenje da donese propis kojim će uvesti mere privremenog karaktera radi sprečavanja i otklanjanja poremećaja na tržištu u proizvodnji i prometu određene robe, i u tom smislu odrediti privremene uslove prodaje određenih roba.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Uredbe o privremenim uslovima prodaje određenih roba ("Službeni glasnik RS", broj 24/2001).

Ustavnom sudu Republike Srbije podnet je predlog za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti Uredbe o privremenim uslovima prodaje određenih roba ("Službeni glasnik RS", broj 24/2001) u vreme njenog važenja. Podnosilac predloga navodi da je Uredba nesaglasna sa Ustavom Republike Srbije i Zakonom o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenja usluga u prometu robe i inspekcijском nadzoru. Smatra da su osporenim Uredbom povređena prava i interesi građana budući da su njome narušeni ustavni principi jednakosti i ravnopravnosti pred zakonom kao i ustavnosti i zakonitosti. Podnosilac predloga navodi, pozivajući se na Ustav SRJ da uređenje oblasti prometa roba i usluga na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu pripada saveznim organima i da republika nije ovlašćena da uredi oblast prometa roba i usluga, osim u slučaju ratnog stanja, stanja neposredne ratne opasnosti ili vanrednog stanja kada se može ograničiti raspolaganje sredstvima dok ta stanja traju ili utvrđivati poseban način njihovog korišćenja. Predlagač, dalje ističe da Uredba ne propisuje privremene mere za otklanjanje poremećaja na tržištu već određuje uslove prodaje određene robe. Budući da uslovi privređivanja moraju biti jednaki za sve na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu, po mišljenju predlagača, osporenim Uredbom se protivno Ustavu propisuju uslovi koji ne važe na celoj teritoriji SRJ, već samo na teritoriji jedne republike članice. U odgovoru Vlade Republike Srbije, kao donosioca akta, navodi se da je osporena Uredba saglasna sa odredbom člana 8a. Zakona o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenja usluga u prometu robe i inspekcijском nadzoru kojom je propisano da Vlada Republike Srbije može propisati privremene mere za sprečavanje i otklanjanje poremećaja na tržištu dok oni traju ukoliko na tržištu nastanu poremećaji u proizvodnji i prometu određene robe i ako se poremećaji ne mogu otkloniti merama tekuće ekonomske politike. U odgovoru se ističe da su na tržištu u Republici Srbiji nastali poremećaji u proizvodnji i prometu roba i to naročito roba koje su obuhvaćene Uredbom, jer je jedinstveno jugoslovensko tržište faktički prestalo da funkcioniše zbog opšte poznatih događaja, jednostranog preuzimanja saveznih nadležnosti u oblasti carine, spoljnotrgovinskog poslovanja i

platnog prometa od strane Republike Crne Gore. U takvim okolnostima došlo je do nekontrolisanog odliva određenih roba, pa se postavilo pitanje bilansa robnih fondova i mogućnosti za redovno snabdevanje građana i privrede pojedinim proizvodima na tržištu Republike Srbije. U odgovoru se dalje navodi da je u skladu sa takvom faktičkom situacijom, Vlada Republike Srbije na osnovu ovlašćenja iz Zakona privremeno intervenisala na tržištu propisivanjem dodatnih uslova (pribavljanje saglasnosti od nadležnog ministarstva) za prodaju određenih roba, kako bi se sačuvao bilans robnih fondova i obezbedila uredna snabdevenost domaćeg tržišta tim robama.

U postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je sledeće:

Odredbom člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da Republika Srbija, između ostalog, uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti tržišta i planiranja kao i druge ekonomske odnose od opšteg interesa. Odredbom člana 90. stav 1. tačka 2. Ustava utvrđeno je da Vlada donosi uredbе, odluke i druge akte za izvršavanje zakona.

Uredba o privremenim uslovima prodaje određenih roba ("Službeni glasnik RS", broj 24/2001) prestala je da važi stupanjem na snagu Uredbe o prestanku važenja Uredbe o privremenim uslovima prodaje određenih roba ("Službeni glasnik RS", broj 62/2001).

Osporena Uredba doneta je na osnovu odredbe člana 8a. Zakona o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenja usluga u prometu robe i inspekcijском nadzoru ("Službeni glasnik RS", br. 39/96, 20/97, 46/98, 24/99, 25/99, 33/99, 34/2001 i 80/2002).

Odredbom člana 8a. Zakona o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenja usluga u prometu robe i inspekcijском nadzoru propisano je da ako na tržištu nastanu poremećaji u proizvodnji i prometu određene robe i ako se poremećaji ne mogu otkloniti merama tekuće ekonomske politike, Vlada Republike Srbije može propisati privremene mere za sprečavanje i otklanjanje poremećaja dok oni traju.

Osporenim Uredbom bilo je propisano, između ostalog, da je pravno lice ili preduzetnik koji prodaje: pšenicu, brašno, kukuruz, šećer, ulje, pasterizovano mleko, etil alkohol ili hranu za životinje pravnom licu ili preduzetniku iz Republike Crne Gore, Republike Srpske ili AP Kosova i Metohije dužan da od ministarstva nadležnog za poslove trgovine pribavi saglasnost za prodaju određene količine ove robe; spisak tih roba činio je sastavni deo Uredbe; bio je propisan postupak pribavljanja saglasnosti za prodaju određene količine robe od ministarstva nadležnog za poslove trgovine kao i način isporučivanja robe kupcu preko kontrolnog mesta.

Polazeći od navedenih ustavnih i zakonskih odredaba, Ustavni sud je utvrdio da je Vlada Republike Srbije imala ovlašćenje da donese propis kojim će uvesti mere privremenog karaktera radi sprečavanja i otklanjanja poremećaja na tržištu u proizvodnji i prometu određene robe, i u tom smislu odrediti privremene uslove prodaje određenih roba. Po oceni Suda, osporenim Uredbom Vlada Republike Srbije, je, radi sprovođenja ekonomske politike imala ovlašćenja da preduzme mere privremenog karaktera s ciljem da se interveniše na tržištu koje je faktički prestalo da funkcioniše kao jedinstveno jugoslovensko tržište, propisivanjem uslova za prodaju određenih roba, u cilju očuvanja bilansa robnih fondova i obezbeđivanja uredne snabdevenosti domaćeg tržišta određenim robama. Takođe, rešenja iz navedene Uredbe se podjednako i pod istim uslovima odnose na sve subjekte koji se nađu u istoj pravnoj situaciji propisanoj osporenim aktom tako da se njome ne povređuje ustavno načelo o jednakom položaju preduzeća u pogledu opštih uslova privređivanja u prometu.

Budući da su navedenom Uredbom bila uređena pitanja na koje Zakon ovlašćuje Vladu Republike Srbije, Sud nalazi da je ona doneta u granicama ovlašćenja utvrđenih Zakonom i u skladu sa ustavnim funkcijama Vlade za izvršavanje zakona.

Na osnovu izloženog i člana 46. stav 1. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 53/2003)
IY-87/2002 od 3.04.2003.

Odredbe člana 135. Ustava Republike Srbije imaju i nakon prestanka postojanja države SFRJ snagu ustavno pravnog osnova za uređivanje onih odnosa u Republici, koji su posledica raspada te države, jer se nastale štetne posledice i dalje reflektuju na ekonomske i pravne odnose subjekata unutar Republike Srbije, pa i na samu Republiku u celini.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti Uredbe o zaštiti delova preduzeća čije je sedište na teritoriji bivših republika SFRJ ("Službeni glasnik RS", broj 31/2001).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu Uredbe iz tačke 1. izreke.

Pred Ustavnim sudom pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti Uredbe navedene u izreci Odluke. U predstavi je izneto mišljenje da je Uredba u celini neustavna i da je zato treba obustaviti od izvršenja. Podnosilac smatra da su Uredbom prekršeni neki od temeljnih principa Ustava Republike Srbije i to član 57. stav 2., član 64. stav 2. i član 56. u vezi sa članom 34. Ustava.

Vlada Republike Srbije je u svom odgovoru navela da je osporenu Uredbu donela radi uređivanja pitanja u vezi sa pravnim subjektivitetom i poslovanjem delova onih privrednih subjekata koji su zatečeni na teritoriji Republike Srbije posle dezintegracije države SFRJ nerazrešenih pravnih odnosa između republika koje su bile članice SFRJ sa jedne strane i države SRJ, odnosno Republike Srbije sa druge strane.

Vlada je istakla da je stoga osporenom Uredbom propisan način na koji će se ti subjekti integrisati u pravni i ekonomski sistem Republike, odredila svojinski oblik u kome će oni poslovati i odredila određena ovlašćenja organa Republike nad poslovanjem subjekata koji su na taj način nastali.

Ustavni sud Republike Srbije je u ranije vođenom postupku koji je okončan Odlukom IY-173/92 od 6. jula 2000. godine ("Službeni glasnik RS", broj 29/00), odbio predloge i nije prihvatio inicijative za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti Uredbe o organizovanju delova preduzeća čije je sedište na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine, Republike Slovenije i Republike Hrvatske

("Službeni glasnik RS", br. 6/92, 51/92, 75/93, 68/94 i 53/95). Ta Uredba je u gotovo identičnoj sadržini uređivala odnose koji su predmet osporene Uredbe.

Osporena Uredba doneta je da bi se prevladala pravna praznina koja je nastala nakon što je navedena Uredba Vlade Republike Srbije iz 1992. godine prestala da važi 1. februara 2001. godine na osnovu Odluke Saveznog ustavnog suda IIIY-35/97, 51/97, 51/98 i 138/97, ("Službeni list SRJ", broj 5/01).

Ustavni sud je utvrdio da se Uredbom uređuje zaštita društvene imovine delova preduzeća u Republici Srbiji čije je sedište na teritoriji republika bivše SFRJ: Republike Bosne i Hercegovine, Republike Slovenije i Republike Hrvatske, zaštita prava zaposlenih u tim poslovnim jedinicama kao i popis delova preduzeća iz Republike Srbije na teritoriji navedenih republika bivše SFRJ.

Polazeći od sadržine osporene Uredbe, kao i razloga njenog donošenja koji su navedeni u odgovoru Vlade, Ustavni sud je utvrdio da su nerazrešeni pravni odnosi između republika koje su bile članice SFRJ sa jedne strane i države SRJ, odnosno Republike Srbije, sa druge strane bili i ostali razlog posebnog uređivanja odnosa u pitanju a kojim se štite interesi Republike Srbije.

Između država sukcesora bivše SFRJ, zaključen je Sporazum o pitanjima sukcesije i donet Zakon o potvrđivanju Sporazuma o pitanjima sukcesije - ("Službeni list SRJ - međunarodni ugovori", br. 6/02) koji je osnova za dalje uređenje odnosa u pitanju do njihovog konačnog razrešenja između država sukcesora, u pitanjima sukcesije koja su obuhvaćena tim Sporazumom, a odnose se na pokretnu i nepokretnu imovinu, diplomatsku i konzularnu imovinu, finansijsku aktivu i pasivu, arhivu, penzije, ostala prava, interese i obaveze i privatnu svojinu i stečena prava.

Ustavni sud je ocenio da je uređivanje ovih odnosa osporenim Uredbom preduzeto u granicama ustavnih ovlašćenja Vlade Republike Srbije s obzirom na sledeće:

Odredbama člana 135. Ustava propisano je da će se, prava i dužnosti koje Republika Srbija ima po svom Ustavu, a koja se prema saveznom ustavu ostvaruju u federaciji, ostvarivati u skladu sa saveznim ustavom (stav 1.). Istovremeno je propisano da republički organi donose akte radi zaštite interesa Republike Srbije kada se aktima organa federacije ili aktima druge republike, protivno pravima i dužnostima koje ona ima po Ustavu SFRJ, narušava ravnopravnost Republike Srbije ili se na drugi način ugrožavaju njeni interesi, a pri tom nije obezbeđena kompenzacija. Iz ovih odredbi Ustava sledi da su republički organi, a u prvom redu Vlada, imali ustavno pravo i obavezu da štite interes Republike Srbije u situaciji kad je on ugrožen aktom druge republike i da u tom cilju donose odgovarajuće akte, kakav značaj ima i osporena Uredba.

Ustavni sud smatra da odredbe člana 135. Ustava Republike Srbije imaju, i nakon prestanka postojanja države SFRJ, snagu ustavnopravnog osnova za uređivanje onih odnosa u Republici, koji su posledica raspada te države, i to iz razloga što se nastale štetne posledice i dalje reflektuju na ekonomske i pravne odnose subjekata unutar Republike Srbije, pa i na samu Republiku u celini. U smislu ratifikovanog Sporazuma, to po shvatanju Suda znači da će se u budućnosti, shodno dinamici sprovođenja Sporazuma, Uredbom uređeni odnosi transformisati u druge oblike i načine pravom uređenih odnosa i to pre svega na osnovu bilateralnih ugovora država. Ovlašćenja Vlade koja proizlaze iz Ustava Republike sa jedne strane i dinamika sprovođenja Sporazuma sa druge strane osnova su i mera za državu Srbiju da odlučuje o vremenskom važenju osporene Uredbe, o obimu i sadržini njenih eventualnih izmena i dopuna.

Uređivanje odnosa u vezi sa imovinom, pravnim subjektivitetom i poslovanjem delova onih privrednih subjekata koji su zatečeni na teritoriji neke od država (republika bivših članica SFRJ) još uvek nije dovršeno na međudržavnom nivou, pa je stoga po oceni Suda neosnovan zahtev iz predloga, za primenu ustavnih garancija iz Ustava Republike Srbije na odnose koji nisu na osnovu njih ni uspostavljeni.

Sud naime smatra da su razlozi osporavanja posebnog pravnog režima koji je Uredbom propisan za navedena "lica" (delovi preduzeća) neosnovani u prvom redu iz razloga što se garancije i načela privrednog poslovanja ustanovljeni Ustavom ne odnose na subjekte u pitanju jer oni, u pravnom smislu, nemaju perfektniran status ni domaćeg ni stranog pravnog lica, niti status dela stranog pravnog lica. Otuda, utvrđivanje posebnog pravnog režima za njihovo egzistiranje u pravnom i privrednom sistemu Republike Srbije, nema značenje povrede odredaba Ustava, pa ni onih na koje se poziva predlagač (čl. 34, 56, 57. i 64.) a koje garantuju pravo svojine i slobodu preduzetništva, jednaku zaštitu svih oblika svojine i pravo stranog lica da pravo svojine stiče pod uslovima propisanim zakonom, slobodu obavljanja delatnosti pod jednakim uslovima utvrđenim Ustavom i zakonom, pravo stranog lica da pod uslovima koji su utvrđeni za domaća lica obavlja delatnost i ostvaruje pravo po osnovu ulaganja i poslovanja, te pravo na slobodno organizovanje i samostalno povezivanje.

S obzirom na to da je Sud doneo konačnu odluku, zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji koje su preduzete na osnovu odredaba osporene Uredbe se odbacuje, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Na osnovu člana 42. stav 3. i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 27/2003)
 IY-167/2001 od 13.02.2003.

Vlada je osporenom Uredbom, u okviru Ustavom utvrđenih ovlašćenja da vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, preduzela odgovarajuće mere ograničenja ukupnih sredstava namenjenih za zarade u preduzećima koje se jednako odnose na sva javna preduzeća.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Uredbe Vlade Republike Srbije o visini zarada u javnim preduzećima ("Službeni glasnik RS", broj 5/2002).

Predlogom Sindikata železničara Srbije pokrenut je postupak za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Uredbe navedene u izreci. U predlogu se navodi da Vlada nije imala ustavna i zakonska ovlašćenja da samostalno utvrđuje visinu zarada u javnim preduzećima i preduzećima koja su osnovala javna preduzeća i

da je Uredba u nesaglasnosti sa čl. 6. i 81. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", broj 70/2001 i 73/2001).

U odgovoru Vlade navodi se da je, na osnovu ovlašćenja sadržanih u članu 22. stav 5. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa ("Službeni glasnik RS", br. 25/2000 i 25/2002) utvrđen način obračuna ukupnog iznosa sredstava za zarade u javnim preduzećima i preduzećima čiji su osnivači javna preduzeća, a utvrđivanjem ukupne mase sredstava za isplatu zarada u ovim preduzećima ne utiče na unutrašnju raspodelu sredstava za zarade zaposlenih.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Odredbama čl. 1. do 6. osporene Uredbe predviđeno je da se zarade u javnim preduzećima i preduzećima koja su osnovala javna preduzeća (u daljem tekstu: preduzeće), obračunavaju i isplaćuju u skladu sa ovom Uredbom, određen je ukupan iznos sredstava za zarade i način obračuna i isplate ovih sredstava, kao i uslovi pod kojima preduzeće može da uveća ukupan iznos sredstava za zarade zaposlenih. Odredbama čl. 7. i 8. Uredbe predviđeno je ovlašćenje osnivača da donosi odluke o ispunjenosti uslova iz čl. 3. i 4. ove Uredbe, a članom 9. predviđeno je da se Uredba primenjuje na preduzeća do donošenja programa poslovanja koji sadrži potrebne elemente za celovito sagledavanje politike zarada i zaposlenosti u preduzećima. Odredbama čl. 10. i 11. uređen je način obračuna, plaćanja, izvršenja i kontrole naloga za isplatu sredstava za zarade. Članom 12. Uredbe utvrđena je odgovornost Upravnog odbora i Direktora preduzeća za isplatu zarada kao i pravo osnivača na preduzimanje odgovarajućih mera ako preduzeće izvrši isplatu zarada suprotno odredbama ove Uredbe, a članom 13. predviđene su novčane kazne za privredni prestup preduzeća i odgovornog lica u pravnom licu ako izvrše isplatu zarada suprotno odredbama ove Uredbe.

Odredbama člana 90. st. 1. i 2. Ustava Republike Srbije predviđeno je da Vlada vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine u skladu s Ustavom i donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona.

Odredbom člana 35. stav 2. Ustava zajamčena je sloboda rada, slobodan izbor zanimanja i zaposlenja i učešće u upravljanju, a članom 36. stav 1. Ustava utvrđeno je pravo zaposlenih na odgovarajuću zaradu. Odredbom člana 55. utvrđeno je da se ekonomsko i socijalno uređenje zasniva na slobodnom privređivanju svim oblicima svojine na jedinstvenom tržištu robe, rada i kapitala; na samostalnosti preduzeća i svih drugih oblika organizovanja; na upravljanju i prisvajanju po osnovu svojine i rada; kao i na pravu zaposlenih i pravu drugih građana na socijalnu sigurnost. Odredbom člana 56. stav 2. predviđeno je da svi oblici svojine imaju jednaku pravnu zaštitu, članom 57. stav 1. predviđeno je da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom, članom 58. utvrđeno je da su svojina i rad osnove upravljanja i učešća u odlučivanju, da zaposleni upravljaju u društvenom preduzeću i učestvuju u upravljanju u drugim vrstama preduzeća i drugim organizacijama u kojima rade, odnosno u koje ulazu sredstva, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom.

Članom 64. st. 1. i 2. utvrđeno je da su slobodni razmena roba i usluga i kretanje kapitala i radnika i da se preduzeća i druge organizacije slobodno organizuju i imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite, a članom 65 određeno je da se uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe utvrđuju zakonom.

Odredbama čl. 1. i 2. Zakona o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/91 i 45/93) propisano je da Vlada, kao organ izvršne vlasti, obavlja poslove određene Ustavom i zakonom, da je odgovorna za obavljanje tih poslova Narodnoj skupštini da vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine, u skladu s Ustavom i donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona.

Odredbom člana 22. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa ("Službeni glasnik RS", br. 25/2000 i 25/2002) propisano je pored ostalog, da se unapređenje rada i razvoja javnog preduzeća zasniva na dugoročnom i srednjoročnom planu rada i razvoja, da se za svaku kalendarsku godinu u javnom preduzeću donosi godišnji program poslovanja koji sadrži planirane izvore prihoda i pozicije rashoda po namenama, kriterijume za korišćenje sredstava za pomoć, sportske aktivnosti, propagandu i reprezentaciju, kriterijume za određivanje zarade predsednika upravnog odbora i određivanje naknade za rad predsednika nadzornog odbora i članova upravnog i nadzornog odbora i ovlašćenje Vlade da daje saglasnost na dugoročni, srednjoročni plan rada i razvoja i godišnji program poslovanja.

U toku postupka pred Ustavnim sudom dopunjen je član 22. Zakona, kojim je propisano da godišnji program poslovanja javnog preduzeća koja su predmet ove Uredbe sadrži i elemente za celovito sagledavanje politike zarada i zaposlenosti u preduzećima, da saglasnost na planove i programe daje osnivač, a da je Vlada ovlašćena da, do donošenja godišnjeg programa poslovanja, uredi uslove i način obračuna ukupnog iznosa sredstava za zarade u javnim preduzećima i preduzećima čiji je osnivač javno preduzeće.

Odredbom člana 25. Zakona propisano je ovlašćenje osnivača da preduzima, pored ostalih, mere ograničenja u pogledu prava raspolaganja pojedinim sredstvima u državnoj svojini i druge mere određene zakonom kojima se uređuju uslovi i način obavljanja delatnosti od opšteg interesa i osnivačkim aktom, a članom 27. propisano je ovlašćenje Vlade, odnosno nadležnog organa jedinice lokalne samouprave ili autonomne pokrajine da obezbeđuje zaštitu opšteg interesa u javnom preduzeću, i u okviru toga da donosi druge odluke, u skladu sa zakonom kojim se uređuje obavljanje delatnosti od opšteg interesa i osnivačkim aktom.

Odredbom člana 1. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", broj 70/2001), propisano je da se prava, obaveze i odgovornosti po osnovu rada uređuju zakonom i posebnim zakonom, u skladu sa potvrđenim međunarodnim konvencijama i da se prava, obaveze i odgovornosti iz stava 1. ovog člana, uređuju kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu(u daljem tekstu: opšti akt), ili ugovorom o radu. Članom 81. Zakona propisano je da zaposleni ima pravo na odgovarajuću zaradu, koja se utvrđuje u skladu sa zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu i da se zaposlenom garantuje jednaka zarada za isti rad ili rad iste vrednosti koji ostvaruje kod poslodavca.

Polazeći od Ustavom utvrđenih principa o slobodnom privređivanju svim oblicima svojine na jedinstvenom tržištu robe, rada i kapitala, na upravljanju i prisvajanju po osnovu svojine i rada, na slobodnom i pod jednakim uslovima obavljanju privrednih i drugih delatnosti i jednakom položaju preduzeća u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite, po oceni Suda, Vlada je osporenom Uredbom, u okviru Ustavom utvrđenih funkcija da vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, preduzela odgovarajuće mere ograničenja ukupnih sredstava

namenjenih za zarade u preduzećima, i te mere odnose se jednako na sva javna preduzeća.

Ustavni sud je, takođe, ocenio da je Vlada osporenom Uredbom samo ograničila ukupni obim sredstava za obračun i isplatu zarada zaposlenih u javnim preduzećima, a nije ograničila pravo zaposlenih da samostalno utvrđuju elemente za određivanje zarada u svojim opštim aktima ili ugovorima o radu.

Na osnovu člana 45. i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 78/2003)
 IY-28/2002 od 10.07.2003.

Vlada Republike Srbije je, u cilju izvršavanja Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima, mogla da na osnovu ovlašćenja iz člana 132. Zakona uredi visinu naknade za korišćenje podataka premera i katastra i pružanje usluga Republičkog geodetskog zavoda.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Uredbe o visini naknade za korišćenje podataka premera i katastra i pružanje usluga Republičkog geodetskog zavoda ("Službeni glasnik RS", broj 45/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti Uredbe o visini naknade za korišćenje podataka premera i katastra i pružanje usluga Republičkog geodetskog zavoda ("Službeni glasnik RS", broj 45/2002).

Podnosilac inicijative navodi da je osporena Uredba u celini, a posebno odredbe člana 3. st. 2. i 4. i člana 4, nesaglasna sa Ustavom Republike Srbije i odredbom člana 131. st. 1. i 2. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima ("Službeni glasnik RS", br. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/2001 i 25/2002). Smatra da je Vlada Republike Srbije kao izvršna vlast suprotno Ustavu Republike Srbije preuzela ingerencije zakonodavne vlasti propisivanjem nove javne dažbine i da je visina propisane naknade paušalno određena budući da se plaća pre izdavanja podataka i pre izvršenja usluge. Takođe, navodi da osporenom Uredbom Vlada Republike Srbije neosnovano uređuje pitanja platnog prometa uskraćivanjem mogućnosti plaćanja gotovim novcem i nezakonito propisuje da se za utvrđivanje i provođenje promena u katastru po službenoj dužnosti plaća naknada. Navodi da Republički geodetski zavod ne poštuje pravosnažne sudske odluke u vidu dostavnih rešenja jer ne provodi promene u katastru zemljišta na osnovu tih rešenja. Podnosilac inicijative osporava i primenu Uredbe u praksi od strane organizacione jedinice Republičkog geodetskog zavoda opštine Bečej.

U odgovoru Vlade Republike Srbije se navodi: da je Vlada Republike Srbije na osnovu izričitih zakonskih odredaba imala ovlašćenje za donošenje Uredbe

kao i za utvrđivanje visine naknade za korišćenje podataka premera i katastra nepokretnosti i pružanje usluga Republičkog geodetskog zavoda; da je prilikom utvrđivanja visine naknade za korišćenje određenih podataka Vlada Republike Srbije poštovala zakonske kriterijume, imajući u vidu troškove prikupljanja podataka, obrade i unošenja podataka u evidenciju, sadržine i obima podataka, stepena njihove upotrebljivosti; da se osporenom Uredbom ne uređuje pitanje platnog prometa niti uskraćuje plaćanje gotovim novcem već se propisuje da se naknada plaća u određenom novčanom iznosu preko organizacije platnog prometa koja vrši poslove platnog prometa u skladu sa Zakonom; da se Zakonom, a ne Uredbom propisuje obaveza prijavljivanja nastalih promena na nepokretnosti kao i obveznik koji snosi troškove utvrđivanja promena na nepokretnosti, odnosno koji plaća naknadu; da je organizaciona jedinica Republičkog geodetskog zavoda Zakonom ovlašćena da donosi rešenje o provođenju promena na nepokretnosti u kojem određuje rok za plaćanje naknade za provođenje promene i da obaveza plaćanja naknade za provođenje promene na nepokretnosti nastaje danom dostavljanja odnosno prijema rešenja o provođenju promene; da pravosnažna odluka opštinskog suda zemljišno-knjižnog odeljenja nije osnov za provođenje promene na nepokretnosti jer ne sadrži sve podatke koji su od značaja za ovu vrstu evidencije; da pravosnažna odluka Suda o uknjižbi u zemljišnu knjigu koja se po službenoj dužnosti dostavlja Republičkom geodetskom zavodu, predstavlja za Zavod samo obaveštenje o prenosu stvarnih prava na nepokretnostima i ista je dokaz da je izvršen upis prava na nepokretnosti u zemljišne knjige. Po mišljenju donosioca akta, osporena Uredba je saglasna sa Ustavom i zakonom.

U postupku pred Ustavnim sudom Republike Srbije utvrđeno je sledeće:

Uredba o visini naknade za korišćenje podataka premera i katastra i pružanja usluga Republičkog geodetskog zavoda ("Službeni glasnik RS", broj 45/2002), doneta je na osnovu odredbe člana 132. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima ("Službeni glasnik RS", br. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/2001 i 25/2002). Odredbom člana 132. navedenog Zakona propisano je da visinu naknade za korišćenje podataka premera, katastra nepokretnosti i vodova i razgledanje katastra nepokretnosti kao i za pružanje usluga Republičkog geodetskog zavoda utvrđuje Vlada.

Osporenom Uredbom uređena je visina naknade za korišćenje podataka premera i katastra i pružanje usluga Republičkog geodetskog zavoda; propisano je da se visina naknade utvrđuje tarifom naknade za korišćenje podataka i pružanje usluga koja je sastavni deo te uredbe i izražena je u bodovima.

Odredbom člana 3. Uredbe propisano je da je obveznik naknade za korišćenje podataka i pružanje usluga podnosilac zahteva (stav 1.); da se naknada plaća istovremeno sa podnošenjem zahteva nadležnoj organizacionoj jedinici Republičkog geodetskog zavoda, odnosno pre izdavanja podataka i pre izvršenja usluge (stav 2.); da se naknada plaća u određenom novčanom iznosu preko ovlašćene organizacije platnog prometa (stav 4.); odredbom člana 4. propisano je da je za utvrđivanje i provođenje promena u katastru po službenoj dužnosti, kada je Zakonom propisana obaveza prijavljivanja nastalih promena, obveznik naknade korisnik, odnosno držalac nepokretnosti, investitor objekata ili vodova, odnosno lice u čiju korist se vrši upis i da je obveznik plaćanja dužan da naknadu plati u roku koji

rešenjem o provođenju promene odredi organizaciona jedinica Republičkog geodetskog zavoda koja utvrđuje i provodi promene po službenoj dužnosti.

Odredbom člana 52. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene Zakonom; odredbom člana 72. stav 1. tačka 4. da Republika Srbije uređuje i obezbeđuje, između ostalog, finansijski sistem, a odredbom člana 90. stav 1. tačka 2. da Vlada donosi uredbе, odluke i druge akte za izvršavanje zakona.

Zakonom o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima ("Službeni glasnik RS", br. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/2001 i 25/2002) propisano je da se za korišćenje podataka premera, katastra nepokretnosti i vodova i razgledanje katastra nepokretnosti kao i za usluge koje pruža Republički geodetski zavod plaća naknada; da visina naknade za korišćenje navedenih podataka zavisi od visine troškova njihovog prikupljanja, obrade i unošenja u evidenciju, broja mogućih korisnika podataka, sadržine i obima podataka i stepena njihove upotrebljivosti (član 131. st. 1. i 2.); da visinu naknade za korišćenje i razgledanje podataka i za pružanje usluga utvrđuje Vlada (član 132.); da su sredstva od taksa, odnosno naknada za korišćenje i razgledanje podataka premera i katastra nepokretnosti i vodova i naknada od usluga koja ostvari Republički geodetski zavod prihod budžeta Republike (član 133.).

Polazeći od navedenih ustavnih i zakonskih odredaba, Ustavni sud je utvrdio da je Vlada Republike Srbije u cilju izvršavanja Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima mogla na osnovu ovlašćenja iz člana 132. Zakona osporenom Uredbom urediti visinu naknade za korišćenje podataka premera i katastra i pružanje usluga Republičkog geodetskog zavoda. Naime, iz zakonskih odredaba proizilazi da postoji pravni osnov za utvrđivanje pomenute naknade, čija je obaveza plaćanja inače utvrđena samim Zakonom. (član 131. stav. 1). Zakonom su propisani i kriterijumi za utvrđivanje visine ove naknade koji su poštovani prilikom donošenja osporene Uredbe, posebno imajući u vidu troškove prikupljanja podataka, obrade i unošenja podataka u evidenciju, broj mogućih korisnika podataka, sadržinu i obim podataka i stepen njihove upotrebljivosti (član 131. stav 2.). Prema tome, po oceni Suda, način uređivanja visine naknade za korišćenje podataka, premera i katastra i pružanje usluga Republičkog geodetskog zavoda osporenom Uredbom nije nesaglasan kriterijumima propisanim odredbom člana 131. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnosti. Budući da Uredba samo propisuje da se naknada plaća u određenom novčanom iznosu preko ovlašćene organizacije platnog prometa, Sud je utvrdio da se ne radi o neovlašćenom uređivanju pitanja platnog prometa kako se navodi u inicijativi.

Takođe, Sud nalazi da propisivanje obveznika plaćanja naknade za utvrđivanje i provođenje promena u katastru nije nesaglasno zakonskim odredbama po kojima troškove utvrđivanja i provođenja promena koje Republički geodetski zavod sprovodi po službenoj dužnosti snose korisnici nepokretnosti (član 99. stav 7. Zakona).

Po oceni Suda, pravosnažna odluka opštinskog suda zemljišno knjižnog odeljenja nije osnov za provođenje promene na nepokretnosti jer predstavlja samo obaveštenje za Republički geodetski zavod o prenosu stvarnih prava na nepokretnostima i dokaz da je izvršen upis prava na nepokretnosti u zemljišne knjige. Provođenje promena na nepokretnostima u katastru zemljišta vrši se samo na osnovu rešenja koje donosi Republički geodetski zavod. Dakle, time se ne isključuje pravno dejstvo sudske odluke jer se radi o različitim postupcima i organima

U vezi sa navodima iz inicijative koji se odnose na primenu osporene Uredbe u praksi, Ustavni sud na osnovu člana 125. Ustava Republike Srbije nije nadležan da ocenjuje primenu propisa odnosno njihovu celishodnost.

Na osnovu izloženog i člana 47. stav 1. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IV-140/2002 od 6.02.2003.

Osporena odredba Uredbe, kojom je bilo propisano da je za utvrđivanje i provođenje promena u katastru po službenoj dužnosti, kada je zakonom propisana obaveza prijavljivanja nastalih promena, obveznik naknade korisnik, odnosno držalac nepokretnosti, investitor objekta ili radova, odnosno lice u čiju se korist vrši upis, bila je saglasna sa zakonom za čije je izvršenje uredba doneta.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Uredbe o visini naknade za korišćenje podataka premera i katastra i pružanje usluga Republičkog geodetskog zavoda ("Službeni glasnik RS", broj 23/2001).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti Uredbe navedene u izreci, koju je donela Vlada Republike Srbije. Inicijator osporava ustavnost i zakonitost Uredbe u celini, navodeći da je Vlada Republike Srbije kao izvršna vlast, preuzela nadležnost zakonodavne vlasti, propisivanjem nove javne dažbine, nazvavši je "naknadom". Po mišljenju inicijatora, visina "naknade" propisane Uredbom uopšte ne zavisi od zakonom propisanih kriterijuma, već isključivo od potrebe korisnika tako prikupljenih sredstava. Posebno se osporava zakonitost člana 3. st. 2. i 3. i člana 4. st. 1. i 2. Uredbe, sa stanovišta ovlašćenja Vlade za uređivanje obligacionih odnosa, pitanja platnog prometa i naknade za provođenje promena u katastru po službenoj dužnosti.

Osporena Uredba, doneta je na osnovu ovlašćenja iz člana 132. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima ("Službeni glasnik RS", br. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96 i 15/96) i prestala je da važi, stupanjem na snagu Uredbe o visini naknade za korišćenje podataka premera i katastra i pružanje usluga republičkog geodetskog zavoda ("Službeni glasnik RS", broj 45/2002).

Odredbama čl. 1. i 2. Uredbe, bila je uređena visina naknade za korišćenje podataka premera i katastra i pružanje usluga Republičkog geodetskog zavoda. Visina naknade bila je izražena u bodovima, a iskazana u Tarifi koja je činila sastavni deo Uredbe; određena je vrednost boda koja se usklađuje sa porastom cena

na malo prema zvanično objavljenim podacima republičkog organa za poslove statistike za prethodnu godinu. Odredbama čl. 3. do 8. Uredbe, bili su utvrđeni obveznici naknade za korišćenje podataka i pružanje usluga, uslovi i način plaćanja naknade, slučajevi u kojima se može vršiti oslobađanje od plaćanja ove naknade, uslovi pod kojima se može umanjiti ili uvećati visina naknade, kao i visina naknade za usluge koje nisu obuhvaćene Tarifom, ili su obuhvaćene, ali nisu bodovane. Članom 9. Uredbe, bile su određene usluge u čijem pružanju nisu sadržani stvarni, zavisni troškovi, koji se posebno iskazuju i naplaćuju, a odredbe čl. 10. i 11. Uredbe, čine završne odredbe, koje se odnose na prestanak važenja ranije donete Uredbe i stupanje na snagu osporene Uredbe.

Prema članu 52. Ustava Republike Srbije, svako je dužan da plaća poreze i druge dažbine; odredbom člana 72. stav 1. tačka 4) Ustava, propisano je da Republika uređuje finansijski sistem, a članom 90. tačka 3) Ustava, Vlada je ovlašćena da donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona. Članom 94. stav 4. Ustava, propisano je da se, za obavljanje određenih poslova državne uprave, obrazuju organi uprave u sastavu ministarstava, a da se za vršenje stručnih poslova obrazuju posebne organizacije. Stavom 5. istog člana Ustava, propisano je da se zakonom uređuje organizacija i nadležnost ministarstava, organa uprave u njihovom sastavu i posebnih organizacija.

Odredbom člana 23. tačka 5. Zakona o ministarstvima ("Službeni glasnik RS", broj 35/2003), utvrđeno je da Republički geodetski zavod predstavlja posebnu organizaciju, a članom 28. istog Zakona, propisan je delokrug njegovog rada u obavljanju stručnih poslova i poslova državne uprave, kao i drugih poslova određenih zakonom.

Zakonom o javnim приходima i javnim rashodima ("Službe-ni glasnik RS", br. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 i 22/01), propisano je da se samo zakonom mogu uvoditi javni prihodi i to oni koji su ustanovljeni tim zakonom, a stavom 2. člana 2 Zakona, određeno je da se elementi sistema i politike javnih prihoda mogu uređivati samo zakonima kojima se uvodi odgovarajući javni prihod.

Prema Zakonu o državnom premeru i katastru i upisima prava za nepokretnostima, vršenja premera i izrada katastra nepokretnosti, njihovo održavanje i obnova i upisi prava na nepokretnostima, poslovi su od opšteg interesa za Republiku. Odredbom člana 131. tog Zakona, propisano je da se za korišćenje podataka premera, katastra nepokretnosti i radova i za razgledanje katastra nepokretnosti, kao i za usluge koje pruža Republički geodetski zavod, plaća naknada, a visina naknade za korišćenje podataka zavisi od visine troškova njihovog prikupljanja, obrade i unošenja u evidenciju, broja mogućih korisnika podataka, sadržine i obima podataka i stepena njihove upotrebljivosti. Članom 132. Zakona, propisano je da visinu naknade za korišćenje i razgledanje podataka i za pružanje usluga iz člana 131. stav 2. ovog Zakona, utvrđuje Vlada, a članom 133. Zakona, utvrđeno je da, sredstva koja se od taksa, odnosno naknada za korišćenje i razgledanje podataka premera i katastra nepokretnosti i vodova i naknade od usluga koje ostvari Republički geodetski zavod, čine prihod budžeta Republike, a mogu se koristiti za rad i opremanje Zavoda.

Na osnovu navedenih Ustavnih i zakonskih odredaba, Sud je utvrdio da je Vlada Republike Srbije imala ovlašćenja za donošenje osporene Uredbe u cilju izvršavanja Zakona, kao i to da su, Zakonom o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima, uređeni elementi i kriterijumi za određivanje visine

naknade za korišćenje podataka i usluga koje pruža Republički geodetski zavod, te da je Vladi dato ovlašćenje da utvrđuje visinu ove naknade, a s tim u vezi i da utvrdi način i rokove naplate ove naknade. Stoga je Sud ocenio da inicijativa, u delu koji se odnosi na prekoračenje ovlašćenja iz Zakona od strane izvršnog organa, nije osnovana.

U odnosu na ostale navode iz inicijative, Sud je utrdio da je Zakonom o kontroli, utvrđivanju i naplati javnih prihoda ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, 20/93, 37/93, 39/93, 53/93, 67/93, 45/94, 52/96, 42/98, 18/99, 21/99, 27/99, 33/99, 52/2000, 34/2001, 42/02 i 44/02), koji je bio na snazi u vreme donošenja osporene Uredbe, bilo propisano da su poslovi kontrole, utvrđivanja i naplate javnih prihoda zakonom utvrđeni poslovi, čijim obavljanjem nadležan republički organ obezbeđuje sprovođenje zakona i na zakonu zasnovanih odluka u odnosu na izvršavanje obaveza po osnovu poreza, taksa i drugih zakonom predviđenih dažbina. Imajući u vidu da se, u konkretnom slučaju radi o naknadi kao javnom prihodu koji je uveden Zakonom, te da je posebnim zakonom uvedena kontrola utvrđivanja i naplate javnih prihoda, to se po oceni Suda, ne radi o paušalno propisanoj naknadi, koja se može plaćati gotovim novcem građana.

Odredbom člana 4. stav 1. osporene Uredbe, bilo je propisano da je za utvrđivanje i provođenje promena u katastru po službenoj dužnosti, kada je zakonom propisana obaveza prijavljivanja nastalih promena, obveznik naknade korisnik, odnosno držalac nepokretnosti, investitor objekata ili radova, odnosno lice u čiju korist se vrši upis. Ovom odredbom Uredbe se, po oceni Suda, izvršava član 99. st. 1, 6. i 7. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima, kojim je propisano da je korisnik nepokretnosti dužan da u roku od 30 dana od nastanka promene prijavi nastalu promenu Republičkom geodetskom zavodu, a u slučaju da Republički geodetski zavod na drugi način sazna za promenu, uzeće je u postupak po službenoj dužnosti i sprovesti o trošku korisnika.

Navodi iz inicijative koji se odnose na primenu pojedinih odredaba Uredbe u praksi, ne spadaju u domen ustavnosudske kontrole, saglasno članu 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-204/2001 od 19.06.2003.

Vlada Republike Srbije je imala ovlašćenje da donese propis kojim će uvesti mere privremenog karaktera radi sprečavanja i otklanjanja poremećaja na tržištu u proizvodnji i prometu određene robe i utvrditi cene određenih proizvoda i usluga.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Uredbe o cenama određenih proizvoda i usluga ("Službeni glasnik RS", broj 2/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti Uredbe o cenama određenih proizvoda i usluga ("Službeni glasnik RS", broj 2/2002). Podnosilac inicijative navodi da je osporena Uredba nesaglasna sa Ustavom Republike Srbije, Zakonom o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/91 i 45/93), Zakonom o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98) i Zakonom o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa ("Službeni glasnik RS", br. 25/2000 i 25/2002). Inicijator smatra da je Vlada Republike Srbije, utvrđivanjem cena komunalnih usluga osporenom Uredbom suprotno Ustavu i navedenim zakonima preuzela nadležnosti zakonodavne vlasti. U inicijativi se dalje navodi da je Zakonom o komunalnim delatnostima propisano da Javno komunalno preduzeće odlučuje uz saglasnost skupštine opštine o ceni komunalnih proizvoda i komunalnih usluga koju plaćaju neposredni korisnici tako da je Uredba nesaglasna sa tim zakonom. Podnosilac inicijative ističe da je Uredba nesaglasna odredbama Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa kojima je propisano da Vlada Republike Srbije samo daje saglasnost na tarifu (Odluku o cenama, tarifni sistem i slično). Takođe, u inicijativi se navodi i da je Uredba nesaglasna sa Ustavom budući da je njome propisano da stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

U odgovoru Vlade Republike Srbije, kao donosioca akta, navodi se da je Uredba saglasna sa odredbom člana 8a. Zakona o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenja usluga u prometu robe i inspekcijском nadzoru kojom je propisano da Vlada Republike Srbije može propisati privremene mere za sprečavanje i otklanjanje poremećaja na tržištu dok oni traju ukoliko na tržištu nastanu poremećaji u proizvodnji i prometu određene robe i ako se poremećaji ne mogu otkloniti merama tekuće ekonomske politike. U odgovoru se ističe da je krajem 2000. godine posle poznatih društvenih promena došlo do oslobađanja državne kontrole cena velikog broja proizvoda i usluga i tu situaciju su iskoristili mnogi proizvođači i pružaoci usluga radi ispravljanja dotadašnjih dispariteta tako što su pojedine cene svojih proizvoda i usluga naglo povećali. U toj situaciji Vlada Republike Srbije je intervenisala propisivanjem određenih cena sa ciljem da se ispravi disparitet u oblasti osnovnih komunalnih proizvoda i usluga, obezbedi pokriće troškova proizvodnje komunalnih proizvoda i pružanje komunalnih usluga prema tadašnjem nivou cena energenata i spreči moguće neopravdano povećanje cena komunalnih proizvoda i usluga.

Takođe, Vlada navodi da je Uredba stupila na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", s obzirom da je u tom trenutku bilo neophodno u što kraćem roku obezbediti način i sredstva za funkcionisanje komunalnih sistema.

U postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je sledeće:

Odredbom člana 90. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da Vlada donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona.

Uredba o cenama određenih proizvoda i usluga ("Službeni glasnik RS", broj 2/2002) prestala je da važi stupanjem na snagu Uredbe o prestanku važenja Uredbe o cenama određenih proizvoda i usluga ("Službeni glasnik RS", broj 39/2002).

Osporena Uredba doneta je na osnovu odredbe člana 2. stav 1. tačka 2. Zakona o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/91 i 45/93) kojom je propisano da Vlada donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona i u vezi sa Zakonom o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenja usluga u prometu robe i inspekcijskom nadzoru ("Službeni glasnik RS", br. 39/96, 20/97, 46/98, 24/99, 25/99, 33/99, 34/2001 i 80/2002).

Odredbom člana 8a. Zakona o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenja usluga i u prometu robe i inspekcijskom nadzoru propisano je da ako na tržištu nastanu poremećaji u proizvodnji i prometu određene robe i ako se poremećaji ne mogu otkloniti merama tekuće ekonomske politike, Vlada Republike Srbije može propisati privremene mere za sprečavanje i otklanjanje poremećaja dok oni traju.

Osporenom Uredbom, između ostalog, bili su propisani novčani iznosi cena za isporučenu toplotnu energiju za zagrevanje stambenog i poslovnog prostora, isporuku vode za piće, prečišćavanje i odvođenje otpadnih voda, iznošenje smeća i prevoza putnika u gradskom saobraćaju; bilo je propisano da se te cene proizvoda i usluga koje se distribuiraju drugim korisnicima obrazuju prema kriterijumima propisanim za odgovarajuću kategoriju kroisnika; da se izuzetno, u naročito opravdanim konkretnim slučajevima, cene pojedinih proizvoda i usluga mogu utvrditi i u većem iznosu, uz saglasnost Vlade Republike Srbije.

Polazeći od navedenih ustavnih i zakonskih odredaba, Ustavni Sud je utvrdio da je Vlada Republike Srbije imala ovlašćenje da donese propis kojim će uvesti mere privremenog karaktera radi sprečavanja i otklanjanja poremećaja na tržištu u proizvodnji i prometu određene robe, i u tom smislu utvrditi cene određenih proizvoda i usluga. Takođe, Sud je ocenio da osporavanje Uredbe u odnosu na ostale navedene zakone nije od uticaja na odlučivanje imajući u vidu da se Uredbom koja je bila privremenog karaktera i koja je doneta u cilju izvršavanja Zakona o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenja usluga u prometu robe i inspekcijskom nadzoru ne dovode u pitanje sistemska rešenja iz navedenih zakona Republike Srbije.

Po oceni Suda Uredba je doneta u skladu sa članom 120. Ustava Republike Srbije (stupanje na snagu pre isteka roka od najmanje osam dana) budući da se iz odgovora Vlade Republike Srbije može zaključiti da je donosilac akta utvrdio da postoje konkretni "naročito opravdani razlozi" zbog kojih se opredelio da akt stupi na snagu pre isteka roka od osam dana.

Na osnovu izloženog i člana 47. stav 1. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda

IY-15/2002 od 3.04.2003.

3. PROPISI DRUGIH REPUBLIČKIH ORGANA

Zakonom nije propisan radni odnos sa punim radnim vremenom kao uslov za učešće vozača-instruktora u komisiji za polaganje vozačkog ispita.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Utvrđuje se da odredba člana 12. stav 2. Pravilnika o načinu polaganja vozačkog ispita ("Službeni glasnik RS", broj 2/83), nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Predstavkom je traženo pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 12. stav 2. Pravilnika o načinu polaganja vozačkog ispita ("Službeni glasnik SRS", broj 2/83).

Inicijator je naveo da je osporenom odredbom Pravilnika predviđeno da član ispitne komisije za polaganje vozačkog ispita, koji se određuje iz redova vozača - instruktora, mora biti u radnom odnosu sa punim radnim vremenom u centru za obuku vozača koji obrazuje ispitnu komisiju, iako na osnovu člana 26. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", broj 70/2001 i 73/2001) zaposleni koji radi sa nepunim radnim vremenom, srazmerno vremenu provedenom na radu, ima sva prava iz radnog odnosa kao i zaposleni koji radi sa punim radnim vremenom. Inicijator smatra da mu se osporenom odredbom Pravilnika zabranjuje rad, što nije u saglasnosti sa članom 35. Ustava Republike Srbije i da osporena odredba Pravilnika kao podzakonskog akta, zbog nesaglasnosti sa zakonom, nije saglasna ni sa članom 119. Ustava.

U odgovoru na navode inicijatora, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije istaklo je da je Pravilnik donet na osnovu člana 110. Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni glasnik SRS", br. 53/82, 15/84, 5/86, 21/90 i Službeni glasnik RS", broj 26/91, 53/97, 67/93, 48/94, 25/97) i da je sastav komisije za polaganje vozačkog ispita u pogledu broja članova, njihove stručne sprema i vozačkog ispita, propisan članom 104. Zakona i da se osporenom odredbom Pravilnika bliže uređuje sastav te komisije. Ministarstvo je takođe navelo da su svi vozači - instruktore u centrima za obuku vozača u radnom odnosu i da se to odnosi i na vozače - instruktore kao članove komisije za polaganje vozačkog ispita. Obim i način obavljanja radnih zadataka vozača - instruktora određuje centar za obuku vozača u kome je on u radnom odnosu. Jedan od tih radnih zadataka je i učešće u radu komisije za polaganje vozačkog ispita. Pošto samo učešće u radu navedene komisije nije zanimanje, niti je ta komisija radno mesto, to se bližim propisivanjem uslova za obavljanje radnih zadataka i ispitivača u ispitnoj komisiji ne vrši propisivanje njegovih prava i obaveza po osnovu rada kako to navodi inicijator, pa iz tih razloga osporenom odredbom Pravilnika nije izvršena povreda odredaba Zakona o radu i Ustava.

Ustavni sud je utvrdio da je Pravilnik doneo Republički sekretarijat za unutrašnje poslove Republike Srbije, na osnovu člana 110. Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima - prečišćen tekst ("Službeni glasnik SRS", broj 33/82), u kome je određeno da će bliže propise o načinu polaganja ispita za vozača motornih vozila i vozača traktora i o načinu provere znanja i izdavanju potvrde o poznavanju saobraćajnih propisa, doneti Republički sekretarijat za unutrašnje poslove.

Članom 12. stav 2. Pravilnika, određeno je da član ispitne komisije iz redova vozača - instruktora mora biti u radnom odnosu sa punim radnim vremenom u centru za obuku vozača koji obrazuje ispitnu komisiju.

Članom 104. Zakona propisano je da komisiju za polaganje vozačkog ispita obrazuje centar za obuku vozača, da se komisija sastoji od predsednika i dva člana, da članovi komisije imaju zamenike, da je jedan član komisije ispitivač za teoretski a drugi za praktični deo ispita, da je jedan član komisije radnik organa unutrašnjih poslova koga taj organ odredi, a drugi iz redova vozača - instruktora, da predsednik komisije i njegov zamenik moraju imati najmanje višu školsku spremu i vozačku dozvolu najmanje tri godine, da članovi komisije - ispitivači moraju imati srednju školsku spremu i položen ispit za vozača - instruktora one kategorije vozila za koju kandidat polaže ispit, da troškove polaganja ispita snosi kandidat, a troškove učešća radnika organa unutrašnjih poslova, centar za obuku vozača.

Pošto navedenim zakonskim odredbama radni odnos sa punim radnim vremenom nije propisan kao uslov za učešće vozača - instruktora u komisiji za polaganje vozačkog ispita niti je određeno da će uslove koje mora ispunjavati vozač - instruktor kao član komisije, bliže urediti Republički sekretarijat za unutrašnje poslove, to je ovaj organ unutrašnjih poslova, osporenom odredbom Pravilnika prekoračio svoja ovlašćenja iz člana 110. Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima.

Nezakonitost osporene odredbe Pravilnika sastoji se i u tome, što se na osnovu odredbe čl. 25. i 26. Zakona o radu, radni odnos može zasnovati i za rad sa nepunim radnim vremenom u kome zaposleni, srazmerno vremenu provedenom na radu, ima sva prava iz radnog odnosa kao i zaposleni sa punim radnim vremenom, osim ako je za pojedina prava zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu drukčije određeno.

Nesaglasnost osporene odredbe Pravilnika sa zakonom ima za posledicu i njenu nesaglasnost i sa Ustavom koji odredbama člana 119. nalaže da opšti akt mora biti u saglasnosti sa Ustavom i zakonom.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 1. i 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odlučeno je kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredba člana 12. stav 2. Pravilnika prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 17/2003)
IY-124/2002 od 13.02.2003.

Ministar finansija i ekonomije je ovlašćen da donese podzakonski akt kojim, pored ostalog, može da određuje i sadržinu poreskog bilansa evidentiranjem različitih podataka koje smatra relevantnim.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje nezakonitosti člana 4. stav 1. tačka 17) Pravilnika o poreskom bilansu obveznika poreza na dobit preduzeća ("Službeni glasnik RS", broj 38/01).

Predlogom je pokrenut postupak pred Ustavnim sudom za ocenu zakonitosti člana 4. stav 1. tačka 17. akta navedenog u izreci.

Osporenim odredbom Pravilnika predviđeno je da se u Obrazac poreskog bilansa, pod rednim brojem 33, unosi nominalni iznos gubitka koji je iskazan u poreskom bilansu iz prethodnih godina, a koji se prenosi na teret dobiti tekuće godine, i to najviše do visine oporezive dobiti, u skladu sa članom 32. Zakona. Podatak na ovom rednom broju unosi se pri izradi godišnjeg poreskog bilansa.

Prema mišljenju predlagača, propisivanje obaveze unošenja ovog podatka pri izradi godišnjeg poreskog bilansa u suprotnosti je sa odredbom člana 32. Zakona o porezu na dobit preduzeća ("Službeni glasnik RS", broj 25/01). Navedenom zakonskom odredbom propisano je da se gubici ostvareni iz poslovnih, finansijskih i neposlovnih transakcija utvrđeni u poreskom bilansu, izuzev onih iz kojih proizlaze kapitalni dobiti i gubici utvrđeni u skladu sa ovim zakonom, mogu preneti na račun dobiti iz budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Predlagač navodi da se osporenim odredbom Pravilnika onemogućuje primena odredbe člana 32. Zakona i postavlja pitanje koja je svrha unošenja podatka o nepokrivenom gubitku iz ranijih godina, ako se ostvarena dobit u narednoj godini unapred oporezuje putem utvrđivanja akontacije poreza na dobit po periodičnim obračunima. Smatra da se pravo na umanjenje ostvarene dobiti po osnovu prenetog nepokrivenog gubitka, prema članu 32. Zakona, ne može ukidati osporenim odredbom Pravilnika.

Na osnovu čl. 16. i 18. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je tražio odgovor na navode predlagača od ministra finansija i ekonomije. Pošto donosilac akta nije dostavio odgovor Ustavni sud je nastavio postupak, u smislu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Pravilnik o poreskom bilansu obveznika poreza na dobit preduzeća doneo je ministar finansija i ekonomije, na osnovu ovlašćenja sadržanog u odredbama člana 16. stav 7, člana 45. stav 5, člana 54, člana 56. stav 4, člana 58. stav 4, člana 61. stav 3, člana 62. stav 5. i člana 63. stav 4. Zakona o porezu na dobit preduzeća. Na osnovu ovih odredaba Zakona, navedenim pravilnikom su uređena pitanja koja se odnose na sadržinu poreskog bilansa, način ostvarivanja prava na poreski kredit, način uvećavanja dividendi za plaćene poreze, način sprečavanja dvostrukog oslobođenja ili dvostrukog oporezivanja pojedinih pozicija u konsolidovanom poreskom bilansu i dr.

Osporenom tačkom 17) stav 1. člana 4. Pravilnika određeno je da se u obrazac PB-1 (poreski bilans), koji je sastavni deo ovog pravilnika, pod rednim brojem 33. unosi nominalni iznos gubitka koji je iskazan u poreskom bilansu iz prethodnih godina, a koji se prenosi na teret dobiti tekuće godine, i to najviše do visine oporezovane dobiti, u skladu sa članom 32. Zakona, kao i da se podatak na ovom rednom broju unosi pri izradi godišnjeg poreskog bilansa.

Odredbom člana 32. Zakona o porezu na dobit preduzeća predviđeno je da se gubici ostvareni iz poslovnih (i drugih) transakcija mogu preneti na račun dobiti iz budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina. Ovo prenošenje, u smislu navedenog Zakona, ima tretman poreske pogodnosti kod utvrđivanja visine poreske obaveze za određenu godinu.

Ustavni sud je utvrdio da je osporena norma Pravilnika doneta u skladu sa ovlašćenjima sadržanim u pomenutim odredbama Zakona o porezu na dobit preduzeća. Naime, ministar finansija i ekonomije ovlašćen je da donese podzakonski akt kojim, pored ostalog, može da određuje i sadržinu poreskog bilansa evidentiranjem različitih podataka koje smatra relevantnim. Cilj osporene norme Pravilnika je iskazivanje gubitaka iz ranijih godina u poreskom bilansu u nominalnom iznosu, pa se na ovaj način omogućava sprovođenje člana 32. Zakona o porezu na dobit preduzeća. U tom smislu, osporena norma Pravilnika je komplementarna (a ne suprotna) članu 32. navedenog Zakona koji ustanovljava kao poresku pogodnost mogućnost da se ostvareni gubici iz ranijih godina prenose na račun dobiti iz budućih obračunskih perioda. Propisivanje poreskih pogodnosti isključivo je stvar opredeljenja zakonodavnog organa i rezultat je vođenja određene poreske politike od strane tog organa.

Na osnovu izloženog, kao i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-225/2001 od 9.01.2003.

("Službeni glasnik RS", broj 9/2003)

Sekretar Ustavnog suda je ovlašćen da, u prethodnom postupku, pismeno obaveštava podnosioc predstavlke o zahtevima o kojima Ustavni sud nije nadležan da odlučuje u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 52. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Predstavkom je tražena ocena ustavnosti i zakonitosti Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95). U predstavlci se ne navode odredbe Poslovnika čija se ocena traži, niti se iznose razlozi za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti, već se ukazuje na to da sekretar Ustavnog suda nije nadležan da odlučuje o zahtevima upućenim Ustavnom sudu.

U prethodnom postupku Ustavni sud je utvrdio da se navodi podnosioca predstavlke odnose na osporavanje ustavnosti i zakonitosti člana 52. Poslovnika o radu Ustavnog suda.

Članom 131. stav 1. Ustava Republike Srbije, utvrđeno je da se postupak pred Ustavnim sudom i pravno dejstvo njegovih odluka uređuju zakonom, a prema stavu 2. istog člana Ustava, Ustavni sud uređuje svoju organizaciju.

Zakonom o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91, 67/93), utvrđeno je da se postupak pred Ustavnim sudom sastoji od prethodnog postupka, pokretanja i vođenja postupka, odlučivanja i objavljivanja odluka Ustavnog suda (član 2). Prema članu 50. Zakona, Ustavni sud donosi poslovnik o svom radu (stav 1.), kojim se bliže uređuje postupak pred Ustavnim sudom (stav 2.).

Odredbom stava 1. člana 7. Poslovnika propisano je da u slučajevima kada postupak ne vodi sudija izvestilac, u smislu člana 5. Poslovnika, prethodni postupak vodi sekretar Suda i Služba Ustavnog suda, kao deo postupka pred Ustavnim sudom (član 18. Poslovnika).

Prema osporenom članu 52. Poslovnika, Ustavni sud ne odlučuje o predstavkama kojima se traži pravni savet i mišljenje o pojedinim pitanjima, pomoć u ostvarivanju prava i interesa, izjavljuju predstavlke ili žalbe na rad državnih i drugih organa i organizacija, kao i o drugim predstavkama kojima se zahteva postupanje Ustavnog suda po pitanjima koja nisu u njegovoj nadležnosti, o čemu će sekretar Ustavnog suda pismeno obavestiti podnosioca predstavlke.

Na ovaj način utvrđeno je ovlašćenje sekretara Suda da, u prethodnom postupku, pismeno obaveštava podnosioc predstavlke o zahtevima o kojima Ustavni sud nije nadležan da odlučuje, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Sud je ocenio da je, u skladu sa navedenim ustavnim i zakonskim odredbama, osporenim članom 52. Poslovnika o radu Ustavnog suda, regulisano

postupanje po zahtevima o kojima Ustavni sud nije nadležan da odlučuje, u smislu člana 125. Ustava, pa stoga nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti navedenog člana Poslovnika.

Na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-251/2002 od 10.04.2003.

Osporenim odredbama Pravila o radu biračkih odbora uređen je postupak vršenja određenih izbornih radnji koje se tiču neposrednog sprovođenja postupaka glasanja na biračkom mestu, čime nisu povređena ustavna prava građana.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba glave "III Rad biračkog odbora na dan održavanja izbora" tačka 5. i tačka 8. st. 1. i 2. Pravila o radu biračkih odbora ("Službeni glasnik RS", br. 43/2002 i 52/2002).

Inicijativom jednog advokata pred Ustavnim sudom Republike Srbije osporena je ustavnost i zakonitost odredbi tačke 5. i tačke 8. st. 1. i 2. glave "III Rad biračkog odbora na dan održavanja izbora" Pravila o radu biračkih odbora ("Službeni glasnik RS", br. 43/2002 i 52/2002). U inicijativi se navodi da su "navedenim odredbama Pravila o radu biračkih odbora po kojima se građani Srbije obeležavaju kakvim specijalnim nevidljivim mastilom a potom zrače UV lampom ... povređena Ustavom Republike Srbije garantovana ljudska prava neprikosnovenosti kako ljudskog tela tako i dostojanstva ličnosti". Dalje, inicijator smatra da je specijalno mastilo hemikalija koja je, kao svaka hemikalija, po svojoj prirodi, štetna za ljudski organizam. Inicijator navodi da se, na takva već hemikalijom tretirana mesta "zrači UV zracima koji zraci su po svom nazivu i svojoj definiciji ultra opasni" i da se "dostojanstvo građana teško narušava ovakvim žigosanjem i obeležavanjem...". Inicijator je mišljenja da zbog ovakvog načina provere birača izvestan broj ljudi i ne izlazi na glasanje, ne toliko zbog opravdane bojazni i štetnosti, već zbog nedopustivog načina povrede Ustavom garantovanih prava, pa zahteva da Ustavni sud "oglasi neustavnim i nezakinitim navedene odredbe Pravila o radu biračkih odbora", i da "ukine te odredbe i zabrani RIK dalju primenu tog sredstva provere".

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Pravila o radu biračkih odbora donela je Republička izborna komisija, na osnovu člana 37. stav 3. Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 35/2000), prema kome bliža pravila o radu biračkog odbora propisuje Republička izborna komisija i člana 1. Zakona o izboru predsednika Republike ("Službeni glasnik RS", br. 1/90 i 79/92) prema kome se izbor, odnosno opoziv

predsednika Republike obavlja na osnovu shodne primene odredaba Zakona o izboru narodnih poslanika, ako tim Zakonom nije drugačije određeno. To znači da se navedena Pravila primenjuju i u postupku izbora predsednika Republike;

Članom 68. stav 4. Zakona o izboru narodnih poslanika propisano je da će se svakom biraču koji je pristupio glasanju i primio glasački materijal specijalnim sprejom obeležiti kažiprst desne ruke, kao znak da je već glasao;

Prema članu 34. Zakona o izboru narodnih poslanika Republička izborna komisija je, pored ostalog, dužna da utvrđuje jedinstvene standarde za izborni materijal i da propisuje obrasce i pravila za sprovođenje izbornih radnji propisanih tim Zakonom, dok, prema članu 37. stav 1. Zakona o izboru narodnih poslanika birački odbor neposredno sprovodi glasanje na biračkom mestu, obezbeđuje pravilnost i tajnost glasanja, utvrđuje rezultate glasanja i obavlja druge poslove određene tim Zakonom;

Polazeći od izloženog, Ustavni sud je ocenio da osporenim odredbama Pravila nisu povređena ustavna prava građana utvrđena u odredbama čl. 18. i 42. Ustava. Naime, osporenim odredbama Pravila, na osnovu Zakona, uređen je postupak vršenja određenih izbornih radnji koje se tiču neposrednog sprovođenja postupka glasanja na biračkom mestu, odnosno osporene odredbe predstavljaju uređivanje tehnike provere da li je birač već glasao. Po oceni Ustavnog suda, radi se o tehničko-sprovedbenoj, a ne materijalno-pravnoj, strani ostvarivanja biračkog prava. Osporenim odredbama Pravila ne povređuje se biračko pravo utvrđeno u članu 42. Ustava, već se omogućava da izborna volja građana - birača bude objektivno izražena otklanjanjem mogućnosti višestrukog glasanja od strane jednog birača.

Isto tako, po oceni Ustavnog suda, osporenim odredbama Pravila nije povređen ni Zakon o izboru narodnih poslanika, jer je, odredbom člana 68. stav 4. Zakona predviđena obaveza obeležavanja sprejom kažiprsta desne ruke svakog glasača koji je pristupio glasanju i primio glasački materijal. Ustavni sud nije prihvatio, ocenjujući ustavnost člana 68. stav 4. Zakona o izboru narodnih poslanika, inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti navedene odredbe Zakona, smatrajući da se obeležavanjem kažiprsta birača na biračkom mestu ne iskazuje nepoverenje biračkom telu, ne povređuje ljudsko dostojanstvo i privatnost u životu, već je zakonodavac, u okviru ustavnih ovlašćenja, uredio način sprovođenja glasanja i kontrolu neposrednih izbora (Odluka Ustavnog suda IV-178/2000 - "Službeni glasnik RS", broj 52/2000).

Što se tiče navoda iznetih u inicijativi o štetnosti upotrebe specijalnog spreja za obeležavanje kažiprsta birača koji je glasao, Ustavni sud je ocenio da o pitanju celishodnosti i opravdanosti zakonskog rešenja, odlučuje zakonodavac - Narodna skupština i da Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava, nije nadležan da o tome odlučuje.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-222/2002 od 24.04.2003.

Ministar finansija i ekonomije je ovlašćen da donese podzakonski akt kojim se uređuju pitanja utvrđena u Odluci Vlade Republike Srbije, kao sprovedenog akta u funkciji izvršenja te odluke.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Pravilnika o načinu postupanja ovlašćene banke u vršenju konverzije deviznih depozita građana oročenih kod Dafiment banke a.d. Beograd, u likvidaciji i deviznih sredstava građana položenih kod Banke privatne privrede Crne Gore d.d. Podgorica u obveznice Republike Srbije, vođenje knjigovodstvene evidencije i registraciji obveznica ("Službeni glasnik RS", broj 60/02).

Pred Ustavnim sudom pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti Pravilnika navedenog u izreci.

Podnosilac smatra da je osporeni Pravilnik neustavan jer je donet na osnovu ovlašćenja sadržanog u Odluci koju je Vlada Republike Srbije donela na osnovu saveznog zakona, koji je po mišljenju podnosioca "neustavan jer nije poštovan Zakon o obligacijama."

Podnosilac nije naveo ni jednu konkretnu odredbu Ustava prema kojoj bi osporeni Pravilnik bio neustavan.

Ustavni sud je utvrdio da je osporeni Pravilnik doneo Ministar finansija i ekonomije na osnovu ovlašćenja sadržanog u tački 1. stav 3. Odluke o bližim uslovima i načinu vršenja konverzije deviznih depozita građana oročenih kod Dafiment banke a.d. Beograd, u likvidaciji i deviznih sredstava građana položenih kod Banke privatne privrede Crne Gore d.d. Podgorica u obveznice Republike Srbije, načinu vođenja knjigovodstvene evidencije i registraciji obaveznica ("Službeni glasnik RS", broj 36/02) u cilju da se na odgovarajući način omogući njeno sprovođenje.

U odredbi tačke 1. stava 3. Odluke, utvrđeno je da Ministar finansija i ekonomije uređuje način postupanja ovlašćene banke u vršenju konverzije depozita i deviznih sredstava u skladu sa odlukom i propisuje obrazac potvrde o izvršenoj konverziji depozita i deviznih sredstava u obveznice i obrazac obračuna iznosa obveznice po deponentu, odnosno građaninu.

Odredbom člana 72. stav 1. tačka 11. Ustava, utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje organizaciju, nadležnost i rad republičkih organa. Odredbom člana 94. Ustava, utvrđeno je da poslove državne uprave obavljaju ministarstva, da ministarstva primenjuju zakone i da se njihova nadležnost utvrđuje zakonom.

Zakonom o državnoj upravi ("Službeni glasnik RS", br. 20/92, 6/93, 48/93, 53/93, 67/93, 48/94 i 49/99), utvrđeno je da ministarstva obezbeđuju izvršavanje zakona donošenjem propisa (član 9. stav 2.), da organi državne uprave donose pravilnike, naredbe, uputstva i rešenja kad su na to zakonom ovlašćeni (član 67. stav 1.), da se Pravilnikom razrađuju pojedine odredbe zakona i propisa Vlade radi njihovog izvršavanja (član 68. stav 1.), da se pravilnikom, naredbom i uputstvom ne mogu za građane, preduzeća, ustanove i druge organizacije ustanovljavati obaveze

i prava koji nisu zasnovani na zakonu niti se mogu utvrđivati nadležnosti organa državne uprave (član 68. stav 4), te da navedene akte donosi funkcioner koji rukovodi organom državne uprave (član 71. stav 1).

Zakon o ministarstvima ("Službeni glasnik RS", br. 27/02 i 80/02) određuje poslove Ministarstva finansija i ekonomije koji se između ostalog odnose na kreditno monetarni i bankarski sistem i sistem osiguranja imovine i lica (član 4.).

Iz navedenih ustavnih i zakonskih odredbi Ustavni sud je ocenio da je Pravilnik donet u skladu sa ovlašćenjem sadržanim u Odluci, da je ministar finansija i ekonomije ovlašćen da donese podzakonski akt kojim se uređuju pitanja iz Odluke, kao i da se u konkretnoj situaciji radi o propisu koji ima značenje sprovedbenog akta u funkciji izvršenja Odluka u kontekstu člana 90. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu člana 47. stav 1. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-256/2002 od 20.02.2003.

**4. PROPISI I OPŠTI AKTI
GRADOVA I OPŠTINA**

a) Opština i grad

Odbornik kao nosilac funkcije u skupštini opštine ima zagaranovanu slobodu u predstavljanju onih građana koji su ga birali na osnovu slobodnog, opšteg, jednakog i neposrednog izbornog prava i stoga ne može biti vezan tekstem zakletve koji bi imao za posledicu povredu ustavne garancije o slobodi veroispovesti onih građana koji su različite vere i čije versko opredeljenje ne obuhvata predmet naveden u zakletvi.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 44. stav 2. u delu koji glasi: "Tako mi Bog pomogao" Statuta opštine Stara Pazova ("Službeni list opština Srema", broj 14/2002), nije u saglasnosti s Ustavom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 13. Statuta navedenog u tački 1.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije inicirano je pokretanje postupka za ocenu ustavnosti člana 13. i člana 44. stav 2. Statuta navedenog u izreci.

U inicijativi se navodi da se u odredbi člana 13. osporenog Statuta propisuje da su opštinska uprava, javne ustanove i javna preduzeća čiji je osnivač opština Stara Pazova prilikom zapošljavanja dužne da vode računa o nacionalnom sastavu i odgovarajućoj zastupljenosti iz reda nacionalnih manjina i o poznavanju jezika koji se govori na području opštine, kao i da su te ustanove obavezne da u svojim aktima o sistematizaciji odrede minimalan broj radnika iz reda nacionalnih manjina koji ne može biti manji od utvrđenog procenta pripadnika određene nacionalne manjine u odnosu na ukupan broj stanovnika i istog tog procenta u odnosu na ukupan broj zaposlenih, uz obavezu prioritnog zapošljavanja pripadnika nacionalne manjine dok se ne postigne navedeni procenat, pod uslovom da kandidat ispunjava propisane uslove prilikom zapošljavanja.

Inicijator smatra da odredba člana 13. osporenog Statuta nije saglasna sa članom 35. Ustava Republike Srbije, i da ne odražava zaštitu nacionalnih manjina koja je propisana članom 21. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina. Inicijator navodi moguće situacije u kojima primena propisanih parametara ne obezbeđuje prava nacionalnih manjina, koja im kao građanima pripadaju.

Odredbom člana 44. stav 2. Statuta koja propisuje tekst zakletve koju polažu izabrani odbornici i koja u poslednjoj rečenici glasi "Tako mi Bog pomogao", po mišljenju inicijatora, povređena su ustavna prava onih građana koji se saglasno slobodi verovanja izjašnjavaju kao ateisti ili se njihov predmet verovanja ne naziva Bogom.

U odgovoru Skupštine opštine Stara Pazova - Komisije za statutarna pitanja, organizaciju i opšta akta navodi se da u postupku donošenja osporenog člana 13. Statuta nije ignorisana odredba člana 35. Ustava već se tražilo rešenje kojim bi se oživotvorila u praksi odredba člana 21. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina. Po mišljenju donosioca Statuta, cilj osporene odredbe bio je da se obezbedi

minimum broja zaposlenih u javnim službama i policiji iz reda nacionalnih manjina a ne njihovo favorizovanje jer se podrazumeva da takvo lice mora da ispunjava sve propisane uslove prilikom zapošljavanja. U odgovoru na razloge osporavanja člana 44. stav 2. Statuta navodi se da se tekstem zakletve ne povređuju "bilo čije slobode, prava i osećanja", i da "Ustav Republike Srbije, u članu 41. govori o zajamčenoj slobodi veroispovesti koja obuhvata slobodu verovanja, ispovedanja vere i vršenja verskih obreda".

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio:

Osporeni Statut donela je Skupština opštine Stara Pazova na sednici održanoj 27. juna 2002. godine, i isti je objavljen u "Službenom listu opština Srema", broj 14/2002. Osporenim odredbom člana 13. Statuta propisano je da su prilikom zapošljavanja u opštinskoj upravi, javnim ustanovama i javnim preduzećima, čiji je osnivač opština Stara Pazova, iste dužne da vode računa o nacionalnom sastavu stanovništva, odgovarajućoj zastupljenosti iz reda nacionalnih manjina, kao i poznavanju jezika koji se govori na području ove opštine, uz obavezu istih da u roku od godinu dana po usvajanju Statuta, svojim aktima o sistematizaciji odrede minimalan broj radnika iz reda nacionalnih manjina, koji ne može biti manji od utvrđenog procenta pripadnika određene nacionalne manjine u odnosu na ukupan broj zaposlenih, uz obavezu prioriteta u zapošljavanju iz reda nacionalne manjine sve dok se ne postigne navedeni procenat i pod uslovom da kandidat iz reda nacionalne manjine ispunjava propisane uslove prilikom zapošljavanja.

Ustav Republike Srbije u članu 3. propisuje da je u Republici Srbiji slobodno sve što Ustavom i zakonom nije zabranjeno (stav 1.) a odredbom stava 2. jamče se i priznaju lična, politička, nacionalna, ekonomska, socijalna i druga prava čoveka i građanina. Odredbom stava 1. člana 7. Ustava propisano je, da je, opština teritorijalna jedinica u kojoj se ostvaruje lokalna samouprava. Odredbom člana 13. Ustava utvrđeno je da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na nacionalnu pripadnost, veroispovest ili koje lično svojstvo. Odredbama člana 35. Ustava propisano je, da svako ima pravo na rad, kao i da je svakome pod jednakim uslovima dostupno radno mesto i funkcija. Odredbama člana 41. Ustava jamči se sloboda veroispovesti, koja obuhvata slobodu verovanja, ispovedanja vere i vršenja verskih obreda te utvrđuje da su verske zajednice odvojene od države i slobodne u vršenju verskih poslova i verskih obreda, a odredbom člana 49. Ustava jamči se sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti i kulture i sloboda upotrebe svog jezika i pisma (stav 1.).

Odredbama člana 113. Ustava propisano je, između ostalog, da opština preko svojih organa, u skladu sa zakonom obezbeđuje izvršavanje propisa i opštih akata opštine, obrazuje organe, organizacije i službe za potrebe opštine i uređuje njihovu organizaciju i rad a da se sistem lokalne samouprave uređuje zakonom.

Odredbama člana 115. Ustava propisano je da opština ima statut kojim se na osnovu Ustava i zakona, uređuju poslovi opštine i organizacija i rad organa opštine, kao i druga pitanja od interesa za opštinu, te da statut donosi skupština opštine.

Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002), u članu 18. propisuje da je opština, preko svojih organa, odgovorna u skladu sa Ustavom i zakonom, između ostalog, da se stara o zaštiti i ostvarivanju ličnih i kolektivnih prava nacionalnih manjina i etničkih grupa (tačka 28) i da utvrđuje jezike

i pisma nacionalnih manjina koji su u službenoj upotrebi na teritoriji opštine (tačka 29).

Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina ("Službeni list SRJ", broj 11/2002) u članu 21. propisuje da se prilikom zapošljavanja u javnim službama, uključujući policiju, vodi računa o nacionalnom sastavu stanovništva, odgovarajućoj zastupljenosti i o poznavanju jezika koji se govori na području organa ili službe.

Ustavni sud je ocenio da je odredba člana 13. Statuta koja propisuje obaveze opštinske uprave, javnih ustanova i javnih preduzeća čiji je osnivač opština Stara Pazova da prilikom zapošljavanja vode računa o nacionalnom sastavu stanovništva i odgovarajućoj zastupljenosti iz reda nacionalnih manjina kao i o poznavanju jezika koji se govori na teritoriji ove opštine, u skladu sa navedenom odredbom zakona.

Po mišljenju Suda, ne stoji navod inicijatora da je uređivanje pitanja zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina članom 13. osporenog Statuta izvršena takva normativna preciznost koja ne odražava zaštitu nacionalnih manjina predviđenom članom 21. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, jer je utvrđivanje minimalnog broja radnika iz reda nacionalnih manjina u odnosu na ukupan broj stanovnika opštine i istog tog procenta u odnosu na ukupan broj zaposlenih, pitanje odgovarajuće politike koju vodi opština i procene celishodnosti i opredeljenja donosioca osporenog Statuta odnosno Skupštine opštine. Takođe po mišljenju Suda nisu osnovani ni navodi inicijatora da je osporena odredba Statuta nesaglasna sa odredbom člana 35. stav 2. Ustava, iz razloga što se osporenom odredbom Statuta samo razrađuje odredba člana 21. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i ona se odnosi na građane koji ispunjavaju zakonom propisane usl

ove za određeno radno mesto.

Osporenim odredbom stava 2. člana 44. Statuta opštine Stara Pazova propisano je da izabrani odbornici polažu zakletvu kojom se zaklinju da će se u radu skupštine pridržavati Ustava, zakona i statuta opštine i da će časno i nepristrasno vrši(ti) dužnost odbornika. Poslednja rečenica teksta zakletve glasi: "Tako mi Bog pomogao." Stautom nije propisano pred kim odbornici Skupštine opštine polažu zakletvu.

Ustavni sud je utvrdio da je Ustav propisao da samo predsednik Republike polaže zakletvu. Tako je odredbom člana 86. stav 5. Ustava propisano da predsednik Republike polaže zakletvu pred Narodnom skupštinom a u stavu 6. propisan je tekst zakletve. Ustav ne sadrži odredbe koje propisuju obavezu polaganja zakletve narodnih poslanika. Takvu odredbu ne sadrži ni Zakon o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 35/2000) kao ni Zakon o lokalnim izborima ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 33/2002). Zakon o lokalnoj samoupravi takođe nije propisao obavezu polaganja zakletve.

Zakon o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 5/91, 45/93) u članu 6. propisuje da članovi Vlade na dan svog izbora polažu pred Narodnom skupštinom zakletvu, dok je u stavu 2. propisan tekst zakletve. Zakon o sudijama ("Službeni glasnik RS", br. 63/2001, 42/02, 60/02) u članu 47. propisuje da sudija pre stupanja na dužnost polaže zakletvu pred predsednikom Narodne skuštine, a predsednik Vrhovnog suda Srbije pred Narodnom skupštinom, a da sudija koji je izabran iz reda sudija ne polaže ponovo zakletvu. Članom 48. Zakona utvrđen je tekst zakletve.

Ustavni sud je utvrdio da tekstovi zakletve koje polažu predsednik Republike, članovi Vlade, sudije i predsednik Vrhovnog suda ne sadrže odredbu koja bi imala religiozni sadržaj.

Ustavni sud je imajući u vidu odredbu člana 3. Ustava kojim je propisano da je u Republici Srbiji slobodno sve što Ustavom i zakonom nije zabranjeno ocenio da je Skupština opštine Stara Pazova Statutom mogla propisati da odbornici polažu zakletvu kojom se zaklinju da će se u radu Skupštine pridržavati Ustava, zakona i Statuta opštine i da će časno i nepristrasno vršiti dužnost odbornika.

Međutim u osporenom delu člana 44. stav 2. odnosno u osporenom delu teksta zakletve koju polažu odbornici propisana je obaveza ličnog iskaza stava koji se zasniva na pretpostavci o određenoj verskoj opredeljenosti. Ustavni sud smatra da se time povređuje sloboda verovanja jer ne uvažava se pravo na ateizam odnosno slobodan izbor veroispovesti ili drugačijeg opredeljenja.

Po oceni Suda prema odredbama člana 2. Ustava suverenost u Republici Srbiji pripada građanima Republike Srbije a suverenost građani ostvaruju referendumom, narodnom inicijativom i preko svojih izabranih predstavnika. Odbornik kao nosilac funkcije u Skupštini opštine ima Ustavom zagarantovanu slobodu u pretstavljanju onih građana koji su ga birali na osnovu slobodnog, opšteg, jednakog i neposrednog izbornog prava i stoga ne može biti vezan tekstom zakletve koji bi imao za posledicu povredu ustavne garancije o slobodi veroispovesti onih građana koji su različite vere i čije versko opredeljenje ne obuhvata predmet verovanja naveden u zakletvi.

Po oceni Suda odredba člana 44. stav 2. u poslednjoj rečenici koja glasi: "Tako mi Bog pomogao" Statuta opštine Stara Pazova nije u saglasnosti s Ustavom.

Na osnovu člana 46. tačka 1) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredba iz Statuta iz tačke 1. izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 66/2003)
 IV-171/2002 od 5.06.2003.

Opština je na osnovu Ustava i zakona ovlašćena da u okviru svojih prava i dužnosti, utvrđuje lokalne javne prihode u koje spada i novčana naknada za zaštitu i unapređenje životne sredine.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje nezakonnosti odredbe člana 2. stav 1. tačka 2. Odluke o obezbeđivanju sredstava za zaštitu i unapređenje životne sredine ("Opštinski službeni glasnik", broj 3/2002) koju je donela Skupština opštine Jagodina.

2. Odbacuje se zahtev za naknadu štete nastale na osnovu pojedinačnih pravnih akata donetih u primeni odredbe člana 2. stav 1. tačka 2. Odluke iz tačke 1. izreke

Preduzeće "BCM" d.o.o. iz Jagodine pokrenulo je postupak za utvrđivanje nezakonitosti odredbe člana 2. stav 1. tačke 2. Odluke navedene u tački 1. izreke.

Prema navodima predlagača osporena odredba Odluke, kojom je utvrđena obaveza plaćanja naknade za zaštitu životne sredine u visini od 0,25% po jednom litru prodane nafte i naftnih derivata na teritoriji opštine Jagodina, nije saglasna sa odredbama člana 88. stav 2. Zakona o zaštiti životne sredine. Kao razlog osporavanja predlagač navodi da opština nije zakonom ovlašćena da, pored već zakonom utvrđenih prihoda iz poreza na promet nafte i naftnih derivata, utvrđuje nove sopstvene prihode i dodatno opterećuje obveznike koji se bave prometom nafte i naftnih derivata. Predlagač, pored toga, zahteva i da Ustavni sud odredi da Skupština opštine Jagodina nadoknadi štetu svim subjektima koji su pretrpeli štetu na osnovu pojedinačnih akata donetih u primeni osporene odredbe Odluke.

U odgovoru Skupštine opštine Jagodina navodi se da je zahtev predlagača neosnovan budući da je članom 88. stav 2. Zakona o zaštiti životne sredine utvrđeno da grad i opština mogu za zaštitu i unapređenje životne sredine iz okvira svojih prava i dužnosti obezbeđivati posebna sredstva, a da je članom 18. tačka 9. Zakona o lokalnoj samoupravi propisano da opština u okviru svojih prava i dužnosti, pored ostalog, utvrđuje i posebnu naknadu za zaštitu životne sredine.

Ustavni sud je utvrdio:

Skupština opštine Jagodina je pozivom na odredbu člana 88. stav 2. Zakona o zaštiti životne sredine ("Službeni glasnik RS", br. 66/91, 83/92 i 53/95) i člana 16. Zakona o javnim приходима i javnim rashodima ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, ... i 22/2001) donela osporenu Odluku. Odlukom su utvrđeni izvori iz kojih se obezbeđuju posebna sredstva za zaštitu i unapređenje životne sredine na teritoriji opštine Jagodina. Osporenom odredbom člana 2. stav 1. tačka 2. Odluke propisano je da se sredstva za zaštitu i unapređenje životne sredine obezbeđuju "naplatom 0,25 % po jednom litru prodane nafte i naftnih derivata na teritoriji opštine Jagodina".

Odredbama člana 113. stav 1. tačka 5. Ustava Republike Srbije propisano je da se opština preko svojih organa, u skladu sa zakonom stara o zadovoljavanju određenih potreba građana, pored ostalog, i u oblasti zaštite i unapređivanja životne sredine, a odredbama člana 114. stav 1. Ustava propisano je da za obavljanje Ustavom i zakonom utvrđenih poslova opštini pripadaju prihodi utvrđeni zakonom.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 9/2002), u članu 18. tačka 9. propisano je da je opština odgovorna da se, preko svojih organa, u skladu sa Ustavom i zakonom stara o zaštiti životne sredine, donosi programe korišćenja i zaštite prirodnih vrednosti i programe zaštite životne sredine, odnosno lokalne akcione i sanacione planove, u skladu sa strateškim dokumentima i svojim interesima i specifičnostima i utvrđuje posebnu naknadu za zaštitu i unapređenje životne sredine. Odredbama člana 30. propisano je, da Skupština opštine,

u skladu sa zakonom, utvrđuje opštinske takse i druge lokalne prihode koji joj po ovom zakonu pripadaju, a odredbama člana 78. Zakona, u kome su taksativno navedeni izvorni javni prihodi jedinice lokalne samouprave, u tački 7. utvrđeno je da opštini pripada i naknada za zaštitu i unapređenje životne sredine.

U članu 16. tačka 6. Zakona o javnim приходima i javnim rashodima utvrđeno je da je naknada za zaštitu i unapređenje životne sredine lokalni javni prihod, a u članu 88. stav 1. Zakona o zaštiti životne sredine da se materijalni i drugi uslovi za podsticanje mera prevencije i sanacije u zaštiti životne sredine u Republici obezbeđuju iz sredstava utvrđenih ovim zakonom, a u stavu 2. istog člana utvrđeno je da grad i opština mogu za zaštitu i unapređivanje životne sredine, iz okvira svojih prava i dužnosti, obezbediti posebna sredstva.

Iz navedenih zakonskih odredaba proizlazi da se za zaštitu i unapređenje životne sredine, pored sredstava koja se po zakonu obezbeđuju u Republici, mogu obezbeđivati i sredstva na nivou lokalne samouprave. Naime, opština je na osnovu Ustava i zakona ovlašćena da u okviru svojih prava i dužnosti, utvrđuje i lokalne javne prihode u koje spada i novčana naknada za zaštitu i unapređenje životne sredine. U okviru navedenog ovlašćenja, Skupština opštine Jagodina je osporenom odredbom Odluke utvrdila visinu, način obračuna i naplate naknade za zaštitu životne sredine za obveznike koji se bave prometom nafte i naftnih derivata. S obzirom na izneto, a kako je po oceni Ustavnog suda osporena odredba Odluke u skladu sa zakonom, predlog za utvrđivanje nezakonitosti navedene odredbe Odluke je odbijen.

Imajući u vidu da Ustavni sud nije doneo odluku kojom je utvrđena nezakonitost osporenih odredaba Odluke, Sud je odbacio zahtev predlagača da Skupština opštine Jagodina nadoknadi štetu svim subjektima koji su istu pretrpeli na osnovu pojedinačnih pravnih akata donetih primenom osporene odredbe Odluke, jer za donošenje odluke o naknadi štete nisu ispunjeni uslovi iz člana 58. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Na osnovu člana na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je doneo odluku kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 78/2003)
 IY-41/2002 od 10.07.2003.

Propisivanjem da se stanovi solidarnosti mogu, izuzetno, dodeljivati, bez konkursa ustanovama, javnim preduzećima i lokalnoj samoupravi, skupština opštine je prekoračila ovlašćenja u uređivanju ovih pitanja, jer je uspostavila pogodnost kojom se korisnici sredstava solidarnosti dovode u neravnompravan položaj.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da odredba člana 15. Odluke Skupštine opštine Vrbas o sredstvima solidarnosti ("Službeni list opštine Vrbas", broj 4/98) nije u saglasnosti s Ustavom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je predstavka za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredbe člana 15. Odluke Skupštine opštine Vrbas o sredstvima solidarnosti navedene u izreci ove Odluke.

Podnosilac predstavke navodi da je odredba člana 15. Odluke, kojom je predviđeno da se, izuzetno, stanovi solidarnosti mogu dodeliti ustanovama, javnim preduzećima i lokalnoj samoupravi bez konkursa, nesaglasna s Ustavom i zakonom. Ovo iz razloga, što se, po mišljenju podnosioca predstavke, osporenim odredbom stvara prostor za arbitrerno postupanje prilikom dodele stanova.

Ustavni sud je utvrdio da je odredbom člana 15. Odluke predviđeno da se stanovi solidarnosti mogu, uzuzetno, dodeljivati, bez konkursa, ustanovama, javnim preduzećima i lokalnoj samoupravi.

Prema članu 44. stav 1. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01) koji je važio u vreme donošenja osporene Odluke, preduzeća, ustanove i državni organi izdvajali su sredstva po stopi od 1,3% na iznos bruto isplaćenih zarada, odnosno plata, za rešavanje stambenih potreba zaposlenih u preduzećima, ustanovama i državnim organima koji za ovu namenu nisu raspolagali dovoljnim sredstvima, (stanovi solidarnosti) kao i za rešavanje stambenih potreba ratnih vojnih invalida i članova njihovih porodica. Prema stavu 5. ovog člana Zakona, skupština opštine, odnosno grada, po prethodno pribavljenom mišljenju nadležnog organa Saveza sindikata Srbije u opštini, odnosno gradu, propisivala je način, uslove i rokove korišćenja i vraćanja sredstava iz stava 1. ovog člana. Sredstva iz stava 1. ovog člana direktno su prenošena na poseban račun fonda solidarne stambene izgradnje u kome su paritetno bili zastupljeni predstavnici Saveza sindikata Srbije u opštini, odnosno gradu i skupštine opštine, odnosno grada (stav 7.).

Polazeći od izloženog, Ustavni sud je ocenio da je skupština opštine Vrbas bila zakonom ovlašćena da svojom odlukom propiše način, uslove i rokove korišćenja i vraćanja sredstava solidarnosti koja izdvajaju preduzeća, ustanove i državni organi za rešavanje stambenih potreba zaposlenih.

Ocenjujući osporenu odredbu člana 15. Odluke, Ustavni sud je utvrdio da je ista nesaglasna sa članom 13. Ustava Republike Srbije, jer se dodelom stanova solidarnosti ustanovama, javnim preduzećima i lokalnoj samoupravi, mimo konkursa, uspostavlja pogodnost kojom se korisnici sredstava solidarnosti dovode u neravnopravan položaj.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije odredba člana 15. Odluke iz izreke ove Odluke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda Republike Srbije u "Službenom glasniku Republike Srbije."

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 40/2003)
IV-46/2001 od 6.03.2003.

Opština je ovlašćena da uredi način, uslove i rokove izdvajanja, korišćenja i vraćanja sredstava solidarnosti namenjenih za rešavanje stambenih potreba zaposlenih.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredaba člana 9. tačka 2. i člana 10. Odluke o osnivanju fonda solidarne stambene izgradnje ("Opštinski službeni glasnik opštine Jagodina", br. 3/2000 i 5/2002).

Predstavkom podnetom Ustavnom sudu Republike Srbije, traženo je pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti člana 9. tačke 2. i člana 10. Odluke navedene u izreci. Po mišljenju inicijatora, osporene odredbe Odluke su nezakonite, jer je zakonski osnov donošenja ove Odluke sadržan u članu 44. Zakona o stanovanju, prestao da važi 1. juna 2001. godine.

U odgovoru donosioca ističe se da je osporenu Odluku donela Skupština opštine Jagodina, da je Odluka na snazi i u primeni, i da je doneta na osnovu ovlašćenja iz Statuta opštine. O navodima iz predstavke, Skupština opštine se nije izjašnjavala.

U sprovedenom postupku Sud je utvrdio:

Odluku o osnivanju fonda solidarne stambene izgradnje ("Opštinski službeni glasnik opštine Jagodina", broj 3/2000) donela je Skupština opštine Jagodina na sednici od 16. juna 2000. godine, na osnovu člana 44. Zakona o stanovanju i i člana 25. Statuta opštine Jagodina ("Opštinski službeni glasnik opštine Jagodina", broj 2/2000). Odluka je menjana Odlukom o izmenama i dopunama Odluke o osnivanju fonda solidarne stambene izgradnje ("Opštinski službeni glasnik opštine Jagodina", broj 5/2002) koju je donela Skupština opštine 30. maja 2002. godine, čiji su pravni osnov član 4. Zakona o porezu na fond zarada ("Službeni glasnik RS", broj 27/2001) i član 25. Statuta.

Osporenom Odlukom osnovan je Fond solidarne stambene izgradnje i uređeni način, uslovi i rokovi izdvajanja, korišćenja i vraćanja sredstava solidarnosti namenjenih za rešavanje stambenih potreba zaposlenih u preduzećima, ustanovama i državnim organima koji za ovu namenu ne raspolažu dovoljnim sredstvima, i ratnih vojnih invalida i članova njihovih porodica.

Članom 9. Odluke propisan je način korišćenja ukupno izdvojenih sredstava solidarnosti, s tim da se 95% ovih sredstava koristi za nastavak započete izgradnje stanova solidarnosti, izgradnju i kupovinu stanova solidarnosti, nadzidiivanje zgrada i pretvaranje zajedničkih prostorija u stanove solidarnosti, kao i finansiranje radova, tehničke dokumentacije i plaćanje drugih troškova vezanih za izgradnju ovih stanova (tačka 1.), a 5% sredstava koristi se za rešavanje stambenih potreba ratnih vojnih invalida i članova porodica sa kojima je živeo poginuli učesnik oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine, koji nisu u radnom odnosu (osporena tačka 2.). Osporenim članom 10. Odluke propisano je da se sredstva solidarnosti u

visini od 5% namenjena rešavanju stambenih potreba ratnih vojnih invalida i članova porodica sa kojima je živeo poginuli učesnik oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine koji nisu u radnom odnosu, prenose u novčanom obliku ili pripadajućoj kvadraturi stana Opštinskoj organizaciji udruženja ratnih vojnih invalida i porodicama poginulih boraca, i da se realizacija obaveza iz prethodnog stava vrši prema programu Opštinske organizacije udruženja ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca, koji se dostavlja Fondu na početku godine i uvršćuje se u plan Fonda za tekuću godinu.

Prema članu 44. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01) koji je važio u vreme donošenja osporene Odluke, bila je propisana zakonska obaveza izdvajanja sredstava po stopi od 1,3% na iznos bruto isplaćenih zarada, za rešavanje stambenih potreba zaposlenih u preduzećima, ustanovama i državnim organima koji za ovu namenu ne raspolažu dovoljnim sredstvima (stanovi solidarnosti) i rešavanje stambenih potreba ratnih vojnih invalida i članova njihovih porodica, obrazovanje posebnog fonda solidarne stambene izgradnje opštine odnosno grada za rešavanje ovih stambenih potreba i ovlašćenje skupštine opštine, odnosno grada da propisuju način, uslove i rokove korišćenja i vraćanja tih sredstava, kao i da se 5% ukupno izdvojenih sredstava solidarnosti usmeravalo za rešavanje stambenih potreba ratnih vojnih invalida i članova porodica sa kojima je živeo poginuli učesnik oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine, koji nisu u radnom odnosu i da je ministarstvo nadležno za boračka pitanja, sporazumno sa ministarstvom nadležnim za stambene poslove, po pribavljenom mišljenju Udruženja ratnih vojnih invalida Srbije, propisivalo način, uslove i rokove korišćenja i vraćanja sredstava za stambene potrebe ove kategorije lica. Istovremeno sa prestankom važenja člana 44. Zakona o stanovanju, 1. juna 2001. godine, stupio je na snagu Zakon o porezu na fond zarada ("Službeni glasnik RS", broj 27/2001). U članu 4. ovog Zakona, predviđeno je da se porez na fond zarada plaća po stopi koja ne može biti veća od 3,5%, da se odlukom skupštine opštine, odnosno grada, utvrđuje stopa poreza na fond zarada u okviru zakonskog maksimuma od 3,5% i način korišćenja naplaćenih sredstava, s tim što se sredstva ostvarena po stopi od 0,3% do 1% poreza na fond zarada usmeravaju za solidarnu stambenu izgradnju, a u članu 6. utvrđeno je da se porez na fond zarada uplaćuje u korist računa opštine, odnosno grada, prema prebivalištu obveznika ovog poreza.

Članom 27. stav 3. i članom 47. stav 2. Zakona o stanovanju propisano je da nosilac prava raspolaganja uređuje uslove, kriterijume i postupak davanja zajmova, i da preduzeće, ustanova i državni organ mogu, u skladu sa svojim opštim aktom o rešavanju stambenih potreba, da daju stanove u zakup zaposlenim licima. Članom 28. Zakona propisano je, između ostalog, da se sredstva od stanova prodatih putem otkupa, čiji je vlasnik opština, grad, pokrajina i Republika, koriste naročito za rešavanje stambenih potreba boraca i ratnih vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova porodica sa kojima je živeo poginuli učesnik oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine, koji nisu u radnom odnosu.

Polazeći od navedenih odredaba Zakona o stanovanju i Zakona o porezu na fond zarada, opština je ovlašćena da uredi način, uslove i rokove izdvajanja, korišćenja i vraćanja sredstava solidarnosti namenjenih za rešavanje stambenih potreba zaposlenih u preduzećima, ustanovama i državnim organima koji za ovu namenu ne raspolažu dovoljnim sredstvima i svih kategorija ratnih vojnih invalida i njihovih porodica.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) propisano je da se lokalna samouprava ostvaruje u opštini, gradu i Gradu Beogradu (član 1. stav 2.), da u poslovima izvornog delokruga jedinica lokalne samouprave donosi propise samostalno, u skladu sa pravima u dužnostima utvrđenim Ustavom zakonom, drugim propisom i statutom (član 3. stav 1.), da skupština opštine, pored ostalih poslova iz svog delokruga, donosi propise i druge opšte akte i obavlja druge poslove utvrđene zakonom i statutom (član 30.), kao i da jedinici lokalne samouprave pripadaju izvorni javni prihodi ostvareni na njenoj teritoriji, u koje spadaju i javni prihodi utvrđeni zakonom (član 78. tačka 16.), a to znači i Zakonom o porezu na fond zarada.

Imajući u vidu navedena zakonska rešenja, neosnovani su navodi inicijatora da je prestankom člana 44. Zakona o stanovanju, otpao pravni osnov osporene Odluke i da je ona time postala nezakonita, kod činjenica da je Odluka izmenjena i dopunjena 30. maja 2002. godine na osnovu člana 4. Zakona o porezu na fond zarada koji i dalje propisuje obavezno izdvajanje za solidarnu stambenu izgradnju, sada dela sredstava iz poreza na fond zarada na isplaćene zarade i druge prihode utvrđene Zakonom, čija se poreska stopa i deo koji se usmerava za solidarnu stambenu izgradnju, u okviru zakonom propisanih granica, utvrđuje odlukom skupštine opštine, i da od zakonskog ovlašćenja osporenom Odlukom nije odstupljeno.

Sledstveno iznetom, Sud je ocenio da osporene odredbe nisu nesaglasne sa zakonom, zbog čega inicijativu nije prihvatio.

Pitanja strukture odnosno visine sredstava od ukupno izdvojenih sredstava solidarnosti koja se koriste za rešavanje stambenih potreba navedene kategorije lica i za druge potrebe solidarne stambene izgradnje, koja se otvaraju kroz predstavku, u domenu su autonomne regulative donosioca, i kao takva nisu u nadležnosti Ustavnog suda utvrđenoj članom 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu izloženog, i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-51/2003 od 22.05.2003.

b) Građevinsko zemljište

Određivanje zona, položaja, namene zemljišta i drugih posebnih pogodnosti kao osnova za utvrđivanje naknade za uređivanje građevinskog zemljišta nije u saglasnosti sa zakonom.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Utvrđuje se da odredbe člana 34. st. 2. i 4. Odluke o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik opštine Raška", broj 22/96), nisu u saglasnosti s zakonom.

2. Odbija se predlog za utvrđivanje nezakonitosti čl. 7. i 22. Odluke o naknadi za korišćenje građevinskog zemljišta, ("Službeni glasnik opštine Raška", br. 22/96 i 44/2000).

Udruženje građana vlasnika privatnih kuća "Pajino preslo", Kopaonik pokrenulo je postupak za utvrđivanje nezakonitosti člana 34. Odluke o građevinskom zemljištu, koju je donela Skupština opštine Raška 17. jula 1996. godine ("Službeni glasnik opštine Raška", broj 22/96), čl. 7. i 22. Odluke o naknadi za korišćenje građevinskog zemljišta, ("Službeni glasnik opština Raška", br. 22/96 i 44/2000).

U predstavci se navodi da je član 34. Odluke o građevinskom zemljištu nesaglasan sa članom 27. Zakona o građevinskom zemljištu, jer naselje "Pajino preslo" na Kopaoniku, koje je svrstano u prvu zonu, nije uređeno, niti opremljeno objektima društvenog standarda, nema telefonsku mrežu, puteve, nema uličnog svetla, voda je neispravna za korišćenje, saobraćajna povezanost sa gradskim centrom je neodgovarajuća i dr. Predlagač takođe, navodi da je pomenuto naselje iako je uređeno i opremljeno određenim komunalnim objektima isključivo sredstvima građana, svrstano u prvu zonu za koju se plaća najviši iznos naknade za korišćenje građevinskog zemljišta. S obzirom na to da je naknada za korišćenje zemljišta u Turističkom centru Kopaonik pet puta veća od naknade u centru grada Raške, koji je uređen i opremljen sredstvima opštine, predlagač smatra da ima osnova za utvrđivanje nezakonitosti i Odluke o naknadi za korišćenje građevinskog zemljišta iz 1996. i 2000. godine.

U odgovoru na predstavku Javni pravobranilac opštine Raška navodi da se odredbe osporenog člana 34. Odluke o građevinskom zemljištu iz 1996. godine odnose na naknadu za uređivanje, a ne za korišćenje građevinskog zemljišta, pa se stoga one mogu ceniti samo u odnosu na čl. 11., 15. i 16. Zakona, koji regulišu naknadu za uređivanje građevinskog zemljišta. Odredbe čl. 7. i 22. Odluke o naknadi za korišćenje građevinskog zemljišta, prema navodima iz odgovora, u okviru ovlašćenja iz člana 27. Zakona o građevinskom zemljištu, utvrđuju visinu naknade za korišćenje građevinskog zemljišta. Ukazuje se na činjenicu da se vikend naselje "Pajino preslo" nalazi u sektoru TC Kopaonik i da je povezano sa svim objektima komunalne infrastrukture Turističkog centra, što znači da se to vikend naselje nalazi u blizini pošte, tržnog centra, ambulante Doma zdravlja, kao i da je povezano sa Raškom redovnim saobraćajem, pa su stoga neosnovane tvrdnje da ono nije uređeno i opremljeno, kao i da ne postoje posebne pogodnosti koje utiču na uvećanje visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta.

Ustavni sud je utvrdio da se odredbe osporenog člana 34. Odluke o građevinskom zemljištu iz 1996. godine, nalaze u delu koji regulišu naknadu za uređivanje građevinskog zemljišta. Prema stavu 1. člana 34. Odluke investitor je dužan da zaključi ugovor sa javnim preduzećem o plaćanju naknade za opremanje i uređivanje zemljišta pre dobijanja odobrenja za gradnju. Stavom 2. člana 34. Odluke određena je visina naknade za uređivanje građevinskog zemljišta u određenom procentu od cene 1m² izgrađenog stambenog prostora u društvenom sektoru na području opštine Raška, zavisno od zone u kojoj se objekat nalazi. Zone su utvrđene na osnovu obima i stepena izgrađenosti i uređenosti zemljišta, položaja zemljišta, racionalnosti korišćenja i pogodnosti koje korisnici imaju njihovim korišćenjem.

Prva zona, prema odredbi stava 3. člana 34. Odluke, obuhvata građevinsko zemljište Turističkog centra Kopaonik (KO Lisina i Šipačina). Određivanje naknade za uređivanje građevinskog zemljišta po zonama vrši se i na lokacijama na kojima je pre dobijanja odobrenja za izgradnju, dogradnju i nadzidiivanje objekata, zemljište već uređeno po programu Javnog preduzeća (stav 4. člana 34.).

Naknada za uređivanje građevinskog zemljišta regulisana je odredbama čl. 12. do 17. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 16/97 i 23/2001).

Prema odredbi čl. 12. i 13. Zakona, uređivanje građevinskog zemljišta obuhvata pripremanje zemljišta za izgradnju i komunalno opremanje, koje se vrši prema srednjoročnim i godišnjim programima, koje donosi opština, u skladu sa propisima Ministarstva građevina Članom 14. Zakona propisano je da se uređivanjem građevinskog zemljišta obezbeđuje uređivanje javnih površina raščišćavanjem i sanacijom terena, izgradnjom komunalnih objekata i instalacija do priključenja građevinske parcele na te instalacije. Zakon je takođe, predvideo i obavezu investitora izgradnje objekta da sam izvrši sanaciju terena u okviru građevinske parcele i da izgradi komunalne objekte i instalacije do priključka na instalacije izgrađene u okviru uređivanja građevinskog zemljišta.

Članom 15. st. 1. i 2. Zakona o građevinskom zemljištu predviđeno je da naknadu za uređivanje građevinskog zemljišta plaća investitor, a njena visine određuje se u zavisnosti od stepena uredenosti zemljišta i programa uređivanja građevinskog zemljišta. Stavom 3. člana 15. Zakona utvrđeno je ovlašćenje opštine da, na osnovu navedenih kriterijuma, uređuje merila za ugovaranje visine naknade za uređivanje građevinskog zemljišta. Međusobni odnosi opštine i investitora, u pogledu uređivanja građevinskog zemljišta i plaćanja naknade regulišu se ugovorom, u skladu sa članom 16. Zakona. Iz izloženog, po oceni Suda, proizlazi da je Zakon odredio dva kriterijuma na osnovu kojih se može odrediti visina naknade za uređivanje građevinskog zemljišta: prvo, stepen uredenosti zemljišta i drugo, buduće uređivanje zemljišta predviđeno programom opštine. To znači da se uzimaju u obzir samo troškovi koji su već učinjeni na uređenju zemljišta, kao i planirani troškovi za buduće uređenje prema usvojenom programu. Na ovaj način Zakon je predvideo da se naknadom za uređenje zemljišta na odgovarajući način pokrivaju stvarni troškovi, koji su učinjeni uređivanjem zemljišta, odnosno da se obezbede sredstva koja će biti utrošena za uređenje zemljišta. Zakon u ovom slučaju nije uzeo u obzir kriterijume koji određuju vrednost građevinskog zemljišta, a skupština opštine je obavezna da se, prilikom utvrđivanja merila za određivanje visine naknade za uređivanje građevinskog zemljišta, kreće u okviru kriterijuma koje je Zakon jasno odredio. Stoga je Sud ocenio, da je nezakonit opšti akt opštine, kojim se propisuju i drugi kriterijumi za određivanje ove naknade, kao što su položaj zemljišta, racionalnost korišćenja i pogodnosti njegovog korišćenja. Stepenu uredenosti zemljišta i program uređivanja zemljišta su zakonski okvir za utvrđivanje visine naknade za uređivanje građevinskog zemljišta, zbog toga što ova naknada podrazumeva odgovarajuću protivvrednost (cenu) stvarnih troškova za uređivanje zemljišta, odnosno sredstava koja će opština utrošiti za uređivanje zemljišta. S obzirom na to da se različito kategorisanje zemljišta i određivanje pojedinih zona u okviru građevinskog zemljišta vrši, ne samo prema stepenu uredenosti zemljišta, već i prema položaju i nameni zemljišta, posebnim pogodnostima koje zemljište ima za korisnike i sl. određivanje zona, kao osnova za

utvrđivanje naknade za uređivanje građevinskog zemljišta, je nesaglasno sa članom 15. Zakona o građevinskom zemljištu, pa je stoga Sud odlučio kao u tački 1. izreke.

Za razliku od naknade za uređivanje građevinskog zemljišta, kod određivanja visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta Zakon je dopustio mogućnost različitog kategorisanja zemljišta, koje podrazumeva i utvrđivanje određenih zona u okviru gradskog građevinskog zemljišta.

Prema članu 27. Zakona o građevinskom zemljištu visina naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta utvrđuje se u zavisnosti od obima i stepena uređenosti zemljišta, njegovog položaja u naselju, opremljenosti zemljišta objektima društvenog standarda, saobraćajne povezanosti sa lokalnim odnosno gradskim centrom, radnim zonama i drugim sadržajima u naselju i drugih pogodnosti koje zemljište ima za korisnike. Na ovaj način Zakon je, pored obima i stepena uređenosti zemljišta, predvideo i niz drugih kriterijuma na osnovu kojih se može utvrditi visina naknade za korišćenje građevinskog zemljišta. Opštini je, stavom 2. člana 27. Zakona, prepušteno da utvrdi merila, visinu, način i rokove plaćanja naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta. Odredbom stava 3. člana 27. Zakona izričito je data mogućnost da se opštim aktom opštine zemljište različito kategoriše prema pogodnostima koje ono pruža, s obzirom na položaj u naseljenom mestu i namenu korišćenja (za stanovanje, za proizvodnu ili drugu delatnost).

Odredbama člana 7. osporene Odluke o naknadi za korišćenje građevinskog zemljišta predviđeno je, u skladu sa navedenim zakonskim odredbama, da se visina naknade za korišćenje građevinskog zemljišta određuje po zonama, koje se utvrđuju prema pogodnostima korišćenja zemljišta i prema nameni korišćenja zemljišta, pri čemu se upućuje na odredbe Odluke o građevinskom zemljištu kojima su te zone određene. Osporenim članom 22. Odluke, utvrđena su merila izražena u novčanom iznosu za utvrđivanje visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta, što je u saglasnosti sa članom 27. Zakona o građevinskom zemljištu, pa je Sud odlučio kao u tački 2. izreke.

O navodima predlagača koji se odnose na obim i stepen uređenosti i opremljenosti zemljišta, neodgovarajuću povezanost sa centrom i nedostatku drugih sadržaja, kao i o tome da li je zemljište i u kojoj meri uređeno sredstvima opštine, odnosno sredstvima građana nije nadležan da odlučuje Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu člana 46. tač. 3.) i 9.) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije odredbe Odluke navedene u tački 1. izreke prestaju da važe danom objavljivanja odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 27/2003)
IV-250/2001 od 13.02.2003.

Uslovljavanje prava učešća u postupku za dodelu mesta za postavljanje kioska prebivalištem na teritoriji opštine, odnosno obavljanjem delatnosti najmanje 10 godina nesaglasno je sa Ustavom i zakonom.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da odredba člana 13. stav 1. u delu koji glasi: "koji imaju prijavljeno prebivalište na teritoriji opštine Kraljevo, odnosno koji obavljaju privrednu delatnost na teritoriji opštine Kraljevo najmanje 10 godina" i odredba stava 2. istog člana Odluke o postavljanju kioska ("Službeni list opštine Kraljevo", broj 13/2001), koju je donela Skupština opštine Kraljevo, nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 13. Odluke o postavljanju kioska, broj 06-36/2001, koju je donela Skupština opštine Kraljevo. U predlozima se navodi da je osporenom odredbom Odluke, suprotno članu 57. Ustava Republike Srbije, predviđeno da pravo učešća u postupku sprovođenja oglasa za dodelu mesta za postavljanje kioska imaju samo fizička, pravna lica, odnosno preduzetnici koji imaju prijavljeno prebivalište na teritoriji opštine Kraljevo, odnosno koji obavljaju privrednu delatnost na teritoriji opštine Kraljevo najmanje 10 godina i da jedno fizičko, odnosno jedno pravno lice ili preduzetnik može steći pravo na dodelu samo jednog mesta za postavljanje samo jednog kioska.

U odgovoru Skupštine opštine ističe se da je Odluka o postavljanju kioska doneta na osnovu ovlašćenja iz člana 44. Zakona o izgradnji objekata i da nije u suprotnosti s Ustavom i zakonom.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Odluku o postavljanju kioska broj 06-36/2001 donela je Skupština opštine Kraljevo na sednici 27. juna 2001. godine, na osnovu člana 44. Zakona o izgradnji objekata ("Službeni glasnik Republike Srbije" br. 44/95 i 16/97), člana 20. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 49/99) i člana 33. Zakona o prekršajima.

Osporene odredbe člana 13. Odluke glase:

"Pravo učešća u postupku sprovođenja oglasa imaju sva fizička lica, pravna lica, odnosno preduzetnici koji imaju prijavljeno prebivalište na teritoriji opštine Kraljevo, odnosno koji obavljaju privrednu delatnost na teritoriji opštine Kraljevo najmanje 10 godina.

Jedno fizičko tj. jedno pravno lice ili preduzetnik može steći pravo na dodelu samo jednog mesta i postavljanje samo jednog kioska."

Odredbom člana 12. Ustava utvrđeno je da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti se ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom i da se samo zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje. Članom 13. Ustava utvrđeno je da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima, bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest,

političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo.

Odredbom člana 55. stav 1. Ustava utvrđeno je da se ekonomsko i socijalno uređenje zasniva na slobodnom privređivanju svim oblicima svojine na jedinstvenom tržištu robe, rada i kapitala; na samostalnosti preduzeća i svih drugih oblika organizovanja; na upravljanju i prisvajanju po osnovu svojine i rada; kao i na pravu zaposlenih i pravu drugih građana na socijalnu sigurnost, a odredbom člana 57. stav 1. Ustava predviđeno je da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom.

Odredbama člana 64. Ustava utvrđena je slobodna razmena roba i usluga i kretanje kapitala i radnika, preduzeća i druge organizacije, slobodno se organizuju, samostalni su u obavljanju delatnosti, povezivanju i udruživanju, imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite i za svoje obaveze u pravnom prometu odgovaraju sredstvima kojima raspolažu. Protivustavan je svaki akt i svaka radnja kojima se stvara ili podstiče monopolski položaj, odnosno na drugi način ograničava tržište.

Odredbom člana 113. stav 1. tač. 3. i 4. Ustava utvrđeno je da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje korišćenje građevinskog zemljišta i poslovnog prostora, stara se o izgradnji, održavanju i korišćenju lokalnih puteva i ulica i drugih javnih objekata od opštinskog značaja.

Odredbom člana 44. Zakona o izgradnji objekata ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 44/95 i 16/97) propisano je da izgradnju i postavljanje pomoćnih objekata i manjih montažnih objekata na javnim površinama (kiosci) obezbeđuje i uređuje opština, odnosno grad, odnosno grad Beograd, a članom 51. stav 1. Zakona kao javna površina definiše se put, ulica, trotoar, javna zelena površina i sl. Odredbom člana 25. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 16/97 i 23/2001), predviđeno je da opština može dati na privremeno korišćenje neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište u državnoj svojini i izgrađeno gradsko građevinsko zemljište u državnoj svojini koje je u opštoj upotrebi, a da postupak, uslove i način davanja na privremeno korišćenje gradskog građevinskog zemljišta uređuje opština.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 49/99 i 27/01), na osnovu kojeg je doneta osporena Odluka, bilo je propisano ovlašćenje opštine, da u skladu sa zakonom uređuje opšte uslove za uređenje naselja na svojoj teritoriji i korišćenje javnih i drugih površina. Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 9/2002) u članu 18. tačka 4) propisano je da opština, preko svojih organa, u skladu sa Ustavom i zakonom uređuje i obezbeđuje uređivanje, održavanje i korišćenje pijaca, parkova, zelenih rekreacionih i drugih javnih površina.

Polazeći od navedenih ustavnih i zakonskih odredaba, Sud je utvrdio da se osporenim odredbama Odluke Skupštine opštine povređuje načelo jednakosti u pravima i dužnostima građana i onemogućava ostvarivanje Ustavom i zakonom zajamčenog prava učešća građana, fizičkih i pravnih lica i preduzetnika koji nemaju prebivalište na teritoriji opštine Kraljevo, odnosno koji obavljaju određene delatnosti manje od 10 godina, da učestvuju u dodeli mesta na javnim površinama. Sud je takođe ocenio da se osporenim odredbama Odluke onemogućava slobodno i samostalno privređivanje i pod jednakim uslovima obavljanje privrednih i drugih delatnosti koje je zajamčeno Ustavom i zakonom, kao i da se građani, fizička i pravna lica i preduzetnici koji imaju prebivalište, odnosno obavljaju određenu delatnost na

teritoriji opštine Kraljevo određeni broj godina, stavljaju u povlašćeni položaj. Osporenim odredbama Odluke, po oceni Suda, ograničava se pravo građana, fizičkih i pravnih lica i preduzetnika da učestvuju na javnom nadmetanju za ona mesta za koja su zainteresovani, kao i pravo na dobijanje jednog ili više mesta za obavljanje privrednih i drugih delatnosti, odnosno ograničava slobodno, samostalno i ravnopravno organizovanje privrednih subjekata i jednaki uslovi privređivanja za sve.

Na osnovu člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije odredbe Odluke iz izreke prestaju da važe danom objavljivanja odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 48/2003)
IY-175/2003 od 18.03.2003.

Opština je ovlašćena da opštim aktom privremeno uredi neizgrađeni prostor, kao i da propiše uslove, postupak i način davanja na privremeno korišćenje neizgrađenog građevinskog zemljišta u državnoj svojini, odnosno izgrađenog zemljišta u opštoj upotrebi kao i da reguliše izgradnju i postavljanje pomoćnih objekata i manjih montažnih objekata na javnim površinama.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 7. stav 2. i člana 17. stav 3. Odluke o izgradnji pomoćnih objekata i postavljanju manjih montažnih objekata ("Službeni list opštine Apatin", broj 5/2002).

2. Odbacuje se predlog za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu odredaba Odluke navedene u tački 1. izreke.

Pokrajinski urbanistički inspektor pokrenuo je postupak za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 7. stav 2. i člana 17. stav 3. Odluke o izgradnji pomoćnih objekata i postavljanju manjih montažnih objekata ("Službeni list opštine Apatin", broj 5/2002). Predlagač navodi da se osporenim odredbama Odluke, određena javna površina daje na privremeno korišćenje za potrebe gradske pijace što je, po njegovom mišljenju nezakonito, jer se ne radi o manjem montažnom objektu, već o većem objektu sa složenom funkcijom, čijoj izgradnji treba da prethodi sagledavanje šireg prostora od strane ovlašćenih urbanističkih preduzeća. Stoga predlagač smatra da su osporene odredbe Odluke nesaglasne sa članom 44. Zakona o izgradnji objekata ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 24/95, 16/97 i 43/01) i sa članom 25. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 44/95 i 16/97). U predlogu se navodi da osporene odredbe Odluke onemogućavaju ostvarivanje

Generalnog i Detaljnog urbanističkog plana bloka 112, u delu koji reguliše izgradnju gradske pijace. Od Suda je tražena i obustava izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu osporene Odluke.

U odgovoru Skupštine opštine Apatin navodi se da je osporenim Odlukom, u okviru ovlašćenja iz člana 44. stav 2. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja, predviđena izgradnja pijace na privremenoj lokaciji čime se, privremeno, otklanjaju smetnje u funkcionisanju saobraćaja i kvalitativno poboljšava postojeća komunalna infrastruktura na tom prostoru. Buduća pijaca zadržava privremeni karakter i predstavlja trenutno najracionalnije rešenje, s obzirom na to da opština Apatin trenutno ne raspolaže potrebnim sredstvima za realizaciju Generalnog i Detaljnog urbanističkog plana, kojima je predviđena izgradnja gradske zelene pijace na trajnoj lokaciji u bloku 112.

Ustavni sud je utvrdio da su osporenim Odlukom o izgradnji pomoćnih objekata i postavljanju manjih montažnih objekata, koju je donela Skupština opštine Apatin, propisani uslovi za izgradnju pomoćnih objekata, kao i uslovi i način davanja na privremeno korišćenje javnih površina, postavljanje, održavanje, korišćenje i nadzor u vezi sa manjim montažnim objektima, koji se postavljaju na određeno vreme na javnim površinama na teritoriji opštine Apatin (član 1.). Odredbama člana 2. Odluke bliže je određeno šta se smatra "pomoćnim objektom" i "manjim montažnim objektom."

Prema stavu 1. člana 7. Odluke, javna površina za postavljanje montažnih objekata, navedenih u članu 2. stav 3. tač. 1. do 3. ove odluke, daje se na privremeno korišćenje putem javnog nadmetanja do privođenja planiranoj urbanističkoj nameni, a najduže tri godine, nakon čega se obnavlja ugovor ili sprovodi novo javno nadmetanje. Osporenim odredbom stava 2. člana 7. Odluke utvrđen je izuzetak od propisanog roka za privremeno korišćenje javnih površina. Izuzetak je učinjen za deo javne površine u Apatinu, u ulici P. Šandora, koji se daje na privremeno korišćenje JKP "Naš dom" Apatin za potrebe gradske pijace. Postojeća pijaca, koja se nalazi na potezu od ul. D. Tucovića do ul. S. Opsenice, privremeno se izmešta na prostor od ul. S. Opsenice do ul. M. Radanovića.

Članom 17. stav 1. osporene Odluke predviđeno je da se montažni objekti postavljaju u skladu sa ovom odlukom, kao i prema planu postavljanja manjih montažnih objekata (kiosci, garaže), a prema stavu 2. istog člana, Plan postavljanja navedenih objekata sadrži naročito: lokaciju (mesto postavljanja), izgled i veličinu montažnog objekta, vrstu materijala od kog se izgrađuje i sl.

Osporena odredba stava 3. člana 17. Odluke predviđa da je plan postavljanja privremenog objekta gradske pijace iz člana 7. stav 2. ove odluke, predmet zasebnog projekta, koji mora da sadrži sve elemente iz stava 2. ovog člana. Na ovaj način osporenim odredbama Odluke određena je lokacija i uslovi za privremeno postavljanje gradske pijace, kao i uslovi za izmeštanje postojeće pijace.

Članom 113. stav 1. tač. 1. i 3. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom donosi urbanistički plan, uređuje i obezbeđuje korišćenje gradskog građevinskog zemljišta i poslovnog prostora.

Odredbom člana 35. stav 2. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 23/96, 16/97 i 46/98), propisano je da urbanističke planove donosi skupština opštine, odnosno grada, a član 38. stav 3. Zakon utvrđuje mogućnost da se neizgrađeni prostor, do privođenja planiranoj nameni, privremeno uredi prema njegovim prirodnim osobenostima, na mesno uobičajeni način za obavljanje delatnosti ili za poljoprivrednu proizvodnju. Kad je

izgrađeni prostor predviđen za druge namene na postojećim objektima mogu se, do privođenja planiranoj nameni, izvoditi radovi na rekonstrukciji, obnovi, dogradnji, nadgradnji objekata, radi poboljšavanja uslova za korišćenje tog prostora (stav 3. člana 38.). Uslove i način korišćenja prostora, u smislu napred navedenih zakonskih odredaba, uređuje i obezbeđuje opština, na osnovu člana 38. stav 6. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja. Članom 44. Zakona, predviđeno je da za izvođenje radova u prostoru radi privremenog korišćenja, do njegovog privođenja planiranoj nameni, urbanistička dozvola može se izdati najduže za vreme od pet godina, bez mogućnosti produžavanja. Ovakva urbanistička dozvola može se izdati radi izgradnje građevina ili izvođenja drugih radova kojima se obezbeđuje privremeno zadovoljavanje zajedničkih potreba građana, racionalno korišćenje građevinskog zemljišta, otklanjanje smetnji u redovnom korišćenju prostora i u slučaju elementarnih nepogoda.

Članom 25. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 16/97 i 23/2001) predviđeno je da se gradsko građevinsko zemljište u državnoj svojini može dati na privremeno korišćenje. Mogućnost privremenog korišćenja utvrđena je za neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište, kao i za izgrađeno zemljište koje je u opštoj upotrebi, pod uslovom da je to predviđeno programom privremenog korišćenja gradskog građevinskog zemljišta koji donosi opština (st. 1. i 3.). Odredbom stava 4. člana 25. Zakona utvrđeno je ovlašćenje opštine da uređuje postupak, uslove i način davanja na privremeno korišćenje gradskog građevinskog zemljišta.

Prema članu 44. Zakona o izgradnji objekata ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 24/96, 16/97 i 43/01) izgradnju i postavljanje pomoćnih objekata i manjih montažnih objekata koji se postavljaju na javnim površinama u naseljenim mestima (kiosci za prodaju različitih vrsta robe i pružanje usluga, postavljanje letnjih bašti, pokretnih tezgi i sl.) obezbeđuje i uređuje opština, odnosno grad, odnosno grad Beograd. Za izradu tehničke dokumentacije i građenje objekta iz stava 1. ovog člana ne primenjuju se uslovi iz čl. 15. i 32. Zakona, koji se odnose na preduzeća ovlašćena za izradu tehničke dokumentacije i građenje objekta, odnosno izvođenje radova (stav 2. član 44.).

Iz izloženog, po oceni Suda, proizlazi da je opština ovlašćena da opštim aktom privremeno uredi neizgrađeni prostor do provođenja nameni utvrđenoj urbanističkim planom, kao i da propiše uslove, postupak i način davanja na privremeno korišćenje neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta u državnoj svojini, odnosno izgrađenog zemljišta u opštoj upotrebi. Opština je takođe, ovlašćena da reguliše izgradnju i postavljanje pomoćnih objekata i manjih montažnih objekata na javnim površinama.

Osporenim odredbama člana 7. stav 2. i člana 17. stav 3. Odluke, Skupština opštine Apatin je, u skladu s Ustavom i zakonom, propisala uslove za privremeno korišćenje javnih površina, kao i uslove, postavljanja privremenog objekta gradske pijace, pa je Sud odlučio kao u tački 1. izreke.

O opravdanosti i racionalnosti konkretnih rešenja, na koja se u predlogu ukazuje, nije nadležan da odlučuje Ustavni sud, jer se radi o pitanjima o kojima opština odlučuje samostalno, prema mesnim prilikama i sopstvenoj proceni potreba i interesa građana na određenom području. Ustavni sud takođe, nije nadležan da ocenjuje međusobnu saglasnost urbanističkih planova i drugih opštih akata koje donosi opština, niti da procenjuje da li i u kojoj meri osporena Odluka utiče na realizaciju Generalnog i Detaljnog urbanističkog plana.

S obzirom na to da je Sud doneo konačnu odluku, zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu osporenih odredaba Odluke se odbacuje, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91, 67/93).

Na osnovu člana 42. stav 3. i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 48/2003)
 IY-190/2002 od 20.03.2003.

Polazeći od toga da zakon nije predvideo olakšice za bilo kog obveznika naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, opština je prekoračila ovlašćenja kada je svojom odlukom određene obveznike oslobodila plaćanja te naknade.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe čl. 13. i 14. Odluke o utvrđivanju naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta ("Službeni list opština Srema", broj 8/2001), koju je donela Skupština opštine Beočin, u vreme važenja, nisu bile u saglasnosti sa Ustavom i zakonom.

2. Utvrđuje se da odredbe čl. 6. i 7. Odluke o utvrđivanju naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta ("Službeni list opština Srema", br. 26/2001 i 5/2002), koju je donela Skupština opštine Beočin, nisu u saglasnosti sa Ustavom i zakonom.

3. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba čl. 2. do 8. Odluke iz tačke 1. izreke.

4. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba čl. 3. do 5. i čl. 8. do 11. Odluke iz tačke 2. izreke.

5. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu odluka iz tačke 1. i 2. izreke.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije, pokrenut je postupak za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Odluke o utvrđivanju naknade za korišćenje građevinskog zemljišta ("Službeni list opština Srema", broj 8/2001) i Odluke o utvrđivanju naknade za korišćenje građevinskog zemljišta ("Službeni list opština Srema", br. 26/2001 i 5/2002), koje je donela Skupština opštine Beočin. Predlagač navodi da je korisnik izgrađenog građevinskog zemljišta na KP br. 1461/5 KO Beočin, koje je stekao po osnovu ugovora o kupoprodaji sa drugim pravnim licem, kao i to da je pravni prethodnik sopstvenim sredstvima izgradio infrastrukturu kao što je: linija za separaciju šljunka sa mašinskom kućom, vodovodom i crpnom stanicom, elektroenergetski objekat i visokonaponski kabl. Predlagač je mišljenja da je, u konkretnom slučaju, osporenim odlukama, nezakonito utvrđena visina naknade za zemljište čiji je on korisnik, jer je povređena odredba člana 29. stav 1. Zakona o građevinskom zemljištu kojom je predviđeno da se za korišćenje građevinskog

zemljišta u građevinskom području plaća naknada, ako je to zemljište sredstvima opštine, odnosno drugim sredstvima u državnoj svojini, opremljeno osnovnim objektima komunalne infrastrukture. Ovo iz razloga što je predlagač sopstvenim sredstvima izgradio objekte komunalne infrastrukture, pa smatra da je opština Beočin, protivno izričitoj odredbi Zakona, donela odluke na osnovu kojih je utvrđena obaveza predlagača. Zatražena je obustava izvršenja pojedinačnih akata, do konačne odluke Ustavnog suda.

Donosilac osporenih odluka je, u odgovoru Sudu naveo, da je zemljište koje predlagač koristi proglašeno gradskim građevinskim zemljištem, te da se obaveza plaćanja naknade i visina naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta ne može utvrđivati primenom člana 29. stav 1. Zakona o građevinskom zemljištu. Takođe, navodi da je predlagač odnosno njegov pravni prethodnik vršio ulaganja za potrebe svoje osnovne delatnosti, a da je asfaltni pristupni put izgrađen sredstvima opštine.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Članom 60. stav 1. Ustava Republike Srbije, propisano je da su prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi, kao dobra od opšteg interesa i gradsko građevinsko zemljište u državnoj ili društvenoj svojini, a stavom 6. istog člana, propisano je da se zakonom uređuje plaćanje naknade za korišćenje dobara od opšteg interesa i gradskog građevinskog zemljišta.

Zakonom o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 16/97 i 23/2001), propisano je da građevinsko zemljište može biti gradsko građevinsko zemljište, građevinsko zemljište u građevinskom području i građevinsko zemljište izvan građevinskog područja (član 3.). Članom 18. Zakona utvrđeno je koje se zemljište smatra izgrađenim gradskim građevinskim zemljištem, a koje neizgrađenim gradskim građevinskim zemljištem. Odredbom člana 27. Zakona, dato je ovlašćenje opštini da može urediti merila, visinu, način i rokove plaćanja naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, pri čemu se visina naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta utvrđuje u zavisnosti od obima i stepena uređenosti zemljišta, njegovog položaja u naselju, opremljenosti zemljišta objektima društvenog standarda, saobraćajne povezanosti zemljišta sa lokalnim, odnosno gradskim centrom, radnim zonama i drugim sadržajima u naselju i drugih pogodnosti koje zemljište ima za korisnike. To zemljište se, prema istom članu, može različito kategorisati prema pogodnostima koje ono pruža, s obzirom na položaj u naseljenom mestu i nameni korišćenja (za stanovanje, proizvodnju ili neku drugu delatnost). Prema članu 28. Zakona, naknada za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta plaća se po kvadratnom metru građevinske parcele, ili po kvadratnom metru izgrađenog prostora, odnosno po drugoj mernoj jedinici za sve vreme korišćenja tog zemljišta. Odredbom člana 29. Zakona, propisano je da se i za korišćenje zemljišta u građevinskom području plaća naknada, ako je to zemljište sredstvima opštine odnosno drugim sredstvima u državnoj svojini, opremljeno osnovnim objektima komunalne infrastrukture (električna mreža, vodovod, pristupni put), u kom slučaju se i za to područje primenjuju odredbe čl. 26. do 28. Zakona.

Skupština opštine Beočin je, na sednici od 29. marta 2001. godine, donela Odluku o utvrđivanju naknade za korišćenje građevinskog zemljišta, koja je objavljena u "Službenom listu opština Srema", broj 8/2001 i koja je stupila na snagu 10.4.2001. godine. Ova Odluka prestala je da važi stupanjem na snagu Odluke o

utvrđivanju naknade za korišćenje građevinskog zemljišta ("Službeni list opština Srema", br. 26/2001 i 5/2002), od 31. decembra 2001. godine, koja je i sada na snazi.

Osporenim odredbama odluka iz tačke 3. i 4. izreke ove Odluke koje su grupisane u poglavlju "MERILA ZA UTVRĐIVANJE NAKNADE", propisani su kriterijumi i merila prema kojima je položaj zemljišta i pogodnosti koje zemljište pruža, određen u okviru zona u kojima se zemljište nalazi i prema nameni korišćenja zemljišta. Na osnovu navedene Ustavne odredbe i zakonskih odredaba koje se odnose na obavezu plaćanja naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, Sud je ocenio da je Skupština opštine Beočin postupila u granicama ovlašćenja iz Ustava i zakona, kada je, svojim odlukama utvrdila obavezu plaćanja naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta na osnovu merila i kriterijuma koji su odlukama razrađeni. Činjenica da je zemljište čiji je korisnik predlagač proglašeno za gradsko građevinsko zemljište, po oceni Suda, isključuje mogućnost primene člana 29. Zakona o građevinskom zemljištu, koji se odnosi na građevinsko zemljište u građevinskom području, kao i uvođenje bilo kakvih olakšica za predlagača kao korisnika gradskog građevinskog zemljišta u državnoj svojini, po osnovu ulaganja koja je učinio.

Polazeći od toga da Zakon o građevinskom zemljištu nije predvideo olakšice za bilo kog obveznika naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, Sud je ocenio da odredbe čl. 13. i 14. Odluke o utvrđivanju naknade za korišćenje građevinskog zemljišta ("Službeni list opština Srema", broj 8/2001), u vreme važenja, nisu bile u saglasnosti s Ustavom i zakonom, jer je donosilac akta prekoračio ovlašćenje iz Zakona kada je navedenim odredbama, određene obveznike oslobodio plaćanja naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta. Iz istih razloga Sud je ocenio da odredbe čl. 6. i 7. Odluke o utvrđivanju naknade za korišćenje građevinskog zemljišta ("Službeni list opština Srema", br. 26/2001 i 5/2002), nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

S obzirom na to da je Sud doneo konačnu odluku, zahtev za obustavu izvršenja akata i radnji preduzetih na osnovu osporenih odluka, saglasno članu 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odbacio.

Na osnovu izloženog i člana 46. tač. 1), 3) i 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredbe Odluke iz tačke 2. izreke, prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 53/2003)
IY-130/2002 od 10.04.2003.

Skupština opštine nije ovlašćena da uvodi dodatne naknade za korišćenje građevinskog zemljišta, mimo propisanih kriterijuma, odnosno da uvećanjem naknade za korišćenje građevinskog zemljišta, svojim propisom, obezbeđuje sredstva za druge namene.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Utvrđuje se da odredba člana 3. Odluke o utvrđivanju vrednosti boda za određivanje visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta u 2002. godini ("Službeni list opštine Kikinda", broj 11/2001), nije u saglasnosti sa Ustavom i zakonom.

2. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti ostalih odredaba Odluke iz tačke 1. izreke.

Ustavnom sudu Republike Srbije podnet je predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti Odluke o utvrđivanju vrednosti boda za određivanje visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta u 2002. godini ("Službeni list opštine Kikinda", broj 11/2001), koju je donela Skupština opštine Kikinda, na sednici održanoj 9. novembra 2001. godine. U predlogu se navodi da je osporenom Odlukom, izvršena kategorizacija korisnika zemljišta prema klasifikaciji delatnosti koju vrše, što nije u saglasnosti sa članom 27. Zakona o građevinskom zemljištu, prema kome se može kategorisati zemljište, a ne i njegovi korisnici. Ističe se da su privredni subjekti koji koriste isto zemljište stavljeni u nejednak položaj, jer je kao jedno od merila za utvrđivanje visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta, predviđena ekonomska snaga korisnika, što po Zakonu o građevinskom zemljištu nije propisano kao kriterijum za određivanje visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta.

U odgovoru donosioca akta navodi se da je, prema članu 27. Zakona o građevinskom zemljištu, jedan od kriterijuma pri određivanju visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta i vrsta delatnosti koja se obavlja, pa stoga i utvrđivanje pojedinačne vrednosti boda za delatnosti prema jedinstvenoj klasifikaciji delatnosti ne znači uvođenje novog kriterijuma pri određivanju visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta. Ističe se da su, osporenom Odlukom, u istu grupu svrstane i druge delatnosti, kojim propisivanjem predlagač nije stavljen u nepovoljniji položaj i nejednake uslove u odnosu na druge subjekte koji koriste isto zemljište.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Osporenom Odlukom o utvrđivanju vrednosti boda za određivanje visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta u 2002. godini, utvrđuje se pojedinačna vrednost boda za određivanje visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta - član 1; određuje se konkretan iznos boda za stanovanje i za delatnosti - član 2; uvećava se iznos naknade za fizička lica radi obezbeđivanja sredstava za dezinfekciju i deratizaciju - član 3; utvrđuje se prestanak važenja ranije donetih odluka - član 4. i propisuje se stupanje na snagu i primena Odluke - član 5. Ova Odluka doneta je na osnovu Odluke Skupštine opštine Kikinda o naknadi za korišćenje građevinskog zemljišta ("Službeni list opštine Kikinda", br. 12/90, 5/92, 7/92 i 11/2001), kojom su utvrđena merila i kriterijumi za vrednovanje građevinskog zemljišta za stanovanje i za obavljanje delatnosti, koji su izraženi u bodovima, tako da ukupan broj bodova predstavlja visinu naknade za korišćenje građevinskog zemljišta.

Odredbom člana 60. stav 6. Ustava Republike Srbije, propisano je da se zakonom uređuje plaćanje naknade za korišćenje dobara od opšteg interesa i gradskog građevinskog zemljišta, a članom 113. tačka 3. Ustava, da opština preko svojih organa u skladu sa zakonom uređuje i obezbeđuje korišćenje gradskog građevinskog zemljišta.

Članom 27. stav 1. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 16/97 i 23/2001), utvrđeni su kriterijumi za određivanje visine

naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta i to u zavisnosti od njegovog položaja u naselju, opremljenosti zemljišta objektima društvenog standarda, saobraćajne povezanosti sa drugim delovima grada i radnim zonama i drugih pogodnosti koje zemljište ima za korisnike. Stavom 2. istog člana, dato je ovlašćenje opštini da može posebnim aktom da utvrdi merila, visinu, način i rokove plaćanja naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, a stavom 3, data je mogućnost opštini da svojim propisom, može zemljište različito kategorisati prema pogodnostima koje ono pruža, s obzirom na položaj u naseljenom mestu i namenu korišćenja, pri čemu je primera radi, u zagradi navedeno, da to može biti za stanovanje, za proizvodnu ili drugu delatnost.

Na osnovu izloženog, Sud je ocenio da je Zakonom predviđena namena korišćenja zemljišta kao jedan od kriterijuma za utvrđivanje visine naknade, a primena tog kriterijuma moguća je i utvrđivanjem vrste delatnosti, Članom 2. osporene Odluke razrađen je jedan od kriterijuma za određivanje visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta i određen je nominalni iznos boda prema vrsti delatnosti, što je, po oceni Suda, u skladu sa zakonskom odredbom koja propisuje kriterijum namene korišćenja zemljišta, prema vrsti delatnosti koju korisnik zemljišta obavlja.

Odredbom člana 8. stav 3. Zakona o građevinskom zemljištu, propisano je da se sredstva od naknada za uređivanje i korišćenje građevinskog zemljišta koriste za uređivanje građevinskog zemljišta i za izgradnju i održavanje objekata komunalne infrastrukture. Zakonom o građevinskom zemljištu, skupština opštine nije ovlašćena da uvodi dodatne naknade za korišćenje građevinskog zemljišta, mimo propisanih kriterijuma, odnosno da uvećanjem naknade za korišćenje građevinskog zemljišta, svojim propisom, obezbeđuje sredstva za druge namene. Stoga je Sud ocenio da član 3. osporene Odluke, kojim je propisano da se uvećava iznos naknade za korišćenje građevinskog zemljišta radi obezbeđivanja sredstva za dezinfekciju i deratizaciju, nije u saglasnosti sa Ustavom i zakonom.

Na osnovu izloženog i člana 46. tač. 1), 3) i 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je doneo Odluku kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredba člana 3. Odluke iz tačke 1. izreke, prestaje da važi danom objavljivanja ove Odluke u "Službenom glasniku Republike Srbije"

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 55/2003)
 IY-196/2002 od 8.05.2003.

Skupština opštine je ovlašćena da uredi uslove i način davanja na privremeno korišćenje izgrađenog gradskog zemljišta u opštoj upotrebi, što podrazumeva i utvrđivanje visine naknade za privremeno korišćenje.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba čl. 18. i 23. Odluke o postavljanju manjih

montažnih objekata na javnim površinama u naseljenim mestima opštine Mali Zvornik, broj 06-355/02, koju je donela Skupština opštine Mali Zvornik na sednici održanoj 5. juna 2002. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije, podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 18. i 23. Odluke o postavljanju manjih montažnih objekata na javnim površinama u naseljenim mestima, broj 06-355/02, koju je donela Skupština opštine Mali Zvornik na sednici održanoj 5. juna 2002. godine. U inicijativi se navodi da član 18. Odluke, kojim se uvodi naknada za privremeno korišćenje javne površine u mesečnom iznosu, nije u saglasnosti sa članom 83. stav 1. tačka 1) i stavom 2. istog člana Zakona o lokalnoj samoupravi, kojim je propisano da se lokalne komunalne takse mogu uvoditi, između ostalog i za korišćenje prostora na javnim površinama, ili ispred poslovnih prostorija u poslovne svrhe, kao i da se komunalne takse koje se odnose na korišćenje prostora na javnim površinama utvrđuju u dnevnom iznosu. Ističe se da propisivanje da će se Odluka primenjivati i na manje montažne objekta koji su postavljeni do dana njenog stupanja na snagu, nije u saglasnosti sa članom 121. Ustava Republike Srbije, jer Odluci daje povratno dejstvo.

U odgovoru donosioca akta navodi se da je osnov za donošenje Odluke, član 44. Zakona o izgradnji objekata, kojim je opštini dato ovlašćenje da uređuje i obezbeđuje izgradnju i postavljanje pomoćnih i manjih montažnih objekata na javnim površinama u naseljenim mestima. Takođe se navodi da u opštini Mali Zvornik postoji veliki broj postavljenih manjih montažnih objekata, naročito letnjih bašti i tendi, za koje se nije plaćala naknada za korišćenje javne površine, što je razlog donošenja ove Odluke. Naknada za korišćenje prostora na javnim površinama propisana je u mesečnom iznosu iz razloga što se radi o montažnim objektima koji se koriste tokom cele godine, ili u letnjem periodu, pa ne bi bilo celishodno ovu naknadu utvrđivati u dnevnom iznosu. Ističe se da Odluka nema povratno dejstvo, s obzirom da je stupila na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu opštine Mali Zvornik", odnosno 14.06.2002. godine, a naknada se, po odredbama te Odluke, obračunava od 1.07.2002. godine.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Odlukom o postavljanju manjih montažnih objekata na javnim površinama u naseljenim mestima propisani su uslovi, način i postupak postavljanja i uklanjanja manjih montažnih objekata na javnim površinama. Osporenim odredbom člana 18. Odluke, propisano je da "korisnici tipskih montažnih objekata i kioska plaćaju naknadu za privremeno korišćenje javne površine u iznosu od 100 dinara po metru kvadratnom izgrađenog prostora mesečno", a "korisnici letnjih bašti, pokretnih tezgji, aparata za sokove, kokice i sladoled, vitrina, nadstrešnica, tendi i sl., plaćaju naknadu za zauzetu javnu površinu u iznosu od 75 dinara po 1 m² zauzetog prostora mesečno".

Odredbom člana 60. stav 6. Ustava Republike Srbije, propisano je da se zakonom uređuje plaćanje naknade za korišćenje dobara od opšteg interesa i gradskog građevinskog zemljišta, a članom 113. stav 1. tačka 3) Ustava, propisano je da opština preko svojih organa u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje korišćenje gradskog građevinskog zemljišta i poslovnog prostora.

Odredbom člana 25. stav 1. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 16/97 i 21/2001), propisano je da opština može dati

na privremeno korišćenje izgrađeno gradsko građevinsko zemljište u državnoj svojini koje je u opštoj upotrebi, a stavom 4. istog člana, propisano je da postupak, uslove i način davanja na privremeno korišćenje gradskog građevinskog zemljišta uređuje opština.

Odredbom člana 44. stav 1. Zakona o izgradnji objekata ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 24/96 i 16/97), propisano je da "izgradnju i postavljanje pomoćnih objekata i manjih montažnih objekata koji se postavljaju na javnim površinama u naseljenim mestima (kiosci za prodaju različitih vrsta roba i pružanje usluga, postavljanje letnjih bašti, pokretnih tezgi i sl.), obezbeđuje i uređuje opština, odnosno grad, odnosno grad Beograd".

Na osnovu navedenih ustavnih i zakonskih odredbi, Skupština opštine Mali Zvornik je ovlašćena da uredi uslove i način davanja na privremeno korišćenje izgrađenog gradskog građevinskog zemljišta u opštoj upotrebi, što podrazumeva i utvrđivanje visine naknade za privremno korišćenje, odnosno zauzeće javnih površina.

Sud je ocenio da naknada za privremeno korišćenje, odnosno zauzeće izgrađenog gradskog građevinskog zemljišta u opštoj upotrebi nema značenje lokalne komunalne takse koja se naplaćuje u dnevnom iznosu iz člana 83. stav 1. tačka 1) i stav 2. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002), već predstavlja izvorni javni prihod opštine, u smislu člana 78. tačka 4) istog Zakona, odnosno predstavlja naknadu za korišćenje građevinskog zemljišta.

Članom 120. Ustava Republike Srbije propisano je da Zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako, iz naročito opravdanih razloga, nije predviđeno da ranije stupi na snagu. Imajući u vidu da je odredbom člana 24. osporene Odluke, propisano da stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu opštine Mali Zvornik", Sud je ocenio da Odluka nema povratno dejstvo i u saglasnosti je sa Ustavom.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IV-89/2002 od 6.03.2003.

v) Urbanizam

Postojanje detaljnog urbanističkog plana za naseljeno mesto koji je u najvećem delu realizovan izgradnjom planiranih objekata, nije smetnja za donošenje regulacionog plana, kojim se uređuje plan parcelacije i mreža saobraćnica.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o pristupanju izradi regulacionog plana za deo naselja "Obudovica II" u naseljenom mestu Zlatibor, opština Čajetina ("Opštinski službeni

glasnik ", broj 2/01) i Odluke o donošenju Regulacionog plana za deo naselja "Obudovica II" u naseljenom mestu Zlatibor ("Opštinski službeni glasnik", broj 13/2001);

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja Rešenja Opštinske uprave Čajetina broj 463-42/01-02 od 20. septembra 2002. godine.

Predstavkom je inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o pristupanju izradi regulacionog plana za deo naselja "Obudovica II" u naseljenom mestu Zlatibor od 28. decembra 2000. godine ("Opštinski službeni glasnik", broj 2/01) i Odluke o donošenju Regulacionog plana za deo naselja "Obudovica II" u naseljenom mestu Zlatibor od 9. jula 2001. godine ("Opštinski službeni glasnik", broj 13/2001), koje je donela Skupština opštine Čajetina.

Podnosilac predstavke smatra da nije postojao pravni osnov za donošenje spornog Regulacionog plana, jer za naseljeno mesto "Obudovica II" već postoji Detaljni urbanistički plan kojim su regulisani svi odnosi i na osnovu koga su stečena određena prava. U konkretnom slučaju na snazi su dva urbanistička akta koji sadrže različito urbanističko rešenje, a istovremeno se primenjuju i međusobno ne isključuju, pa se događa da isto lice ima dva rešenja, po različitim osnovama za istu građevinsku parcelu. U predstavi se ističe da Odluka o usvajanju Regulacionog plana nije u saglasnosti sa čl. 27. i 37. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja, i da je nesaglasna sa Generalnim urbanističkim planom, čime je povređen član 9. Zakona. Napominje se i da je Plan izradilo Javno preduzeće Direkcija za uređenje i izgradnju opštine Čajetina, koje za to nema odgovarajuće ovlašćenje, a takođe se iznosi mišljenje da je osporena Odluka nesaglasna i sa članom 51. Zakona o putevima, jer nije pribavljena saglasnost Republičke direkcije za puteve.

Predstavkom je tražena i obustava izvršenja Rešenja Opštinske uprave Čajetina broj 463-42/01-02 od 20. septembra 2002. godine.

U odgovoru Skupštine Čajetina navodi se da su osporene odluke donete na osnovu čl. 20, 27. i 35. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja. S obzirom na to da član 70. Zakona, ostavlja na snazi urbanističke planove donete po ranijim propisima, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, Detaljni urbanistički plan naselja "Obudovica II" se i dalje primenjuje, iako nema odgovarajuća urbanistička rešenja saobraćajne regulacije. Pošto se Detaljni urbanistički plan ne može menjati, jer novi Zakon ne poznaje ovu vrstu planskog akta, to je radi rešavanja saobraćajne regulacije dela naselja "Obudovica II", jedina mogućnost bila da se donese Regulacioni plan.

Ustavni sud je utvrdio da je osporenim Odlukom o pristupanju izradi Regulacionog plana za deo naselja "Obudovica II" u naseljenom mestu Zlatibor, određena vrsta plana čijoj se izradi pristupa (član 1.), cilj izrade plana (član 2.), područje koje obuhvata (član 3.), rok izrade plana (član 4.), nosioce izrade i finansiranja plana (član 5.) i postupak donošenja planskog akta (član 6.). Odluka je doneta na osnovu člana 27. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 23/96, 16/97 i 46/98), prema kome akt o pristupanju izradi određenog plana predstavlja, jednu fazu u postupku donošenja urbanističkog plana. Osporena Odluka je u saglasnosti sa navedenom zakonskom odredbom u materijalno-pravnom smislu, jer sadrži sve elemente propisane Zakonom za tu vrstu akta, pa je Sud ocenio da je inicijativa neosnovana.

Odlukom o donošenju Regulacionog plana za deo naselja "Obudovica II" u naseljenom mestu Zlatibor utvrđena je sadržina tekstualnog i grafičkog prikaza, koji čine Regulacioni plan. U tekstualnom prikazu Plana utvrđena je granica područja koje ovaj akt obuhvata i konstatovana činjenica da je površina, obuhvaćena planom, izgrađena objektima namenjenim za individualno stanovanje, čija je namena u međuvremenu delimično izmenjena pretvaranjem u stambeno-poslovne objekte. Osporenim Planom reguliše se mreža saobraćajnih površina i mreža infrastrukture i utvrđuje oblik i površina svake pojedinačne parcele, tako da plan parcelacije iz Regulacionog plana predstavlja pravni osnov za regulisanje imovinsko-pravnih odnosa između korisnika pojedinih parcela i opštine Čajetina. Plan parcelacije, utvrđen osporenim Regulacionim planom, predstavlja legalizaciju postojećeg stanja, s obzirom na to da su, u odnosu na raniji plan parcelacije, izvršena znatna odstupanja, tako što je većina parcela povećana, a pojedinim je promenjen oblik radi obezbeđenja zemljišta potrebnog za izgradnju saobraćajnica.

Iz izloženog proizlazi da je Detaljni urbanistički plan naselja "Obudovica II" iz 1987. godine realizovan u delu koji se odnosi na izgradnju objekata i uređenje javnih površina između objekata, kao i da osporeni Regulacioni plan zadržava zatečeno stanje kad su u pitanju izgrađeni objekti, a reguliše samo uslove za uređivanje saobraćajne mreže, tako što predviđa otvaranje četiri nove ulice i njihovo povezivanje sa postojećim saobraćanicama.

Članom 113. stav 1. tačka 1. Ustava Republike Srbije propisano je da opština, u skladu sa zakonom, pored ostalog, donosi urbanistički plan.

Osporeni Regulacioni plan donet je na osnovu člana 20. stav 1. i člana 35. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja, prema kojima skupština opštine donosi regulacioni plan za deo naselja za koji se donosi generalni plan. Regulacionim planom se, prema stavu 2. člana 20. Zakona, uređuje naročito: mreža glavnih saobraćajnica, osnovna mreža komunalnih sistema i instalacija, tehnička i nivelaciona rešenja i pravila regulacije i parcelacije; određuju se i razgraničavaju javne površine od površina druge namene.

Prema članu 70. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja, prostorni i urbanistički planovi doneti do dana stupanja na snagu ovog zakona primenjuju se u delovima koji nisu u suprotnosti sa odredbama zakona i planovima donetim na osnovu ovog zakona (stav 1.). Detaljni urbanistički planovi koji su doneti do dana stupanja na snagu zakona, a koji nemaju rešenu parcelaciju mogu se primenjivati pod uslovom da se dopune planom parcelacije, u skladu sa ovim zakonom (stav 2.). Navedene zakonske odredbe, po oceni Suda, regulišu zatečeno stanje i u cilju zaštite pravne sigurnosti i stečenih prava, omogućavaju primenu ranije donetih urbanističkih planova, čija realizacija nije završena. To međutim, ne znači da se ovim odredbama uskraćuje pravo opštine da, u skladu sa Zakonom, donosi odgovarajuće planske akte, kojim se menjaju postojeća, odnosno uvode nova urbanistička rešenja za određeno područje. Postojanje Detaljnog urbanističkog plana za naseljeno mesto "Obudovica II", koji je u najvećem delu realizovan izgradnjom planiranih objekata, nije bilo smetnja za donošenje Regulacionog plana, kojim se uređuje plan parcelacije i mreža saobraćajnica, saglasno postojećem stanju i potrebama tog područja, pa je Sud odlučio kao u tački 1. izreke.

S obzirom na to da je Sud doneo konačnu odluku, zahtev za obustavu izvršenja Rešenja Opštinske uprave Čajetina broj 463-42/01-02, od 20. septembra 2002. godine se odbacuje, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred

Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 52/91 i 67/93).

Po oceni Suda, neosnovani su navodi iz predstavke o nesaglasnosti osporene Odluke sa Zakonom o putevima ("Službeni glasnik RS", br. 46/91, 52/91, 53/93, 67/93, 48/94 i 42/98), s obzirom da se posebni uslovi, koje investitor treba da pribavi od javnih preduzeća, odnosno drugih ovlašćenih organa i organizacije utvrđuju prilikom izdavanja urbanističke dozvole, u smislu člana 42. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja i oni ne predstavljaju obavezne elemente sadržine regulacionog plana, prema članu 20. tog Zakona.

Međusobnu usklađenost urbanističkih planova, na koju se u inicijativi ukazuje, nije nadležan da ceni Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu, člana 42. stav 3) i člana 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IV-193/2001 od 27.02.2003.

Svrha javne rasprave je pružanje mogućnosti zainteresovanim subjektima da stave primedbe na nacrt planskog akta i na taj način utiču na eventualnu izmenu predloženih rešenja. Zakon ne utvrđuje obavezu donosioca urbanističkog plana da sve primedbe na nacrt tog akta usvoji, već da ih u određenoj fazi postupka razmotri i stav o njima obrazloži.

Ustavni sud je doneo:

REŠENJE

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti tačke 6. Regulacionog plana, "Gorica" u Nišu ("Službeni list grada Niša", broj 15/2001), koji je donela Skupština grada Niša.

Predstavkom je tražena ocena ustavnosti i zakonitosti Regulacionog plana "Gorica" u Nišu ("Službeni list grada Niša" broj 15/2001).

U predstavci se navodi da su odredbe tač. 6. Regulacionog plana, nesaglasne sa članom 39. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja, zbog toga što ne predviđaju saglasnost vlasnika zemljišta prilikom ispravke granica susednih parcela. Ističe se da se plan parcelacije, koji je sastavni deo Regulacionog plana, nezakonito sprovodi i da se u postupku promena granica građevinskih parcela ne traži saglasnost vlasnika zemljišta, čime se uskraćuju ustavna prava građana na imovinu. Takođe se navodi da je osporeni Regulacioni plan nesaglasan sa čl. 33. i 34. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja, jer su nakon izlaganja na javni uvid i stručne rasprave izmenjena neka urbanistička rešenja, koja su bila predviđena u Nacrtu tog akta, pa zainteresovani građani nisu imali mogućnost da se o njima izjasne.

U odgovoru Skupštine grada Niša detaljno se obrazlaže postupak donošenja osporenog Regulacionog plana, i navodi da su ovim aktom za čitavo naselje određena pravila regulacije i parcelacije sa planom parcelacije i urbanističko-

tehnički uslovi uređenja građevinskih parcela. Ističe se da su planom parcelacije, utvrđeni uslovi formiranja građevinskih parcela, a kako su u konkretnom slučaju na spornim parcelama izgrađeni objekti bez odobrenja, utvrđeni su uslovi za naknadno izdavanje građevinske i upotrebne dozvole u skladu sa Zakonom, koji tu mogućnost propisuje. Posebno se napominje da Planom parcelacije nisu menjane postojeće katastarske parcele, kao i da je u pogledu drugih uslova za formiranje građevinskih parcela postupljeno u skladu sa članom 39. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja.

Ustavni sud je utvrdio da su odredbama tač. 6. osporenog Regulacionog plana određeni planski elementi za uređivanje građevinskog zemljišta, utvrđivanje veličine, oblika i površine građevinske parcele, elementi za obeležavanje građevinske parcele i drugi uslovi parcelacije. Ovim planom definisani su uslovi koji se odnose na glavne saobraćajnice, a ostali uslovi regulacije i parcelacije utvrđivaće se izradom urbanističko-tehničkih uslova, urbanističkim projektima i parcelacionim planovima. U skladu sa ovim odredbama, članom 12. Regulacionog plana, određeni su grafički prikazi koji čine njegov sastavni deo.

Odredbom člana 113. st. 1. tač. 1. Ustava Republike Srbije predviđeno je ovlašćenje opštine da, preko svojih organa, u skladu sa zakonom donosi urbanistički plan. Ista nadležnost opštine utvrđena je i u tač. 2. člana 18. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik Republike Srbije" broj 9/2002).

Odredbama člana 16. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik Republike Srbije" br. 44/95 i 16/97) predviđen je regulacioni plan, kao vrsta urbanističkog plana, koji se, prema čl. 20. istog Zakona, donosi za deo naselja za koje je donet generalni urbanistički plan. Regulacionim planom dela naselja utvrđuje se i uređuje naročito: mreža glavnih saobraćajnica; osnovna mreža komunalnih sistema i instalacija; tehnička i nivelaciona rešenja i pravila regulacije i parcelacije; određuju se i razgraničavaju javne površine od površina druge namene.

Prema članu 39. Zakona, planom se utvrđuju opšti uslovi uređenja urbanističke celine i uređenja oblika građevinske parcele s tim što se postojeće katastarske parcele menjaju samo u slučajevima kada ne zadovoljavaju utvrđene uslove uređenja za građevinsku parcelu. Ispravka granica susednih parcela može se vršiti na predlog zainteresovanih lica i uz saglasnost vlasnika zemljišta u slučaju da oblike i veličine katastarske parcele ne omogućavaju obrazovanje građevinske parcele i pod uslovom da je takva promena u skladu sa uslovima utvrđenim planom. Promena postojećih obeležja katastarske parcele vrši se parcelacijom na osnovu plana parcelacije, a ako takav akt ne postoji na osnovu opštih uslova propisanih regulacionim planom, odnosno neposredno na osnovu opštih pravila urbanističke regulacije (urbanistička dozvola).

Prema navedenim zakonskim odredbama utvrđivanje granice, odnosno promene granica građevinske parcele vrši se na osnovu plana parcelacije, odnosno pojedinačnih akata donetih na osnovu opštih pravila urbanističke regulacije i parcelacije koje se utvrđuju regulacionim planom. U okviru navedenih ustavnih i zakonskih ovlašćenja opštine, osporenim Regulacionim planom "Gorica" u Nišu, u tač. 6. utvrđena su opšta pravila urbanističke parcelacije i elementi za formiranje građevinskih parcela, pa je Sud utvrdio da nema osnova za prihvatanje inicijative za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti tog akta.

Osporeni Regulacioni plan ne predviđa saglasnost vlasnika zemljišta prilikom ispravke granica građevinskih parcela, na šta se u predstavi posebno

ukazuje. Ovaj uslov međutim, propisuje Zakon o planiranju i uređenju prostora, pa stoga i nije potrebno da bude utvrđen opštim aktom opštine, već se u konkretnom slučaju neposredno primenjuje Zakon. Odredbe člana 39. Zakona, kojima se propisuju uslovi za formiranje građevinskih parcela i utvrđuje zabrana promena granica katastarskih parcela, po oceni Suda, odnose se na buduće parcelacije, a ne i na plan parcelacije koji je već utvrđen na osnovu ranijih propisa, a koji se i dalje primenjuje, u skladu sa članom 70. Zakona.

Na osnovu pribavljene dokumentacije Sud je utvrdio da je osporeni Regulacioni plan donet na način propisan odredbama čl. 27. do 35. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja. Neosnovani su navodi inicijatora da se nakon javnog uvida i stručne rasprave ne mogu menjati urbanistička rešenja predložena u Nacrtu plana, jer je svrha javne rasprave pružanje mogućnosti zainteresovanim subjektima da stave primedbe na Nacrt i na taj način utiču na eventualnu izmenu predloženih rešenja. Zakon ne utvrđuje obavezu donosioca urbanističkog plana da sve primedbe na nacrt tog akta usvoji, već da ih u određenoj fazi postupka, razmotri i stav o njima obrazloži.

O navodima iz predstavke, kojim se ukazuje na neprimenjivanje ili pogrešnu primenu člana 39. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja, kao i o zahtevu za ocenu zakonitosti konkretnih akata i radnji preduzetih na osnovu osporenog Regulacionog plana "Gorica", nije nadležan da odlučuje Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-183/2001 od 24.04.2003.

Odluka koja je stavljena van snage predstavljala je pripremnju fazu u postupku donošenja plana parcelizacije i nije realizovana, tako da nisu u pitanju zasnovana i stečena prava.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Odluke o izradi Regulacionog plana "Gradski Bedem" u Čačku ("Službeni list opštine Čačak", broj 5/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o izradi Regulacionog plana "Gradski Bedem" u Čačku ("Službeni list opštine Čačak", broj 5/2002), koju je donela Skupština opštine Čačak na sednici održanoj 26. aprila 2002. godine. U inicijativi se navodi da je, na parcelama 669/2 i 670 KO Čačak, još 1994. godine, porodici inicijatora, po pravu preče gradnje odobrena izgradnja porodičnog objekta, te da se, u toku izgradnje ukazala potreba za pripajanjem dela susedne parcele 669/1 KO Čačak u površini od 86 m². Imajući u vidu da je parcela 669/1 u društvenoj svojini, na predlog Javnog pravobranilaštva opštine Čačak, a uz saglasnost Komisije za urbanizam, stambene i komunalne delatnosti SO Čačak, Javno preduzeće za urbanizam, građevinsko zemljište i puteve "Gradac", pokrenulo je inicijativu, a Skupština opštine Čačak donela je Odluku o pristupanju izradi izmene i dopune plana parcelacije za KP 670, 669/2 i 669/1 u KO Čačak ("Službeni list opštine Čačak", broj 10/98). Po navodima inicijatora, do realizacije ove Odluke nije došlo, a osporenom Odlukom o izradi Regulacionog plana "Gradski Bedem" u Čačku, ta Odluka je stavljena van snage, na koji način se, po mišljenju inicijatora, retroaktivno zasniva jedno novo stanje kojim se krše već stečena i zasnovana prava.

U odgovoru donosioca akta navodi se da je osporena Odluka o izradi Regulacionog plana "Gradski Bedem" u Čačku, doneta na sednici Skupštine opštine Čačak 24. aprila 2002. godine, a na osnovu ovlašćenja iz člana 27. stav 1. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja, kao i to da je, saglasno članu 28. stav 1. istog Zakona dostavljena Ministarstvu građevina na mišljenje. Takođe se navodi da će se Regulacionim planom "Gradski bedem", na jedinstven način utvrditi plan parcelacije za ceo prostor obuhvaćen ovim planom, umesto pojedinačnog utvrđivanja plana parcelacije. S obzirom na to da je područje za koje se radi Regulacioni plan obuhvaćeno Generalnim planom i da nisu doneti detaljni planovi, ocenjeno je da je racionalno, celishodno i opravdano da se za urbanistički jedinstveni deo grada, planiranje vrši na jedinstven i celovit način. Osporenom Odlukom je, u članu 10., stavljena van snage Odluka o izradi izmena i dopuna plana parcelacije za KP. 670, 669/2 i 669/1 KO Čačak, jer su navedene parcele obuhvaćene granicama prostora izrade Regulacionog plana "Gradski Bedem".

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Skupština opštine Čačak, na sednici održanoj 26. aprila 2002. godine donela je Odluku o izradi Regulacionog plana "Gradski Bedem" u Čačku, ("Službeni list opštine Čačak", broj 5/2002) i saglasno članu 28. stav 1. Zakona, dostavila je ministarstvu nadležnom za poslove urbanizma na mišljenje. Osporena Odluka sadrži:

vrstu plana, područje koje plan obuhvata, cilj izrade plana, rok za izradu plana, nosioca izrade plana, način obezbeđenja sredstava za izradu plana, ograničenja u pogledu prometa i uređivanja građevinskog zemljišta i uređenja prostora, način izlaganja plana na javni uvid, prestanak važenja Odluke o izradi izmena i dopuna plana parcelacije za KP. 670, 669/2 i 669/1, i odredbu o stupanju na snagu Odluke.

Postupak izrade urbanističkog plana propisan je odredbama čl. 27. do 37. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik RS", br. 44/95 i 16/97) koji je bio na snazi u vreme donošenja osporene Odluke, i uređivao je postupak pripreme i postupak donošenja plana. Članom 27. Zakona bilo je propisano da se izradi plana pristupa na osnovu akta o izradi plana, koji donosi organ nadležan za njegovo donošenje i dat je obavezni sadržaj akta o izradi plana, koji se javno oglašava. Prema članu 35. stav 2. istog Zakona, urbanistički plan, plan parcelacije i urbanistički projekat, donosi skupština opštine, odnosno grada.

Na osnovu izloženog Sud je ocenio da osporena Odluka predstavlja početnu, pripremnu fazu u postupku donošenja Regulacionog plana koja je, u pogledu sadržaja i ovlašćenja, doneta saglasno tada važećem Zakonu o planiranju i uređenju prostora.

U odnosu na član 10. osporene Odluke kojim se stavlja van snage Odluka o izradi izmena i dopuna plana parcelacije za KP. 670, 669/2 i 669/1 ("Službeni list opštine Čačak", broj 10/98), Sud je ocenio da se radi o pravu donosioca akta da planove menja, dopunjuje i ukida. Odluka koja je stavljena van snage, takođe je predstavljala pripremnu fazu u postupku donošenja plana parcelacije i nije realizovana, tako da nisu u pitanju zasnovana i stečena prava, već se radi o pravu i ovlašćenju donosioca akta da za predmetno područje obuhvaćenom Generalnim urbanističkim planom, donese Regulacioni plan, kojim će na jedinstven način utvrditi plan parcelacije za urbanističku celinu dela grada, u okviru koje se nalaze i katastarske parcele inicijatora.

Ocena celishodnosti i opravdanosti postupka pripreme i donošenja Regulacionog plana, kao i ocena zakonitosti konkretnih urbanističko-tehničkih rešenja, saglasno članu 125. Ustava Republike Srbije, nije u nadležnosti Ustavnog suda.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-93/2002 od 15.05.2003.

Skupština opštine je bila ovlašćena da donese odluku kojom su propisani uslovi za primenu urbanističkih planova u odnosu na Generalni urbanistički plan.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Odluke o usklađenosti usvojenih urbanističkih planova sa Generalnim planom Zaječara i prigradskih naselja - izmene i dopune ("Službeni list opština", br. 4/01, 3/02 i 14/02).

Ustavnom sudu Republike Srbije, podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o usklađenosti usvojenih urbanističkih planova sa Generalnim planom Zaječara i prigradskih naselja - izmene i dopune ("Službeni list opština", br. 4/2001, 3/2002 i 14/2002). U inicijativi se navodi da je osporenim Odlukom omogućeno Opštinskoj upravi i stručnom obrađivaču JP "Prostor", da proizvoljno, u zavisnosti od slučaja procenjuju i obrađuju urbanističko - tehničke uslove i izdaju urbanističke dozvole, pa smatra da je osporena Odluka u suprotnosti sa odredbama Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja.

U odgovoru donosioca akta navodi se da je Skupština opština Zaječar, donela Odluku o usvajanju Generalnog urbanističkog plana Zaječara i prigradskih naselja - izmene i dopune ("Službeni list opštine", br. 14/00, 4/01, 3/02 i 14/02). Izmenama i dopunama Generalnog plana, utvrđen je maksimalni procenat izgrađenosti parcela, koeficijent izgrađenosti parcela i spratnost objekata. S tim u vezi, Skupština opštine Zaječar je, saglasno čl. 9. stav 3. i 70. stav 1. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja, donela Odluku o usklađenosti usvojenih urbanističkih planova sa Generalnim planom grada Zaječara - izmene i dopune, kojom je pobrojano 11 urbanističkih planova koji su usklađeni sa Generalnim urbanističkim planom Zaječara - izmene i dopune i primenjuju se u pogledu namene površina, procenta i koeficijenta izgrađenosti parcela. Dopunom osporene Odluke ("Službeni list opština", broj 3/02), utvrđeni su uslovi za primenu planskih dokumenata koji nisu pobrojani u osnovnom tekstu Odluke, a koji važe do donošenja odgovarajućih regulacionih planova, a dopunom Odluke ("Službeni list opština", broj 14/02), utvrđena je primena urbanističkih planova u pogledu spratnosti u skladu sa Generalnim urbanističkim planom Zaječara - izmene i dopune, s obzirom na to da je Generalnim urbanističkim planom dozvoljena veća spratnost od one koja je utvrđena postojećim urbanističkim planovima.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Skupština opštine Zaječar, na sednici održanoj 31. avgusta 2000. godine, donela je Odluku o usvajanju Generalnog plana Zaječara i prigradskih naselja - izmene i dopune ("Službeni list opštine", broj 14/2002), kojim su utvrđeni normativi i parametri u pogledu procenta izgrađenosti parcela, koeficijenta izgrađenosti i maksimalno dozvoljene spratnosti. U skladu sa izmenama Generalnog plana, Skupština opštine Zaječar, donela je osporenu Odluku, kojom je utvrdila usklađenost

Odlukom pobrojanih urbanističkih planova sa Generalnim planom. Za planove koji nisu navedeni, utvrđeni su uslovi primene koji se, u pogledu namene površina, procenta izgrađenosti parcela, koeficijenta izgrađenosti i dozvoljene spratnosti, mogu primenjivati u skladu sa parametrima utvrđenim izmenama i dopunama Generalnog urbanističkog plana. Primena ovih planova određuje se do donošenja regulacionih planova i to za delove pretežno izgrađenih naselja.

Odredbom člana 113. stav 1. tačka 1. Ustava Republike Srbije, propisano je da opština preko svojih organa, u skladu sa zakonom donosi, između ostalog i urbanistički plan.

Članom 70. stav 1. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 23/96, 16/97 i 46/98), koji je važio u vreme donošenja osporene Odluke, bilo je propisano da se prostorni i urbanistički planovi doneti do dana stupanja na snagu ovog zakona, primenjuju u delovima koji nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona i planovima donetim na osnovu ovog zakona. Članom 9. stav 3. Zakona, bilo je propisano da urbanistički planovi moraju biti u skladu sa prostornim planovima, a planovi užih prostornih celina, moraju biti u skladu sa planovima širih prostornih celina.

Sa stanovišta navedene ustavne odredbe i zakonskih odredaba koje se odnose na usaglašenost planova višeg i nižeg reda i primene donetih planova, Sud je ocenio da je Skupština opštine Zaječar bila ovlašćena da donese osporenu Odluku kojom su propisani uslovi za primenu urbanističkih planova u odnosu na Generalni urbanistički plan Zaječara - izmene i dopune, kao plana šire prostorne celine.

U toku postupka donet je Zakon o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/2003), kojim je utvrđen prestanak važenja Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja. Odredbom člana 169. stav 1. Zakona, propisano je da se urbanistički planovi doneti do dana stupanja na snagu ovog zakona primenjuju u delovima koji nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona i planova donetih na osnovu ovog zakona, a stavom 2., propisano je da je organ nadležan za donošenje urbanističkog plana dužan da u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donese odluku o određivanju delova urbanističkog plana iz stava 1. Prema stavu 4. člana 169. Zakona, plan za koji nadležni organ ne donese odluku iz stava 2. ovog člana u propisanom roku, prestaje da važi. Na osnovu navedene zakonske odredbe, Sud je utvrdio da Skupština opštine, prema važećem Zakonu o planiranju i izgradnji ima ovlašćenje i obavezu da donese odluku o primeni donetih urbanističkih planova.

Navodi iz inicijative koji se odnose na posledice primene Odluke, a tiču se nezakonito izdatih urbanističkih i građevinskih dozvola, nisu u nadležnosti Ustavnog suda, saglasno članu 125. Ustava Republike Srbije, budući da se sprovođenje urbanističkih planova vrši pojedinačnim pravnim aktima za koja je obezbeđena pravna zaštita pred sudovima opšte nadležnosti.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-165/2002 od 10.07.2003.

g) Komunalne delatnosti

Skupština opštine prekoračila je zakonom utvrđena ovlašćenja kada je propisala obavezu korisnicima komunalnih usluga da plaćaju naknadu neizbežnog gubitka vode za piće na priključcima i instalacijama pre mernog instrumenta, koja obuhvata i zamenu i održavanje mernog instrumenta.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da odredba člana 52. Odluke Skupštine opštine Loznica o snabdevanju vodom, prečišćavanju i odvođenju otpadnih voda i atmosferskih voda sa javnih površina ("Službeni list opštine Loznica", broj 1/98) nije saglasna s Ustavom i sa zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje zakonitosti odredbe člana 52. Odluke Skupštine opštine Loznica o snabdevanju vodom, prečišćavanju i odvođenju otpadnih voda i atmosferskih voda sa javnih površina ("Službeni list opštine Loznica", broj 1/98). Podnosilac inicijative ističe da odredba člana 52. navedene Odluke nije saglasna sa odredbom člana 13. Zakona o komunalnim delatnostima, ne navodeći za to razloge.

Skupština opštine Loznica, kao donosilac osporenog akta dostavila je Ustavnom sudu navedenu Odluku, bez odgovora na osporavanje njene saglasnosti sa zakonom.

U postupku pred Ustavnim sudom Republike Srbije utvrđeno je sledeće:

Odlukom Skupštine opštine Loznica o snabdevanju vodom, prečišćavanju i odvođenju otpadnih voda i atmosferskih voda sa javnih površina uređeni su opšti uslovi i način organizovanja poslova u vršenju komunalne delatnosti i to: snabdevanju vodom za piće i druge potrebe, prečišćavanju i odvođenju otpadnih voda i odvođenju atmosfeferskih i površinskih voda sa javnih površina. Osporenom odredbom člana 52. Odluke propisano je "javno preduzeće ima pravo na naknadu neizbežnog gubitka vode za piće na priključcima i instalacijama pre mernog instrumenta koja obuhvata i zamenu i održavanje mernog instrumenta, u skladu sa članom 38. stav 1. Odluke, mesečno u visini 3 m³, od svakog korisnika; ta naknada se zaračunava sačinjavanjem periodičnog obračuna komunalnih usluga". Odredbom člana 38. stav 1. Odluke propisano je da troškovi popravke, zamene i baždarenja vodomera padaju na teret javnog preduzeća, osim vodomera za merenje potrošnje vode kod privrednih lica i drugih preduzetnika.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti (član 113. stav 1. tačka 2.)

Osporena Odluka doneta je na osnovu odredbe čl. 2. i 4. Zakona o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98). Članom 2. Zakona propisano je da opština, grad, odnosno grad Beograd u skladu sa tim zakonom, uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihovog razvoja, a odredbom člana 4. da su komunalne delatnosti u smislu tog zakona,

delatnosti proizvodnje i isporuke komunalnih proizvoda i pružanje komunalnih usluga i to, između ostalog, prečišćavanje i distribucija vode; prečišćavanje i odvođenje atmosferskih i otpadnih voda. Prema članu 13. navedenog Zakona, između ostalog, propisano je da skupština opštine propisuje uslove i način organizovanja poslova u vršenju komunalnih delatnosti i uslove za korišćenje komunalnih proizvoda, odnosno komunalnih usluga, a naročito tehničko, sanitarno-higijenske i zdravstvene i druge posebne uslove za obavljanje delatnosti kojima se obezbeđuje određeni obim, vrsta i kvalitet usluga, ako njihov kvalitet nije propisan; način obezbeđivanja kontinuiteta u vršenju komunalnih delatnosti; prava i obaveze javnog komunalnog ili drugog preduzeća, odnosno preduzetnika, koji obavljaju komunalnu delatnost i korisnika komunalnih proizvoda i usluga; način naplate cene za komunalne proizvode, odnosno za korišćenje komunalnih usluga, kao i prava korisnika u slučaju neisporuke ili nekvalitetne isporuke komunalnog proizvoda i nevršenja, odnosno nekvalitetnog vršenja komunalne usluge; način postupanja i ovlašćenja organa opštine u slučaju prekida u proizvodnji komunalnih proizvoda ili pružanju usluga u slučaju nepredviđenih okolnosti kao i operativne mere koje preduzima javno komunalno ili drugo preduzeće odnosno preduzetnik u tim slučajevima. Zakonom o komunalnim delatnostima, u članu 24. propisano je da su elementi za obrazovanje cena komunalnih usluga, vrsta, obim i kvalitet komunalnih usluga koji se utvrđuju standardima i normativima koje propiše opština; vrednost sredstava angažovanih u pružanju usluga; obim i kvalitet uloženog rada u obavljanju komunalnih usluga; visina materijalnih troškova u obavljanju komunalnih usluga prema standardima i normativima utroška energije, materijalnih i drugih troškova ili planskim kalkulacijama, drugi elementi u zavisnosti od uslova na tržištu i specifičnosti pojedinih komunalnih usluga.

Polazeći od navedenih ustavnih i zakonskih odredaba, Ustavni sud je utvrdio da je Skupština opštine Loznica prekoračila svoja zakonom utvrđena ovlašćenja propisujući obavezu korisnicima komunalnih usluga da plaćaju naknadu neizbežnog gubitka vode za piće na priključcima i instalacijama pre mernog instrumenta koja obuhvata i zamenu i održavanje mernog instrumenta, mesečno u visini 3m³ od svakog korisnika. Po oceni Suda, Skupština opštine Loznica nije mogla uvesti materijalnu obavezu za korisnike komunalnih usluga u vidu osporene naknade, jer za to ne postoji osnov u zakonu.

Na osnovu izloženog i člana 46. stav 1. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije osporena odredba Odluke iz izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 48/2003)
 IV-159/2002 od 27.03.2003.

Određujući svojim propisom lice koje će obavljati komunalnu delatnost, opština je uredila odnose u vezi sa poveravanjem obavljanja komunalne delatnosti na način koji je suprotan zakonu.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Utvrđuje se da odredba člana 24. Odluke o dimničarskim uslugama ("Službeni list opština Srema", broj 20/2001), koju je donela Skupština Opštine Stara Pazova, broj 011-45/2001-I, dana 17.10.2001. godine nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa kojom se traži ocena ustavnosti i zakonitosti člana 24. Odluke o dimničarskim uslugama ("Službeni list opština Srema", broj 20/2001), koju je donela Skupština Opštine Stara Pazova, broj 011-45/2001-I, na sednici održanoj 17.10.2001. godine.

Inicijator u predstavci navodi da je osporeni član 24. Odluke u suprotnosti s Ustavom Republike Srbije i pozitivnim republičkim propisima iz razloga što se navedenom odredbom uskraćuje zajemčeno pravo na rad a time i na ostvarivanje svih drugih prava po osnovu rada. Takođe, navodi da se takvim načinom regulisanja pitanja poveravanja obavljanja dimničarskih usluga na teritoriji opštine Stara Pazova vrši diskriminacija drugih preduzeća i preduzetnika koji se bave vršenjem dimničarskih usluga.

Skupština opštine Stara Pazova u odgovoru navodi da je osporenim članom Odluke vršenje dimničarskih usluga na teritoriji opštine Stara Pazova povereno Dimničarskoj zadruzi "Jedinstvo" iz Stare Pazove iz razloga hitnosti za organizovano vršenje ove delatnosti. Zatim, navodi da je reč o prelaznom rešenju koje će se primenjivati do donošenja propisa opštine kojim će se regulisati sva pitanja u vezi sa poveravanjem vršenja komunalnih delatnosti i do sprovođenje postupka poveravanja na osnovu tog propisa. Skupština opštine smatra da je Odluka doneta u skladu sa Zakonom o komunalnim delatnostima i itiče da je pravo opštine da obavljanje komunalne delatnosti poveri određenom preduzeću ili preduzetniku ili osnuje javno komunalno preduzeće u skladu sa konkretnim uslovima i potrebama u opštini.

U prethodnom postupku utvrđeno je:

Skupština opštine Stara Pazova je na osnovu člana 4. stav 2. Zakona o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", broj 16/97 i 42/98) i Statuta Opštine Stare Pazove, na sednici održanoj 17. oktobra 2001. godine donela Odluku o dimničarskim uslugama, broj 011-45/2001-I ("Službeni list opština Srema", broj 20/2001).

Navedenom Odlukom vršenje dimničarskih usluga određeno je za komunalnu delatnost i propisani su način i uslovi pružanja dimničarskih usluga na teritoriji opštine. U članu 6. Odluke propisano je da dimničarske usluge na teritoriji opštine vrši javno preduzeće, drugo preduzeće ili preduzetnik kome te poslove poveri Skupština opštine.

U prelaznim i završnim odredbama u osporenom članu 24. Odluke propisano je: "Dimničarske usluge na teritoriji Opštine Stara Pazova vršiće Dimničarska zadruga "Jedinstvo" Stara Pazova do sprovođenja postupka poveravanja ovih poslova na način utvrđen zakonom i odlukama Skupštine opštine."

Odredbom člana 113. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti.

Odredbom člana 35. Ustava propisano je da svako ima pravo na rad i da se jamči sloboda rada, slobodan izbor zanimanja i zaposlenja i učešće u upravljanju kao i da je svakome, pod jednakim uslovima, dostupno radno mesto i funkcija.

Odredbom člana 57. Ustava propisano je da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima u skladu s Ustavom i zakonom a odredbama člana 64. stav 3. Ustava utvrđena je slobodna razmena roba i usluga i kretanje kapitala i radnika i da je protivustavan svaki akt i radnja kojima se stvara i podstiče monopolski položaj, odnosno na drugi način ograničava tržište.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 9/2002), u članu 6. propisano je da jedinica lokalne samouprave za ostvarivanje svojih prava i dužnosti i za zadovoljavanje potreba lokalnog stanovništva može osnovati preduzeća, ustanove i druge organizacije koje vrše javnu službu kao i da može ugovorom, na načelima konkurencije i javnosti, poveriti pravnom ili fizičkom licu obavljanje navedenih poslova.

Zakon o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 16/97 i 42/98), u članu 2. propisuje da opština, grad, odnosno grad Beograd, u skladu sa ovim zakonom, uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihovog razvoja. Prema članu 4. stav 2. Zakona skupština opštine može, kao komunalne delatnosti, odrediti i druge delatnosti od lokalnog interesa i propisati uslove i način njihovog obavljanja (dimničarske usluge ...), a prema članu 8. stav 1. za obavljanje komunalnih delatnosti opština osniva javna komunalna preduzeća, ili njihovo obavljanje poverava drugom preduzeću, odnosno preduzetniku, u skladu sa zakonom i propisom skupštine opštine. Odredbama člana 12. Zakona propisano je da skupština opštine propisuje uslove i način poveravanja obavljanja komunalnih delatnosti na osnovu javnog konkursa i da izuzetno, može odlučiti da se obavljanje komunalnih delatnosti poveri drugom preduzeću ili preduzetniku prikupljanjem ponuda ili neposrednom pogodbom, pri čemu je dužna da obezbedi stručan pregled i ocenu podnetih ponuda.

Polazeći od navedenih ustavnih i zakonskih odredaba, Ustavni sud je utvrdio da opština nije saglasno zakonskim odredbama poverila obavljanje dimničarskih usluga odnosno da je onemogućila druga preduzeća i preduzetnike da slobodno i pod jednakim uslovima učestvuju u javnom nadmetanju za poveravanje obavljanja dimničarskih usluga i da je navedenu Dimničarsku zadrugu stavila u monopolski položaj. Tako da prema oceni Ustavnog suda osporna odredba člana 24. Odluke nije u saglasnosti sa čl. 57. i 64. stav 3. Ustava kao i sa članom 12. Zakona o komunalnim delatnostima i članom 6. Zakona o lokalnoj samoupravi.

Naime, Ustavni sud je imao u vidu da opština nije donela propis kojim bi uredila uslove i način poveravanja vršenja komunalne delatnosti kako je to zakonom predviđeno, pa da u skladu sa tim propisom i zakonom izvrši poveravanje poslova već je odlučila da navedenoj Zadruzi poveri vršenje tih poslova dok ne donese takav propis. Razlog hitnosti za organizovano vršenje dimničarske delatnosti, koji u svom odgovoru Skupština opština navodi za ovo prelazno rešenje, nije predviđen zakonom kao razlog za takav način uređivanja pitanja poveravanja

obavljanja komunalne delatnosti te opština i nije bila ovlšćena tako da postupi. Takođe, na utvrđivanje ustavnosti i zakonitosti odredbe osporenog člana Odluke nije od uticaja ni činjenica da je reč odredbi koja ima privremeni karakter.

U vezi navoda inicijatora da je osporena odredba Odluke u suprotnosti sa članom 35. Ustava, Ustavni sud je ocenio da se njome ne uređuje pitanje prava na rad kao jedan od vidova sloboda i prava građana, već se uređuje pitanje poveravanja vršenja komunalne delatnosti, tako da se ne može govoriti o nesaglasnosti sa citiranim ustavnim odredbom.

Osporena odredba Odluke nije u skladu ni sa članom 119. stav 3. Ustava, kojim je utvrđeno da svaki drugi propis ili opšti akt mora biti saglasan sa zakonom i ostalim republičkim propisima.

Na osnovu izlženog i člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je doneo odluku kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredba Odluke navedena u izreci prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda Republike Srbije u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 55/2003)
IY-110/2002 od 3.04.2003.

Odluka upravnog odbora javnog preduzeća kojom se uvodi blok tarifa u potrošnji vode nesaglasna je sa Ustavom i zakonom, jer uređivanje odnosa u oblasti komunalnih delatnosti u koju spada i uvođenje blok tarife prilikom potrošnje vode u isključivoj je nadležnosti skupštine opštine.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da Odluka Upravnog odbora Javnog komunalno stambenog preduzeća "Topola" iz Topole, broj 400/1 od 20. aprila 2001. godine ("Službeni glasnik SO Topola", broj 7/2001), u vreme važenja nije bila u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Odbacuje se inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti Rešenja Skupštine opštine Topola broj 352-193/2001-04 od 29. avgusta 2001. godine ("Službeni glasnik SO Topola", broj 7/2001).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti Rešenja Skupštine opštine Topola broj 352-193/2001-04 ("Službeni glasnik opštine Topola", broj 7/2001), kojim se daje saglasnost na Odluku Upravnog odbora Javnog komunalno- stambenog preduzeća "Topola" iz Topole, o uvođenju blok tarife pri naplati vode po kategorijama korisnika. Istovremeno se osporava ustavnost i zakonitost Odluke Upravnog odbora Javnog komunalno stambenog preduzeća "Topola" iz Topole, ("Službeni glasnik SO Topola", broj 7/2001), kojom je uvedena blok tarifa za potrošnju vode, a na koju je, osporenim Rešenjem, dala saglasnost Skupština opštine Topola. Inicijator navodi da na području opštine Topola ima dovoljno vode, pa nema potrebe da se uvodi blok tarifa za potrošnju vode; da je blok tarifa utvrđena po domaćinstvu umesto po članu domaćinstva, jer domaćinstvo čini različit broj članova, kao i to da se ta sredstva ubiru od građana Topole na nezakonit način.

Donosilac osporene Odluke je u odgovoru naveo da je blok tarifa uvedena radi racionalnije potrošnje vode u Topoli, gde su na gradsku vodovodnu mrežu priključena i neka seoska područja. Kako se pijaća voda koristila i za zalivanje bašti, problem vodosnabdevanja je otežan, pa je Odluka doneta u cilju sprečavanja nekontrolisane potrošnje vode. Prema navodima donosioca, Odluka je ukinuta 30. juna 2002. godine, a primenjivala se od 1. avgusta 2001. godine.

U odgovoru Skupštine opštine Topola ističe se da je osporenim Rešenjem, saglasno članu 23. Zakona o komunalnim delatnostima, data saglasnost na Odluku Upravnog odbora JKSP "Topola" iz Topole broj 400/1 od 20. aprila 2001. godine, o uvođenju blok tarife pri naplati vode po kategorijama korisnika. Navodi se da član 24. Zakona o komunalnim delatnostima, kojim su utvrđeni elementi za obrazovanje cena komunalnih usluga, daje ovlašćenje opštinama da, u zavisnosti od lokalnih prilika, tehničkih mogućnosti, i dr., odrede i različitu cenu komunalnih usluga. Svi elementi za određivanje cene, pri donošenju osporenih akta, sažeti su u osnovnom merilu, a to je : količina utrošene vode. Ističe se da pitka voda, bez obzira na to što je ima u dovoljnoj količini mora racionalno i namenski da se koristi, pa se na

ovaj način želelo sprečiti i sankcionisati korišćenje prerađene pitke vode za zalivanje bašti i povrtnjaka.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Upravni odbor JKSP "Topola" iz Topole, na sednici održanoj 20. aprila 2001. godine doneo je Odluku, kojom je, u cilju racionalne potrošnje vode uvedena blok tarifa za sve korisnike vode, počev od 1.06.2001. godine i to: I kategorija potrošača do 15 m³ mesečno po domaćinstvu, cena 5,40 din/ m³; II kategorija potrošača od 15 - 20 m³ mesečno po domaćinstvu, cena 15 din/ m³; III kategorija potrošača od 20 - 30 m³ mesečno po domaćinstvu, cena 25 din/ m³ i IV kategorija potrošača od 30 m³ pa na dalje mesečno po domaćinstvu, cena 70 din/ m³. Iz sadržine osporene Odluke Sud je utvrdio da se njome, osim cene usluge, uređuje i obim potrošnje vode kao komunalnog proizvoda.

Odredbom člana 113. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srbije, utvrđeno je da opština preko svojih organa, u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti. Ista nadležnost opštine utvrđena je i u članu 18. stav 1. tačka 4. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 9/2002).

Članom 2. Zakona o komunalnim delatnostima, ("Službeni glasnik RS", br. 16/97, 42/98), propisano je da opština, odnosno grad Beograd, u skladu sa zakonom uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihov razvoj, a prema čl. 4. i 5. istog Zakona, komunalna delatnost je i prečišćavanje i distribucija vode, koju čini sakupljanje, prerada, odnosno prečišćavanje vode i isporuka vode korisnicima za piće i druge potrebe, vodovodnom mrežom do mernog instrumenta potrošača. Uređujući uslove i način organizovanja poslova u vršenju komunalnih delatnosti i uslove za korišćenje komunalnih proizvoda i usluga skupština opštine, na osnovu čl. 13. Zakona, propisuje tehničko, sanitarno-higijenske, zdravstvene i druge uslove za obavljanje delatnosti kojima se obezbeđuje određeni obim, vrsta i kvalitet usluga, prava i obaveze javnog komunalnog preduzeća i korisnika komunalnih proizvoda i usluga, kao i način naplate cene za te proizvode i usluge. Odredbom st. 2. i 4. člana 15. Zakona, predviđena je mogućnost da se korisniku privremeno uskrati isporuka komunalnog proizvoda, odnosno pružanje komunalnih usluga ukoliko se koriste nenamenski, preko dozvoljenog obima ili drugog propisanog uslova, pri čemu skupština opštine bliže utvrđuje u kojim slučajevima i pod kojim uslovima se može uskratiti isporuka komunalnog proizvoda, odnosno komunalnih usluga fizičkim i pravnim licima. Prema članu 23. Zakona, o cenama komunalnih proizvoda i komunalnih usluga koje plaćaju neposredni korisnici, odlučuje javno komunalno preduzeće uz saglasnost skupštine opštine, odnosno organa opštine koji skupština odredi. Članom 24. Zakona, određeni su elementi za obrazovanje cena komunalnih usluga, koji obuhvataju vrstu, obim i kvalitet koji se utvrđuju standardima i normativima koje propiše opština, vrednost rada i sredstava koji čine materijalne troškove poslovanja i drugi elementi u zavisnosti od uslova na tržištu i specifičnosti pojedinih komunalnih usluga.

Iz navedenih zakonskih odredbi, Sud je ocenio da samo skupština opštine može, svojim propisom, utvrditi obim komunalnog proizvoda koji se isporučuje u vršenju komunalne delatnosti, namensku upotrebu komunalnog proizvoda, odnosno usluge i druge uslove korišćenja komunalnih usluga, kao i način naplate komunalnih proizvoda i komunalnih usluga. Uređivanje odnosa te vrste ne može da vrši javno komunalno preduzeće, kao ni drugi subjekt kojem je u skladu sa zakonom povereno obavljanje komunalnih delatnosti. U okviru tako propisanih

uslova od strane skupštine opštine, javno preduzeće obrazuje cenu usluge, i to na način kako je određeno odredbom čl. 23. Zakona o komunalnim delatnostima, odnosno u nominalnom iznosu po jedinici mere.

Na osnovu izloženog, Sud je ocenio da je, Odlukom Upravnog odbora JKSP "Topola" iz Topole, kojom se uvodi blok tarifa u potrošnji vode, prekoračeno ovlašćenje iz Ustava i zakona kojim je, uređivanje odnosa u oblasti komunalnih delatnosti, u koju spada i uvođenje blok tarife prilikom potrošnje vode, u isključivoj nadležnosti skupštine opštine.

Rešenje Skupštine opštine kojim se daje saglasnost na Odluku Javnog komunalnog preduzeća o ceni komunalne usluge ne predstavlja opšti akt, u smislu člana 125. Ustava, već akt poslovanja, iz razloga što saglasnost skupštine opštine u smislu člana 23. Zakona, predstavlja jedan vid kontrole opštine, o tome da li je cena obrazovana u skladu sa propisima opštine i politikom cena koju vodi opština.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 1) i 3) i člana 19. stav 1. tačka 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Sud je doneo Odluku kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 55/2003)
IY-29/2002 od 24.04.2003.

Skupština opštine ima ovlašćenje za donošenje propisa kojim se uređuje poseban režim u obavljanju komunalne delatnosti vodosnabdevanja odnosno, u korišćenju usluge za vreme dejstva okolnosti koje uzrokuju nemogućnost snabdevanja vodom u optimalnoj odnosno neograničenoj količini Odlukom skupštine opštine može biti propisana primena različitih cena zavisno od količine potrošnje.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 9. Odluke o načinu trošenja vode, ograničenjima, zabrani trošenja vode, utvrđivanju prioriteta u snabdevanju vodom i načinu kontrole i sprovođenja ove odluke, ("Službeni glasnik opštine Leskovac" broj 10/94), nije u saglasnosti s Ustavom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti ostalih odredaba Odluke navedene u tački 1.

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu odredaba Odluke navedene u tački 1.

Predstavkama je inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke navedene u izreci. Inicijatori su naveli da je bez osnova u Ustavu i zakonu, uvedena tzv. "blok-tarifa" u naplati potrošnje vode, što za posledicu ima naplatu količina vode koje nisu potrošili i da u uslovima merenja samo zajedničke potrošnje na vodomeru zgrade, propisana obaveza pogađa štedljive potošače te oni snose troškove odnosno materijalne posledice rasipničkog ponašanja u potrošnji vode

drugih stanara. Istakli su i to da opštinski propisi ne dozvoljavaju ugradnju vodomera u stanovima čime bi se omogućilo merenje utroška kao uslov za utvrđivanje prekomerne potrošnje.

Inicijatori su predložili da do donošenja konačne odluke Ustavni sud obustavi izvršenje pojedinačnih akata i radnji koji se donose odnosno preduzimaju na osnovu osporene Odluke.

U odgovoru na navode inicijatora, Skupština opštine Leskovac je istakla da je Odluka doneta na osnovu ovlašćenja iz čl. 6. i 14. Zakona o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik Republike Srbije" broj 44/89), koji je ovlašćenja opštine da uređuje odnose u pitanju predvideo upravo zbog specifičnosti uslova svake opštine. Navodi se da se ugovorom o vodovodnom priključku, komunalno preduzeće obavezuje da obezbedi trajnost i kontinuitet u isporuci vode, ali u obimu koji je ugovoren, zatim da je cena vode neekonomska i da takvu pogodnost zloupotrebljavaju građani koji i u vreme suša koriste vodu nenamenski. Propisana mera ima za cilj zaštitu građana u vanrednim okolnostima, koja se preduzima pre nego što postane nužna primena mere isključenja koju i sam Zakon propisuje kao izuzetak, kao i to da Odluka nije nikada primenjivana prema korisnicima u stambenim zgradama jer oni i nisu u mogućnosti da vodu koriste nenamenski.

Ustavni sud je utvrdio da je osporenom Odlukom propisan način postupanja komunalnog preduzeća i potrošača vode u slučaju nastupanja poremećaja ili prekida u isporuci vode usled dejstva više sile odnosno, iz razloga koje komunalno preduzeće nije moglo da predvidi odnosno spreči. U tom smislu odredbama Odluke zabranjuje se, u periodu ograničenja potrošnje vode, nenamensko krišćenje vode iz gradskog vodovoda (polivanje bašti, parkova, ulica, navodnjavanje njiva i dr.), ovlašćuje se komunalno preduzeće da utvrdi raspored ograničenja potrošnje, uz obezbeđivanje neophodnog minimuma i obaveštavanje građana, i utvrđuju prioritetni potrošači. U delu kojim propisuje režim ponašanja i obaveze potrošača u periodu ograničenja isporuke, Odluka predviđa da će se utrošak vode koji odgovara prosečnoj godišnjoj potrošnji pojedinog korisnika plaćati po utvrđenoj ceni, dok će se za potrošnju preko te količine, svaki m³ plaćati po ceni koja je 10 puta veća od utvrđene (član 4.). Ukoliko ta mera ne da odgovarajuće rezultate, član 5. Odluke predviđa obavezu pismenog upozorenja potrošača a zatim i meru uskraćivanja isporuke dok traju posebne okolnosti. Članom 7. Odluke regulisan je postupak isključenja potrošača koje krše zabranu nenamenske potrošnje vode, a članom 8. Odluke utvrđena nadležnost organa uprave odnosno komunalne inspekcije za nadzor nad primenom Odluke i preduzimanje mera na koje je ovlašćena zakonom. Članom 9. Odluke određeno je da Odluka stupa na snagu danom donošenja a da će se objaviti u "Službenom glasniku opštine Leskovac".

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio:

Član 120. Ustava, utvrđuje da zakon i drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako iz naročito opravdanih razloga, nije predviđeno da ranije stupi na snagu. Kako se iz navedene odredbe Ustava sledi da je objavljivanje propisa uslov za njegovo stupanje na snagu, Ustavni sud je utvrdio da je članom 9. Odluke koji određuje stupanje na snagu Odluke danom donošenja, nesaglasan sa Ustavom.

Odredbama člana 113. stav 1. tačka 2. Ustava, utvrđeno je da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti.

Zakonom o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik Republike Srbije" br. 16/97, 42/98), uređeni su opšti uslovi i način obavljanja komunalnih delatnosti u koje spada i delatnost "prečišćavanja i distribucija vode", i dato ovlašćenje opštini da u skladu sa njegovim odredbama uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihovog razvoja (čl. 1. i 4. Zakona). Odredbama člana 13; Zakon utvrđuje ovlašćenje skupštine opštine da propisuje način obezbeđivanja kontinuiteta u vršenju komunalnih delatnosti; međusobna prava i obaveze korisnika i komunalnog preduzeća; način naplate cene; način postupanja i ovlašćenja organa opštine u slučaju prekida u obavljanju delatnosti zbog dejstva nepredviđenih okolnosti, operativne mere koje u tim slučajevima preduzima komunalno preduzeće i red prvenstva u slučaju smanjenog obima obavljanja delatnosti. Odredbama člana 15. Zakon utvrđuje slučajeve u kojima se isporuka komunalnog proizvoda odnosno usluge može uskratiti korisniku i kao takve utvrđuje, pored drugog i korišćenje usluge nenamenski, preko dozvoljenog obima ili drugog propisanog uslova, a skupštini opštine poverava da bliže utvrđuje u kojim slučajevima navedenim u zakonu i pod kojim uslovima se može uskratiti usluga fizičkim ili pravnim licima.

Iz navedenih odredaba Zakona po oceni Suda proizlazi da skupština opštine ima ovlašćenje za donošenje propisa kojim se uređuje poseban režim u obavljanju komunalne delatnosti vodosnabdevanja odnosno, u korišćenju usluge za vreme dejstva okolnosti koje uzrokuju nemogućnost snabdevanja vodom u optimalnoj odnosno neograničenoj količini.

Polazeći od prava opštine da svojim propisom uređuje opšte uslove za vršenje komunalnih usluga i uslove njihovog korišćenja, kao i njenih ovlašćenja u oblasti obrazovanja cena komunalnih usluga, Sud smatra da odlukom skupštine opštine može biti propisana primena različitih cena zavisno od količine potrošnje. Propisivanje te mere prema potrošačima čija se potrošnja ne utvrđuje merenjem nego se na osnovu odluke skupštine opštine određuje kao srazmeran deo zajedničke potrošnje, Sud smatra nesaglasnim sa Zakonom, no osporena Odluka ne sadrži regulativu takve vrste.

Zahtev za donošenje privremene mere, obustave izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu odredaba osporene Odluke, odbačen je jer je Sud doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog, člana 23. stav 3., člana 42. stav 3., člana 46. tačka 1. i člana 47. tač. 2. i 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odlučeno je kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava, član 9. Odluke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 70/2003)
IV-130/2000 od 29.05.2003.

Skupština opštine ne može svojim propisom utvrditi pravo investitora da troškove privremene isporuke toplotne energije u probnom periodu nadoknadi od vlasnika ili zakupca stambenih odnosno poslovnih prostorija, jer ta pitanja mogu biti samo predmet slobodnog ugovaranja.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Utvrđuje se da član 11. stav 1. tačka 5. u delu koji glasi "i pravo investitora da te troškove nadoknadi od vlasnika, odnosno zakupaca stambenih i poslovnih prostora", Odluke o snabdevanju toplotnom energijom iz toplifikacionog sistema Novog Sada ("Službeni list grada Novog Sada", br. 26/2000, 10/2001 i 23/2001), nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 3. stav 1., člana 11. stav 1. tačka 5. u preostalom delu i stav 2. i člana 13. Odluke iz tačke 1.

Ustavnom sudu podnet je predlog za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 3. stav 1., člana 11. stav 1. tačka 5) i stav 2. i člana 13. Odluke navedene u izreci. Predlagač navodi da je članom 3. stav 1. osporene Odluke, protivno odredbama Zakona o komunalnim delatnostima, status korisnika, odnosno potrošača ove komunalne usluge određen i za investitora objekata. Takođe se navodi, da odredba člana 11. stav 1. tačka 5. Odluke, kojom je propisano da se ugovorom između javnog preduzeća i investitora, između ostalog, reguliše i obaveza investitora da u probnom periodu plaća troškove privremene isporuke toplotne energije, uz pravo investitora da te troškove nadoknadi od vlasnika, odnosno zakupaca stambenih i poslovnih prostorija, nije u skladu sa članom 12. i članom 148. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, jer se time investitor obavezuje da plaća komunalnu usluga za treća lica, odnosno neposredne korisnike. Odredba člana 11. stav 2. Odluke, kojom je propisano da se u probnom periodu, isporučena toplotna energija plaća po ceni za redovnu isporuku, a bez garancije kvaliteta koji važi za redovnu isporuku, po mišljenju predlagača, nije u skladu sa članom 57. stav 1. i članom 64. st. 2. i 3. Ustava Republike Srbije. Odredba člana 13. Odluke, osporena je navodom da donosilac odluke nije bio ovlašćen da propiše trajanje probnog perioda isporuke toplotne energije.

U odgovoru donosioca akta navodi se da su osporene odredbe Odluke zasnovane na odredbama Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakona o komunalnim delatnostima i Zakona o izgradnji objekata. U pogledu sadržine osporenih odredaba Odluke, Skupština grada Novog Sada smatra da je ovlašćena da svojim aktom, definiše da korisnik može biti i investitor, s obzirom na to da investitor jeste prvi korisnik koji se priključuje na sistem, sve do predaje objekta, odnosno njegovih delova na upotrebu krajnjem korisniku i ukazuje da je prema odredbama Zakona o izgradnji objekata investitor izgradnje objekta, jedini ovlašćen da traži i dobije energetska saglasnost za priključenje objekata na toplifikacioni sistem, pa je i obavezan da plati troškove privremene isporuke toplotne energije do pribavljanja

upotrebne dozvole. Po navodima donosioca akta, istim Zakonom je propisana dužina trajanja probnog perioda isporuke toplotne energije.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Osporenom Odlukom, između ostalog, utvrđeni su tehnički i drugi opšti uslovi za proizvodnju i isporuku toplotne energije, pri čemu je posebno normiran postupak koji se odnosi na izgradnju objekta i instalacija, priključenje objekta, probni period i privremenu isporuku toplotne energije.

Osporenom odredbom člana 3. stav 1. Odluke, propisano je da je "korisnik u smislu ove Odluke, građanin, pravno lice i preduzetnik, kao investitor ili vlasnik, odnosno zakupac objekta priključenog na toplifikacioni sistem". Ostalim odredbama ovog člana, propisano je da međusobni odnosi između investitora stambenih, poslovnih i stambeno-poslovnih objekata u izgradnji, dogradnji ili rekonstrukciji kao korisnika, i Preduzeća, započinju pribavljanjem potrebnih saglasnosti i prestaju istekom probnog perioda u isporuci toplotne energije, odnosno da međusobni odnosi između vlasnika, odnosno zakupaca stambenih, poslovnih i stambeno-poslovnih objekata kao korisnika i Preduzeća, započinju redovnom isporukom toplotne energije posle isteka probnog perioda u isporuci toplotne energije.

Odredbama člana 11. stav 1. propisana je sadržina ugovora koji investitor zaključuje sa Preduzećem, pre izdavanja energetske saglasnosti za priključenje objekta, odnosno u postupku pribavljanja građevinske dozvole radi izgradnje objekta, privremena isporuka toplotne energije u probnom periodu, kao i obaveze investitora i Preduzeća u probnom periodu. Osporenim tačkom 5. stava 1. člana 11. Odluke, propisano je da se tim ugovorom reguliše "obaveza investitora da u probnom periodu Preduzeću plaća privremenu isporuku toplotne energije i pravo investitora da te troškove nadoknadi od vlasnika odnosno zakupaca stambenih i poslovnih prostora", a osporenim stavom 2. člana 11. Odluke, propisano je da se, u probnom periodu, isporučena toplotna energija za grejanje i pripremu tople potrošne vode, "obračunava na način i po cenama koje važe za redovnu isporuku toplotne energije, bez obaveze garancije kvaliteta u redovnoj isporuci".

Osporeni član 13. Odluke, utvrđuje da danom početka privremene isporuke toplotne energije počinje probni period, saglasno ugovoru, te da probni period može da traje najduže dve grejne sezone.

Odredbama člana 113. stav 1. tač. 2. i 6. Ustava Republike Srbije, propisano je da opština preko svojih organa u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti, odnosno, da opština izvršava zakone, druge propise i opšte akte Republike Srbije, čije je izvršavanje povereno opštini.

Zakonom o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98), opštini, odnosno gradu, povereno je da u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihov razvoj. S tim u vezi, propisana je nadležnost opštine da, u cilju trajnog obavljanja i razvoja komunalnih delatnosti, u okviru kojih je i proizvodnja i snabdevanje parom i toplom vodom, utvrđuje opšte uslove obavljanje komunalnih delatnosti, materijalne, tehničke i druge uslove za izgradnju, održavanje i funkcionisanje komunalnih objekata, da obezbeđuje tehnološko jedinstvo sistema i osniva javno komunalno preduzeće za obavljanje komunalne delatnosti. Zakon o komunalnim delatnostima ne definiše neposredno pojam korisnika usluga.

Polazeći od sadržine navedenih Ustavnih i zakonskih ovlašćenja, Sud smatra da je Skupština grada Novog Sada, bila ovlašćena da svojom odlukom uredi pitanja iz oblasti komunalnih delatnosti koja se odnose na opšte uslove obavljanja i korišćenja komunalne usluge, kao i da uredi međusobne odnose investitora objekata koji se priključuju na komunalni objekat radi snabdevanja toplotnom energijom i javnog preduzeća kojem je povereno obavljanje te komunalne delatnosti.

S obzirom da se odnosi uspostavljeni osporenim odredbama Odluke tiču ne samo odnosa koje uređuje Zakon o komunalnim delatnostima, nego i onih koji se tiču izgradnje objekata i instalacija, to su, za ocenu njihove zakonitosti, od značaja zakonski propisi koji uređuju odnosnu materiju. Tako je Zakonom o izgradnji objekata ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 24/96, 16/97 i 43/2001), koji je bio na snazi u vreme donošenja Odluke, kao i Zakonom o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/03) koji je sada na snazi, uređen postupak i način izdavanja građevinske i upotrebne dozvole i druga pitanja od značaja za izgradnju i korišćenje objekta. U tom smislu, kao "investitor" definisano je lice za čije potrebe se objekat gradi, odnosno koje finansira izgradnju objekata i na čije ime se izdaje građevinska dozvola i to pod uslovom da pored drugog, pruži dokaz o pravu korišćenja, odnosno pravu svojine na građevinskom zemljištu i dostavi idejni projekat. Za potrebe izgradnje objekata, izrađuje se glavni projekat koji podleže tehničkoj kontroli a koji između ostalog, sadrži tehničko rešenje infrastrukture sa načinom priključenja objekta. Prema članu 125. Zakona, objekat se može koristiti po prethodno pribavljenoj upotrebnoj dozvoli, a podobnost objekta za upotrebu utvrđuje se tehničkim pregledom (član 121. Zakona). Troškove tehničkog pregleda snosi investitor, a komisija za tehnički pregled može, radi utvrđivanja podobnosti objekata za upotrebu, predložiti nadležnom organu da odobri puštanje objekta u probni rad u toku kog perioda komisija za tehnički pregled proverava ispunjenost uslova za izdavanje upotrebne dozvole. Prema članu 124. Zakona, aktom o odobravanju puštanja objekta u probni rad, utvrđuje se vreme trajanja probnog rada koje ne može biti duže od jedne godine.

Imajući u vidu Ustavnu obavezu opštine, odnosno grada da izvršava zakone čije joj je izvršavanje povereno, te činjenicu da su, Zakonom o planiranju i izgradnji, opštini, odnosno gradu povereni poslovi izdavanja građevinske dozvole za sve objekte koji nisu određeni stavom 4. člana 89. Zakona, kao i upotrebne dozvole, proizlazi pravo i obaveza opštine da svojim propisom utvrdi tehničke i druge uslove za priključenje objekta u izgradnji na komunalne objekte, kao i poseban režim isporuke toplotne energije u periodu izgradnje objekata i postupak priključenja objekta, probni period i privremenu isporuku toplotne energije. Stoga je Sud ocenio da je Skupština grada Novog Sada postupila saglasno Ustavu i zakonu, kada je osporenim odredbama Odluke utvrdila međusobna prava i obaveze investitora i preduzeća za isporuku toplotne energije u periodu pre početka izgradnje objekta, tokom izgradnje, odnosno, do isteka probnog perioda, i početka redovne isporuka toplotne energije. Investitor kao lice legitimisano da priprema, vrši i finansira izgradnju objekta sa pripadajućom komunalnom infrastrukturom, ovlašćen je i za zaključivanje ugovora u smislu ovog opštinskog propisa. Ugovor u pitanju, jeste ugovor po pristupu čiji su elementi uređeni i propisom opštine kao prinudnim propisom, koji investitor zaključuje pod unapred određenim uslovima, pre početka izgradnje objekata. Iz tih razloga odredbe čl. 3. i 11. Odluke po oceni Suda, nisu u suprotnosti sa zakonom. Međutim, u odnosu na deo odredbe člana 11. stav 1. tačka 5. kojim je propisano "pravo investitora da te troškove nadoknadi od vlasnika, odnosno

zakupca", Sud je ocenio da nije u saglasnosti sa zakonom, jer, prema odredbi člana 148. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, ugovor stvara prava i obaveze za ugovorne strane, a pravo investitora da te troškove naplati od vlasnika ili zakupca može biti predmet slobodnog ugovaranja a ne može biti predmet uređivanja propisom opštine.

Sud je takođe ocenio da odredba člana 13. Odluke ne sadrži povredu zakona s obzirom da je mogućnost probnog rada propisana Zakonom, a vreme trajanja probnog rada od najduže godinu dana, ne protivreči osporenoj normi koja, pri primarnoj grejnoj sezoni od šest meseci, određuje trajanje probnog perioda na dve grejne sezone.

Imajući u vidu odredbe čl. 57. i 65. Ustava Republike Srbije, kojima je propisano da se privredne i druge delatnosti obavljaju u skladu sa Ustavom i zakonom, a da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe, te ovlašćenja opštine utvrđena Zakonom o komunalnim delatnostima, Sud je ocenio da osporene odredbe ne sadrže povrede odredaba člana 57. i člana 64. st. 2. i 3. Ustava na šta predlagač ukazuje.

Na osnovu izloženog i člana 46. tač. 1), 3) i 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je doneo Odluku kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, deo odredbe člana 11. stav 1. tačka 5. Odluke navedene u tački 1. izreke, prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 66/2003)
 IY-201/2002 od 5.06.2003.

Skupština opštine je imala ovlašćenje da svojim propisom utvrdi uslove za korišćenje komunalnih usluga i način plaćanja komunalne usluge, i da u okviru tih ovlašćenja utvrdi obim pružene usluge putem utvrđivanja "uslovne površine" stambenih objekata.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti i ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 28. Odluke o daljinskom snabdevanju grada toplotnom energijom i opštim uslovima korišćenja toplotne energije ("Službeni list opštine Subotica", br. 13/98 i 27/98).

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 29. Odluke iz tačke 1.

3. Odbacuje se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti stava 1. Autentičnog tumačenja čl. 28. i 29. Odluke iz tačke 1. ("Službeni list opštine Subotica" broj 18/2001).

4. Odbacuje se inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti Rešenja o obrazovanju cena zagrevanja stanova, garaža i poslovnih prostorija ("Službeni list opštine Subotica" broj 1/2001).

5. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu Odluke iz tačke. 1.

Predstavkom ovlašćenih predlagača, pokrenut je postupak za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredaba Odluke navedene u tački 1. izreke i stava 1. Autentičnog tumačenja te Odluke. Takođe, Ustavnom sudu dostavljeno je više predstavki kojima se inicira pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba navedene Odluke i Rešenja iz tačke 4. izreke.

Osporavajući odredbe člana 28. Odluke, predlagači i inicijatori navode da ovaj član uvodi pojam "uslovne površine" kao merila za obračun troškova naknade za grejanje i smatraju da se time uvećava stvarna površina stambenog objekta i višestruko povećava cena grejanja. Odstupanjem od uobičajenog načina utvrđivanja potrošnje, uvodi se nova merna jedinica koja nije po standardima "JUS" niti "Međunarodnog sistema jedinica SI" čime građane Subotice, prilikom utvrđivanja naknade za isporučenu toplotnu energiju, dovodi u nejednak pravni položaj u odnosu na građane u drugim gradovima u Republici.

Inicijatori, takođe, navode, da je ovakav način plaćanja usluge grejanja, s obzirom na njen sezonski karakter, u suprotnosti sa odredbama člana 24. Zakona o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik Republike Srbije" br. 16/97 i 42/98) koje utvrđuju elemente za obrazovanje cena komunalnih usluga, Kao razloge osporavanja Rešenja iz tačke 4. izreke, inicijator je naveo da se, kod kategorije "stambenih potrošača" "naplata vrši svih 12 meseci", bez određivanja perioda za koji se vrši obračun, te da ovim aktom nije utvrđena samo cena usluge grejanja, nego i način obračuna i naplate te usluge.

Inicijativom je zahtevano da Ustavni sud, do donošenja konačne odluke o ustavnosti i zakonitosti akata iz tač. 1. i 4. izreke, donese privremenu meru.

U odgovoru Skupštine opštine Subotica, pored ostalog, ističe se da su osporena Odluka i Rešenje izmenjeni, tako da se obračun po izmenjenim aktima vrši po stvarnoj površini stambenog objekta.

Ustavni sud utvrdio je sledeće:

Odredbama osporenog člana 28. Odluke određeno je da se isporučena toplotna energija meri preko mernih instrumenata koje obezbeđuje potrošač, a da vrstu, tip i mesto montiranja određuje preduzeće; utvrđuje se način plaćanja ove usluge kada nema merenja preuzete toplotne energije za zagrevanje stambenih prostorija u kom slučaju "potrošač plaća toplotnu energiju paušalno mesečno, prema uslovnoj površini grejanih prostorija" Odlukom o izmeni Odluke o daljinskom snabdevanju grada toplotnom energijom i opštim uslovima korišćenja toplotne energije koju je Skupština opštine Subotica donela 4. oktobra 2001. godine ("Službeni list opštine Subotica", broj 31/2000) izmenjene su odredbe stava 3. člana 28. osnovnog teksta Odluke tako što se utvrđuje, pored drugog, da se u slučaju kada nema merenja, preuzeta toplotna energija za zagrevanje stambenih prostorija plaća mesečno, prema površini zatvorene stambene prostorije.

Osporenim članom 29. Odluke određeno je da se naplata vrednosti isporučene i preuzete toplotne energije vrši kod poslovnih potrošača na osnovu fakture, dva puta mesečno u toku grejne sezone, a kod stambenih potrošača naplata se

vrši u dvanaest mesečnih iznosa počev od jula tekuće do kraja juna naredne godine, sa obavezom uplate do 10. u mesecu za prethodni mesec (uz obavezu plaćanja kamate u slučaju docnje), te da se produžetak grejne sezone obračunava saglasno isporuci u toku sezone.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti (član 113. stav 1. tačka 2.).

Zakonom o komunalnim delatnostima, utvrđeni su opšti uslovi i način obavljanja komunalnih delatnosti kao i ovlašćenja opštine, odnosno grada da uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihovog razvoja (čl. 1. i 2.). Zakonom je propisano da se komunalna delatnost obavlja u skladu sa zakonom i propisima donetim na osnovu zakona (član 3. stav 3.), a proizvodnja i snabdevanje parom i toplom vodom određena je kao komunalna delatnost i bliže određen njen sadržaj (član 4. stav 1. tačka 3. i član 5. tačka 3.).

Odredbama člana 13. Zakona, pored drugog, određeno je da skupština opštine propisuje uslove i način organizovanja poslova u vršenju komunalnih delatnosti i uslove za korišćenje komunalnih proizvoda i usluga, a u tom okviru, naročito "tehničko, sanitarno-higijenske, zdravstvene i druge posebne uslove za obavljanje delatnosti kojima se obezbeđuje određeni obim, vrsta i kvalitet usluga, ako njihov kvalitet nije propisan" (stav 1. tačka 1.) kao i način naplate cena za komunalne proizvode odnosno korišćenje komunalnih usluga (stav 1. tačka 4.).

Članom 24. Zakona propisano je da se cena komunalne usluge obrazuje na osnovu elemenata koje čine: vrsta, obim i kvalitet usluge, koji se utvrđuju standardima i normativima koje propisuje opština, vrednost sredstava angažovanih u pružanju usluga i visina materijalnih troškova u obavljanju komunalnih usluga, prema standardima i normativima utroška energije, materijalnih i drugih troškova ili planskim kalkulacijama kao i drugi elementi u zavisnosti od uslova na tržištu i specifičnosti pojedinik komunalnih usluga.

Polazeći od navedenih odredaba Zakona, Ustavni sud je ocenio da je Skupština opštine imala ovlašćenje da svojim propisom utvrdi uslove za korišćenje komunalnih usluga i način plaćanja komunalne usluge, i da u okviru tih ovlašćenja utvrdi obim pružene usluge putem utvrđivanja "uslovne površine" stambenih objekata. Po oceni Suda, navedeno ovlašćenje za Skupštinu opštine proističe i iz odredaba Zakona koje je ovlašćuju da u okviru elemenata za obrazovanje cena komunalnih usluga propisanih zakonom, odredi normative i standarde za određivanje, pored drugog, i obima pruženih komunalnih usluga, kao i da odredi druge elemente za obrazovanje cena kada to zahtevaju specifičnosti pojedinih usluga, što u konkretnom slučaju može biti odsustvo mernih uređaja kod isporuke toplotne energije. S tim u vezi Sud je ocenio da su neosnovani navodi inicijatora da se uvođenjem "uslovne površine" narušavaju elementi za obrazovanje cena utvrđeni zakonom (obim usluge, vrednost sredstava, obim i kvalitet uložnog rada), s obzirom da se cena komunalnog proizvoda utvrđuje kao ukupnost svih propisanih elemenata za obrazovanje cena komunalnih proizvoda, a da način njene naplate utvrđuje skupština opštine svojom odlukom. Pri tom, Ustavni sud, saglasno članu 125. Ustava Republike Srbije, nije nadležan da ocenjuje da li su navedeni elementi takvi da održavaju realnu vrednost troškova isporučene toplotne energije.

Ustavni sud je, takođe, utvrdio da je na osnovu navedenih odredaba čl. 13. i 24. Zakona, Skupština opštine bila ovlašćena da članom 29. ospore Odluke

uredi način naplate cene komunalnog proizvoda, odnosno način i rokove plaćanja za isporučeni komunalni proizvod, odnosno toplotnu energiju, te da nije nesaglasno sa Zakonom da se odlukom Skupštine opštine propiše da se naplata komunalnog proizvoda vrši u vidu mesečnih iznosa u toku cele godine.

Ustavni sud je utvrdio da se osporenim stavom 1. Autentičnog tumačenja iz tačke 3. izreke, bliže objašnjava značenje osporenih odredaba člana 28. Odluke. S obzirom da autentično tumačenje propisa, inače, pa i u ovom slučaju nije samostalan akt te ne može biti predmet posebne tj. samostalne ocene, to je Sud, predlog ovlašćenog predlagača u ovom delu odbacio.

S obzirom da akti o obrazovanju cena nemaju značenje opštih pravnih akata koji u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije podležu ustavno-sudskoj kontroli, Sud je inicijativu kojom se traži ocena ustavnosti i zakonitosti Rešenja iz tačke 4. izreke koje je doneo Izvršni odbor Skupštine opštine Subotica, 10. januara 2001. godine, odbacio. Ustavni sud je, takođe, utvrdio da ne postoje procesne pretpostavke da o odnosnom delu inicijative odlučuje kao o ustavnoj žalbi inicijatora, s obzirom da odlučivanje po takvom pravnom sredstvu nije predviđeno članom 125. Ustava.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata, odnosno radnji odbačen je, u smislu odredbe člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), s obzirom da je Ustavni sud doneo konačnu odluku.

Na osnovu navedenog, člana 19. stav 1. tačka 1. člana 23. stav 3., člana 42. stav 3. člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 70/2003)
 IY-50/2001 od 5.06.2003.

Zaštitna mera, uz kaznu za prekršaj, može se propisati samo zakonom i uredbom, pa je skupština grada prekoračila ovlašćenja propisujući svojom odlukom, pored kazne za prekršaj i mogućnost izricanja zaštitne mere oduzimanje predmeta koji su upotrebljeni za izvršenje prekršaja, odnosno oduzimanje imovinske koristi.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da odredba člana 59. stav 5. Odluke o opštem uređenju grada ("Službeni list grada Beograda", br. 32/87, 3/88, 25/88, 11/89, 13/90, 15/91, 23/92, 9/93, 25/93, 29/93, 31/93, 4/94, 5/94, 23/94, 2/95 i 6/99), nije u saglasnosti sa zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije, podnet je predlog za ocenu zakonitosti člana 59. stav 5. Odluke o navedene u izreci, koju je donela Skupština grada Beograda. Predlagač je mišljenja da član 59. stav 5. osporene Odluke, kojim je propisano da se "za prekršaj iz stava 1. tačka 2. pored novčane kazne može izreći i

zaštitna mera oduzimanja predmeta za izvršenje prekršaja, kao i mera oduzimanja imovinske koristi" nije u saglasnosti sa članom 42. Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik SRS", broj 44/89 i "Službeni glasnik RS", br. 21/90, 11/92, 6/93, 20/93, 53/93, 28/94, 16/97, 37/97, 36/98, 44/98 i 65/2001), kojim je utvrđeno da se zaštitna mera, pa i mera oduzimanja predmeta prekršaja, može propisivati isključivo zakonom i uredbom. Predlagač smatra da je donosilac Odluke ovakvim propisivanjem, prekoračio ovlašćenje iz Zakona o prekršajima. Predloženo je da Sud odredi način otklanjanja posledica, u slučaju da utvrdi da osporena odredba nije u saglasnosti sa zakonom.

U odgovoru donosioca akta, navodi se da osporena odredba Odluke nije usaglašena sa Zakonom o prekršajima iz razloga što je poslednjih godina, kao posledica ekonomskih problema i ratnih dejstava u regionu, prodaja robe na javnim površinama postala masovna pojava, čime se narušava komunalni red u Gradu i istovremeno predstavlja potencijalnu opasnost za život i zdravlje ljudi. Prema navodima donosioca akta, suzbijanje ove vrste prodaje robe je nemoguće, bez ovlašćenja komunalnog inspektora da predmete izložene prodaji na javnoj površini privremeno oduzme.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Odluku o opštem uređenju Grada donela je Skupština grada Beograda na sednici održanoj 29. decembra 1987. godine. Odredbom člana 10. stav 1. Odluke o oštem uređenju grada, propisano je sledeće: "zabranjeno je na ulicama, trgovima i na drugim javnim površinama i javnim mestima, izvan prodavnica ili privremenih objekata prodavati robu ili vršiti druge delatnosti, osim u slučajevima kada je to dozvoljeno odredbama ove Odluke, ili drugim propisima." Kao sankcija za nepostupanje po ovoj odredbi, propisana je novčana kazna za pravna lica koja na ulicama, trgovima i drugim javnim površinama i javnim mestima prodaju robu ili obavljaju drugu delatnost (član 59. stav 1. tačka 2), odnosno za fizička lica koja učine isti prekršaj u svojstvu odgovornog lica u pravnom licu, ili pojedinca koji samostalno obavlja delatnost ličnim radom, sredstvima u svojini građana.

Osporenim stavom 5. člana 59. Odluke, propisano je da se "za prekršaj iz stava 1. tačka 2, pored novčane kazne može izreći i zaštitna mera oduzimanja predmeta koji su upotrebljeni za izvršenje prekršaja, kao i mera oduzimanja imovinske koristi."

Odredbom člana 5. Zakona o prekršajima, dato je ovlašćenje skupštini opštine da može, svojom odlukom, propisati prekršaje, a stavom 2. člana 5. Zakona, propisano je da organi ovlašćeni za donošenje propisa o prekršajima mogu propisivati samo kazne i zaštitne mere predviđene ovim zakonom i u granicama koje određuje ovaj zakon. Odredbom člana 42. Zakona o prekršajima, utvrđeno je da se zaštitna mera može propisati zakonom i uredbom, uz kaznu za prekršaj, a članom 43. istog Zakona, propisane su vrste zaštitnih mera.

Na osnovu navedenih odredaba Zakona o prekršajima, uz činjenicu da osporena odredba Odluke o opštem uređenju grada, nije usaglašena sa Zakonom o prekršajima, Sud je utvrdio da odredba člana 59. stav 5. Odluke o opštem uređenju grada, nije u saglasnosti sa zakonom, iz razloga što je donosilac akta prekoračio ovlašćenje iz zakona, propisujući svojom Odlukom, pored kazne za prekršaj i mogućnost izricanja zaštitne mere oduzimanja predmeta koji su upotrebljeni za izvršenje prekršaja, kao i mere oduzimanja imovinske koristi, koje mere se mogu propisati samo zakonom i uredbom.

Ostali navodi iz predloga spadaju u domen primene propisa, što u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije, nije u nadležnosti Ustavnog suda.

U odnosu na zahtev predlagača da Sud odredi način otklanjanja posledica usled primene pomenutog akta, Sud je ocenio da za odlučivanje po tom osnovu nisu ispunjene procesne pretpostavke iz čl. 56. do 58. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je doneo Odluku kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije odredba člana 59. stav 5. Odluke navedene u izreci, prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 66/2003)
 IY-288/2002 od 12.06.2003.

Isključivanje troškova električne energije za rad podstanica potrošača iz sadržine cene grejanja nije nesaglasno sa zakonom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredbe člana 2. Odluke o izmenama i dopunama Odluke o snabdevanju toplotnom energijom ("Službeni list opštine Kraljevo", broj 22/98).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu Odluke iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podnete su predstavke kojima je inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 2. Odluke o izmenama i dopunama Odluke o snabdevanju toplotnom energijom ("Službeni list opštine Kraljevo", broj 22/98). Inicijatori smatraju da su pomenutom odredbom Odluke, troškovi električne energije za rad podstanica određeni kao troškovi koje treba da snose potrošači što je u suprotnosti sa članom 5. tačka 3. Zakona o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 44/98), čime je Skupština opštine prekoračila ovlašćenja iz navedenog Zakona. Prestavkama je zatraženo da Ustavni sud do donošenja konačne odluke o ustavnosti i zakonitosti osporene Odluke donese privremenu meru.

U odgovoru Skupštine opštine Kraljevo, pored ostalog, ističe se da je propisivanje rešenja u osporenom članu 2. Odluke zasnovano na ovlašćenju Skupštine opštine da uredi način obrazovanja cene, odnosno naplate cene za komunalne proizvode i usluge koje skupština opštine ima prema članu 13. stav 1. tačka 4. Zakona o komunalnim delatnostima.

Po sprovedenom postupku Ustavni sud utvrdio je sledeće:

Osporenim članom 2. Odluke dopunjen je član 13. stav 2. Odluke o snabdevanju toplotnom energijom ("Službeni list opštine Kraljevo", br. 13/90, 2/92,

5/92, 1/93, 14/93, 14/97) u tekstu koji je glasio : "Cenu grejanja terete svi troškovi nastali u vezi proizvodnje i distribucije toplotne energije do krajnjih korisnika - potrošača.", tako što je tačka na kraju zamenjena zapetom i dodate reči: "osim troškova električne energije za rad podstanica".

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da opština preko svojih organa, u skladu sa zakonom uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti (član 113. stav 1. tačka 2.).

Zakonom o komunalnim delatnostima utvrđeni su opšti uslovi i način obavljanja komunalnih delatnosti kao i ovlašćenja opštine odnosno grada da uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihovog razvoja (čl. 1. i 2.). Zakonom je propisano da se komunalna delatnost obavlja u skladu sa Zakonom i propisima donetim na osnovu zakona (član 3. stav 3.), a proizvodnja i snabdevanje parom i toplom vodom, određeni su kao komunalna delatnost (član 4. stav 1. tačka 3.) koju čine proizvodnja sakupljanje i isporuka tople vode i pare iz daljinskog centralizovanog izvora ili pojedinačnih izvora za grejanje stambenih zgrada i stanova, kao i poslovnih prostorija, toplovodnom mrežom do podstanica potrošača, odnosno mernog instrumenta, obuhvatajući i podstanicu, odnosno merni instrument (član 5. tačka 3). Odredbom člana 6. stav 2. Zakona određeno je da se komunalnim objektima, smatraju građevinski objekti sa uređajima, instalacijama i opremom, sama postrojenja, uređaji i instalacije i drugi objekti koji služe za proizvodnju komunalnih proizvoda i pružanje komunalnih usluga korisnicima. Odredbama člana 13. Zakona, pored ostalog, utvrđeno je da skupština opštine propisuje uslove i način organizovanja poslova u vršenju komunalnih delatnosti i uslove za korišćenje komunalnih proizvoda i usluga, a u tom okviru i način naplate cene za komunalne proizvode, odnosno korišćenje komunalnih usluga (stav 1. tačka 4), a odredbama člana 24. Zakona utvrđeni su elementi za obrazovanje cena komunalnih usluga koje, pored drugog, čine i oni standardi i normativi koje propiše opština.

Zakonom o održavanju stambenih zgrada ("Službeni glasnik RS", br.45/95 i 46/98), određeno je da troškove održavanja stambene zgrade snose vlasnici stanova odnosno drugih posebnih delova zgrada srazmerno učešću površine svojih stanova, odnosno drugih posebnih delova u zgradi, prema stvarno učinjenim troškovima (član 24. stav 1.).

Zakonom o elektroprivredi ("Službeni glasnik RS", broj 45/91) određeno je da se potrošačima električne energije (pa u okviru toga i obveznikom za isporučenu električnu energiju) smatraju vlasnici, odnosno oni čiji su objekti, uređaji, postrojenja ili instalacije priključeni na elektroenergetsku mrežu, te da se elektroenergetskim objektima potrošača smatraju elektroenergetski objekti potrošača koji se nalaze iza mesta priključenja na elektroenergetsku mrežu (član 2. stav 5.).

Polazeći od navedenog, Ustavni sud je ocenio da isključivanje troškova električne energije za rad podstanica potrošača iz sadržine cene navedene komunalne usluge nije nesaglasno sa navedenim odredbama zakona. Kao trošak koji se odnosi na redovno tekuće korišćenje i održavanje zajedničkih kućnih električnih instalacija, ta odredba predstavlja troškove održavanja stambene zgrade koje snose vlasnici stanova, odnosno drugih posebnih delova zgrada, koji su istovremeno i korisnici ove komunalne usluge.

U vezi navoda inicijatora da osporena odredba Odluke nije u saglasnosti sa članom 5. tačka 3. Zakona o komunalnim delatnostima, Ustavni sud je ocenio da iz zakonskog određivanja sadržine predmetne komunalne delatnosti, pojma komunalnog objekta i obaveza javnog komunalnog preduzeća u vršenju delatnosti,

proizilazi i da se obaveza održavanja objekata i instalacija navedenih u tom članu, nezavisno od svojinskih prava, ne odnosi se na električne instalacije i troškove električne energije za rad podstanica, s obzirom da električne instalacije, uključujući i merni uređaj za merenje utrošene električne energije za rad podstanice ne predstavljaju deo podstanice kao komunalnog objekta određenog članom 5. tačka 3. i članom 6. stav 2. navedenog Zakona.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akata ili radnje preduzetih na osnovu osporene Odluke odbačen je u smislu odredbe člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), jer je u ovom predmetu Sud doneo konačnu odluku.

Na osnovu iznetog, člana 42. stav 3. i člana 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud odlučio je kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-43/2003 od 3.07.2003.

Osporena odluka je zasnovana na odredbama Ustava Republike Srbije i Zakona o komunalnim delatnostima u pogledu ovlašćenja donosioca akta, nadležnosti i predmeta uređivanja, a sama činjenica da njen osnovni tekst potiče iz prethodnog Ustava ne čini je neustavnom i nezakonitom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Odluke o snabdevanju grada Beograda toplotnom energijom, ("Službeni list grada Beograda" br. 2/87, 25/88, 13/90, 23/92, 3/93, 25/93, 31/93, 4/94, 7/94, 20/94, 2/95 i 6/99).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti Odluke o snabdevanju grada Beograda toplotnom energijom ("Službeni list grada Beograda" broj 2/87). U inicijativi se navodi da je osporena Odluka doneta u vreme važenja ranijeg Ustava i u vreme "relativnog izobilja", pa su njeni tvorci bili oskudni u bližem uređivanju odnosa između isporučioaca i korisnika toplotne energije. Napominje se da korisnici, prema osporenoj Odluci, ne mogu izaći iz ugovornog odnosa sa isporučiocem toplotne energije, zbog lošeg snabdevanja, te da su cene usluga grejanja usklađivane sa kursom ili inflacijom, što je dovelo do siromašenja građana. Takođe navodi da Odluka nije usaglašena sa Ustavom Republike Srbije, pa predlaže da Ustavni sud utvrdi da je Odluka u celini nesaglasna sa Ustavom.

U odgovoru Skupštine grada Beograda, navodi se da je u predašnjem, kao i u sadašnjem ustavno-pravnom sistemu bilo utvrđeno pravo i dužnost opštine da obezbeđuje i uređuje oblast komunalnih delatnosti, pa zato promene u društveno-ekonomskom i političkom uređenju, nastale donošenjem Ustava iz 1990. godine, nisu od većeg uticaja na opredeljenu sadržinu osporene Odluke i ovlašćenja donosioca Odluke. Navodi inicijatora kojima se osporava ustavnost Odluke, jer njome nisu

precizno definisani uslovi za izključenje iz sistema daljinskog grejanja, više puta su razmatrani povodom zahteva za izmenu Odluke, ali je ocenjeno da, pored nedostatka sigurnih tehničkih rešenja, koja bi omogućila izključenje korisnika iz postojećeg daljinskog sistema, ta mera nije, sa stanovišta Grada, ekonomski, energetski i tehnički opravdana. U odnosu na cene grejanja, navodi se da je Odlukom, uređen način obračuna i plaćanja isporučene toplotne energije i to, u odnosu na objekte sa ugrađenim merilima količine toplotne energije u predajnoj stanici (za kwh) i u objektima koji ova merila nemaju (po m² zagrevane površine). Cenu utvrđuje isporučilac, u okviru iznosa koji posebnim rešenjem utvrdi Izvršni odbor Skupštine grada, što, po mišljenju donosioca Odluke, nije u suprotnosti sa rešenjima sadržanim u važećem Zakonu o komunalnim delatnostima. U odgovoru se ističe da su navodi iz inicijative koji se odnose na terminološke neusaglašenosti sa važećim propisima netačni, jer je odgovarajućim izmenama osporene Odluke iz 1994. godine ("Službeni list grada Beograda" br. 7/94 i 20/94) izvršeno usklađivanje svih pojmova koji se u Odluci koriste.

Osporena Odluka o snabdevanju grada toplotnom energijom ("Službeni list grada Beograda" br. 2/87), doneta je na osnovu Ustava SRS iz 1974. godine, kojim je, prema članu 273, bilo utvrđeno pravo i dužnost opštine da obezbeđuje uslove za vršenje delatnosti komunalnih organizacija. Tada važećim Zakonom o ostvarivanju posebnog društvenog interesa u oblasti komunalnih delatnosti ("Službeni glasnik RS", broj 53/82), u članu 5., snabdevanje naselja toplotnom energijom bilo je utvrđeno kao komunalna delatnost, a skupština opštine je bila ovlašćena da odlukom utvrdi opšte uslove za vršenje komunalne delatnosti.

Odredbom člana 113. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srbije, utvrđeno je da opština u skladu sa zakonom uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti, a članom 118. Ustava, propisano je da poslove opštine obavlja grad Beograd.

Zakonom o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98), propisano je da opština, grad, odnosno grad Beograd, u skladu sa ovim zakonom, uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihov razvoj, kao i to da su komunalne delatnosti, delatnosti od opšteg interesa. Odredbama čl. 4. i 5. Zakona, propisano je da je proizvodnja i snabdevanje parom i toplom vodom jedna od delatnosti koja predstavlja nezamenljiv uslov života i rada građana i drugih subjekata na određenom području i dat je bliži opis te komunalne delatnosti. Članom 13. Zakona, utvrđeno je ovlašćenje opštine da propisuje uslove i način organizovanja poslova u vršenju komunalnih delatnosti i uslove za korišćenje komunalnih proizvoda, odnosno komunalnih usluga, a naročito: tehničko, sanitarno-higijenske, zdravstvene i druge posebne uslove za obavljanje delatnosti kojima se obezbeđuje određeni obim, vrsta i kvalitet usluga, ako njihov kvalitet nije propisan; način obezbeđivanja kontinuiteta u vršenju komunalnih delatnosti; prava i obaveze javnog komunalnog, ili drugog preduzeća, ili preduzetnika koji obavljaju komunalnu delatnost i korisnika komunalnih proizvoda i usluga; način naplate cene za komunalne proizvode, odnosno za korišćenje komunalnih usluga, kao i prava korisnika u slučaju neisporuke ili nekvalitetne isporuke komunalnog proizvoda i nevršenja, odnosno nekvalitetnog vršenja komunalne usluge; način postupanja i ovlašćenja opštine u slučaju prekida u proizvodnji komunalnih proizvoda ili pružanju usluga u slučaju nepredviđenih okolnosti.

Na osnovu navedenih ustavnih i zakonskih odredaba, Sud je utvrdio da je osporena Odluka zasnovana na odredbama Ustava Republike Srbije i Zakona o

komunalnim delatnostima u pogledu ovlašćenja donosioca akta, kako u odnosu na nadležnost tako i u odnosu na predmet uređivanja, a sama činjenica da njen osnovni tekst potiče iz prethodnog Ustava, ne čini je neustavnom i nezakonitom.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-105/2002 od 12.06.2003.

d) Lokalni javni prihodi

Uvođenjem kriterijuma za određivanje različite takse na firmu zavisno od oblika organizovanja taksenog obveznika ("poslovne jedinice") kao i okolnosti da li je sedište obveznika u toj opštini ili izvan nje, skupština opštine je prekoračila granice i sadržinu ovlašćenja.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da odredba tarifnog broja 7. tačka 2. stav 6. Taksene tarife lokalnih komunalnih taksa Odluke o lokalnim komunalnim taksama opštine Ivanjica ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 22/02), u vreme važenja, nije bila u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Predlogom je pokrenut postupak pred Ustavnim sudom za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti tarifnog broja 7. tačka 2. stav 6. Taksene tarife lokalnih komunalnih taksa Odluke navedene u izreci. Predlagač osporava navedenu odredbu iz razloga što smatra da nije u saglasnosti sa članom 85. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/02), kojim su propisani kriterijumi na osnovu kojih opština može utvrditi lokalne komunalne takse u različitoj visini. Po mišljenju predlagača Skupština opštine Ivanjica, nije mogla utvrditi različitu visinu lokalnih komunalnih taksa za poslovne jedinice samo zbog toga što im se sedište nalazi van te opštine, čime se poslovne jedinice i njihove firme dovode u neravnopravan položaj u odnosu na druge obveznike.

U odgovoru na razloge osporavanja, Skupština opštine Ivanjica istakla je da je pravni osnov za donošenje Odluke sadržan u odredbama Zakona o lokalnoj samoupravi, koje predviđaju mogućnost određivanja različite visine lokalnih komunalnih taksa zavisno od vrste delatnosti obveznika i površine objekta koji je predmet taksene obaveze.

U sprovedenom postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je sledeće:

Osporena Odluka prestala je da važi danom stupanja na snagu Odluke o lokalnim komunalnim taksama, koju je donela Skupština opštine Ivanjica 28. marta 2003. godine ("Službeni glasnik RS", broj 43/03). Tarifnim brojem 7. tačka 2. stav 6.

Taksene tarife osporene Odluke bila je propisana taksa na firmu u iznosu od 200.000,00 dinara za poslovne jedinice u oblasti elektroprivrede, Telekomu, PTT saobraćaja, šumarstva i benzinske pumpe, čije se sedište nalazi van opštine Ivanjica.

Članom 52. Ustava Republike Srbije propisano je da se porezi i druge dažbine uređuju zakonom, članom 72. stav 1. tačka 4. da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje finansijski sistem a članom 114. stav 2. određeno je da opštini pripadaju prihodi utvrđeni zakonom.

Na osnovu navedenih ustavnih odredaba, Zakonom o javnim prihodima i javnim rashodima ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 i 22/01) uređen je sistem javnih prihoda i javnih rashoda. Članom 2. Zakona propisano je da se javni prihodi koji su njime ustanovljeni mogu uvoditi samo zakonom, kao i da se samo zakonom kojim se uvodi odgovarajući javni prihod mogu uvoditi oslobođenja, olakšice i ostali elementi sistema javnih prihoda. Prema članu 8. ovog zakona, visina javnih prihoda utvrđuje se zakonom, odnosno aktom nadležnog organa u skladu sa zakonom, a članom 16. stav 2. Zakona određeno je da se elementi sistema lokalnih prihoda uređuju zakonom.

Odredbom člana 83. stav 1. tačka 8. Zakona o lokalnoj samoupravi propisano je da se lokalne komunalne takse mogu uvoditi za isticanje firme na poslovnom prostoru. Članom 84. Zakona definisana su posebna pravila za taj takseni osnov tako što je određeno da se firmom smatra svaki istaknuti naziv ili ime koje upućuje na to da pravno ili fizičko lice obavlja određenu delatnost (stav 1.); da se taksa plaća samo za jednu firmu, ako se na poslovnom objektu nalazi više istaknutih firmi istog obveznika (stav 2.); a da se za svaku firmu istaknutu van poslovnog objekta plaća taksa (stav 3.). Odredbom člana 85. Zakona propisano je da opština može utvrditi lokalne komunalne takse u različitoj visini zavisno od vrste delatnosti, površine i tehničko-upotrebnih karakteristika objekata i po delovima teritorije, odnosno zonama u kojima se nalaze objekti, predmeti ili vrše usluge za koje se plaćaju takse. Članom 86. istog zakona utvrđeno je da se aktom skupštine opštine kojim se uvodi lokalna komunalna taksa utvrđuju visina, olakšice, rokovi i način plaćanja lokalne komunalne takse.

Član 85. navedenog zakona, prema oceni Suda, isključuje mogućnost da se aktom o uvođenju lokalne komunalne takse uvode drugačiji kriterijumi, za određivanje različite visine ovih taksa, osim onih koji su Zakonom propisani. Stoga, uvođenjem kriterijuma za određivanje visine takse na firmu zavisno od oblika organizovanja taksenog obveznika ("poslovne jedinice"), kao i okolnosti da li je sedište obveznika u ovoj opštini ili izvan nje, Skupština opštine Ivanjica je prekoračila granice i sadržinu ovlašćenja. Iz ovog razloga Sud je utvrdio da osporena odredba Odluke u vreme važenja nije bila u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Na osnovu izloženog, kao i člana 46. tač. 1) i 3) i člana 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 77/2003)
IY-283/2002 od 10.07.2003.

Skupština opštine je prekoračila zakonom utvrđena ovlašćenja kada je propisala plaćanje taksi za automate, igre na sreću, tombolu i kladionice,

budući da je zakonom propisana mogućnost uvođenja lokalne komunalne takse samo za "zabavne igre" kao vrstu sredstava za igru, a ne i na igre na sreću.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 3. stav 1. tačka 2. Odluke Skupštine opštine Sremska Mitrovica o lokalnim komunalnim taksama ("Službeni list opština Srema", br. 13/99, 18/2000, 8/2001, 12/2001 i 25/2001) u delu koji se odnosi na tombolu i odredba Tarifnog broja 2. u delu stava 1. alineja 1, 3. i 5. Tarife lokalnih komunalnih taksa Odluke o lokalnim komunalnim taksama u vreme važenja nisu bile u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta i radnje preduzetih na osnovu osporenih odredbi Odluke.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 3. stav 1. tačka 2. Odluke Skupštine opštine Sremska Mitrovica o lokalnim komunalnim taksama ("Službeni list opština Srema", broj 13/99, 18/2000, 8/2001, 12/2001 i 25/2001) i odredaba Tarifnog broja 2. Tarife lokalnih komunalnih taksa Odluke o lokalnim komunalnim taksama. Predlagač navodi da osporena odredba Odluke i osporeni tarifni broj nisu saglasni s Ustavom Republike Srbije, kao i odredbom člana 83. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) koji propisuje uvođenje lokalne komunalne takse za držanje sredstava za igru ("zabavne igre"), a ne i za držanje sredstava za igre na sreću. Takođe, predlaže se i donošenje privremene mere kojom bi se obustavili od izvršenja svi pojedinačni akti i radnje doneti na osnovu osporenih odredaba.

Skupština opštine Sremska Mitrovica kao donosilac osporenog akta u odgovoru navodi da je osnov za uvođenje osporene lokalne komunalne takse u odredbi člana 55. ranije važećeg Zakona o lokalnoj samoupravi kojom je propisano u tački 2. da se lokalne komunalne takse mogu uvoditi za držanje sredstava za igru (bilijar, tombola i slično).

Ustavni sud je utvrdio:

Odluka Skupštine opštine Sremska Mitrovica o lokalnim komunalnim taksama ("Službeni list opština Srema", br. 13/99, 18/2000, 8/2001, 12/2001 i 25/2001) prestala je da važi 4. januara 2003. godine stupanjem na snagu Odluke Skupštine opštine Sremska Mitrovica o lokalnim komunalnim taksama ("Službeni list opština Srema", broj 24/2002).

Osporena Odluka je doneta na osnovu ranije važećeg Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/2001) u kome je odredbom člana 55. stav 1. tačka 2. bilo propisano da se lokalne komunalne takse mogu uvoditi za držanje sredstava za igru (bilijar, tombola i sl.).

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da se sistem lokalne samouprave uređuje zakonom (član 113. stav 2) i da za obavljanje Ustavom i zakonom utvrđenih poslova, opštini pripadaju prihodi utvrđeni zakonom (član 114. stav 1).

Odredbom člana 79. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) propisano je da Skupština jedinice lokalne samouprave može

uvoditi lokalne komunalne takse za korišćenje prava, predmeta i usluga, a odredbom člana 83. stav 1. tačka 2. Zakona, da se lokalne komunalne takse mogu uvoditi za držanje sredstava za igru ("zabavne igre"). Navedenim Zakonom propisano je da će opštine i gradovi uskladiti svoje statute i druge opšte akte sa odredbama tog Zakona u roku od tri meseca od stupanja na snagu Zakona. Budući da je Zakon stupio na snagu 6. marta 2002. godine, rok za usaglašavanje je istekao 6. juna 2002. godine.

Osporenim odredbom člana 3. stav 1. tačka 2. Odluke bilo je propisano da se lokalne komunalne takse uvode za držanje sredstava za igru (bilijar, tombola i slično).

Tarifnim brojem 2. Tarife lokalnih komunalnih taksi, koja je sastavni deo navedene Odluke, bilo je propisano da se za držanje sredstava za igre plaća taksa u određenom novčanom iznosu i to za: automate za igre na sreću (poker, džek pot i dr.); tombolu; kladionice (alineje 1. 3. i 5.); odnosno bilijar i zabavne igre (stoni fudbal, video igre i sl.) (alineje 1. i 4.).

Igre na sreću u smislu Zakona o igrama na sreću ("Službeni glasnik RS", br. 83/92, 39/93, 53/93, 67/93, 8/94, 45/94, 71/94 i 12/2000), su organizovane igre koje u skladu sa zakonom i pravilima igre priređuju određena lica u kojima se učesnicima u igri pruža mogućnost sticanja dobitka u novcu, stvarima, pravima ili uslugama kod kojih ishod igre ne zavisi od znanja ili umešnosti učesnika u igri, već od slučaja ili nekog neizvesnog događaja.

Prema odredbama člana 4. do člana 21. Zakona o igrama na sreću, igre na sreću su: klasične igre na sreću (lutrija, ekspres lutrija, sportska prognoza, loto, bingo, keno i druge slične igre čija je osnova tombola); posebne igre na sreću (posebne igre na sreću koje se priređuju u igračnicama u kojima učesnici igraju jedan protiv drugog ili protiv priređivača i koje se priređuju na stolovima za igru-kuglicom, kockama, kartama, blek džek ili putem automata sa jednostrukim ili višestrukim ulogom), ostale igre na sreću (tombola, klađenje na konjskim trkama, nagradni konkurs, pogađanje rezultata utakmice).

Polazeći od navedene sadržine člana 83. stav 1. tačka 2. Zakona o lokalnoj samoupravi koja određuje sadržinu taksenog osnova, Sud je utvrdio da je Skupština opštine Sremska Mitrovica prekoračila svoja zakonom utvrđena ovlašćenja propisujući plaćanje takse za automate za igre na sreću, tombolu i kladionice budući da je zakonom propisana mogućnost uvođenja lokalne komunalne takse samo za "zabavne igre" kao vrstu sredstava za igru, a ne i za sredstva za igre na sreću.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta i radnje preduzetih na osnovu osporenih odredbi Odluke je odbačen u smislu odredbe člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, jer se donosi konačna odluka.

Na osnovu izloženog i odredbe člana 46. stav 1. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 77/2003)
IV-209/2002 od 10.07.2003.

Skupština opštine može utvrditi samo opštinske takse i druge lokalne prihode koji joj po zakonu pripadaju. Samo odlukom skupštine opštine,

a ne i drugim aktom niže pravne snage mogu se uređivati opštinske takse i naknade za rad opštih organa uprave.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Utvrđuje se da član 7. Odluke o naknadama troškova rada Opštinske uprave ("Službeni glasnik opštine Čačak", broj 9/94), koju je donela Skupština opštine Čačak 20. septembra 1994. godine, nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Utvrđuje se da Rešenje o usklađivanju visine naknade troškova rada Opštinske uprave ("Službeni list opštine Čačak", broj 4/99), koje je doneo Izvršni odbor Skupštine opštine Čačak 2. jula 1999. godine, nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti akata navedenih u izreci. Inicijator je istakao da osporeni akti omogućavaju da građani za isti spis ili radnju plaćaju republičku taksu i naknadu troškova rada Opštinske uprave Čačak. Prema navodima inicijatora, novčani iznos koji građani plaćaju za uslugu državnog organa veći je od troškova tog organa, a razlika između stvarnih troškova organa i plaćenog iznosa ima karakteristike poreza. Inicijator, stoga, smatra da građani za isti spis ili radnju neosnovano plaćaju dve dažbine pod različitim nazivima, s obzirom da je administrativna taksa propisana odgovarajućim zakonom uvedena upravo radi naknade troškova rada državnog organa koji pruža konkretnu uslugu.

U odgovoru koji je dala Opštinska uprava Opštine Čačak istaknuto je da su osporena akta doneta na osnovu člana 16. tada važećeg Zakona o javnim prihodima i javnim rashodima ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94 i 42/98). Davalac odgovora je naveo da je stavom 2. člana 16. pomenutog Zakona propisano da se elementi sistema lokalnih javnih prihoda uređuju zakonom, ali da takav zakon nije donet, pa je Skupština opštine Čačak u odsustvu bliže zakonske regulative donela osporene akte kojima je uredila naknade za rad Opštinske uprave u obavljanju izvornih poslova opštine. U odgovoru je navedeno da u 2001. godini predstoji donošenje nove Odluke o opštinskim administrativnim taksama kojom bi se osporena Odluka stavila van snage, ali do okončanja ovog ustavno-sudskog postupka Skupština opštine Čačak nije dostavila tražene podatke o promenama ili prestanku važenja osporenih akata.

Polazeći od navoda inicijatora, Sud je konstatovao da su predmet osporavanja član 7. Odluke iz tačke 1. izreke i Rešenje iz tačke 2. izreke. Članom 7. Odluke utvrđeni su akti i radnje za koje se plaća naknada za rad Opštinske uprave, dok je članom 8. Odluke ovlašćen Izvršni odbor Skupštine opštine da vrši usklađivanje visine naknada utvrđenih Odlukom u slučaju povećanja cena zavisnih troškova.

Navedenim Rešenjem Izvršnog odbora Skupštine opštine Čačak je, pozivom na ovlašćenje iz člana 8. Odluke, a u vidu usklađivanja iznosa naknada propisanih članom 7. Odluke, izvršena izmena sadržine tog člana Odluke u celini

propisivanjem ne samo drugih novčanih iznosa, nego i spiska akata i radnji za koje se naknada plaća. Činjenica da je na taj način Rešenjem bio izmenjen osporeni član 7. navedene Odluke, prema oceni Suda, nema relevantnog uticaja na pravnu važnost ove Odluke, jer se Rešenjem kao aktom niže pravne snage ne može menjati Odluka kao akt više pravne snage.

Osporenim članom 7. Odluke utvrđeni su različiti osnovi za plaćanje naknada za rad Opštinske uprave Čačak iz delokruga izvorne nadležnosti Skupštine opštine (al. 1. do 28. Odluke). Navedenu Odluku donela je Skupština opštine Čačak 20. septembra 1994. godine u režimu odnosa uspostavljenih zakonskom regulativom pre stupanja na snagu važećih zakonskih odredaba sadržanih u Zakonu o javnim prihodima i javnim rashodima, Zakonu o administrativnim taksama i Zakonu o lokalnoj samoupravi.

Članom 16. stav 1. tač. 3) i 4) i članom 25. stav 1. tačka 2) podtačka (3) važećeg Zakona o javnim prihodima i javnim rashodima ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 i 22/2001) predviđene su, kao vrste lokalnih javnih prihoda, opštinske administrativne takse i prihodi koje ostvare opštinski organi.

Zakonom o administrativnim taksama ("Službeni glasnik RS", br. 49/92, 70/92, 37/93, 44/93, 67/93, 28/94, 30/94, 31/95, 53/95, 39/96 i 42/98) u članu 1. propisano je da se za spise i radnje u upravnim stvarima, kao i za druge spise i radnje kod ministarstava i posebnih organizacija, organa teritorijalne autonomije i lokalne samouprave u vršenju poverenih poslova i organizacija koje vrše javna ovlašćenja plaćaju se administrativne takse po odredbama ovog zakona. Stavom 2. istog člana Zakona utvrđeno je da se administrativna taksa ne može naplatiti ako Taksenom tarifom nije propisana, niti se može naplatiti u iznosu većem ili manjem od propisanog.

Važećim Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) u članu 30. tačka 12. propisano je da skupština opštine utvrđuje opštinske takse i druge lokalne prihode koji joj po ovom zakonu pripadaju. Članom 78. tačka 1. ovog Zakona određeno je da jedinici lokalne samouprave pripadaju opštinske administrativne takse kao izvorni javni prihodi ostvareni na njenoj teritoriji, a tačkom 13. istog člana i prihodi koje svojom delatnošću ostvare opštinski organi, službe i organizacije.

Pored ovoga, Zakonom o lokalnoj samoupravi u članu 3. propisano je da, u poslovima izvornog delokruga, jedinica lokalne samouprave donosi propise samostalno, u skladu sa svojim pravima i dužnostima utvrđenim Ustavom, zakonom, drugim propisima i statutom. Stavom 2. istog člana Zakona propisano je da, u poverenim poslovima, jedinica lokalne samouprave donosi propise i druge akte i obavlja upravne radnje na osnovu i u okviru ovlašćenja datog zakonom.

Zakon o lokalnoj samoupravi stupio je na snagu 6. marta 2002. godine, a na osnovu odredbe člana 129. ovog Zakona, skupštinama opština je ostavljen rok od tri meseca za usklađivanje propisa sa odredbama ovog Zakona. Prema tome, pomenuti rok za usaglašavanje opštinskih propisa sa navedenim Zakonom istekao je 6. juna 2002. godine.

Ustavni sud je utvrdio da je osporenim članom 7. Odluke učinjena i povreda odredbe člana 114. stav 1. Ustava, prema kojoj se zakonom utvrđuju prihodi koji pripadaju opštini za obavljanje Ustavom i zakonom utvrđenih poslova.

U odnosu na osporeno Rešenje, Sud je utvrdio da može biti predmet ocene u ustavno-sudskom postupku jer je njime preuzeto ovlašćenje koje po zakonu

pripada skupštini opštine da propisom na opšti način uređuje odnose opštinskih organa i korisnika njihovih usluga u pogledu ovog lokalnog javnog prihoda.

Članom 8. Zakona o javnim приходima i javnim rashodima normirano je da se visina javnih prihoda utvrđuje zakonom, odnosno aktom nadležnog organa, u skladu sa zakonom. S obzirom da iz odredbe člana 30. tačka 12) Zakona o lokalnoj samoupravi proizlazi da se samo odlukom skupštine opštine, a ne i drugim aktom niže pravne snage mogu uređivati predmetne naknade, Sud je ocenio da je donošenjem osporenog Rešenja koje zamenjuje propis skupštine opštine uspostavljena nazakonita pravna situacija, zbog čega je Sud ocenio da ima osnova za utvrđivanje naustavnosti i nezakonitosti odredaba oba osporena akta.

Na osnovu iznetog i člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredba i akt navedeni u izreci prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda Republike Srbije u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 48/2003)
 IY-159/2002 od 20.03.2003.

d) Mesne zajednice - samodoprinos

Odlukom građana o uvođenju samodoprinosa ne može se obavljanje određenih poslova u vezi samodoprinosa poveriti skupštini opštine i predsednicima mesnih zajednica ili njihovim zamenicima.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da član 1. u delu koji glasi: "februar 1998. godine" i član 11. Odluke o zavođenju samodoprinosa na području opštine Surdulica ("Službeni glasnik Pčinjskog okruga", broj 5/98), nisu u saglasnosti s Ustavom.

2. Utvrđuje se da član 5. stav 1. alineja 1. Odluke iz tačke 1. u delu koji glasi: "na zarade (plate) zaposlenih lica", i al. 2. i 4, član 6. u delu koji glasi: "Skupština opštine", član 7. stav 2. u delu koji glasi: "predsednik Mesne zajednice ili lice koje ga zamenjuje", član 8. u delu koji glasi: "Skupštini opštine" i član 9, nisu u saglasnosti sa zakonom.

3. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti ostalih odredaba Odluke iz tačke 1.

Predstavkom je inicirano pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Odluke navedene u izreci. Inicijator je naveo da su osporenim Odlukom obavezani samodoprinosom samo građani koji na teritoriji opštine Surdulica imaju

nepokretnu imovinu, ali ne i prebivalište, kao i da je on za tu obavezu saznao posle donošenja i objavljivanja Odluke.

Donosioci Odluke nisu dostavili Ustavnom sudu odgovor na navode inicijatora.

Ustavni sud je utvrdio da je Odluka doneta 8. marta 1998. godine i istom uveden samodoprinos u novcu za mesne zajednice na teritoriji opštine Surdulica, osim za Mesnu zajednicu Jelašnica.

Članom 1. i 11. Odluke, kao početak vremenskog perioda za koji se uvodi sporni samodoprinos označen je februar mesec 1998. godine. Pošto je Odluka objavljena 30. marta 1998. godine, a prema članu 11. stupila na snagu narednog dana, te je na taj način Odluci dato povratno dejstvo, koje Ustav ne dozvoljava. Članom 121. st. 1. i 2. Ustava, određeno je da zakon, drugi propis ili opšti akt ne mogu imati povratno dejstvo i da se samo zakonom može odrediti da pojedine njegove odredbe ako to zahteva opšti interes utvrđen u postupku donošenja zakona, imaju povratno dejstvo.

Član 11. Odluke sadrži i odredbu o njenom stupanju na snagu narednog dana po objavljivanju. Članom 120. Ustava, određeno je da zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako, iz naročito opravdanih razloga, nije predviđeno da ranije stupi na snagu. Skupština opštine Surdulica nije dostavila Ustavnom sudu dokaze o postojanju navedenih naročito opravdanih razloga, pa je stoga navedena odredba člana 11. Odluke nesaglasna s Ustavom.

Kod samodoprinosu na zarade zaposlenih i prihode od poljoprivrede i šumarstva, Odlukom nisu izuzete zarade i prihodi na koje se ne plaća porez (čl. 18. i 29. Zakona o porezu na dohodak građana - "Službeni glasnik RS", broj 24/2001) i na koje se iz tih razloga, na osnovu člana 93. stav 3. Zakona o lokalnoj samoupravi, ne može uvoditi samodoprinos.

Prema članu 90. stav 2. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002), odluku o uvođenju samodoprinosu donose, i mogu biti obavezani samodoprinosom i građani koji nemaju izbornu pravo i prebivalište na prostoru za koji se uvodi samodoprinos, ako na tom prostoru imaju nepokretnu imovinu, ali samo pod uslovom da se sredstvima samodoprinosu poboljšavaju uslovi korišćenja te imovine. Odluka ne sadrži odredbe o ispunjenosti tog uslova, što je čini nezakonitom.

Odredbama čl. 6, 7, 8. i 9. obavljanje određenih poslova u vezi samodoprinosu povereno je Skupštini opštine Surdulica i predsednicima mesnih zajednica, odnosno njihovim zamenicima, iako u Ustavu i zakonu nema pravnog osnova za određivanje nadležnosti ovih subjekata odlukom građana o uvođenju samodoprinosu. Pored toga, članom 9. Odluke određeno je da će višak sredstava samodoprinosu biti upotrebljen za rešavanje komunalnih problema iako je članom 88. tačka 10. Zakona o lokalnoj samoupravi predviđeno vraćanje tih sredstava obveznicima samodoprinosu.

Sud je utvrdio da su neosnovani navodi inicijatora da je Odlukom obavezana samodoprinosom samo jedna grupa građana jer su članom 5. Odluke, obavezani samodoprinosom zaposleni građani, građani koji ostvaruju prihode od poljoprivrede i šumarstva, građani koji ostvaruju prihode od imovine i imovinskih prava, kao i građani koji na prostoru na kome je uveden samodoprinos imaju imovinu ali ne i prebivalište.

Ustavni sud, saglasno članu 125. Ustava, nije nadležan da odlučuje o eventualnim nepravilnostima u postupku izjašnjavanja o samodoprinosu na šta ukazuje inicijator.

Ostale odredbe Odluke, po oceni Suda, nisu u suprotnosti sa Ustavom i zakonom.

Na osnovu izloženog, člana 46. tač. 1 i 3. i člana 23. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odlučeno je kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava odredbe Odluke navedene u tač. 1. i 2. izreke, prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 40/2003)
 IY-197/2001 od 5.06.2003.

Samodoprinos se ne može uvoditi na primanja po osnovu penzija i invalidnina.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da odredba člana 5. alineja 1. Odluke o uvođenju samodoprinosu na području Mesne zajednice Bioska ("Službeni list opštine Užice, broj 7/02), u delu koji glasi: "i penzije ostvarene u zemlji i inostranstvu", nije u saglasnosti sa zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu zakonitosti odredbe člana 5. alineja 1. Odluke navedene u izreci, u delu kojim je propisano da se samodoprinos uvodi na penzije. Inicijator smatra da kao penzioner - invalid I kategorije ne podleže obavezi plaćanja samodoprinosu i da je uvođenje samodoprinosu na penzije u suprotnosti sa zakonom.

Mesna zajednica Bioska se u odgovoru nije izjasnila o navodima inicijatora ali je obavestila sud da je osporena Odluka na snazi, da nije menjana, ni dopunjavana i da se primenjuje.

Osporena Odluka doneta je 16. juna 2002. godine. Odlukom je uveden samodoprinos u novcu za period od pet godina i to počev od 1. jula 2002. godine do 1. jula 2007. godine.

Osporenim odredbom člana 5. alineja 1. Odluke propisano je da se samodoprinos uvodi na osnovice i po stopi od 2% na penzije ostvarene u zemlji i inostranstvu.

Članom 114. stav 2. Ustava Republike Srbije određeno je da se za zadovoljavanje potreba građana u opštini sredstva mogu prikupljati na osnovu neposrednog izjašnjavanja građana, u skladu sa zakonom.

Prema odredbi člana 93. stav 3. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 9/02), samodoprinos se ne može uvoditi na primanja i imovinu koji su zakonom izuzeti od oporezivanja, a u članu 9. stav 1. tačka

17. Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 24/2001 i 80/2002) propisano je da se ne plaća porez na dohodak građana na primanja ostvarena po osnovu penzija i invalidnina.

Polazeći od navedenog, Ustavni sud je utvrdio da je donosilac osporene Odluke, suprotno Zakonu, utvrdio obavezu plaćanja samodoprinosna na primanja po osnovu penzije.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava osporena odbredba člana 5. alineja 1. Odluke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 75/2003)
 IY-29/2003 od 19.06.2003.

Propisivanjem da građani biraju članove saveta mesne zajednice neposredno, građanima nije uskraćeno, ni ograničeno pravo da biraju i da budu birani u organe mesne zajednice.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti člana 14. st. 2. i 3., člana 33. stav 2. i člana 36. stav 4. Odluke o obrazovanju mesnih zajednica na teritoriji opštine Senta ("Službeni list opštine Senta", broj 6/2001).

2. Odbacuje se inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 32.h. tačka 1. Odluke o izmeni i dopuni Statuta opštine Senta ("Službeni list opštine Senta", broj 5/2001).

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu osporenih odredaba odluka iz tačke 1. i 2.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 32.h. tačka 1. Odluke iz tačke 2. izreke i člana 14. st. 2. i 3., člana 33. stav 2. i člana 36. stav 4. Odluke iz tačke 1. izreke. Inicijator smatra da je osporena odredba Odluke o izmeni i dopuni Statuta opštine Senta nesaglasna sa članom 114. stav 2. Ustava Republike Srbije i sa odredbama Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01), iz razloga što sredstva samodoprinosna ne mogu biti sredstva mesne zajednice, kako je to osporenom odredbom Odluke propisano, već su to sredstva građana udružena za određenu namenu i u određenom obimu. Navodi da iz osporenih odredaba člana 14. st. 2. i 3. Odluke o obrazovanju mesnih zajednica na teritoriji opštine Senta proizlazi da je za odlučivanje o obrazovanju ili spajanju mesnih zajednica dovoljno prethodno

pribaviti mišljenje građana, dok je za odlučivanje o ukidanju mesne zajednice potrebno pribaviti mišljenje većine građana, iako se radi o pitanjima istog značaja i karaktera. Odluku člana 33. stav 2. Odluke smatra nesaglasnom s Ustavom, s obzirom da propisuje javnost glasanja birača na zboru prilikom izbora članova Saveta mesne zajednice. Smatra da odredba člana 36. stav 4. Odluke, koja propisuje da su za člana Saveta mesne zajednice izabrani oni kandidati koji su dobili najveći broj glasova, omogućava da uz pasivno držanje većine birača ili zbog velikog broja kandidata bude izabran i onaj kandidat koji je dobio srazmerno mali broj glasova. Predložio je da Sud, do donošenja konačne odluke, obustavi izvršenje pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu osporenih odredaba Odluka.

U odgovoru Skupštine opštine Senta je, pored ostalog, izneto mišljenje da u postupku izbora članova Saveta mesnih zajednica nije bilo moguće primeniti ustavne odredbe o tajnosti glasanja, obzirom na specifičnu prirodu mesnih zajednica kao interesnih zajednica građana. Skupština opštine Senta je u naknadnom odgovoru obavestila Sud da je 5. juna 2002. godine donela novi Statut čime je, u smislu odredbe člana 129. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/02), izvršeno usklađivanje Statuta sa važećim zakonom.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Osporenu Odluku o izmeni i dopuni Statuta opštine Senta donela je Skupština opštine Senta 30. marta 2001. godine, na osnovu člana 115. Ustava Republike Srbije, čl. 13. i 222. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 49/99), čl. 2. i 10. Zakona o teritorijalnoj organizaciji Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 47/91, 79/92, 82/92, 47/94 i 49/99) i čl. 38. i 62. Statuta opštine Senta ("Službeni list opštine Senta", broj 2/98 - prečišćen tekst, 3/98, 3/99, 17/99 i 6/2000). Navedena Odluka prestala je da važi u toku postupka i to na osnovu člana 87. Statuta koji je Skupština opštine Senta donela 5. juna 2002. godine ("Službeni list opštine Senta", br. 7/2002 i 9/02).

Odluka osporenog člana 32.h. tačka 1. Odluke propisivala je da su sredstva mesne zajednice, između ostalog, i sredstva građana koja oni udružuju neposredno putem samodoprinosu ili na drugi način.

Članom 200. stav 1. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99), koji je bio na snazi u vreme donošenja osporene Odluke, bilo je propisano da su sredstva mesne zajednice sredstva koja opština prenese mesnoj zajednici, sredstva koja građani obezbeđuju samodoprinosom ili na drugi način, i pokloni i druga sredstva.

Takođe, u toku postupka pred Ustavnim sudom, prestao je da važi Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01), i to 6. marta 2002. godine, stupanjem na snagu Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/02).

Imajući u vidu da je prestao da važi Zakon o lokalnoj samoupravi koji je bio pravni osnov za donošenje osporenog akta, kao i to da je prestao da važi osporeni akt, Ustavni sud je utvrdio da ne postoje procesne pretpostavke za vođenje postupka i odlučivanje, u smislu člana 19. stav 1. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), pa je inicijativu u ovom delu odbacio.

Osporenu Odluku o obrazovanju mesnih zajednica na teritoriji opštine Senta donela je Skupština opštine Senta 23. maja 2001. godine ("Službeni list opštine Senta", broj 6/2001).

Navedenom Odlukom uređuje se način obrazovanja, poslovi, organizacija i odlučivanje, finansiranje i ostala pitanja vezana za rad i funkcionisanje mesnih zajednica na teritoriji opštine Senta.

Osporenim odredbama člana 14. Odluke propisano je da Skupština opštine Senta donosi Odluku o obrazovanju ili spajanju mesnih zajednica po prethodno pribavljenom mišljenju građana koji imaju prebivalište na području za koje se predlaže obrazovanje mesne zajednice ili spajanje mesne zajednice, dok se Odluka o ukidanju mesne zajednice donosi po prethodno pribavljenom mišljenju većine građana koji imaju prebivalište na području mesne zajednice čije ukidanje se predlaže (st. 2. i 3.). U osporenoj odredbi člana 33. Odluke predviđeno je da birači biraju članove Saveta mesne zajednice neposredno, javnim glasanjem na zboru birača (stav 2.), dok je osporenim odredbom člana 36. Odluke utvrđeno da su za člana Saveta izabrani oni kandidati koji su dobili najveći broj glasova (stav 4.).

Ustavom i Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/02) nije propisan postupak izbora organa mesne zajednice. Članom 7. Zakona predviđeni su razlozi zbog kojih se osnivaju mesne zajednice (zadovoljavanje opštih, zajedničkih i svakodnevnih potreba stanovništva na određenom području), a članom 71. Zakona utvrđeno je da skupština jedinice lokalne samouprave odlučuje o obrazovanju, području za koje se obrazuje i ukidanju mesnih zajednica i drugih oblika mesne samouprave, te da se odluka donosi većinom glasova od ukupnog broja odbornika. Odredbom člana 72. Zakona propisano je da se statutom mesne zajednice odnosno drugog oblika mesne samouprave, u skladu sa statutom jedinice lokalne samouprave i aktom o osnivanju, utvrđuju poslovi, organi i postupak izbora, organizacija i rad organa, način odlučivanja i druga pitanja od značaja za rad mesne zajednice, odnosno drugog oblika mesne samouprave. To znači da je utvrđivanje organa mesne zajednice i postupak izbora njihovih članova predmet uređivanja statuta i prilikom uređivanja tih pitanja mora se voditi računa o principima iz člana 42. Ustava. U ovom slučaju građanima nije uskraćeno, ni ograničeno pravo da biraju i da budu birani u organe mesne zajednice jer je u osporenoj Odluci predviđeno da građani biraju članove Saveta mesne zajednice neposredno. Koji će se način i postupak izbora organa mesne zajednice predvideti, ceneći potrebe i interese građana koji se zadovoljavaju u mesnoj zajednici, pitanje je opredeljenja donosioca osporene Odluke, odnosno Skupštine opštine.

Imajući u vidu da Zakonom o lokalnoj samoupravi nije propisan postupak izbora organa mesne zajednice i da osporenim odredbama Odluke nije povređeno pravo građana iz člana 42. Ustava, Ustavni sud je odlučio da inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti člana 14. st. 2. i 3., člana 33. stav 2. i člana 36. stav 4. Odluke ne prihvati.

Pošto je u ovom predmetu doneta konačna odluka, to je zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata, odnosno radnji preduzetih na osnovu osporenih odredaba odluka odbačen, saglasno članu 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Na osnovu izloženog i člana 19. stav 1. tačka 4), člana 42. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-172/2001 od 15.05.2003.

5) OPŠTI AKTI PREDUZEĆA, USTANOVA I ORGANIZACIJA

a) Radni odnosi

Bez sprovođenja postupka radi zaključenja kolektivnog ugovora, prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih se ne mogu uređivati pravilnikom.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Utvrđuje se da Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika "Trajal Korporacije" iz Kruševca, koji je doneo Radnički savet Korporacije na sednici održanoj 16. decembra 1996. godine, nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenjivanje zakonitosti Pravilnika o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika "Trajal Korporacije" iz Kruševca.

U inicijativi se navodi da je Radnički savet Korporacije doneo osporeni Pravilnik, kojim je uredio disciplinsku i materijalnu odgovornost radnika, i pored činjenice da je u Korporaciji organizovan sindikat. Kako se prema članu 121. Zakona o radnim odnosima, međusobna prava, obaveze i odgovornosti radnika u preduzećima u kojima je organizovan sindikat, uređuju kolektivnim ugovorom, u skladu sa zakonom, to je njihovo uređivanje osporenim Pravilnikom nesaglasno sa zakonom.

U odgovoru Pravne službe Korporacije navodi se: da je osporeni Pravilnik donet u vreme stupanja na snagu saveznog Zakona o osnovama radnih odnosa i da je potpuno usklađen sa tim zakonom, da je Pravilnikom regulisana samo jedna oblast radnih odnosa (disciplinska i materijalna odgovornost), da se odredbe čl. 121. i 122. Zakona o radnim odnosima ("Službeni glasnik RS", br. 55/96 i 28/2001) odnose na deo kolektivnih ugovora kojima se utvrđuju kriterijumi za utvrđivanje zarada radnika i da je Radnički savet Korporacije, za donošenje Pravilnika, imao saglasnost Izvršnog odbora Sindikalne organizacije i generalnog direktora Korporacije.

Ustavni sud je utvrdio da je Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti doneo Radnički savet Korporacije na osnovu čl. 52. do 62. Zakona o osnovama radnih odnosa ("Službeni list SRJ", broj 29/96), člana 121. stav 2. Zakona o radnim odnosima ("Službeni glasnik RS", br. 45/91... i 39/96), Opšteg i granskog kolektivnog ugovora i saglasnosti generalnog direktora Korporacije i Izvršnog odbora Sindikata Korporacije od 13. decembra 1996. godine. Pravilnikom se utvrđuju obaveze na radu i u vezi sa radom, povrede radnih obaveza i mere koje se mogu izreći u odgovarajućem postupku i postupak utvrđivanja materijalne štete i odgovornosti za nastalu štetu.

Odredbom člana 121. stav 2. Zakona o radnim odnosima bila je propisana obaveza usklađivanja kolektivnih ugovora sa ovim zakonom u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona. Ako su opštim aktom uređena pitanja

i odnosi za koje je ovim zakonom predviđeno da se uređuju kolektivnim ugovorom, smatra se da je preduzeće ova pitanja i odnose uredilo na odgovarajući način. Međutim, navedeni zakon prestao je da važi danom stupanja na snagu Zakona o radnim odnosima ("Službeni glasnik RS", br.55/96 i 28/2001), kojim je u članu 119. stav 1. bilo propisano da se kolektivnim ugovorom, u skladu sa zakonom, uređuju prava i obaveze zaposlenog i poslodavca iz oblasti rada i radnih odnosa i međusobni odnosi učesnika kolektivnog ugovaranja. Prema članu 122. Zakona, kod poslodavca kod kojeg nije organizovan sindikat, pitanja i odnosi iz oblasti radnih odnosa koja se uređuju kolektivnim ugovorom, uređuju se opštim aktom poslodavca, odnosno ugovorom o radu, u skladu sa zakonom, opštim i posebnim kolektivnim ugovorom.

Odredbom člana 180. tačka 1) Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/2001 i 73/2001) propisano je da danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o radnim odnosima ("Službeni glasnik RS", br. 55/96 i 28/2001). Prema članu 1. stav 1. Zakona o radu, prava obaveze i odgovornosti po osnovu rada uređuju se zakonom i posebnim zakonom, u skladu sa potvrđenim međunarodnim konvencijama, a u stavu 2. istog člana, predviđeno je da se prava, obaveze i odgovornosti iz stava 1. ovog člana, uređuju kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu (u daljem tekstu : opšti akt), ili ugovorom o radu. Odredbom člana 3. stav 1. Zakona propisano je da ukoliko kod poslodavca nijedan sindikat ne ispunjava uslove reprezentativnosti u skladu sa čl. 137. i 138. stav 1. Zakona ili sindikati nisu zaključili sporazum o udruživanju u skladu sa članom 140. Zakona, odnosno ako učesnici u kolektivnom pregovaranju ne postignu saglasnost za zaključivanje kolektivnog ugovora, prava, obaveze i odgovornosti uređuju se pravilnikom o radu ili ugovorom o radu. Prema odredbama člana 3. st. 2. i 3. Zakona, pravilnik o radu i ugovor o radu moraju biti u saglasnosti sa zakonom, a pravilnik o radu donosi poslodavac.

Iz navedenih odredaba važećeg Zakona o radu, proizlazi da se prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih kod poslodavca kod koga je organizovan sindikat mogu uređivati pravilnikom kao vrstom opšteg pravnog akta, pod uslovom da nijedan sindikat ne ispunjava propisane uslove reprezentativnosti, ili sindikati nisu zaključili sporazum o udruživanju, odnosno ako učesnici u postupku pregovaranja ne postignu saglasnost za zaključivanje kolektivnog ugovora. Polazeći od činjenice da je u Korporaciji bio organizovan sindikat koji ispunjava uslove reprezentativnosti i da učesnici nisu vodili postupak radi zaključenja kolektivnog ugovora, Ustavni sud je ocenio da se bez sprovođenja tog postupka, prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih ne mogu uređivati pravilnikom.

Polazeći od odredbe člana 119. stav 3. Ustava Republike Srbije, po kome svaki drugi propis i opšti akt mora biti saglasan sa zakonom i ostalim republičkim propisima, Ustavni sud je utvrdio da Pravilnik nije u saglasnosti s Ustavom.

Na osnovu člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, Pravilnik prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
 IY-145/2001 od 20.02.2003.

("Službeni glasnik RS", broj 40/2003)

Funkcioner koji rukovodi državnim organom nije ovlašćen da donosi pravilnik kojim se uređuje ostvarivanje prava, obaveza i odgovornosti iz radnog odnosa zaposlenih lica u državnom organu.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da Pravilnik o ostvarivanju prava iz radnog odnosa zaposlenih u Republičkoj upravi javnih prihoda, broj 110-00-1/95-05 od 6. februara 1995. godine, koji je doneo direktor Republičke uprave javnih prihoda, u vreme važenja nije bio u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Odbacuje se inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o ostvarivanju prava iz radnog odnosa zaposlenih u Republičkoj upravi javnih prihoda, broj 110-00-1/92-05 od 11. septembra 1996. godine, koji je doneo direktor Republičke uprave javnih prihoda.

Ustavnom sudu Republike Srbije podnete su inicijative za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti pravilnika iz tač. 1. i 2. izreke.

U inicijativi za ocenu ustavnosti i zakonitosti Pravilnika navedenog u tački 1. izreke navodi se da Zakonom o radnim odnosima u državnim organima nije bilo propisano ovlašćenje direktora Republičke uprave javnih prihoda da donese opšti akt kojim se uređuje ostvarivanje prava iz radnog odnosa zaposlenih u Republičkoj upravi javnih prihoda, da se radni odnosi u državnom organu regulišu zakonom i kolektivnim ugovorom i da je odredbama zakona o radnim odnosima, koji su važili u vreme donošenja osporenog Pravilnika, bilo propisano da se opšti akt o uređivanju prava, obaveza i odgovornosti iz oblasti radnih odnosa može doneti samo kod poslodavca kod koga nije organizovan sindikat. U inicijativi se navodi da su odredbe člana 14. stav 1. i člana 52. stav 4. Pravilnika u suprotnosti sa članom 21. stav 2., odnosno članom 98. stav 3. Zakona o radnim odnosima ("Službeni glasnik RS", broj 55/96), kao i to da je osporeni Pravilnik u nesaglasnosti sa zakonom, pa samim tim i sa članom 119. stav 3. Ustava Republike Srbije.

U inicijativi za ocenu ustavnosti i zakonitosti Pravilnika iz tačke 2. izreke osporava se tabela "Plate zaposlenih" koja je sastavni deo Pravilnika.

U odgovoru Republičke uprave javnih prihoda navodi se da je Pravilnik iz tačke 1. izreke donet u skladu sa odredbama čl. 68. i 71. Zakona o državnoj upravi, i da je zbog složenosti organizacije i brojnih organizacionih jedinica, bilo neophodno da se aktom obezbedi jedinstvena primena ostvarivanja prava, obaveza i odgovornosti zaposlenih u Republičkoj upravi javnih prihoda. U odgovoru se takođe ističe da je odredbom člana 83. stav 3. Zakona o državnoj upravi propisano da se sredstva za isplatu zarada obezbeđuju u Budžetu Republike Srbije, a Zakonom o kontroli, utvrđivanju i naplati javnih prihoda, predviđena su dodatna sredstva za Republičku upravu javnih prihoda, i da je utvrđivanje elemenata za obračun i isplatu ovih sredstava namenjenih za zarade zaposlenih, uređeno Pravilnikom, u skladu sa članom 76. Zakona o radnim odnosima u državnim organima, Zakonom o platama u državnim organima i članom 63. stav 1. Zakona o radnim odnosima.

U vezi navoda u inicijativi za ocenu ustavnosti i zakonitosti Pravilnika iz tačke 2. izreke u odgovoru se navodi da je ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti ovog Pravilnika bespredmetno, s obzirom na to da Pravilnik nije na snazi od 1. avgusta 1997. godine, od kada se primenjuje Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnika o ostvarivanju prava iz radnog odnosa, broj 110-00-1/95-05 od 21. jula 1997. godine.

Ministarstvo finansija i ekonomije - Poreska uprava obavestilo je Ustavni sud da je na osnovu ovlašćenja iz člana 67. Zakona o državnoj upravi i člana 167. stav 4. tačka 2. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Službeni glasnik RS", br. 80/2002, 84/2002 i 23/2003) donet Pravilnik o ostvarivanju prava i obaveza iz radnog odnosa zaposlenih u Ministarstvu finansija i ekonomije - Poreska uprava, 08 Broj 110-73/2003 od 31. aprila 2003. godine, kojim je u članu 53. predviđeno da Pravilnik iz tačke 1. izreke prestaje da važi danom donošenja ovog pravilnika.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Pravilnik iz tačke 1. izreke doneo je direktor Republičke uprave javnih prihoda (u daljem tekstu: Uprava), na osnovu člana 76. Zakona o radnim odnosima u državnim organima ("Službeni glasnik RS", broj 48/91), člana 1. i člana 121. stav 2. Zakona o radnim odnosima ("Službeni glasnik RS", broj 45/91), čl. 68. i 71. Zakona o državnoj upravi ("Službeni glasnik RS", broj 20/92) i člana 1. stav 2. Opšteg kolektivnog ugovora (Službeni glasnik RS", br. 18/90, 10/92 i 34/94). Pravilnikom se uređuje: ostvarivanje prava, obaveza i odgovornosti iz radnog odnosa; način zasnivanja radnog odnosa i postupak raspoređivanja; merila i kriterijumi za ostvarivanje prava na odmor i odsustva; zaštita zaposlenih; način prestanka radnog odnosa i preraspoređivanje zaposlenih, određuju lakše i teže povrede radnih obaveza, kao i postupak utvrđivanja disciplinske i materijalne odgovornosti zaposlenih. U poglavlju o platama vrši se razvrstavanje platnih grupa prema radnim mestima i određuju koeficijenti za obračun plata zaposlenih, određuju prava na naknade (otpremnina, solidarna pomoć, dnevnice, naknada za prevoz na rad i sa rada, terenski dodatak i naknada za odvojeni život) i određuje sadržina i postupak donošenja finansijskog plana i završnog računa Uprave.

Odredbom člana 67. st. 1. i 2. Zakona o državnoj upravi ("Službeni glasnik RS", br. 20/92 i 48/93) propisano je da organi državne uprave donose pravilnike, naredbe, uputstva i rešenja, kad su na to zakonom ovlašćeni, a mogu izdavati i instrukcije i davati objašnjenja. Članom 68. stav 1. Zakona, utvrđeno je da se pravilnikom razrađuju odredbe zakona i propisa Vlade radi njihovog izvršavanja, a članom 71. stav 1. ovlašćen je funkcioner koji rukovodi državnim organom da donosi pravilnike, naredbe i uputstva.

Odredbama člana 1. Zakona o radnim odnosima u državnim organima ("Službeni glasnik RS", br. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 i 39/2002) propisano je da se prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa lica zaposlenih u državnim organima uređuju ovim zakonom, da se na zaposlene u državnim organima primenjuju propisi o radnim odnosima u pogledu onih prava, obaveza i odgovornosti koja zakonom nisu posebno uređena i da o pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim ovim zakonom zaposlenih i postavljenih, odnosno izabраниh lica u državnom organu odlučuje funkcioner koji rukovodi državnim organom, ako ovim zakonom nije drukčije utvrđeno.

Zakonom o radnim odnosima u državnim organima bliže su uređeni uslovi za prijem u radni odnos i raspoređivanje, uslovi i način sticanja zvanja i

zanimanja, radno vreme, odmori i odsustva, način utvrđivanja plata i razvrstavanje u platne grupe i prava na naknade i ostala primanja za vreme odsustvovanja sa rada zaposlenog lica. Odredbama ovog zakona uređeni su i disciplinska odgovornost, lakše i teže povrede radnih obaveza i dužnosti i mere koje izriče funkcioner, kao i slučajevi prestanka radnog odnosa i ostvarivanje i zaštita prava zaposlenih lica. Odredbom člana 77. Zakona o radnim odnosima u državnim organima propisano je ovlašćenje funkcionera koji rukovodi državnim organom da u roku od 30 dana od isteka roka iz člana 76. ovog zakona, utvrdi za zaposlene u tim organima zvanja i zanimanja u smislu ovog zakona.

Odredbama čl. 35. i 36. Zakona o kontroli, utvrđivanju i naplati javnih prihoda ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, 20/93, 37/93, 39/93, 53/93, 67/93, 45/94, 52/96, 42/98, 18/99, 33/99, 52/2000 i 34/2001), bilo je propisano da se sredstva iz budžeta Republike obezbeđuju za plate zaposlenih, materijalne troškove i posebne namene prema merilima koja važe za ministarstva i druge posebne organizacije, s tim što se inspektorima, zbog posebnih uslova rada, težine i prirode poslova, sredstva za plate povećavaju za 50 %, a sredstva od naplaćenih kamata za neblagovremeno plaćene javne prihode i od oporezovanih neprijavljenih prihoda u zakonom određenim procentima, raspoređuju organizacionim jedinicama, odnosno pojedinim zaposlenim, za unapređivanje rada i modernizaciju finansijske policije i organizacionih jedinica Uprave, pod uslovima i na način koji utvrdi direktor Republičke uprave javnih prihoda.

Zakonom o platama u državnim organima ("Službeni glasnik RS", br. 53/95 i 54/96), bila su uređena pitanja obračuna i isplate plata izabranih, postavljenih i zaposlenih lica u državnim organima, utvrđeni koeficijenti i osnovica za obračun plata zaposlenih prema platnim grupama, a odredbom člana 13. ovog zakona bilo je propisano da će se odredbe Zakona o radnim odnosima u državnim organima primenjivati na sva pitanja koja nisu uređena ovim zakonom.

Zakon o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Službeni glasnik RS", br. 80/2002, 84/2002 i 23/2003), koji je stupio na snagu 3. decembra 2002. godine a primenjuje od 1. januara 2003. godine, obrazovana je Poreska uprava, kao organ uprave u sastavu Ministarstva finansija i ekonomije i uređena njena nadležnost i organizacija, a članom 192. tačka 1. propisano je da danom početka primene ovog zakona prestaje da važi Zakon o kontroli, utvrđivanju i naplati javnih prihoda.

Iz navedenih odredaba zakona proizlazi da su sva prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih i postavljenih lica u organima državne uprave iz oblasti radnih odnosa uređena zakonom, da se ona ostvaruju neposrednom primenom od strane funkcionera koji rukovodi organom državne uprave, i da o tim pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenih i postavljenih lica u državnom organu odlučuje funkcioner koji rukovodi državnim organom donošenjem pojedinačnih akta u skladu sa zakonom i propisima Vlade. Navedenim zakonima, funkcioner koji rukovodi državnim organom, nije ovlašćen da donosi pravilnik kojim se uređuje ostvarivanje prava, obaveza i odgovornosti iz radnog odnosa zaposlenih lica u državnom organu, i po oceni Suda, direktor Uprave nije imao ovlašćenje u zakonu, odnosno propisu Vlade da donese opšti akt kojim se izvršava zakon i drugi propis, odnosno da donese Pravilnik o ostvarivanju prava, obaveza i odgovornosti zaposlenih u Upravi.

Odredbom člana 119. st. 2. i 3. Ustava Republike Srbije predviđeno je da propis i drugi opšti akt republičkog organa mora biti saglasan sa zakonom i da

svaki drugi propis i opšti akt mora biti saglasan sa zakonom i ostalim republičkim propisom. S obzirom na to da je Pravilnik iz tačke 1. izreke nesaglasan sa zakonom, Sud je utvrdio da je nesaglasan i s Ustavom.

Odredbom člana 125. stav 2. Ustava Republike Srbije, predviđeno je da Ustavni sud ocenjuje ustavnost zakona i ustavnost i zakonitost propisa i drugih opštih akata koji su prestali da važe, ako od prestanka važenja do pokretanja postupka nije proteklo više od jedne godine. Pravilnik iz tačke 2. prestao je da važi danom stupanja na snagu Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o ostvarivanju prava iz radnog odnosa zaposlenih u Republičkoj upravi javnih prihoda, broj 110-00-1/95-05 od 21. jula 1997. godine, odnosno dana 21. jula 1997. godine, a inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti Pravilnika podneta je 1. septembra 2000. godine. Polazeći od toga da je inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti Pravilnika podneta po isteku roka utvrđenog Ustavom, Sud je odbacio inicijativu zbog nepostojanja procesnih pretpostavki za postupanje Suda.

Na osnovu člana 19. stav 1. tačka 4), člana 45. i člana 46. tač. 1) i 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 70/2003)
IY-34/2000 od 5.06.2003.

Imajući u vidu da donošenju osporenog Pravilnika nisu predhodili pregovori između direktora i sindikalne organizacije, direktor nije bio ovlašćen za donošenje Pravilnika o radu.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Utvrđuje se da Pravilnik o radu Društvenog preduzeća za spoljnu i unutrašnju trgovinu i zastupanje "Inter-Konim", Novi Beograd, od 22. aprila 2002. godine, u vreme važenja nije bio u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Pravilnika navedenog u izreci odluke. Inicijator smatra da je direktor DP "Inter-Konim" doneo osporeni Pravilnik protivno odredbi člana 3. stav 1. Zakona o radu (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 70/01 i 73/01), iz razloga što u preduzeću postoji reprezentativni sindikat, a pregovora o zaključenju kolektivnog ugovora nije bilo. Podnosilac predstavke smatra da se pismeni poziv direktora upućen sindikatu 7. februara 2002. godine, ne može smatrati inicijativom za pregovaranje u cilju zaključenja kolektivnog ugovora, i navodi da ni

sindikata nije dao inicijativu te vrste. Odredbu člana 78. Pravilnika, koja propisuje da osporeni akt stupa na snagu danom objavljivanja na oglasnoj tabli Preduzeća, inicijator smatra nesaglasnom sa članom 120. Ustava Republike Srbije.

U odgovoru donosioca osporenog akta se, pored ostalog, ističe da je direktor DP "Inter-Konim" doneo osporeni Pravilnik 22.aprila 2002.godine, s obzirom da sindikat Preduzeća nije pokrenuo inicijativu za pristupanje pregovorima radi zaključenja kolektivnog ugovora. Donosilac osporenog akta smatra da nije dužan da navede naročito opravdane razloge za stupanje na snagu navedenog Pravilnika danom objavljivanja, obzirom da se radi o Preduzeću u kome je zaposleno samo 10 radnika i da postoji oglasna tabla putem koje se zaposleni blagovremeno o svemu informišu. U toku postupka, donosilac osporenog akta je obavestio Sud da je osporeni Pravilnik prestao da važi stupanjem na snagu Pojedinačnog kolektivnog ugovora broj 41/03 koji su 1.aprila 2003.godine zaključili predsednik Samostalne sindikalne organizacije DP "Inter-Konim" i direktor DP "Inter-Konim".

Osporeni Pravilnik o radu broj 23/02 doneo je 22.aprila 2002.godine direktor DP "Inter-Konim". Pravilnik je objavljen na oglasnoj tabli Preduzeća 22.aprila 2002.godine i bio je u primeni. Pravilnikom su se uređivala prava, obaveze i odgovornosti po osnovu rada zaposlenih kod poslodavca DP "Inter-Konim" i druga pitanja od značaja za zaposlene i poslodavca.

Osporenim odredbom člana 78.Pravilnika bilo je određeno da on stupa na snagu danom objavljivanja na oglasnoj tabli preduzeća, a da će se primenjivati počev od 23.aprila 2002.godine.

U toku postupka pred Ustavnim sudom, predsednik Samostalne sindikalne organizacije DP "Inter-Konim" i direktor DP "Inter-Konim", Novi Beograd, zaključili su 1.aprila 2003.godine Pojedinačni kolektivni ugovor broj 41/03, koji je stupio na snagu 9. aprila 2003. godine. Članom 82.Pojedinačnog kolektivnog ugovora utvrđeno je da danom njegovog stupanja na snagu prestaje da važi Pravilnik o radu koji je doneo direktor DP "Inter-Konim" 22.aprila 2002.godine.

Članom 1. Zakona o radu propisano je da se prava, obaveze i odgovornosti po osnovu rada uređuju zakonom i posebnim zakonom, u skladu sa potvrđenim međunarodnim konvencijama (stav 1.) i da se prava, obaveze i odgovornosti iz stava 1. uređuju kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu ili ugovorom o radu (stav 2.).

Odredbom člana 3.stav 1.Zakona utvrđeno je da ako kod poslodavca nijedan sindikat ne ispunjava uslove reprezentativnosti u skladu sa čl.137. i 138. stav 1. ovog zakona ili sindikati nisu zaključili sporazum o udruživanju radi učestvovanja u zaključivanju kolektivnog ugovora, u skladu sa članom 140. ovog zakona, odnosno ako učesnici u kolektivnom pregovaranju ne postignu saglasnost za zaključivanje kolektivnog ugovora, prava, obaveze i odgovornosti uređuju se pravilnikom o radu ili ugovorom o radu. Pravilnik o radu i ugovor o radu moraju da budu u saglasnosti sa Zakonom, a kod poslodavca iz člana 149.ovog Zakona i sa opštim i posebnim kolektivnim ugovorom (stav 2.). Prema stavu 3. ovog člana, pravilnik o radu donosi poslodavac.

Članom 136. Zakona predviđeno je da kolektivni ugovor zaključuju poslodavac ili reprezentativno udruženje poslodavaca i reprezentativni sindikat (stav 1.); da su učesnici u zaključivanju kolektivnog ugovora dužni da pregovaraju (stav 2.); da ako se u toku pregovora ne postigne sporazum za zaključivanje kolektivnog ugovora, učesnici su dužni da obrazuju arbitražu za rešavanje spornih pitanja (stav 3.); da se arbitraža obrazuje najkasnije u roku od 30 dana od dana započinjanja

pregovora za zaključivanje kolektivnog ugovora (stav 4.) i da sastav, način rada i dejstvo odluke arbitraže sporazumno utvrđuju učesnici u zaključivanju kolektivnog ugovora (stav 5.). Odredbama člana 137. Zakona propisano je da se reprezentativnost sindikata, određuje upisom u registar, u skladu sa zakonom i drugim propisom i prema broju članova na osnovu pristupnica (tač. 1. i 2.).

Polazeći od navedenih zakonskih odredaba i činjenice da je u DP "Inter-Konim" u vreme donošenja osporenog Pravilnika bio organizovan reprezentativni sindikat, direktor i sindikat preduzeća su bili dužni da pregovaraju u zaključivanju kolektivnog ugovora. Uvidom u sadržinu dopisa direktora i Samostalne sindikalne organizacije navedenog Preduzeća od 7. i 14. februara 2002.godine, Ustavni sud je utvrdio da nije došlo do pregovora između sindikata i poslodavca, a navedeni dopisi predstavljaju inicijativu za pregovaranje u cilju zaključenja kolektivnog ugovora. U slučaju neuspeha jednomesečnih pregovora Zakon obavezuje poslodavca i reprezentativni sindikat da formiraju arbitražu za rešavanje spornih pitanja pri čemu poslodavac može da donese pravilnik o radu samo ukoliko se ni putem arbitraže ne bi moglo naći rešenje prihvatljivo za oba učesnika u zaključivanju kolektivnog ugovora. Imajući u vidu da donošenju osporenog Pravilnika nisu prethodili pregovori između direktora i Samostalne sindikalne organizacije DP "Inter-Konim", a od čijeg ishoda zavisi da li će postojati zakonski uslov za donošenje pravilnika o radu, Sud je utvrdio da direktor nije bio ovlašćen za donošenje osporenog Pravilnika.

U toku postupka u ovom predmetu osporeni Pravilnik je prestao da važi, ali je u vreme važenja bio primenjivan i proizveo je pravne posledice.

Na osnovu izloženog i člana 46. tač.1) i 3) i člana 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik Republike Srbije", br.32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 75/2003)
IY-139/2002 od 26.06.2003.

Kolektivnim ugovorom moguće je utvrditi i druga prava zaposlenih, osim onih koja su propisana zakonom, pod uslovom da se na taj način zaposleni ne dovode u nepovoljniji položaj nego što je to zakonom propisano.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 8b Kolektivnog ugovora o dopunama Opšteg kolektivnog ugovora ("Službeni glasnik RS", broj 21/98).

2. Odbacuje se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 8a Kolektivnog ugovora iz tačke 1. izreke.

Predlogom Radničkog sindikata Rudarsko-topioničarskog basena Bor pokrenut je postupak za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba čl. 8a i 8b Kolektivnog ugovora navedenog u izreci ove Odluke.

Ustavnost i zakonitost odredaba čl. 8a i 8b Kolektivnog ugovora osporava se iz razloga što su zaposleni za čijim je radom privremeno prestala potreba, određivanjem naknade zarade u visini od 45 procenta od zarade koju bi ostvarili da rade na svom radnom mestu "proglašeni krivim za tuđe poslovne promašaje".

Ustavni sud je utvrdio da je osporenim članom 8b Kolektivnog ugovora predviđeno da zaposleni za čijim je radom privremeno prestala potreba, za vreme plaćenog odsustva ima pravo na naknadu zarade u visini 45 procenata od zarade koju bi ostvario na radnom mestu kao da radi, s tim što tako utvrđena naknada zarade ne može biti niža od minimalne zarade utvrđene u skladu sa zakonom.

Prema članu 36. stav 1. Ustava Republike Srbije, zaposleni ima pravo na odgovarajuću zaradu. U smislu stava 2. ovog člana Ustava, jemči se pod uslovima utvrđenim zakonom, pravo na materijalno obezbeđenje za vreme privremene nezaposlenosti.

Saglasno članu 1. stav 1. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01), prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih uređuju se zakonom i posebnim zakonom, u skladu sa potvrđenim međunarodnim konvencijama. Odredbom stava 2. ovog člana Zakona, prava, obaveze i odgovornosti iz stava 1. ovog člana, uređuju se, takođe, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu (u daljem tekstu: opšti akt) ili ugovorom o radu. U smislu odredbe člana 7. stav 1. Zakona, opšti akt ne može da sadrži odredbe kojima se zaposlenom daju manja prava ili utvrđuju nepovoljniji uslovi rada od prava i uslova koji su utvrđeni zakonom. Opštim aktom i ugovorom o radu mogu da se utvrde veća prava i povoljniji uslovi rada od prava i uslova utvrđenih zakonom, kao i druga prava koja nisu utvrđena zakonom, osim ako zakonom nije drukčije određeno. U članu 87. Zakona utvrđeno je pravo zaposlenog na naknadu zarade u visini 45% zarade koju bi ostvario da radi, za vreme prekida rada do kojeg je došlo bez krivice zaposlenog, najduže 45 radnih dana u kalendarskoj godini. Saglasno članu 131. stav 1. Zakona, kolektivnim ugovorom, u skladu sa zakonom i drugim propisom, uređuju se prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa, postupak zaključivanja kolektivnog ugovora, međusobni odnosi učesnika kolektivnog ugovora i druga pitanja od značaja za zaposlenog i poslodavca. Prema članu 176. navedenog Zakona, odredbe kolektivnog ugovora koje su na snazi na dan stupanja na snagu ovog Zakona, a koje nisu u suprotnosti sa ovim Zakonom, ostaju na snazi do zaključivanja kolektivnog ugovora u skladu sa ovim zakonom.

Polazeći od navedenih zakonskih odredaba, Ustavni sud je ocenio da je osporeni član Opšteg kolektivnog ugovora saglasan sa Ustavom i Zakonom o radu, imajući u vidu da je kolektivnim ugovorom moguće utvrditi i druga prava zaposlenih, osim onih koja su propisana zakonom, pod uslovom da se na taj način zaposleni ne dovode u nepovoljniji položaj nego što je to zakonom propisano.

Ustavni sud je, takođe ocenio da je osporenim članom Kolektivnog ugovora utvrđen povoljniji položaj zaposlenih za čijim je radom privremeno prestala potreba, jer osporena odredba kolektivnog ugovora predstavlja svojevrsni vid zaštite navedene kategorije zaposlenih od utvrđivanja trajnog prestanka potrebe za njihovim radom i prestanka radnog odnosa po tom osnovu, kao i pravo na određenu naknadu zarade u slučaju kad zbog privremenog prestanka potrebe za njihovim radom ne rade, što bez ove odredbe Kolektivnog ugovora inače ne bi imali pravo.

Ustavni sud je odbacio predlog u delu u kome je tražena ocena ustavnosti i zakonitosti člana 8a Kolektivnog ugovora iz razloga što je Ustavni sud već odlučivao o ustavnosti i zakonitosti osporene odredbe Kolektivnog ugovora i svojom Odlukom IY-184/98 od 14. maja 1999. godine ("Službeni glasnik RS", broj 34/99), nije prihvatio inicijativu za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti navedenog člana Kolektivnog ugovora. U obrazloženju navedene Odluke Ustavnog suda izražen je stav da je osporeno rešenje u Kolektivnom ugovoru proizašlo iz neophodnosti da se zaštite zaposleni koji usled štetnog dejstva sankcija međunarodnih organizacija po privredu naše zemlje, nisu bili u mogućnosti da, po osnovu rada na svojim radnim mestima obezbede odgovarajuću zaradu i po tom osnovu svoju egzistenciju.

Na osnovu izloženog i odredbi člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 78/2003)
IY-148/2001 od 3.07.2003.

b) Stambeni odnosi

Uslovljavanje rešavanja stambenog pitanja radnika pismenom obavezom da će radnik, po useljenju, uplatiti preduzeću deo cene stana, nesaglasno je sa Ustavom.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Utvrđuje se da odredbe člana 42. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika Javnog preduzeća "Vodovod", Ruma, od 4. februara 1993. godine, u vreme važenja, nisu bile u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Predstavkom je inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 42. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika Javnog preduzeća "Vodovod", Ruma, od 4. februara 1993. godine.

U predstavci se navodi da su neustavne i nezakonite odredbe osporenog člana koje propisuju da odluka o dodeli stana solidarnosti neće postati izvršna, ukoliko radnik pre useljenja u stan ne uplati u jednom obroku novčana sredstva u iznosu 1/5 cene po kojoj je Preduzeće stan dobavilo.

U toku postupka inicijator je odustao od inicijative.

Javno preduzeće "Vodovod", Ruma, nije u ostavljenom roku dostavilo osporeni Pravilnik i tražene podatke.

Na osnovu odredaba člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je nastavio postupak, uzimajući kao verodostojan tekst Pravilnika koji je dostavio inicijator.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je navedeni Pravilnik prestao da važi dana 20. juna 2002. godine na osnovu člana 62. Uredbe o rešavanju stambenih potreba izabраних, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini, koju je donela Vlada Republike Srbije 11. jula 2002. godine ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 41/2002) prema kojem danom stupanja na snagu ove Uredbe prestaju da važe svi propisi i opšti akti po kojima su rešavane stambene potrebe kod svih korisnika sredstava u državnoj svojini, u smislu člana 49. Zakona o sredstvima u svojini Republike. Uredbom o rešavanju su utvrđeni uslovi i način rešavanja stambenih potreba izabраних, postavljenih i zaposlenih lica u državnim organima i organizacijama, organima i organizacijama teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, javnim službama (javna preduzeća i ustanove) i drugim organizacijama čiji je osnivač Republika Srbija, odnosno teritorijalna jedinica (korisnik državnih sredstava), osnovi i merila za utvrđivanje reda prvenstva, postupak i organi odlučivanja i druga pitanja od značaja za rešavanje stambenih potreba.

Ustavni sud je odlučio o ustavnosti i zakonitosti osporenih odredaba Pravilnika, postupajući na osnovu odredaba čl. 24. i 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, koje utvrđuju da će Ustavni sud i kad inicijator odustane od inicijative nastaviti postupak za ocenu ustavnosti, odnosno zakonitosti ako za to nađe osnova (član 24.), odnosno koje ovlašćuje Ustavni sud da u situaciji kad u toku postupka opšti akt prestane da važi, a nisu otklonjene posledice neustavnosti odnosno nezakonitosti, može odlukom utvrditi da opšti akt nije bio u saglasnosti s Ustavom, odnosno zakonom (član 60).

Odredbama osporenog Pravilnika bilo je predviđeno da se zaposlenom "može dodeliti stan u svojini preduzeća u zakup na neodređeno vreme, po merilima i osnovama utvrđenim Pravilnikom ako se radnik pismeno obaveže da će nakon odluke o dodeli stana radniku na korišćenje po osnovu zakupa na neodređeno vreme, a pre uselenja u stan, uplatiti Preduzeću u jednom obroku novčana sredstva u iznosu 1/5 cene po kojoj je Preduzeće stan dobavilo", kao i da ako radnik ne uplati predviđeni iznos neće mu se dodeliti stan na korišćenje.

Članom 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 46/94, 48/94, 44/95, 16/97 i 26/01) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim aktom bliže propisuje način evidentiranja i odlučivanja o korišćenju sredstava od stanova prodatih putem otkupa, kao i uslove, način i postupak davanja zajmova iz ovih sredstava, a prema članu 47. stav 2. istog Zakona preduzeće i ustanove mogu, u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba da daju stanove u zakup na neodređeno vreme. Iz navedenih zakonskih odredaba proizilazi da nosilac prava raspolaganja ima ovlašćenje da samostalno utvrđuje uslove, kriterijume, merila i postupak rešavanja stambenih potreba zaposlenih u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima, ali i obavezu da iste utvrdi. Međutim, ovakvo zakonsko ovlašćenje podrazumeva poštovanje Ustavom i zakonom utvrđenih principa. Obaveza zaposlenog predviđena članom 42. Pravilnika isključuje primenu svih utvrđenih kriterijuma i samim tim isključuje zaposlene iz učešća u raspodeli stanova po oceni Suda takvo regulisanje prava na dodelu stana nesaglasno je sa članom 13. Ustava Republike Srbije prema kome su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku pravnu zaštitu pred državnim i drugim organima. Na osnovu člana 46. tač. 1) i 3) i čl. 24. i 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-2/2001 od 20.02.2003.

("Službeni glasnik RS", broj 40/2003)

Uslovljavanjem rešavanja stambenih potreba radnika nekorišćenjem sredstava stambenog zajma u predhodnom periodu ograničava se pravo radnika da učestvuje na konkursu za rešavanje stambenih potreba.

Isključivanje radnog staža po osnovu bavljenja poljoprivrednom delatnošću kao kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva nesaglasno je sa Ustavom.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe člana 6. stav 1. u delu koji glasi: "da nije koristio sredstva stambenog zajma", člana 7. stav 1. u delu koji glasi: "da od Preduzeća nije dobio sredstva za stambeni zajam", člana 12. stav 3. i člana 26. stav 4. u delovima koji glase: "i staž po osnovu bavljenja poljoprivredom", člana 17. i člana 25. stav 2. u delu koji glasi: "komercijalnom kursu DM" Pravilnika o rešavanju stambenih potreba zaposlenih u Preduzeću "Valjaonica aluminijuma" Sevojno od 7. marta 2001. godine, sa izmenama i dopunama od 26. decembra 2001. godine i 14. februara 2002. godine, nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 9., člana 12. st. 1. i 2., člana 26. stav 3. i preostalih delova odredaba člana 6. stav 1., člana 7. stav 1., člana 12. stav 3., člana 25. i člana 26. stav 4. Pravilnika iz stava 1. izreke.

Ustavnom sudu podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 6. stav 1., člana 7. stav 1., čl. 9., 12., 17., i 25. i člana 26. st. 3. i 4. Pravilnika iz tačke 1. izreke.

Inicijator smatra da se propisivanjem kao jednog od uslova za korišćenje sredstava Preduzeća namenjenih za rešavanje stambenih potreba i sredstava Posebnog stambenog fonda, da zaposleni nije koristio stambeni zajam, dovode u neravnopravan položaj zaposleni koji nisu koristili zajam u maksimalnom iznosu i ne daje im se pravo da ponovo učestvuju u rešavanju stambenih potreba. Navodi da prethodno korišćenje sredstava iz drugih stambenih fondova ne može imati uticaja na korišćenje sredstava Posebnog stambenog fonda, koji su radnici osnovali kao jednu vrstu "zadugarstva" i da su osporene odredbe suprotne članu 13. Ustava Republike Srbije. Smatra da se nije moglo određivati koji je stan odgovarajući, bez preciziranja kvadrature stana, i da su odredbe koje priznaju i vrednuju samo radni staž zaposlenih, a ne i staž po osnovu bavljenja poljoprivredom, neustavne i nezakonite. Kao nezakonite navodi i odredbe kojima članovi Posebnog stambenog fonda "imaju privilegije na sredstva ostvarena radom svih zaposlenih" prilikom rangiranja u rešavanju stambenih potreba, a oni koji nisu članovi tog Fonda ne mogu koristiti njegova sredstva, i odredbe kojima je određena visina novčanih sredstava za stambeni zajam u nemačkim markama. Oспорava i ovlašćenje za donošenje Pravilnika, naročito u delu koji se odnosi na rešavanje stambenih potreba iz sredstava Posebnog stambenog fonda.

Donosilac osporenog akta u odgovoru osporava navode inicijatora i ističe da je Pravilnik donet u postupku propisanom zakonom i Statutom Preduzeća. Navodi da je zakonom ukinuta obaveza izdvajanja sredstava u fond zajedničke

potrošnje za zadovoljavanje stambenih potreba zaposlenih u preduzećima, a da je istovremeno usled obezvređenosti sredstva od otkupa stanova u vreme hiperinflacije, dodela stambenih zajmova iz ovih sredstava u Preduzeću postala nemoguća. Iz ovih razloga, kao i zbog većeg broja nerešenih stambenih pitanja, zaposleni, sindikat, Skupština i uprava Preduzeća su sredstva za rešavanje stambenih potreba obezbedili putem Posebnog stambenog fonda, koji je formiran Odlukom Skupštine Preduzeća, na osnovu ličnog izjašnjavanja zaposlenih koji deo zarade izdvajaju u ovaj Fond. Fond je dostupan svim zaposlenima pod jednakim uslovima, s tim što Preduzeće učestvuje u rešavanju stambenih potreba zaposlenih i drugim sredstvima. Ističe da je Pravilnikom predviđeno uvećanje broja bodova po osnovu članstva u Fondu kod svake raspodele sredstava nemenjenih rešavanju stambenih potreba zaposlenih, bez obzira na izvor sredstava, jer se time išlo na afirmisanje ličnog učešća i spremnost zaposlenih da deo zarade izdvajaju u Fond. Napominje da je regulisanje obezbeđivanja i raspodele sredstava za rešavanje stambenih potreba radnika u delokrugu autonomne regulative onih koji obezbeđuju i dodeljuju sredstva, pa se osporenim normativom ne ugrožavaju ustavna prava zaposlenih. Smatra da prema Pravilniku Preduzeće nema nikakvih obaveza prema dosadašnjim korisnicima stambenih zajmova, pošto su zajmovi dodeljivani u punom pripadajućem iznosu, a to se odnosi i na podnosioca predstavke.

Ustavni sud je u sprovedenom postupku utvrdio da je Pravilnik o rešavanju stambenih potreba zaposlenih u Preduzeću Valjaonica aluminijuma Sevojno doneo Upravni odbor Preduzeća na sednici od 7. marta 2001. godine. Pravilnik je stupio je na snagu 21. marta 2001. godine, saglasno članu 120. Ustava Republike Srbije, od tada je na snazi i primenjuje se. Menjan je i dopunjavan 26. decembra 2001. i 4. februara 2002. godine, kada je dopunjen i osporeni član 17. stav 1.

Inicijator neosnovano osporava ovlašćenje za donošenje Pravilnika. Upravni odbor je kao nadležni organ u skladu sa Statutom i aktima Skupštine Preduzeća, bio ovlašćen da jedinstvenim opštim aktom reguliše uslove, kriterijume, merila, nadležnost i postupak za rešavanje stambenih potreba zaposlenih bez obzira na izvor sredstava, uključujući i sredstva Posebnog stambenog fonda.

Osporenim odredbama člana 6. stav 1. Pravilnika propisano je da pravo da koriste sredstva za rešavanje stambenih potreba koja se obezbeđuju iz dobiti preduzeća, otkupa stanova, anuiteta po datim stambenim zajmovima, kamata na oročena sredstva namenjenih za rešavanje stambenih potreba, osim sredstava Posebnog stambenog fonda, imaju svi zaposleni pod uslovom da se nalaze u stalnom radnom odnosu u Preduzeću, da nemaju rešenu stambenu potrebu i da nisu koristili zajam. Osporenim odredbama člana 7. stava 1. propisano je da pravo na korišćenje sredstava Posebnog stambenog fonda ima zaposleni koji se izjasnio da deo zarade izdvaja u isti fond, pod istim uslovima kao u stavu 1. člana 6.

Članom 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom uređuje uslove, kriterijume i postupak davanja zajmova, a članom 47. stav 2. Zakona propisano je da preduzeća, ustanove i državni organ mogu, u skladu sa svojim opštim aktom o rešavanju stambenih potreba, da daju stanove u zakup zaposlenim licima. Iz navednih zakonskih odredaba proizilazi da zakonom nisu uređeni način, uslovi i postupak za dodelu stanova u zakup i davanje stambenih zajmova, niti ograničenja u pogledu izbora i vrednovanja kriterijuma, i da je donosilac opšteg akta ovlašćen da samostalno uređuje uslove, kriterijume, merila i postupak za rešavanje stambenih

potreba zaposlenih, u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima, ali da je obavezan da objektivizira te kriterijume i poštuje Ustavom i zakonom predviđene principe.

Uslovljavanjem rešavanja stambenih potreba radnika nekorišćenjem sredstava stambenog zajma u prethodnom periodu, na način kako je to normirano delom odredaba prvih stavova čl. 6. i 7. Pravilnika, ograničava se pravo radnika da učestvuju na konkursu za rešavanje stambenih potreba, što, po oceni Suda, nije u saglasnosti sa zakonom, jer je suprotno obavezi nosioca prava raspolaganja da objektivizira kriterijume za rešavanje stambenih potreba.

Saglasno ustavnom principu ustavnosti i zakonitosti iz člana 119. Ustava Republike Srbije, nesaglasnost sa zakonom ima za posledicu i nesaglasnost sa Ustavom.

Ostale odredbe osporenog člana 6. stav 1. i člana 7. stav 1. nisu nesaglasne sa članom 13. Ustava i sa zakonom, jer se pravo na rešavanje stambenih potreba radnika u opštem režimu odnosi pod jednakim uslovima na sve zaposlene, a pravo na korišćenje sredstava Posebnog stambenog fonda na sve članove tog Fonda.

Osporene odredbe člana 9. Pravilnika nisu nesaglasne sa Ustavom i zakonom, jer je nosilac prava raspolaganja u okviru svoje autonomne regulative, ovlašćen da opštim aktom samostalno utvrdi strukturu odgovarajućeg stana radi rešavanja stambene potrebe radnika, što je dovoljno objektivizirano i bez preciziranja tačne kvadrature stana.

Osporenim članom 12. stav 1. Pravilnika propisano je da se kriterijum dužina radnog staža vrednuje i iskazuje bodovima na sledeći način: za svaku započetu godinu radnog staža 10 bodova (stav 2.) i da se u radni staž ne uračunava beneficirani radni staž i staž po osnovu bavljenja poljoprivrednom delatnošću (stav 3.). Osporenim odredbama člana 26. st. 3. i 4. propisano je da se dug za vraćanje po osnovu dodeljenog zajma iz Posebnog stambenog fonda, umanjuje za 2% za svaku punu godinu radnog staža u sistemu Valjaonica Sevojno i da se u radni staž u smislu ovog člana, ne uračunava beneficirani i radni staž po osnovu bavljenja poljoprivredom.

Ustavom je u članu 35. proklamovano pravo na rad, po kome se jamči sloboda rada, slobodan izbor zanimanja, zaposlenja i učešća u upravljanju, kao i dostupnost svima, pod jednakim uslovima, svakog radnog mesta i funkcije, a u članu 40. da se obaveznim osiguranjem, u skladu sa zakonom, obezbeđuju pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, za sebe i članove svoje porodice.

Isključivanjem vrednovanja radnog staža po osnovu bavljenja poljoprivrednom delatnošću kao kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva, u delu odredaba člana 12. stav 3. i člana 26. stav 4. Pravilnika, propisana su nejednaka merila za vrednovanje kriterijuma radni staž, što je nesaglasno sa Ustavom. Radni staž u opštem aktu mora se vrednovati u skladu sa ustavnim principom jednakosti građana u pravima i dužnostima i jednake zaštite pred državnim i drugim organima iz člana 13., kao i saglasno ustavnom načelu iz člana 35. Ustava.

U pogledu odredbe o beneficiranom radnom stažu, zakonsko je ovlašćenje donosioca opšteg akta da samostalno proceni da li će u okviru radnog staža kao jednog od kriterijuma za rešavanje stambenih potreba, uzimati u obzir i vrednovanje beneficiranog radnog staža, polazeći od svojih potreba i mogućnosti.

Osporenim članom 17. u stavu 1. propisano je da se ukupan zbir bodova po kriterijumima i merilima iz Pravilnika, članovima Posebnog stambenog fonda uvećava za 30 bodova za najmanje godinu dana izdvajanja dela zarade u isti

fond, s tim što za svaku narednu godinu neprekidnog izdvajanja dela zarade u Poseban stambeni fond, članovima istog fonda pripada dodatnih 10 bodova, a u stavu 2. da se rok iz stava 1. računa u vreme utvrđivanja predloga liste prioriteta. Ove odredbe nisu u skladu sa zakonom, jer je nezakonito uvećanje zbira bodova za rangiranje u rešavanju stambenih potreba radnika nezavisno od Pravilnikom propisanih kriterijuma i merila za utvrđivanje reda prvenstva i nezavisno od izvora sredstava za rešavanje stambenih potreba, samo na osnovu činjenice članstva u Posebnom stambenom fondu koje nije kriterijum za rešavanje ovih potreba, a propisani su odvojeni oglasi i postupci za dodelu zajmova iz sredstava Posebnog stambenog fonda i za dodelu zajmova i stanova u zakup iz drugih sredstava, kao i pravo člana Posebnog stambenog fonda da istovremeno učestvuje u svim oglasima, bez reciprocitetnog prava drugih radnika u odnosu na taj Fond. Ovakvim regulisanjem ograničavaju se prava radnika koji nisu članovi Posebnog stambenog fonda u rešavanju stambenih potreba, jer se omogućuje dvostruko rangiranje i vrednovanje članova Fonda, isključuje primena utvrđenih kriterijuma i dovodi u privilegovani položaj jedna kategorija radnika, što je suprotno ustavnom načelu ravnopravnosti građana iz člana 13. Ustava.

Osporenim članom 25. u stavu 1. propisano je da se zajam daje u punom pripadajućem iznosu prema strukturi odgovarajućeg stana po Pravilniku, a utvrđuje se u dinarskoj protivvrednosti iznosa datih u nemačkim markama, dok je u stavu 2. propisano da se dinarska protivvrednost zajma računa prema komercijalnom kursu nemačke marke obračunatom na dan donošenja konačne odluke o dodeli stana. Ovakvo normiranje nije u suprotnosti sa Zakonom o deviznom poslovanju ("Službeni list SRJ", br. 23/2002 i 34/2002) koji u članu 21. dozvoljava tzv. deviznu klauzulu, odnosno ugovaranje u devizama u zemlji, s tim što se plaćanje i naplaćivanje vrši u dinarima.

Međutim, propisivanje da se dinarska protivvrednost zajma utvrđuje po komercijalnom kursu DEM nesaglasno je Zakonu o stanovanju, jer se ne obezbeđuje dovoljno objektiviziranje uslova zajma, i protivno je Zakonu o deviznom poslovanju i Odluci o uslovima i načinu rada deviznog tržišta ("Službeni list SRJ", broj 25/2002) koji ne predviđaju ovakav kurs dinara prema stranim valutama.

Osporenim stavom 3. člana 26. propisano je da se dug za vraćanje zajma iz Posebnog stambenog fonda, umanjuje za 2% za svaku punu godinu radnog staža u sistemu Valjaonica Sevojno. Ove odredbe nisu neustavne i nezakonite, jer je donosilac ovlašćen da propiše mogućnost umanjenja duga za vraćanje stambenog zajma iz Posebnog stambenog fonda članovima tog Fonda, u preciziranom procentu, imajući u vidu posebnu pravnu situaciju u kojoj se nalaze isti radnici po osnovu izdvajanja sredstava u taj Fond.

Iz navedenih razloga, Ustavni sud je doneo utvrđujuću Odluku u odnosu na odredbe i deo odredaba osporenih članova Pravilnika iz tačke 1. izreke koji nisu saglasni s Ustavom i zakonom, a odbio inicijativu u odnosu na ostale osporene odredbe i delove odredaba iz tačke 2. izreke.

Na osnovu izloženog, kao i člana 45. i člana 46. tač. 1) i 3) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, delovi odredaba i odredbe Pravilnika navedeni u tački 1. izreke prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IV-101/2001 od 10.04.2003.

("Službeni glasnik RS", broj 53/2003)

Obaveza zaposlenog da sa davaocem stana u zakup zaključi ugovor o ustupanju stana uslovljava ostvarivanje prava na način kojim se isključuje i samo pravo na učešće u raspodeli stanova, što je nesaglasno sa članom 13. Ustava Republike Srbije.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Utvrđuje se da odredbe člana 50. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika "Petar Drapšin" AD, Novi Sad od 23. aprila 1998. godine, nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Predstavkom je pred Ustavnim sudom Republike Srbije inicirano pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 50. Pravilnika navedenog u izreci Odluke.

Odredbe osporenog člana, po mišljenju inicijatora su neustavne i nezakonite jer predviđaju kao uslov za dodelu stana u zakup, obavezu radnika koji je ostvario pravo na dodelu stana u zakup, da sa davaocem stana u zakup zaključi ugovor o ustupanju stana u svojini, bez prava na naknadu vrednosti stana koji ustupa.

Donosilac osporenog akta je u svom odgovoru Sudu istakao da propisana obaveza "ustupanja" stana znači obavezu prenosa prava svojine a da je takvo rešenje izraz volje zaposlenih da se isključi mogućnost da lice koje dobije stan u zakup zadrži neodgovarajući stan u vlasništvu.

U osporenom članu 50. Pravilnika utvrđeno je da "radnik koji po sprovedenom konkursu za dodelu stana u zakup ostvari pravo na dodelu stana, a on, njegov bračni drug ili član porodičnog domaćinstva ima u svojini stambenu zgradu ili stan, dužan je da sa davaocem stana u zakup zaključi ugovor o ustupanju stana bez prava na naknadu vrednosti stana koji se ustupa za novi stan, a ukoliko radnik ne prihvati da ustupi bez naknade stan koji je koristio, gubi pravo na dobijanje novog stana u zakup".

Članom 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 50/92, 76/92, 84/92, 23/93, 46/94, 48/94, 44/95, 16/97 i 26/01) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim aktom bliže propisuje način evidentiranja i odlučivanja o korišćenju sredstava od stanova prodatih putem otkupa, kao i uslove, način i postupak davanja zajmova iz tih sredstava, a članom 47. stav 2. Zakona utvrđeno je da preduzeća i ustanove mogu, u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba da daju stanove u zakup na neodređeno vreme. Ovlašćenja nosioca prava raspolaganja koja iz navedenih zakonskih odredaba proizlaze podrazumevaju poštovanje Ustavom i zakonom utvrđenih principa. Obaveza zaposlenog predviđena članom 50. Pravilnika uslovljava ostvarivanje prava u pitanju na način kojim se isključuje i samo pravo na učešće u raspodeli stanova. Po oceni Ustavnog suda, takvo uslovljavanje prava na dodelu stana nesaglasno je sa članom 13. Ustava Republike Srbije prema kome su građani

jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku pravnu zaštitu pred državnim organima, a ne nalazi osnova ni u navedenim odredbama Zakona koje utvrđuju sadržinu ovlašćenja nosioca prava raspolaganja.

Na osnovu člana 46. tač.1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredbe člana 50. Pravilnika prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije."

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 78/2003)
 IY-189/2001 od 17.07.2003.

Davalac zajma nije ovlašćen da opštim aktom propisuje drugi rok, odnosno menja rok neposredno propisan Zakonom u situaciji kada nije izričito odredio da se zajam daje iz drugih sredstava, a ne iz sredstava od stanova prodatih putem otkupa.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe člana 22. stav 1. u delu koji glasi: "kupovinu stana ili izgradnju porodične stambene zgrade na 20 godina", člana 64. Pravilnika o stambenim odnosima "Jugoagent" d.d.- Jugoslovenske pomorske agencije iz Beograda od 20. avgusta 1999. godine, sa izmenama i dopunama od 24. decembra 1999. i 21. juna 2000. godine i člana 9. Odluke o izmeni i dopuni Pravilnika o stambenim odnosima od 21. juna 2000. godine, nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti ostalih odredaba člana 22. Pravilnika iz tačke 1.

3. Odbacuje se zahtev za donošenje odluke o načinu otklanjanja posledica koje su nastale usled primene odredaba Pravilnika iz tačke 1.

Inicijativom koja je podneta Ustavnom Sudu, zatraženo je pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti člana 22. Pravilnika iz tačke 1. izreke. Inicijator navodi da osporene odredbe kojima je propisano da se zajam za kupovinu stana ili izgradnju porodične stambene zgrade radniku daje sa rokom otplate od 20 godina, a zajam za poboljšavanje uslova stanovanja sa rokom od 10 godina, nisu u saglasnosti sa članom 27. stav 4. Zakona o stanovanju, u kome je utvrđen rok otplate zajma od 40 godina, a za kraći rok otplate neophodna je saglasnost zajmoprimca. Mišljenja je da zakonom propisani rok nije mogao biti promenjen osporenim opštim aktom i da se navedenim odredbama Pravilnika narušava ustavno načelo ravnopravnosti građana, jer ne mogu pod jednakim uslovima da ostvaruju pravo na rešavanje stambenih potreba. Ukazuje na član 19. Zakona o stanovanju po kome i rok otplate kod otkupa stana iznosi 40 godina, pa smatra da osporene odredbe stvaraju neravnopravnost u pogledu uslova za otkup stana i davanja zajmova.

Predlaže da Sud donese odluku kojom će odrediti način otklanjanja posledica koje su nastale usled primene odredaba opšteg akta koje su u nesaglasnosti sa zakonom.

Donosilac osporenog akta u odgovoru ističe da je Pravilnik doneo Upravni odbor preduzeća "Jugoagent" 20.08.1999.godine, u postupku predviđenom Statutom preduzeća, da je objavljen narednog dana od dana donošenja na oglasnoj tabli, od kada se primenjuje, kao i da je, sa dvema izmenama i dopunama, i dalje na snazi. Navodi da je donošenjem Zakona o stanovanju, uređivanje načina rešavanja stambenih potreba radnika prepušteno preduzećima u skladu sa njihovim materijalnim mogućnostima, a da se zakonsko ograničenje u pogledu uslova za davanje stambenih zajmova, odnosi na njihovu dodelu iz sredstava dobijenih otkupom stanova. U trenutku donošenja Pravilnika, u stambenom fondu Preduzeća nije bilo sredstava od otkupa stanova jer je otkup svih stanova završen 1995. godine, pa je Preduzeće u svrhu sprečavanja obezvređivanja sredstava, u skladu sa zakonskom mogućnošću, donelo odluku o prebacivanju sredstava od otkupa iz stambenog fonda u poslovni fond, koristeći ih za sopstveni razvoj. Ističe da se u konkretnom slučaju ne radi o sredstvima dobijenim od stanova prodatih putem otkupa, već o sredstvima od obavljanja registrovane privredne delatnosti, zbog čega nije bilo mesta primeni zakonskog roka otplate zajma. Procenjuje da je u situaciji kada veći broj radnika preduzeća nema rešeno stambeno pitanje, bilo celishodno da se "minimalnim pooštrenjem" uslova dodele zajmova, većem broju radika omogući rešavanje stambenog pitanja, sa ipak povoljnim rokom otplate i kamate i da se ne može govoriti o neravnopravnosti radnika.

Osporenim članom 22. Pravilnika propisano je da se zajam daje sa rokom otplate za: kupovinu stana ili izgradnju porodične stambene zgrade na 20 godina, poboljšanje uslova stanovanja do 10 godina, i za proširenje stana na 10 godina (stav 1.), da rok otplate za zajam za poboljšanje uslova stanovanja određuje u svakom konkretnom slučaju Stambena komisija (stav 2.), da se kraći rok otplate zajma iz stava 1. ovog člana može ugovoriti uz saglasnost zajmoprimca (stav 3.), da se zajam radniku daje sa kamatom u visini od 3% godišnje (stav 4.) i da se neotplaćeni deo zajma revalorizuje dva puta godišnje za obračunski period 01.01.–30.06. i 01.07.–31.12. (stav 5.).

Odredbama člana 27. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01) propisano je da se sredstva od stanova prodatih putem otkupa po ovom Zakonu, ako to zakonom nije drugačije određeno, mogu koristiti samo za davanje zajmova za stambenu izgradnju za lica koja kupovinom stana, odnosno izgradnjom porodične stambene zgrade rešavaju svoju i stambenu potrebu svog porodičnog domaćinstva, kao i za poboljšanje uslova stanovanja (stav 1.); da izuzetno od stava 1. ovog člana nosilac prava raspolaganja može deo sredstava ostvarenih prodajom stanova putem otkupa da koristi za sopstveni razvoj (stav 2.); da nosilac prava raspolaganja svojim aktom bliže propisuje način evidentiranja i odlučivanja o korišćenju sredstava od stanova prodatih putem otkupa, kao i uslove, način i postupak davanja zajmova iz ovih sredstava (stav 3.); da se iz sredstava iz stava 1. ovog člana daje zajam za stambenu izgradnju odnosno kupovinu stana do veličine odgovarajućeg stana, sa rokom otplate od 40 godina, s tim što ovaj rok može biti i kraći uz saglasnost zajmoprimca (stav 4.). Daljim odredbama ovog člana Zakona utvrđena su pravila po kojima se umanjuje dug po odobrenom zajmu (stav 5.) i propisano je da se mesečna otplatna rata zajma utvrđuje na način utvrđen u članu 23. Zakona (stav 6.). Odredbama člana 55. Zakona sankcionisano je nepridržavanje utvrđenih obaveza u

pogledu namene sredstava pribavljenih od otkupa stanova, iz člana 27. Zakona. Odredba člana 19. Zakona propisuje rok od 40 godina, odnosno kraći rok uz saglasnost kupca, kao uslov otkupa stana, koji se po odredbama Zakona ostvaruje kao pravo izvedeno iz ugovora o zakupu na neodređeno vreme.

Iz navedenih zakonskih odredbi proizlazi da prilikom utvrđivanja uslova za dodelu stambenih zajmova, kad se za tu svrhu koriste sredstva stečena prodajom stanova putem otkupa, nosilac prava korišćenja ima obavezu da primeni odredbe člana 27. Zakona o stanovanju u pogledu rokova otplate zajma, koje su i navedene kao pravni osnov za donošenje osporenog Pravilnika. Davanje zajmova iz sredstava koja su obezbeđena iz drugih izvora, autonomno je pravo vlasnika sredstava, kako u pogledu odluke o takvoj upotrebi sredstava, tako i u pogledu uslova pod kojima će davati zajmove.

Iz izloženog sledi da je po samom zakonu obim ovlašćenja zajmodavca pri utvrđivanju uslova za davanje zajmova za stambenu izgradnju različit, zavisno od okolnosti da li se za tu svrhu koriste sredstva pribavljena otkupom stanova ili ne. Polazeći od navoda u odgovoru donosioca Pravilnika da su sredstva od otkupa stanova prebačena u poslovni fond, kao i činjenice da se prema odredbama čl. 6. i 7. Pravilnika, uz druge izvore, i sredstva poslovnog fonda koriste za dodelu zajmova, Sud je utvrdio da takav način raspolaganja, odnosno distribucije sredstava, ne daje osnova za zaključak da u sredstvima iz kojih se daju zajmovi zaposlenima, ne egzistiraju i sredstva pribavljena otkupom stanova, što bi preduzeće kao zajmodavca oslobodilo obaveze da zajmove daje pod uslovima koje propisuje član 27. Zakona o stanovanju.

Sa iznetih razloga, Sud smatra da davalac zajma nije ovlašćen da opštim aktom propisuje drugi rok, odnosno menja rok neposredno propisan zakonom za davanje zajma za kupovinu stana ili stambenu izgradnju, u situaciji kada nije izričito odredio da se zajam daje iz drugih sredstava, a ne iz sredstava od stanova prodatih putem otkupa po Zakonu o stanovanju, odnosno kada nije opredelio izvore sredstava za davanje zajma radnicima, kojima ne bi bila obuhvaćena sredstva od otkupa. Iz izloženih razloga, Sud je ocenio da je delom odredbe stava 1. člana 22. Pravilnika kojom je propisano davanje zajma za kupovinu stana na 20 godina, prekoračeno zakonsko ovlašćenje.

Polazeći od principa jednakosti građana u pravima i dužnostima i jednake zaštite prava pred državnim i drugim organima u jednakim uslovima iz člana 13. Ustava Republike Srbije, član 22. Pravilnika u navedenom delu nije u saglasnosti ni s Ustavom.

U pogledu ostalih odredbi osporenog člana 22. Pravilnika koje uređuju rok otplate zajma za poboljšanje uslova stanovanja i za proširenje stana, mogućnost ugovaranja sa zajmoprimcem kraćeg roka otplate, propisivanje godišnje kamate i perioda revalorizacije, odnosno usklađivanja neotplaćenog dela zajma, Sud je ocenio da te odredbe ne sadrže povredu zakona, budući da se radi o uređivanju uslova raspolaganja sredstvima iz domena autonomne regulative.

Po sopstvenoj inicijativi, Sud je izvršio ocenu odredaba razmatranih akata koje na neustavan način propisuju njihovo stupanje na snagu, i to člana 64. Pravilnika koji utvrđuje da isti stupa na snagu narednog dana od dana donošenja i člana 9. Odluke o izmeni i dopuni Pravilnika od 21. juna 2000. godine prema kojem Odluka stupa na snagu narednog dana od dana donošenja. Polazeći od odredbe člana 120. Ustava, prema kojoj zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako iz naročito opravdanih razloga nije

predviđeno da ranije stupa na snagu, Sud smatra da je propisivanje da opšti akt stupa na snagu nezavisno od njegovog objavljivanja, nesaglasno s Ustavom.

U pogledu zahteva inicijatora da Ustavni sud donese odluku kojom će odrediti način otklanjanja posledica koje su nastale usled primene osporenog opšteg akta, Sud je konstatovao da je prema čl. 57. i 58. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) mogućnost da Ustavni sud svojom odlukom odredi način otklanjanja posledica primene opšteg akta za koji je njegovom odlukom utvrđeno da nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom, uslovljena činjenicom da se izmenom pojedinačnog akta koji je donet na osnovu ocenjivanog opšteg akta, te posledice ne mogu otkloniti. Naime, odredbe člana 58. pretpostavljaju da je prethodno sproveden postupak za izmenu takvog pojedinačnog akta, te da je iscrpljena mogućnost otklanjanja posledica na način utvrđen članom 57. Zakona, koji ovlašćuje svakog čije je pravo povređeno konačnim ili pravnosnažnim pojedinačnim aktom donetim na osnovu opšteg akta za koji je odlukom Ustavnog suda utvrđeno da je neustavan odnosno nezakonit, da u propisanom roku zahteva od nadležnog organa izmenu tog pojedinačnog akta. U tom smislu, zahtev inicijatora je preuranjen, i kako nisu ispunjene procesno-pravne pretpostavke za postupanje i odlučivanje Ustavnog suda o osnovanosti zahteva za donošenje predložene odluke, Sud je zahtev odbacio.

Na osnovu izloženog i člana 19. stav 1. tačka 4), člana 23. stav 2., člana 24. stav 1. i člana 46. tač. 1) i 3), Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava, odredbe Pravilnika navedene u tački 1. izreke prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 61/2003)
 IY-41/2001 od 15.05.2003.

Propisivanjem da zaposleni koji je dobio stan u zakup nema pravo na stan u narednih 10 godina, radnik se isključuje iz prava na rešavanje stambenih potreba za izvestan period bez obzira da li ima rešenu stambenu potrebu.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 5. stav 2. Pravilnika o stambenim odnosima DP "Revnost", Novi Sad, od 5. juna 2000. godine, nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Ne prihvata se inicijativa za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 5. stav 1, čl. 11, 14. i 16. Pravilnika iz tačke 1. izreke.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije je inicirano pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti čl. 5, 11, 14. i 16. Pravilnika iz izreke. Prema navodima sadržanim u predstavi, član 5. Pravilnika je nezakonit jer

radnik koji je dobio stan narednih deset godina nema pravo na dobijanje stana u zakup. Odredbama čl. 11, 14. i 16. se predviđaju kriterijumi za utvrđivanje reda prvenstva, a po mišljenju inicijatora omogućavaju nezakonito određenoj grupi radnika da reši stambene potrebe.

Društveno preduzeće "Revnost", Novi Sad, je istaklo u svom odgovoru da je inicijativa neosnovana.

Ustavni sud je utvrdio da je članom 5. stav 1. Pravilnika predviđeno da zaposleni ne može rešavati stambeno pitanje istovremenim dobijanjem stana u zakup i kredita za stambenu izgradnju, a stavom 2. istog člana da radnik koji je dobio stan u zakup u DP "Revnost" nema prava na drugi stan za narednih 10 godina rada.

Odredbom člana 11. predviđeni su kao kriterijumi za utvrđivanje reda prvenstva stambena situacija radnika, radni doprinos, dužina radnog staža, broj članova porodičnog domaćinstva i invalidnost i zdravstveno stanje zaposlenog i članova njegovog porodičnog domaćinstva. Odredbama člana 14. predviđen je broj bodova za svaki kriterijum, s tim što je za kriterijum stambena situacija predviđeno sedam različitih slučajeva, a odredbama člana 16. regulisano je kako se utvrđuje red prvenstva zbirom bodova po utvrđenim kriterijumima

Članom 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92... 26/01) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim aktom bliže propisuje način evidentiranja i odlučivanja o korišćenju sredstava od stanova prodatih putem otkupa, kao i uslove, način i postupak davanja zajmova iz ovih sredstava, a prema članu 47. stav 2. istog Zakona preduzeća i ustanove mogu, u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba da daju stanove u zakup na neodređeno vreme. Iz navedenih zakonskih odredaba proizlazi da nosilac prava raspolaganja ima ovlašćenje da samostalno utvrđuje uslove, kriterijume, merila i postupak rešavanja stambenih potreba zaposlenih u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima, ali i da je obavezan da pri njihovom propisivanju poštuje Ustavom i zakonom utvrđene principe.

Ustavni sud je utvrdio da prema članu 5. stav 2. Pravilnika zaposleni koji je u Preduzeću dobio stan u zakup nema pravo na stan u narednih 10 godina, znači da se zaposleni isključuje iz prava na rešavanje stambenih potreba za izvestan period bez obzira da li ima rešenu stambenu potrebu. Po oceni Suda, ovakvo ograničavanje prava zaposlenih nije u saglasnosti sa čl. 27. i 47. Zakona o stanovanju, jer je suprotno obavezi nosioca prava raspolaganja da stanove daje na osnovu objektiviziranih kriterijuma koji jednako važe za sve pod jednakim uslovima. Takvo uređivanje prava na rešavanje stambenih potreba nesaglasno je sa članom 13. Ustava Republike Srbije prema kome su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku pravnu zaštitu pred držanim i drugim organima.

Po oceni Suda, osporena odredba člana 5. stav 1. kojom je isključeno kumulativno rešavanje stambene potrebe dodeljivanjem stana u zakup na neodređeno vreme i davanjem zajma za stambenu izgradnju, u skladu je sa navedenim, zakonom utvrđenim ovlašćenjem nosioca prava raspolaganja.

Ustavni sud je utvrdio da je nosilac prava raspolaganja navedenim zakonskim odredbama bio ovlašćen da Pravilnikom predvidi kriterijume za utvrđivanje liste reda prvenstva kakvi su sadržani u članu 11. kao i da utvrdi način njihovog vrednovanja (član 14.), odnosno da utvrdi način dokazivanja činjenica od značaja za vrednovanje pojedinih kriterijuma (član 16.).

Na osnovu izloženog, kao i člana 46. tač. 1) i 3) i člana 47. tač. 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredba člana 5. stav 2. Pravilnika iz izreke, prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 77/2003)
 IY-170/2001 od 26.06.2003.

Ovlašćenje donosioca akta da utvrdi izbor i način vrednovanja kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba, sadrži i ovlašćenje da se utvrdi način dokazivanja ispunjavanja tih kriterijuma.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 1. stav 3. Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika Društvenog preduzeća "HIV" Hemijska industrija Vranje, koji je doneo Upravni odbor Preduzeća 5. avgusta 2001. godine.

2. Odbacuje se zahtev za ocenu međusobne saglasnosti Pravilnika iz tačke 1. izreke sa Pravilnikom o izmenama i dopunama Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika Preduzeća "HIV" Hemijska industrija Vranje od 5. novembra 1999. godine i Odlukom o izmenama i dopunama Odluke o stanovima solidarnosti koju je donela Skupština opštine Vranje 20. oktobra 1999. godine pod brojem 360-92/99-08.

Inicijativom podnetom Ustavnom sudu Republike Srbije, tražena je ocena ustavnosti i zakonitosti odredaba Pravilnika iz tačke 1. izreke. Po mišljenju inicijatora, član 1. stav 3. Pravilnika nije saglasan sa Ustavom i Zakonom o stanovanju jer kod raspodele stanova solidarnosti, podstanarski status priznaje samo na osnovu sudski overenog ugovora o podstanarskom odnosu. Inicijator spori zakonitost postupka donošenja i objavljivanja, navodeći da nadležni organi nisu upoznali radnike sa Pravilnikom, da isti nije zaveden i nije objavljen u listu preduzeća. Traži ocenu saglasnosti osporenog Pravilnika sa Pravilnikom o izmenama i dopunama Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika od 5. novembra 1999. godine i sa Odlukom o izmenama i dopunama Odluke o stanovima solidarnosti koju je donela Skupština opštine Vranje pod brojem 360-92/99-08 od 20. oktobra 1999. godine, koji su propisali drugačiju sadržinu kriterijuma stambena ugroženost za dodelu stanova solidarnosti, što je i donosilac ranije predvideo, a pobijanim odredbama ukinuo. Pokreće i pitanja vezana za primenu Pravilnika po konkursu za raspodelu stanova solidarnosti, rangiranje podnosioca kao jednog od učesnika konkursa i donošenje odluke o dodeli stana drugom licu..

Donosilac akta je osporio navode iz inicijative i istakao da je osporeni Pravilnik na snazi, da je donet na sednici Upravnog odbora preduzeća od 5. avgusta 2001. godine i zaveden pod brojem 338/1 od 06.08.2001. godine, objavljen na oglasnoj tabli Preduzeća 20. avgusta 2001. godine i stupio na snagu po isteku roka od 8 dana. Navodi da Preduzeće nema svoj novinski list odnosno glasilo i da se objavljivanje vrši isključivo preko oglasne table. Ističe da je osporenim Pravilnikom izvršena izmena i dopuna Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika od 5. novembra 1999. godine, tako što je preciznije regulisan način utvrđivanja podstanarskog statusa. Da bi se izbegli problemi iz prethodnih raspodela stanova solidarnosti, kada je bilo slučajeva korišćenja fiktivne dokumentacije sačinjavane specijalno po raspisanom konkursu, pre konkursa od 7. septembra 2001. godine, na kome je učestvovao i inicijator, izvršena je izmena Pravilnika tako što je regulisano da će se podstanarski status utvrđivati isključivo na osnovu sudski overenog ugovora zaključenog pre raspisivanja konkursa. Napominje da je po Zakonu o stanovanju davalac stana u zakup ovlašćen da utvrdi i vrednuje kriterijume za rešavanje stambenih potreba zaposlenih, bez obzira na to iz kojih su sredstava stečeni, zbog čega Preduzeće nije moglo biti odlukom opštine obavezano da vrši raspodelu stana solidarnosti neposredno primenjujući kriterijume i merila iz opštinske odluke o stanovima solidarnosti. Precizira da je Pravilnikom o izmenama i dopunama osnovnog Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika od 5. novembra 1999. godine bio promenjen član 161., koji je regulisao način raspodele stanova solidarnosti tako što su preuzeti kriterijumi i merila iz opštinske odluke i na taj način isti postali sastavni deo opšteg akta preduzeća, ali je preduzeće bilo ovlašćeno da te kriterijume izmeni, što je i učinjeno osporenim Pravilnikom, propisivanjem posebnog načina dokazivanja podstanarskog statusa, a imajući u vidu odvojenost opštinskih odluka i opšteg akta preduzeća o dodeli stanova solidarnosti. Predlaže neprihvatanje inicijative.

U sprovedenom postupku utvrđeno je da je osporeni Pravilnik doneo Upravni odbor Društvenog preduzeća "HIV" Hemijska industrija Vranje na sednici od 5. avgusta 2001. godine. Pravilnikom je izmenjen i dopunjen Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika od 5. novembra 1999. godine, kojim je bio izmenjen i dopunjen Pravilnik o rešavanju stambenih potreba Preduzeća od 4. decembra 1990. godine, s tim što je taj osnovni Pravilnik bio menjan i 7. juna 2000. godine.

Predmetni Pravilnik donet je na osnovu ovlašćujućih odredbi Statuta Preduzeća, objavljen na oglasnoj tabli donosioca 20. avgusta 2001. godine i stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja, što je saglasno članu 2. Pravilnika, kao i članu 120. Ustava Republike Srbije, od tada je na snazi i primenjuje se. Zbog toga su nesnovani navodi inicijatora kojima se ova pitanja dovode u sumnju.

Osporenim članom 1. stav 3. Pravilnika izmenjena je odredba člana 2. Pravilnika od 5. novembra 1999. u delu novododatog člana 161/b. u tački 1., tako što se odredba "podstanarski status priznaje se radniku na osnovu overenog ugovora o podstanarskom odnosu, prijavi prebivališta ili neposrednog uvida i to samo od momenta zasnivanja radnog odnosa radnika", zamenjuje odredbama: "Podstanarski status priznaje se radniku isključivo na osnovu sudski overenog ugovora o podstanarskom odnosu zaključenog najmanje 60 dana pre raspisivanja oglasa o raspodeli stanova solidarnosti. Radniku koji priloži uredno overeni ugovor o podstanarskom statusu, podstanarski status će se priznati najranije od momenta zasnivanja radnog odnosa u preduzeću, ukoliko je radnik bio u podstanarskom odnosu pre početka rada u ovom preduzeću".

Sud je ocenio da osporene odredbe nisu nesaglasne sa Ustavom i zakonom.

Članom 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom uređuje uslove, kriterijume i postupak davanja zajmova, a članom 47. stav 2. istog Zakona propisano je da preduzeće, ustanova i državni organ mogu, u skladu sa svojim opštim aktom o rešavanju stambenih potreba, da daju stanove u zakup zaposlenim licima. Iz navednih odredaba Zakona proizilazi da je donosilac opšteg akta ovlašćen da samostalno uređuje uslove, kriterijume, merila i postupak za rešavanje stambenih potreba zaposlenih, u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima. Obaveza je donosioca akta da ove kriterijume objektivizira, ali je stvar njegovog izbora predviđanje i vrednovanje određenih kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva, uz poštovanje Ustavom i zakonom predviđenih principa.

U vreme donošenja Pravilnika, u članu 44. Zakona o stanovanju bila je propisana obaveza izdvajanja sredstava za rešavanje stambenih potreba zaposlenih u preduzećima, ustanovama i državnim organima koji za ovu namenu ne raspolažu dovoljnim sredstvima (stanovi solidarnosti) i uređeno formiranje posebnog fonda solidarne izgradnje opštine odnosno grada. Ovaj član je bio na snazi do 1. juna 2001. godine kada je prestavo da važi stupanjem na snagu Zakona o izmeni Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", broj 26/01). U smislu navedenog člana, stanovi izgrađeni ili pribavljeni sredstvima solidarnosti raspodeljivani su na određena preduzeća, ustanove ili državne organe koji su postajali vlasnici tih stanova, a uslovi za raspodelu stanova solidarnosti za zaposlena lica u ovim organizacijama bili su u domenu njihove autonomne regulative.

Po Zakonu o stanovanju davalac stana u zakup ovlašćen je da samostalno utvrdi i vrednuje kriterijume za rešavanje stambenih potreba zaposlenih, bez obzira na to iz kojih su sredstava stanovi stečeni. Zbog toga preduzeća, ustanove i državne organe ne može da obavezuje opštinska odluka o stanovima solidarnosti, da vrše raspodelu dobijenih stanova solidarnosti neposredno primenjujući merila i kriterijume iz takve odluke, osim u slučaju kada su ih regulativom svog opšteg akta preuzeli, odnosno ugradili u svoj akt.

Takođe, ovlašćenje donosioca akta da utvrdi izbor i način vrednovanja kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba, sadrži i ovlašćenje da se utvrdi način dokazivanja ispunjavanja tih kriterijuma.

Sledstveno iznetom, Preduzeće Hemijska industrija Vranje, nije prekoračilo granice zakonskog ovlašćenja kada je izmenilo prethodni Pravilnik i samostalno uredilo kriterijume i merila za dodelu stanova solidarnosti, nezavisno od Odluke o izmenama i dopunama Odluke o stanovima solidarnosti Skupštine opštine Vranje od 20. oktobra 1999. godine, na koju se inicijator poziva, i kada je predvidelo da se status podstanara dokazuje sudski overenim ugovorom o podstanarskom odnosu.

Osporenim odredbama nije povređeno ustavno načelo jednakosti građana pred zakonom i jednake zaštite prava pod jednakim uslovima iz člana 13., niti pravo na rad i slobodu rada zajemčeno članom 35. Ustava Republike Srbije, jer se one odnose podjednako na sve zaposlene koji se nalaze u istim pravnim situacijama, pod jednakim uslovima.

Ocena međusobne saglasnosti odredaba opštih akata iz tačke 2. izreke Rešenja, kao i pitanja primene Pravilnika, pa i ocene zakonitosti odluke o dodeli stana

u zakup koja je pojedinačni a ne opšti pravni akt, nisu u nadležnosti Ustavnog suda propisanoj članom 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu izloženog, čl. 45. i 47. stav 1.tačka 3) i člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-37/2000 od 27.03.2003.

v) Javna preduzeća

Različita pravila za potrošače iz kategorije "široka potrošnja" za određivanje obračunske snage zavisno od okolnosti da li potrošači imaju ugrađene uređaje za ograničavanje snage struje, odnosno u zavisnosti od nazivne snage tog uređaja ne predstavljaju povredu principa iz člana 13. Ustava Republike Srbije.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti i ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 7. i člana 9. stav 1. tačka 4. Odluke o izmenama i dopunama Odluke o tarifnom sistemu za prodaju električne energije ("Službeni glasnik RS", broj 37/2002).

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 30. stav 2. Odluke o opštim uslovima za isporuku električne energije ("Službeni glasnik RS", broj 39/2001 Prečišćen - potpun tekst).

3. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti člana 15. Odluke o tarifnom sistemu za prodaju električne energije ("Službeni glasnik RS", broj 24/2001).

4. Odbacuje se predlog za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o davanju saglasnosti na Odluku o izmenama i dopunama Odluke o tarifnom sistemu za prodaju električne energije ("Službeni glasnik RS", broj 37/2002)

5. Odbacuje se zahtev za za obustavu izvršenja pojedinačnih akata ili radnji preduzetih na osnovu Odluke iz tačke 1. izreke.

Predlozima ovlašćenih predlagača pokrenut je postupak za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredaba Odluke iz tač. 1) i 4) izreke. Takođe, predstavkama građana date su inicijative za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredaba Odluke navedenih u tač.1) 2) i 3) izreke, a pojedini inicijatori su zahtevali obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu Odluke iz tačke 1. izreke.

Osporavajući odredbe Odluke iz tačke 1. izreke predlagači su naveli da je neustavno i nezakonito tom odlukom uvoditi naplatu fiksnog mesečnog iznosa od 91,48 dinara, odnosno vršiti njegovu naplatu nezavisno od okolnosti da li postoji utrošak električne energije, kao i povećanje "tarife za oko 52% u proseku".

U inicijativama se, pored ostalog, ističe da obračunska snaga utvrđena u fiksnom iznosu predstavlja dažbinu, da se ona naplaćuje nezavisno od okolnosti da li postoji utrošak električne energije; da postoji razlika u plaćanju obračunske snage u kategoriji »široka potrošnja« koja nije rezultat utrošene električne energije, te da se primenom pravila o obračunskoj snazi za navedenu kategoriju potrošnje za istu količinu utrošene energije dobijaju različiti obračuni; da se građani dovode u neravnopravan položaj time što su primenom rešenja iz Odluke prinuđeni da električnu energiju plaćaju po različitim cenama u zavisnosti od količine utrošene energije u obračunskom periodu, odnosno u zavisnosti od zona u kojima ostvare potrošnju. Osporavajući odredbu Odluke iz tačke 2) izreke, ukazuje se i na nezakonitost i nepravednost rešenja prema kojima se obaveze za isporučenu električnu energiju izmiruju putem akontacija do 15-og u mesecu, koja je po pravilu u većem iznosu nego što iznosi stvarni utrošak po obračunu u tom mesecu, te da Javno preduzeće zloupotrebljava monopolski položaj u isporuci električne energije;

Jedan inicijator ukazuje i na neispravnost obračuna izvršenih primenom osporenih odluka i od Suda zahteva da naloži Javnom preduzeću da izvrši njihovu ispravku.

U odgovoru na predstavke, Javno preduzeće "Elektroprivreda Srbije", je pored ostalog, navelo da je Upravni odbor preduzeća osporene odluke doneo u okviru i na osnovu ovlašćenja sadržanih u Zakonu o elektroprivredi; da je Vlada Republike Srbije dala saglasnost na taj akt čime je obezbeđena prethodna provera njene zakonitosti, ocena celishodnosti rešenja koja se u njoj predviđaju, kao i kontrola monopolskog položaja ovog preduzeća.

Ustavni sud utvrdio je sledeće:

Odredbama čl. 57., 65., 71. i 72. Ustava Republike Srbije, utvrđeno je da se privredne i druge delatnosti obavljaju u skladu sa Ustavom i zakonom; da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju službe; da Republika uređuje i obezbeđuje sistem javnih službi; da se drugim organima i organizacijama u Republici može poveriti izvršavanje zakona i drugih propisa i opštih akata iz okvira prava i dužnosti Republike u kom su slučaju republički organi odgovorni za njihovo izvršavanje; kao i da Republika uređuje i obezbeđuje ekonomske i socijalne odnose od opšteg interesa.

Zakonom o elektroprivredi ("Službeni glasnik RS", br. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 69/94 i 44/95) određeno je da Upravni odbor Javnog preduzeća "Elektroprivreda Srbije", uz saglasnost Vlade Republike Srbije, donosi Odluku o tarifnom sistemu za prodaju električne energije i Odluku o opštim uslovima za isporuku električne energije (član 17. stav 1. tačka 13. i stav 2.)

Odredbama člana 37. Zakona određeno je da se tarifnim sistemom za prodaju električne energije utvrđuje naročito: kategorija potrošnje, odnosno potrošača za koje se određuju tarifni stavovi, načela i kriterijumi za određivanje tarifnih stavova i način utvrđivanja obračunskih elemenata na koje se primenjuju tarifni stavovi .

Na osnovu navedenih odredaba člana 17. Zakona, Upravni odbor Javnog preduzeća "Elektroprivreda Srbije" je na sednici od 27. juna 2002. godine doneo Odluku o izmenama i dopunama Odluke o tarifnom sistemu za prodaju električne energije. Vlada Republike Srbije Odlukom 05 broj 312-9970/2002, dala je saglasnost na navedenu odluku Javnog preduzeća. Obe osporene odluke objavljene su u "Službenom glasniku Republike Srbije", broj 37/2001.

Osporenim članom 7. Odluke, izmenjen je član 18. Odluke o tarifnom sistemu za prodaju električne energije ("Službeni glasnik RS", broj 24/2001, 58/2001,

61/2001 i 18/2002). Odredbama ovog člana utvrđen je način obračuna obračunske snage za potrošače iz kategorije "široka potrošnja", a osporenim članom 9. stav 1. tačka 4. Odluke, kojim je izmenjen član 26. navedene Odluke, uređen je relativni odnos tarifnih stavova za aktivnu energiju i obračunsku snagu za kategoriju "široka potrošnja" i to za grupu potrošača sa ugrađenim uređajem za ograničavanje snage struje (podtačka 4.1), odnosno za grupu potrošača bez ugrađenog uređaja za ograničavanje snage struje (podtačka 4.2), za aktivnu energiju po zonama potrošnje, za niži i viši dnevni tarifni stav, odnosno jednotarifno merenje i obračunsku snagu, pri čemu je kao bazni koeficijent (1) određen niži dnevni tarifni stav za preuzetu aktivnu energiju za zelenu zonu.

Polazeći od navedenih odredaba Zakona, Ustavni sud je utvrdio da su osporeni čl. 7. i 9. doneti u granicama navedenih ustavnih i zakonskih ovlašćenja. Pri tom je Sud ocenio da su u navedenoj kategoriji potrošnje, modaliteti, odnosno različita pravila za određivanje obračunske snage određeni zavisno od okolnosti da li potrošači imaju ugrađene uređaje za ograničavanje snage struje, odnosno u zavisnosti od nazivne snage tog uređaja, te da ne predstavljaju povredu principa iz člana 13. Ustava, s obzirom da obaveze potrošača koje iz njih proizlaze ne zavise od svojstava građana navedenih u toj odredbi Ustava. Navedena ocena Suda odnosi se i na propisivanje razlika u relativnim odnosima tarifnih stavova za obračun aktivne energije u navedenoj kategoriji potrošnje, odnosno grupi potrošača u toj kategoriji, s obzirom da je ono izvršeno u zavisnosti od količine utrošene energije u obračunskom periodu, odnosno zone u kojoj je ostvarena potrošnja, (a posredno u zavisnosti od troškova proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije koje ova kategorija, odnosno grupe potrošnje u okviru nje stvaraju načinom potrošnje i količinom preuzete električne energije). Pri tom, Ustavni sud nije nadležan da ocenjuje da li relativni odnosi tarifnih stavova za kategoriju "široka potrošnja", odnosno za odgovarajuću grupu potrošača u okviru te kategorije i odnosi tarifnih stavova u tim zonama odražavaju realnu vrednost troškova isporučene električne energije.

Odredbom člana 30. stav 2. Odluke o opštim uslovima za isporuku električne energije - ("Službeni glasnik RS", br. 39/01 Prečišćen - potpun tekst), određeno je da potrošač, kome se obračunava novčana obaveza na osnovu prosečne potrošnje, plaća novčanu obavezu do 15-og u mesecu za tekući mesec.

Polazeći od izloženih odredaba Ustava i Zakona, kao i od odredbe člana 30. tačka 5. Zakona o elektroprivredi prema kojoj se Odlukom o opštim uslovima za isporuku električne energije uređuje, pored ostalog, način obračuna i uslovi plaćanja električne energije, i odredbe člana 8. stav 2. Zakona o javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 42/91 i 71/94) kojom je propisano da u obavljanju poslova za koje se obrazuju javne službe, nosioci tih delatnosti, odnosno poslova uređuju način pružanja usluga i njihovo korišćenje od strane korisnika u skladu sa zakonom, Sud je utvrdio da osporena odredba člana 30. stav 2. Odluke predstavlja realizaciju zakonskih ovlašćenja i ne sadrži povredu Ustava, odnosno navedenih zakona. S obzirom na navedeno Sud nije prihvatio inicijativu za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti ove odredbe Odluke.

Imajući u vidu da Javno preduzeće "Elektroprivreda Srbije" donošenjem osporenih odluka izvršava Zakonom poverena ovlašćenja to su neosnovani i drugi navodi predlagača, odnosno inicijatora kojim se osporavaju napred navedene odredbe. Sa stanovišta navedenih odredaba Zakona ne može se dovesti u pitanje ni ovlašćenje za donošenje niti ovlašćenje za samostalno utvrđivanje sadržine

onih pokazatelja koji su navedeni u članu 30. tačka 5. i članu 37.. Zakona, a koji su kao i njihova razrada, obavezni predmet uređivanja pri donošenju tarifnog sistema i opštih uslova za isporuku električne energije.

Saglasnost osporenih odluka sa Zakonom na osnovu kojeg su donete istovremeno je i uslov njihove ustavnosti u smislu člana 119. Ustava, koji je prema oceni Ustavnog suda ispunjen, dok o ekonomskoj i socijalnoj opravdanosti osporenih odredbi kao i o pitanju celishodnosti Ustavni sud nije nadležan da odlučuje.

Razmatrajući osporene odredbe člana 15. Odluke o tarifnom sistemu za prodaju električne energije ("Službeni glasnik RS", broj 24/2001), kojima su za potrošače iz kategorije "široka potrošnja" utvrđeni tarifni stavovi za aktivnu energiju u zavisnosti od količine utrošene električne energije u tekućem obračunskom periodu, Ustavni sud je utvrdio da su ove odredbe osporene Odluke već bile predmet ocene, u Odluci Ustavnog suda broj IY-106/2001 od 4. aprila 2003. godine ("Službeni glasnik RS", broj 53/2003), Imajući u vidu da se u konkretnom slučaju radi o zahtevu za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredaba opšteg akta o kojima je Ustavni sud već odlučivao, a iz novih navoda, razloga i podnetih dokaza ne proizilazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Ustavni sud je u ovom delu odbacio inicijativu.

U pogledu osporavanja Odluke iz tačke 4. izreke koju je donela Vlada Republike Srbije 28. juna 2002. godine Ustavni sud je ocenio da navedeni akt, nije opšti pravni akt, koji bi bio pogodan za ustavnosudsku kontrolu u smislu člana 125. Ustava, već se radi o pojedinačnom pravnom aktu donetom u primeni zakona, zbog čega je zahtev za njegovu ocenu odbačen.

Ustavni sud, takođe, nije nadležan prema članu 125. Ustava da odlučuje o ispravnosti obračuna isporučene električne energije izvršenih na osnovu odredaba osporene Odluke.

S obzirom da je Ustavni sud konačno odlučio, zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata, odnosno radnji preduzetih na osnovu osporene odluke iz tačke 1) izreke odbačen je, u smislu odredbe člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njihovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1., člana 23. stav 3., člana 42. stav 3., člana 46. tačka 9. i člana 47. tač. 3 i 6. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 61/2003)
IY-85/2002 od 15.05.2003.

Upravni odbor javnog vodoprivrednog preduzeća je ovlašćen da utvrdi konkretne usluge za koje određuje visinu naknade, jer je Zakon o vodama propisao obavezu plaćanja tih naknada.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba čl. 17. do 21. Odluke o visini naknada u 2002. godini, ("Službeni glasnik RS", broj 2/2002), koju je doneo Upravni odbor Javnog vodoprivrednog preduzeća "Srbijavode" na sednici održanoj 18. decembra 2001. godine.

Kod Ustavnog suda Republike Srbije pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba čl. 17, 18, 19, 20. i 21. Odluke o visini naknada u 2002. godini, ("Službeni glasnik RS", broj 2/2002), koju je doneo Upravni odbor Javnog vodoprivrednog preduzeća "Srbijavode", na sednici održanoj 18. decembra 2001. godine. Prema navodima predlagača, Zakonom o vodama propisano je da Javno vodoprivredno preduzeće stiče i pribavlja finansijska sredstva za obavljanje delatnosti, između ostalog i od naknada utvrđenih tim Zakonom; da se naknade koje su propisane osporenim članovima Odluke ne mogu smatrati naknadama čiju visinu, u smislu člana 106. Zakona, utvrđuje javno vodoprivredno preduzeće uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove vodoprivrede. Mišljenja su da termin "vršenje drugih usluga" iz člana 106. Zakona, ne podrazumeva korišćenje vodnog zemljišta, jer je u tom članu, u zagradi, navedeno da se pod vršenjem drugih usluga podrazumeva plovidba, proizvodnja električne energije i drugo, te stoga korišćenje vodnog zemljišta ne može biti usluga vodoprivrednog preduzeća. Ističe se da odredbe čl. 17. do 21. osporene Odluke, nisu u saglasnosti sa Zakonom o vodama, jer taj Zakon nije propisao ovu vrstu naknada.

Donosilac akta u odgovoru navodi da se, prema odredbama Zakona o vodama, vodnim zemljištem smatraju korita i obale vodotoka, jezera i akumulacija. Ovo zemljište je u svojini Republike Srbije, a korisnik je javno vodoprivredno preduzeće, u smislu odredaba Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije. Na osnovu tog Zakona, javno vodoprivredno preduzeće ovlašćeno je da to zemljište daje u zakup po odluci nadležnog organa, a uz saglasnost Vlade Republike Srbije. Ističe se da je članom 90. stav 1. tačka 9) Zakona o vodama, propisano da Upravni odbor Javnog preduzeća utvrđuje visinu naknada koje predstavljaju izvor prihoda preduzeća, a članom 106. istog Zakona, predviđeno je da visinu naknada za korišćenje vodoprivrednih objekata i za vršenje drugih usluga, utvrđuje javno vodoprivredno preduzeće uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove vodoprivrede. Stoga, donosilac akta smatra da su osporene odredbe Odluke donete na osnovu ovlašćenja iz člana 106. Zakona, iz koje odredbe se jasno vidi da je zakonodavac u zagradi, samo primera radi, naveo šta smatra vršenjem drugih usluga, pri čemu je ostavio mogućnost da JVP "Srbijavode" odredi visinu i za druge vrste naknada.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Osporenim Odlukom određena je visina naknada u 2002. godini i to za: korišćenje vodoprivrednih objekata, drugih usluga koje daje vodoprivredno preduzeće i za navodnjavanje iz akumulacionih jezera i kanala. U osporenim delu, pod oznakom "druge usluge", Odlukom je određena naknada za korišćenje vodnog zemljišta za deponovanje šljunka i peska - član 17; naknada za boravak i privez čamaca, brodova - restorana i drugih ugostiteljskih objekata na vodnom zemljištu ili vodotoku - čl. 18. i 19.; naknada za korišćenje vodnog zemljišta za druge namene - član 20. i naknada za rekreacione svrhe (odmor i izletnički turizam) - član 21.

Članom 52. Ustava Republike Srbije, propisano je da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom. Odredbom člana 60. stav 1.

Ustava, propisano je da su "prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi, kao dobra od opšteg interesa i gradsko građevinsko zemljište u državnoj ili društvenoj svojini"; stavom 5, da se "zaštita, korišćenje, unapređivanje i upravljanje dobrima od opšteg interesa ostvaruju pod uslovima i na način utvrđen zakonom", a stavom 6. istog člana, da se "zakonom uređuje plaćanje naknade za korišćenje dobara od opšteg interesa i gradskog građevinskog zemljišta".

U smislu odredbe člana 5. tačka 13) Zakona o vodama ("Službeni glasnik RS", br. 46/91, 53/93, 67/93, 48/94 i 54/96), vodno zemljište čine korito i obale vodotoka, jezera i akumulacije. Odredbom člana 81. Zakona o vodama, osnovano je Javno vodoprivredno preduzeće "Srbijavode" čija je delatnost, prema članu 82 istog Zakona, između ostalog, gazdovanje vodnim resursima, praćenje, održavanje i unapređenje vodnog režima. Članom 90. tačka 9) Zakona, dato je ovlašćenje Upravnom odboru Javnog vodoprivrednog preduzeća da utvrđuje visinu naknada koje predstavljaju izvor prihoda preduzeća, a stavom 2. istog člana propisano je da odluku o visini naknada, Upravni odbor donosi uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove vodoprivrede. Sredstva za finansiranje vodoprivredne delatnosti koju vrši Javno vodoprivredno preduzeće, obezbeđuju se iz naknada utvrđenih članom 99. stav 1. Zakona o vodama od kojih, prema stavu 3. istog člana, sredstva ostvarena od naknade za odvodnjavanje, naknade za navodnjavanje i naknade za korišćenje vodoprivrednih objekata i za vršenje drugih usluga, čine prihod Javnog vodoprivrednog preduzeća.

Navedene zakonske norme daju ovlašćenje Upravnom odboru Javnog vodoprivrednog preduzeća da utvrđuje visinu naknada koje predstavljaju izvor prihoda preduzeća, a izvor prihoda preduzeća predstavlja i vršenje drugih usluga, u okviru delatnosti gazdovanja vodnim resursima za koje je javno preduzeće osnovano. Gazdovanje vodnim resursima, po oceni Suda, podrazumeva i gazdovanje vodnim zemljištem koje čini i obala vodotoka, pa stoga Javno vodoprivredno preduzeće "vrši uslugu", dopuštanjem korišćenja vodnog zemljišta i vodotoka drugim licima u cilju deponovanja šljunka i peska, boravka i priveza čamaca, brodova restorana i drugih ugostiteljskih i zabavnih objekata i dr.

Odredbom člana 106. Zakona o vodama, propisano je da "visinu naknada za korišćenje vodoprivrednih objekata i za vršenje drugih usluga (plovidba, proizvodnja električne energije i dr.) utvrđuje javno vodoprivredno preduzeće uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove vodoprivrede". Ovakvo propisivanje daje ovlašćenje Javnom vodoprivrednom preduzeću za konkretizovanje pojma "vršenje drugih usluga", budući da je sadržaj norme dat u zagradi interpretativnog karaktera i podrazumeva i druge usluge iz oblasti delatnosti za koje je Javno vodoprivredno preduzeće osnovano.

Shodno navedenom, Sud je ocenio da je Upravni odbor Javnog vodoprivrednog preduzeća imao ovlašćenja u Zakonu za donošenje osporene Odluke, kao i ovlašćenje da tom Odlukom utvrdi konkretne usluge za koje određuje visinu naknade, odnosno da je Zakon o vodama propisao obavezu plaćanja naknade za usluge koje odredi Javno vodoprivredno preduzeće uz saglasnost državnog organa za one subjekte koji te usluge koriste.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda

("Službeni glasnik RS", broj 40/2003)

IY-109/2002 od 20.03.2003.

6. SUKOB NADLEŽNOSTI

Po zahtevu zemljičarske zadruge za povraćaj imovine stečene radom i poslovanjem zadruge i zadrugara nadležan je da odluči opštinski sud.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Po zahtevu Zemljičarske zadruge "Belegiš" iz Belegiša da se M.D.D. Napredak iz Stare Pazove obaveže da vrati Zadruzi imovinu stečenu radom i poslovanjem zadruga i zadrugara posle 1. jula 1953. godine koja je prenetu bez naknade na M.D.D. "Napredak" iz Stare Pazove, nadležan je da odluči Opštinski sud u Staroj Pazovi.

Odeljenje za komunalne delatnosti, urbanizam i građenje Opštinske uprave Opštine Stara Pazova podnelo je Ustavnom sudu Srbije zahtev za rešavanje sukoba nadležnosti između tog Odeljenja i Opštinskog suda u Staroj Pazovi. Prema navodima u zahtevu, Opštinski sud u Staroj Pazovi odbacio je predlog predlagača Zemljičarske zadruge "Belegiš" iz Belegiša protiv protivnika predlagača P.D. "Napredak" iz Stare Pazove radi povraćaja zadrugne imovine koja je prenetu na P.D. "Napredak" iz Stare Pazove, smatrajući da je za odlučivanje nadležna imovinsko-pravna služba pri Opštini Stara Pazova. Rešenje Opštinskog suda u Staroj Pazovi je potvrđeno rešenjem Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici.

Odeljenje za komunalne delatnosti, urbanizam i građenje Opštinske uprave opštine Stara Pazova se oglasilo apsolutno nenadležnim smatrajući da je za postupanje nadležan sud.

U odgovoru na zahtev Ustavnog suda Okružni sud u Sremskoj Mitrovici je naveo da je taj sud potvrdio rešenje Opštinskog suda u Staroj Pazovi kojim se taj sud oglasio nenadležnim za odlučivanje o vraćanju zadrugne imovine ali da je u međuvremenu došlo do promene pravnog stava po pitanju nadležnosti u ovoj vrsti sporova.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Zemljičarska zadruga "Belegiš" iz Belegiša je, 6. aprila 1994. godine, na osnovu Zakona o načinu i uslovima vraćanja imovine stečene radom i poslovanjem zadruga i zadrugara posle 1. jula 1953. godine ("Službeni glasnik SRS", broj 46/90) podnela zahtev imovinsko-pravnoj službi Opštine Stara Pazova za sporazumevanje između Zemljičarske zadruge "Belegiš" iz Belegiša i P.D. "Napredak" iz Stare Pazove radi povraćaja zadrugne imovine koja je prenetu na P.D. "Napredak". Stranke nisu postigle sporazum pa je organ uprave, saglasno članu 6. Zakona, spise dostavio Opštinskom sudu u Staroj Pazovi, da odluči o zahtevu.

Opštinski sud u Staroj Pazovi se, rešenjem broj R. 64/96 od 18. marta 1999. godine, oglasio apsolutno nenadležnim za odlučivanje, odbacio predlog predlagača i predmet ustupio imovinsko-pravnoj službi opštine Stara Pazova. U obrazloženju rešenja je navedeno da je u toku postupka pred sudom stupio na snagu savezni Zakon o zadrugama ("Službeni list SRJ", broj 41/96), koji u članu 96. predviđa isključivu nadležnost opštinskog organa uprave za odlučivanje po zahtevima radi povraćaja zadrugne imovine, te da savezni zakon ima veću pravnu snagu u odnosu na republički zakon i da stoga Sud nije nadležan za odlučivanje već organ

uprave. Okružni sud u Sremskoj Mitrovici je rešenjem Gž. br. 670/99 od 18. maja 1999. godine potvrdio rešenje Opštinskog suda u Staroj Pazovi broj R. 64/96 od 18. marta 1999. godine.

Rešenjem broj 461-4/94-III-02 od 19. marta 2001. godine, odeljenje za komunalne delatnosti, urbanizam i građenje Opštine Stara Pazova oglasilo se apsolutno nenadležnim za postupanje, smatrajući da se nadležnost suda, u postupcima koji se vode po Zakonu o načinu i uslovima vraćanja imovine stečene radom i poslovanjem zadruga i zadrugara posle 1. jula 1953. godine, ne može menjati, nakon stupanja na snagu Zakona o zadrugama ("Službeni list SRJ", broj 41/96 i 12/98).

Zakon o načinu i uslovima vraćanja imovine stečene radom i poslovanjem zadruga i zadrugara posle 1. jula 1953. godine, stupio je na snagu 15. avgusta 1990. godine. Zakon je regulisao vraćanje, način i uslove vraćanja imovine stečene radom i poslovanjem zadruga posle 1. jula 1953. godine koja je organizacionim, odnosno statusnim promenama preneti bez naknade drugim korisnicima. U članu 2. Zakona propisano je da se dokumentovani zahtev za vraćanje imovine podnosi opštinskom organu uprave nadležnom za imovinsko pravne poslove, a članom 5. da je dužnost organa uprave da bez odlaganja razmotri zahtev i pristupi sporazumevanju stranaka. Članom 6. stav 1. Zakona propisana je obaveza organa uprave da spise predmeta dostavi mesno nadležnom opštinskom sudu, u slučaju da nisu ispunjeni uslovi za vraćanje imovine ili ako ne dođe do zaključenja sporazuma u roku od dva meseca od dana podnošenja zahteva. Zakon je prestao da važi 25. decembra 1996. godine, na osnovu Zakona o prestanku važenja Zakona o načinu i uslovima vraćanja imovine stečene radom i poslovanjem zadruga i zadrugara posle 1. jula 1953. godine ("Službeni glasnik RS", br. broj 52/96).

Zakon o zadrugama ("Službeni list SRJ", br. 41/96 i 12/98) je stupio na snagu 14. decembra 1996. godine. Odredbe čl. 95. do 98. Zakona takođe regulišu postupak vraćanja imovine koja je bila u vlasništvu zadrugara i zadružnih saveza odnosno saveza zadruga posle 1. jula 1953. godine, a koja je organizacionim, odnosno statusnim promenama ili na drugi način preneti bez naknade drugim korisnicima koji nisu zadruga ili zadružni savezi. Članom 96. Zakona propisano je da se zahtev za vraćanje imovine podnosi pravnom licu kome je imovina preneti bez naknade odnosno njegovom pravnom sledbeniku. U slučaju da se u propisanom roku ne postigne sporazum o vraćanju imovine, može se pokrenuti upravni postupak pred nadležnim opštinskim organom. Zakon o zadrugama propisuje isključivu nadležnost upravnog organa da odlučuje o zahtevima za vraćanje imovine prenete bez naknade, s tim što Zakon ne sadrži odredbe povodom započetih postupaka u kojima je zasnovana nadležnost suda po republičkom propisu, koji je u međuvremenu prestao da važi. Stoga se kao sporno postavlja pitanje da li je otpao zakonski osnov za sudsku nadležnost ustanovljenu članom 6. Zakona o načinu i uslovima vraćanja imovine stečene radom i poslovanjem zadruga i zadrugara posle 1. jula 1953. godine.

Članom 15. stav 3. Zakona o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 4/77 i 35/91 i "Službeni list SRJ", br. 24/92 ... 44/2002) regulisano da ako se u toku postupka promene okonosti na kojima je zasnovana nadležnost suda, sud koji je bio nadležan u vreme podnošenja tužbe ostaje i dalje nadležan i ako bi usled promena bio nadležan drugi redovni sud iste vrste. Članom 17. Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 33/97, 31/01) propisano je da se stvarna nadležnost za rešavanje u upravnom postupku određuje po propisima kojima se uređuje određena upravna oblast odnosno po propisima kojima se određuje nadležnost pojedinih organa.

Zahtev Zemljoradničke zadruge "Belegiš" iz Belegiša za vraćanja zadrugne imovine, podnet je 6. aprila 1994. godine organu uprave Opštine Stara Pazova u skladu sa čl. 2. do 5. Zakona o načinu i uslovima vraćanja imovine stečene radom i poslovanjem zadruga i zadrugara posle 1. jula 1953. godine, a kako, prema odredbi člana 6. Zakona, u roku od dva meseca nije postignut sporazum, svi spisi predmeta su dostavljeni nadležnom Opštinskom sudu Stara Pazova dana 10. maja 1994. godine.

S obzirom na to da je nadležnost redovnog suda u vanparničnom postupku određena još pre nego što je Zakon o zadrugama ("Službeni list SRJ", br. 41/96 i 12/98) stupio na snagu kao i to da u prelaznim i završnim odredbama ovaj zakon ne predviđa retroaktivnu primenu, niti uređuje postupanja u predmetima koji su u toku, a nisu okončani do stupanja na snagu tog Zakona, Sud je utvrdio da je u konkretnom slučaju, nadležan da postupi opštinski sud.

Na osnovu izloženog i člana 46. stav 1. tač. 7) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odlučeno je kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda "Službeni glasnik RS", broj 53/2003
IUY-105/2001 od 10.04.2003.

Radi izvršenja pravosnažne i izvršne presude opštinskog suda kojom je u postupku razvoda braka, uređeno održavanje ličnih odnosa malolitnog deteta sa roditeljem, nadležan je da postupa opštinski sud.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Po predlogu poverioca Andrejić Miloša iz Smederava, protiv dužnika Andrejić Milene iz Smedereva radi izvršenja pravosnažne i izvršne presude Opštinskog suda u Smederevu P.br. 1527/94 od 7. marta 1995. godine, kojom je u postupku razvoda braka, uređeno održavanje ličnih odnosa maloletnog deteta sa roditeljem, nadležan je da postupa Opštinski sud u Smederevu.

Centar za socijalni rad opštine Smederevo podneo je Ustavnom sudu Republike Srbije, zahtev za rešavanje sukoba nadležnosti između tog Centra i Opštinskog suda u Smederevu. Prema navodima u zahtevu Opštinski sud u Smederevu je, u postupku po predlogu za izvršenje poverioca Andrejić Miloša iz Smedereva protiv dužnika Andrejić Milene iz Smedereva, radi ostvarivanja viđenja poverioca sa maloletnim detetom Andrejić Markom, dostavio spise predmeta na stvarnu nadležnost Centru za socijalni rad. Centar nije prihvatio nadležnost smatrajući da je u konkretnom slučaju za izvršenje sudske odluke nadležan Sud.

U odgovoru na zahtev Ustavnog suda, Opštinski sud u Smederevu je dostavio pravosnažno rešenje I broj 1046/02 od 31. januara 2003. godine kojim se sud oglasio apsolutno nenadležnim, bez izjašnjenja o zahtevu.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Andrejić Miloš iz Smedereva, otac maloletnog Andrejić Marka iz Smedereva čiji je zakonski zastupnik majka Andrejić Milena iz Smedereva, je dana 23. decembra 2002. godine podneo Opštinskom sudu u Smederevu predlog za izvršenje pravosnažne presude Opštinskog suda u Smederevu P 1527/94 od 7. marta 1995. godine kojom je uređeno održavanje ličnih odnosa viđanja sa maloletnim detetom.

Pravosnažnom presudom Opštinskog suda u Smederevu P br. 1527/94 od 7. marta 1995. godine, koja je bila osnov za podnošenje predloga za izvršenje, stavom I razveden je brak tužilje - protivtužene Andrejić Milene iz Smedereva i tuženog protivtužioca Andrejić Miloša iz Smedereva, stavom II maloletno dete stranaka, Andrejić Marko, poverava se na negu, čuvanje i vaspitanje majci tužilji s tim što tuženi Andrejić Miloš može uzimati svog mal. sina radi viđenja I, II i IV vikenda u mesecu i to petkom od 18 časova do nedelje u 18 časova kada će ga vraćati majci, sve pod pretnjom prinudnog izvršenja, dok je stavom III odlučeno o visini doprinosa tuženog o izdržavanju deteta.

U postupku izvršenja, po predlogu Andrejić Miloša iz Smedereva, radi održavanja ličnih odnosa sa maloletnim detetom, Opštinski sud u Smederevu doneo je rešenje I br. 1046/02 dana 31. januara 2003. godine kojim se oglasio apsolutno nenadležnim za odlučivanje, a predlog odbacio. U obrazloženju rešenja je navedeno da je članom 131. Zakona o braku i porodičnim odnosima propisana nadležnost organa starateljstva u slučaju kad se roditelji ne sporazumeju o načinu održavanja ličnih odnosa sa detetom, kad dete ne živi u zajednici sa roditeljima ili sa jednim od njih (stav 1.), i slučaju ponovnog uređivanja načina održavanja ličnih odnosa roditelja sa decom ako to zahtevaju promenjene prilike bez obzira da li je o tome ranije odlučivao sud ili organ starateljstva (stav 2.). Stranke nisu izjavile žalbu na to rešenje i spis je dostavljen centru za socijalni rad.

Centar za socijalni rad Opštine Smederevo se zaključkom M 10227 od 20. februara 2003. godine oglasio apsolutno nenadležnim za postupanje, sa izraženim stavom da se u konkretnom slučaju izvršava sudska odluka, pa je za izvršenje nadležan sud, saglasno članu 392. Zakona o braku i porodičnim odnosima koji propisuje da se u postupku izvršenja i obezbeđenja odluke o zaštiti prava utvrđenih tim Zakonom primenjuju odredbe Zakona o izvršnom postupku. Sud je, po njihovom mišljenju, pogrešno primenio član 131. stav 1. Zakona o braku i porodičnim odnosima i utvrdio nadležnost Centra jer se ta odredba ne odnosi na izvršenje već na donošenje odluke. Nadležnost suda, proizlazi iz člana 125. stav 4. Zakona o braku i porodičnim odnosima.

Ustavni sud je konstatovao da postoji negativan sukob nadležnosti.

Članom 392. Zakona o braku i porodičnim odnosima ("Službeni glasnik SRS", br. 22/80 i 11/88 i "Službeni glasnik RS", br. 22/93... 29/01) propisano da se u postupku izvršenja i obezbeđenja odluke o zaštiti prava utvrđenih ovim zakonom primenjuju odredbe Zakona o izvršnom postupku, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Član 1. Zakona o izvršnom postupku ("Službeni list SRJ", broj 28/2000) propisuje da se tim zakonom određuju pravila postupka po kojima sud postupa radi prinudnog izvršenja sudske odluke koja glasi na ispunjenje obaveze, kao i radi obezbeđenja potraživanja, a da se odredbe tog zakona primenjuju i na prinudno izvršenje odluke donesene u upravnom ili prekršajnom postupku koja glasi na ispunjenje novčane obaveze, kao i na obezbeđenje novčanog potraživanja o kome se

odlučuje u upravnom ili prekršajnom postupku, osim ako je za to izvršenje ili obezbeđenje zakonom određena nadležnost drugog organa.

Član 261. stav 1. Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 33/97 i 31/01) propisuje da se izvršenje rešenja donesenog u postupku sprovodi radi ostvarivanja novčanih ili nenovčanih obaveza. Članom 266. Zakona, između ostalog, propisano je da administrativno izvršenje sprovodi organ koji je stvar rešavao u prvom stepenu, ako posebnim propisom nije drukčije određeno. Izvršenje radi ispunjenja novčanih obaveza sprovodi se sudskim putem. Članom 267. Zakona propisano je da administrativno izvršenje sprovodi organ koji je stvar rešavao u prvom stepenu, ako posebnim propisom nije drukčije određeno.

Zahtev Andrejić Miloša iz Smedereva da mu se omogući održavanje ličnog odnosa sa maloletnim sinom Markom zasniva se na pravosnažnoj i izvršnoj presudi i činjenici da ne traži izmenu odluke o poveravanju deteta za šta bi u smislu člana 125. stav 4. Zakona o braku i porodičnim odnosima bio nadležan sud, niti traži izmenu odluke o načinu održavanja ličnih odnosa sa detetom, za šta bi u smislu člana 131. Zakona o braku i porodičnim odnosima bio nadležan organ starateljstva.

Odredbom člana 12. stav 1. tačka 4) alineja b) Zakona o sudovima ("Službeni glasnik RS", br. 46/91, 60/91, 18/92 i 71/92) koja se primenjuje do 1. januara 2004. godine, na osnovu člana 7. stav 2. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", broj 27/2003) propisano je da je opštinski sud nadležan da u prvom stepenu rešava izvršne stvari i sporove koji nastanu u toku ili povodom izvršnog postupka ukoliko ovim zakonom nije drukčije određeno.

Prema tome, po oceni Suda, u konkretnom slučaju za izvršenje sudske odluke koja glasi na ispunjenje obaveze omogućavanja kontaktiranja i viđanja sa maloletnim detetom nadležan je opštinski sud.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 7) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odlučeno je kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 75/2002)
IIY-71/2003 od 3.07.2003.

Za odlučivanje o zahtevu da se država SRJ i Republika Srbija obavežu da predaju u posed i svojину nepokretnosti nadležna je da odluči skupština opštine-komisija za vraćanje zemljišta.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Po zahtevu Dimović Zorana iz Beograda da se država SRJ i Republika Srbija obavežu da predaju u posed i svojinu nepokretnosti koje su upisane u ZKUL 85 KO Vrbica, 86 KO Vrbica, 87 KO Vrbica, upisane u ZKUL 75 KO Sopot i 558 KO Sopot, i nepokretnosti upisane u ZKUL br. 582 i 509 KO Nemenikuće, nadležna je da odluči Skupština Gradske opštine Sopot - Komisija za vraćanje zemljišta.

Skupština Gradske opštine Sopot - Komisija za vraćanje zemljišta podnela je Ustavnom sudu Republike Srbije zahtev za rešavanje sukoba nadležnosti između te Komisije i Opštinskog suda u Sopotu. Prema navodima u zahtevu, Opštinski sud u Sopotu, odbacio je zahtev tužioca Dimović Zorana iz Beograda da se tuženi - država SRJ i Republika Srbija obavežu na predaju u posed i svojinu nepokretnosti bliže navedenih u izreci Odluke, smatrajući da je za odlučivanje o ovakvom zahtevu nadležna Komisija za vraćanje zemljišta opštine Sopot.

Skupština opštine Sopot - Komisija za vraćanje zemljišta je taj zahtev odbacila smatrajući da je nadležan sud.

U odgovoru na zahtev Ustavnog suda, Opštinski sud u Sopotu je naveo da su celokupni spisi ustupljeni organu uprave i da drugim podacima ne raspolažu.

U toku postupka Sud je utvrdio da je činjenično i pravno stanje u ovom predmetu sledeće:

Dimović Zoran je, tužbom podnetom Opštinskom sudu u Sopotu protiv prvotuzene države SRJ i drugotuzene Republike Srbije, tražio predaju u posed i svojinu nepokretnosti koje je pok. Žujević Aleksa poklonio bivšoj FNRJ, 28. aprila 1948. godine. Tužba je podneta nakon što je tužilac oglašen za jedinog naslednika na toj imovini, dopunskim rešenjem Opštinskog suda u Mladenovcu O.br.412/2000 od 1. novembra 2000. godine, a na osnovu presude Opštinskog suda u Sopotu P.br. 440/95 od 10. juna 1998. godine.

Opštinski sud u Sopotu se rešenjem P.br. 118/2001 od 31. januara 2002. godine oglasio stvarno nenadležnim za postupanje i odredio da se spisi dostave Komisiji za vraćanje zemljišta opštine Sopot. Okružni sud u Beogradu je rešenjem Gž.br. 4418/02 od 15. maja 2002. godine, uvažio žalbu tuženog i ukinuo rešenje Opštinskog suda u Sopotu P.br. 118/2001 od 31. januara 2002. godine, zbog procesnih razloga prihvatajući stav prvostepenog suda da je za odlučivanje nadležna Komisija za vraćanje zemljišta, a ne sud. Rešenjem P.br. 135/2002 od 3. jula 2002. godine, Opštinski sud u Sopotu se oglasio apsolutno nenadležnim za postupanje i odbacio tužbu tužioca, s tim da se spisi dostave Komisiji za vraćanje zemljišta, opštine Sopot.

Zaključkom broj 464-127/2002 od 25. oktobra 2002. Komisija za vraćanje zemljišta Skupštine opštine Sopot, oglasila se stvarno nenadležnom za postupanje, smatrajući da se ne radi o poljoprivrednom zemljištu za koje bi ta komisija bila nadležna već je za odlučivanje nadležan sud.

Ustavni sud je konstatovao da postoji negativan sukob nadležnosti i u vezi s tim utvrdio sledeće:

Članom 17. Zakona o načinu i uslovima priznavanja prava i vraćanju zemljišta koje je prešlo u društvenu svojinu po osnovu poljoprivrednog zemljišnog fonda i konfiskacijom zbog neizvršenih obaveza iz obaveznog otkupa poljoprivrednih proizvoda ("Službeni glasnik RS", br. 18/91, 20/92 i 42/98) propisano je da je ništav ugovor o poklonu zemljišta koji je učinjen u korist društvenog pravnog lica u periodu sprovođenja mera otkupa od 10. avgusta 1945. godine do 2. avgusta 1952. godine u uslovima postojanja pritisaka i prinude da se poklon učini. Tužba za poništaj podnosi se sudu opšte nadležnosti. Isti zakon u članu 1. stav 1. propisuje da će se zemljište oduzeto po osnovu Zakona o poljoprivrednom zemljišnom fondu društvene svojine i dodeljivanju zemlje poljoprivrednim organizacijama ("Službeni list FNRJ", broj 22/53, "Službeni list SFRJ", broj 10/65, "Službeni glasnik SRS", br. 51/71 i 52/73 i

"Službeni list SAPV", broj 26/72) i zemljište konfiskovano zbog neizvršenih obaveza iz obaveznog otkupa poljoprivrednih proizvoda po propisima o obaveznom otkupu vratiti u svojinu ranijem sopstveniku odnosno njegovom pravnom sledbeniku, pod uslovima, na način i po postupku utvrđenim tim zakonom. Članom 2. Zakona propisano je da postupak po zahtevu za vraćanje zemljišta vodi i rešenje donosi Komisija koju obrazuje ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede na predlog skupštine opštine, dok je članovima 3. do 7. propisano postupanje Komisije radi postizanja sporazuma o obliku i visini naknade. U slučaju da se ne postigne sporazum, u članu 9. Zakona je propisano da, organ sve spise predmeta dostavlja mesno nadležnom opštinskom sudu, koji u vanparničnom postupku odlučuje o naknadi. Protiv rešenja komisije kojim je odlučeno o zahtevu, može se podneti žalba Upravi za imovinsko pravne poslove u sastavu Ministarstva finansija.

Po oceni Suda zahtev Dimović Zorana iz Beograda protiv prvotuzene države SRJ i drugotuzene Republike Srbije radi predaje u posed i svojinu nepokretnosti koje su bile predmet ugovora o poklonu bivšoj FNRJ od 28. aprila 1948. godine, zasnovan je na činjenici da je utvrđena ništavost ugovora o poklonu zemljišta iz člana 17. stav 1. Zakona o načinu i uslovima priznavanja prava i vraćanju zemljišta koje je prešlo u društvenu svojinu po osnovu poljoprivredno - zemljišnog fonda i konfiskacijom zbog neizvršenih obaveza iz obaveznog otkupa poljoprivrednih proizvoda. Ništavost ugovora o poklonu utvrđuje se pred sudom opšte nadležnosti što je izričito propisano članom 17. stav 2. Zakona, dok su, način i uslovi vraćanja zemljišta propisani u članu 2. stav 1. prema kome postupak vodi i rešenje donosi komisija. Prema tome, u konkretnom slučaju postoji nadležnost komisije iz člana 2. stav 1. Zakona.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 7) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odlučeno je kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IV-274/2002 od 20.03.2003.

("Službeni glasnik RS", broj 48/2003)

7) OSTALI AKTI

S obzirom da pojedinačni kolektivni ugovor nije objavljen, nije stupio na snagu i ne proizvodi pravno dejstvo ne postoje procesne pretpostavke za odlučivanje o njegovoj ustavnosti i zakonitosti.

Ustavni sud Republike Srbije je na sednici održanoj 5. juna 2003. godine razmatrao inicijativu koju ste, zajedno sa ostalima, podneli ovom Sudu radi ocene ustavnosti i zakonitosti Pojedinačnog kolektivnog ugovora AD "Jagodinska pivara" - Jagodina, zaključenog 16. maja 2001. godine.

Na osnovu člana 19. stav 1. tačka 4) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je doneo Zaključak o odbacivanju navedene inicijative.

Ustavni sud je doneo navedeni Zaključak jer je utvrdio da osporeni Pojedinačni kolektivni ugovor nije objavljen, nije stupio na snagu u skladu sa Ustavom i ne proizvodi pravno dejstvo i da, saglasno tome, ne postoje procesne pretpostavke za odlučivanje o njegovoj ustavnosti i zakonitosti, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Zaključak Ustavnog suda
IV-17/2002 od 5.06.2003.

Odluka o raspisivanju dopunskih izbora za odbornike skupštine opštine nije opšti akt.

Obaveštavamo vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 3. jula 2003. godine, povodom predstavke devetnaest odbornika Skupštine opštine Priboj kojom je zatraženo pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o raspisivanju dopunskih izbora za odbornike Skupštine opštine Priboj ("Službeni glasnik RS", broj 13/2002), doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative.

Odredbom člana 125. Ustava Republike Srbije propisana je nadležnost Ustavnog suda. Prema oceni Ustavnog suda, osporena Odluka po svojoj sadržini i dejstvu nema karakter opšteg pravnog akta, za čiju ocenu je nadležan Ustavni sud.

Pored toga, Ustavni sud je konstatovao da je osporena Odluka prestala da važi donošenjem Odluke o stavljanju van snage Odluke o raspisivanju dopunskih izbora za odbornike Skupštine opštine Priboj ("Službeni glasnik RS", broj 27/03) kao i da je u međuvremenu Vlada Republike Srbije donela Odluku o raspuštanju Skupštine opštine Priboj i obrazovanju privremenog organa Opštine Priboj i Rešenje o imenovanju predsednika i članova privremenog organa opštine Priboj ("Službeni glasnik RS", broj 48/03). Iz navedenih razloga Ustavni sud je utvrdio da je bespredmetan zahtev za donošenje privremene mere kojom se suspenduje Odluka o raspisivanju dopunskih izbora za odbornike Skupštine opštine Priboj.

Imajući u vidu izloženo, Ustavni sud je inicijativu odbacio saglasno članu 19. stav 1. tačka 1). članu 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), kao i

članu 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Zaključak Ustavnog suda
IY-74/2003 od 3.07.2003.

Brisanjem preduzeća iz registra kod nadležnog suda, preduzeće je prestalo da postoji, pa su prestali da važe i opšti akti tog preduzeća.

Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 19. juna 2003. godine doneo je ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 13. tačka 1. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika društvenog preduzeća ŠPIK "Ivanjica", Ivanjica, od 15. decembra 1998. godine.

Navedeni zaključak Ustavni sud je doneo na osnovu odredaba člana 19. stav 1. tačka 4) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 12 ("Službeni glasnik RS", broj 5/95).

Sud je utvrdio da je DP ŠPIK "Ivanjica", Ivanjica, čiji je Pravilnik osporen, usled statusne promene, podeljen na četiri nova preduzeća. Brisanjem upisa iz registra kod nadležnog suda, to preduzeće je prestalo da postoji, pa su prestali da važe i opšti akti tog preduzeća.

Kako je na taj način prestao da važi i osporeni Pravilnik Ustavni sud je zaključio da ne postoje procesne pretpostavke za vođenje postupka i odlučivanje o podnetoj inicijativi.

Zaključak Ustavnog suda
IY-203/2002 od 19.06.2003.

Prečišćen tekst predstavlja redakcijsko - tehničko i pomoćno sredstvo za primenu propisa, a ne opšti pravni akt.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, povodom Vaše inicijative kojom tražite ocenu ustavnosti i zakonitosti prečišćenog teksta Statuta Lovačkog udruženja "Srndać" iz Žablja od 9. maja 2000. godine, na sednici održanoj 24. jula 2003. godine, doneo Zaključak o njenom odbacivanju, na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Prečišćen tekst, prema oceni Ustavnog suda, predstavlja redakcijsko-tehničko i pomoćno sredstvo za primenu propisa, a ne opšti pravni akt za čiju ocenu ustavnosti i zakonitosti je Ustavni sud, prema odredbama 125. Ustava Republike Srbije, nadležan da odlučuje.

Zaključak Ustavnog suda
IY-76/2003 od 24.07.2003.

Odluka o utvrđivanju cene grejanja i tople vode nije opšti akt.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 29. maja 2003. godine razmatrao Vašu inicijativu za ocenu ustanosti osporenog člana 5. Odluke o utvrđivanju cene grejanja i tople vode, broj broj G-800/00/27, koju je doneo Upravni odbor Javnog komunalnog preduzeća "Grejanje" - Pančevo, na sednici održanoj 26. septembra 2002. godine.

Ustavni sud je, na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95) doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative.

Sud je ovako odlučio iz razloga što osporena Odluka kojom se utvrđuje cena komunalnih proizvoda i usluga koju plaćaju neposredni korisnici i na koju, saglasno članu 23. Zakona o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", broj 16/97), saglasnost daje skupština opštine, odnosno organ opštine koji skupština odredi, po svojoj pravnoj prirodi nema karakter opšteg akta, već predstavlja akt poslovanja sa elementima cenovnika. Kako osporena Odluka ne spada u opšta akta iz člana 125. Ustava Republike Srbije, za čiju je ocenu ustavnosti nadležan Ustavni sud, to se na osporeni akt ne primenjuju odredbe čl. 120. i 121. Ustava.

Zaključak Ustavnog suda
IY-230/2002 od 29.05.2003.

Program mera i aktivnosti za utvrđivanje i rešavanje viška zaposlenih nije opšti pravni akt.

Obaveštavamo vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 18. marta 2003. godine, razmatrao inicijativu Dragoslava Trojančevića, advokata iz Gornjeg Milanovca za ocenu ustavnosti i zakonitosti Programa mera i aktivnosti za utvrđivanje i rešavanje viška zaposlenih u "Tipoplastika" A.D, Gornji Milanovac, broj 4081 od 1. juna 2002. godine.

Ustavni sud je, na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), doneo zaključak o odbacivanju navedene inicijative.

Ustavni sud je navedeni zaključak doneo pošto je utvrdio da osporeni akt po svojoj prirodi ne predstavlja opšti pravni akt u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Zaključak Ustavnog suda
IY-245/2002 od 18.03.2003.

Odluka o raspisivanju izbora za članove saveta mesnih zajednica nije opšti prvi akt.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 20. marta 2003. godine razmatrao Vašu predstavku kojom tražite ocenu zakonitosti Odluke o raspisivanju izbora za članove saveta mesnih zajednica u opštini Bačka Topola ("Službeni list opštine Bačka Topola", br. 9/2001) koju je doneo predsednik Skupštine opštine Bačka Topola 5. oktobra 2001. godine.

Ustavni sud Republike Srbije je, na osnovu člana 19. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3) Poslovnika o radu Ustavnog suda ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 9/95), doneo ZAKLJUČAK kojim je utvrdio da nije nadležan da odlučuje o ovom zahtevu u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije budući da nije u pitanju opšti već pojedinačni akt.

Zaključak Ustavnog suda
IY-260/2001 od 20.03.2003.

Rešenje o usklađivanju penzija i novčanih naknada za telesno oštećenje i pomoć i negu nije opšti akt.

Ustavni sud Republike Srbije je na sednici održanoj 22. maja 2003. godine razmatrao predlog Sindikata penzionera Srbije "Nezavisnost" za ocenu ustavnosti i zakonitosti Rešenja o usklađivanju penzija i novčanih naknada za telesno oštećenje i pomoć i negu od januara 2002. godine, 01. broj 181-1347/2002 od 6. avgusta 2002. godine ("Službeni glasnik RS", broj 47/2002), kojeg je doneo direktor Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje zaposlenih.

Na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), Ustavni sud je doneo Zaključak o odbacivanju navedenog predloga.

Ustavni sud je doneo navedeni Zaključak jer je utvrdio da osporeni akt nije opšti pravni akt u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije i da, saglasno tome, ne postoje procesne pretpostavke za vođenje postupka i odlučivanje o njegovoj ustavnosti i zakonitosti.

Zaključak Ustavnog suda
IY-40/2003 od 22.05.2003.

Odluka o raspisivanju izbora za predsednika Republike Srbije nije opšti pravni akt.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 3.jula 2003. godine, povodom inicijative za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti Odluke o raspisivanju izbora za predsednika Republike od 19. jula 2002. godine ("Službeni glasnik RS", broj 42/2002) doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative.

Odredbom člana 125. Ustava Republike Srbije propisana je nadležnost Ustavnog suda. Osporena Odluka po svojoj sadržini i dejstvu nema karakter opšteg pravnog akta kojim se uređuju društveni odnosi za čiju ocenu ustavnosti i zakonitosti je nadležan Ustavni sud.

Pored toga, Ustavni sud je konstatovao da je osporenu Odluku donela predsednica Narodne skupštine saglasno odredbama člana 78. stav 3., člana 87. stav 7. Ustava Republike Srbije i člana 4. Zakona o izboru predsednika Republike ("Službeni glasnik RS", br. 1/90, 79/92 i 73/2002).

Imajući u vidu izloženo, Ustavni sud je inicijativu odbacio na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1), članu 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), kao i člana 35. stav 1. tačka 3) Poslovnika o radu Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Zaključak Ustavnog suda
IY-167/2002 od 3.07.2003.

**II PISMA NARODNOJ SKUPŠTINI
REPUBLIKE SRBIJE**

NARODNOJ SKUPŠTINI REPUBLIKE SRBIJE

BEOGRAD

U postupku ocene ustavnosti Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana ("Službeni glasnik RS", br. 24/82, 39/83, 17/84, 45/85 i 12/89 i "Službeni glasnik RS", br. 53/93, 67/93 i 48/94) Ustavni sud je uočio da postoje brojni problemi pravnog uređivanja odnosa u oblasti koju reguliše ovaj Zakon. Nalazeći da je bitan uzrok te pojave neusklađenost navedenog Zakona sa Ustavom Republike Srbije Ustavni sud u smislu člana 62. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", broj 32/91) ukazuje na sledeće:

Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana donet je 29. aprila 1982. godine ("Službeni glasnik RS", broj 24/82) i zasnovan je na društveno-političkim i pravnim osnovama Ustava Socijalističke Republike Srbije iz 1974. godine i sadrži pravne institute, kategorije i formulacije iz tog Ustava. Poslednje izmene i dopune koje se odnose na materijalno-pravnu sadržinu Zakona, izvršene su 29. decembra 1984. godine ("Službeni glasnik RS", broj 50/84). Ostale izmene i dopune Zakona, koje su vršene do 1994. godine, odnose se na visinu kazni za prekršaje utvrđene ovim Zakonom.

Prema članu 22. Ustavnog Zakona za sprovođenje Ustava Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 1/90, 18/91, 59/91, 63/91, 9/92, 50/92, 70/93, 77/92 i 20/93) krajnji rok za usaglašavanje republičkih zakona sa Ustavom Republike Srbije bio je 31. decembra 1993. godine. Međutim, Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana uopšte nije usaglašan sa Ustavom Republike Srbije.

Ustavom Republike Srbije u članu 44. jamči se sloboda političkog, sindikalnog i drugog organizovanja i delovanja i bez odobrenja uz upis kod nadležnog organa. Ustavom nije propisano da se za ostvarivanje ovih sloboda i prava uslovi utvrđuju zakonom, ali se prema članu 12. stav 2. Ustava, zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih ustavnih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje.

S obzirom na to da se ovim Zakonom uređuju uslovi i način udruživanja na osnovama i načelima Ustava SR Srbije, a koji su bitno izmenjeni u Ustavu Republike Srbije, to Zakon nije u funkciji ostvarivanja odnosa utvrđenih Ustavom Republike Srbije.

Zakon je u primeni i na osnovu njega se osnivaju, registruju i deluju sva postojeća udruženja građana, zbog čega nastaju brojni problemi u praksi, a naročito u pogledu osnivanja udruženja građana, registracije i donošenja njihovih akata (statuta, Pravilnika i dr.), načina organizovanja i obavljanja privrednih i drugih delatnosti. Pojedina od ovih pitanja uređena su i posebnim zakonima (saveznim ili republičkim), pa dolazi do kolizije ili nemogućnosti poštovanja i primene međusobno neusklađenih zakona. Sve ovo dovodi u pitanje ostvarivanje osnovnih principa ustavnosti i zakonitosti iz člana 119. Ustava Republike Srbije, po kojima zakon i drugi propis ili opšti akt mora biti saglasan s Ustavom, odnosno po kojima svaki drugi propis i opšti akt mora biti saglasan sa zakonom i ostalim republičkim propisima. U

slučaju da Ustavni sud donese odluku o neustavnosti Zakona u celini postavilo bi se pitanje organizovanja i delovanja raznih oblika udruženja građana i društvenih organizacija na teritoriji Republike Srbije, a time i ostvarivanje ustavnog prava građana na udruživanje.

Ocenjujući da se zajamčene slobode organizovanja i delovanja iz člana 44. stav 1. Ustava, ne mogu ostvariti neposredno na osnovu Ustava, Ustavni sud smatra da je potrebno što pre doneti nov zakon u ovoj oblasti. Razlozi za to su i u činjenici da ove asocijacije građana i drugih subjekata ostvaruju svoje aktivnosti u najrazličitijim oblastima života, da moraju imati definisan pravni subjektivitet i da, im pored ostalog može biti povereno i vršenje javnih ovlašćenja. Sve to zahteva pravno uređivanje organizovanja i delovanja udruženja građana i njihovo integrisanje u pozitivni ustavno pravni poredak. Stoga je Ustavni sud svojim pismom od 14. februara 2002. godine obavestio Narodnu skupštinu o stanju i problemima u ostvarivanju ustavnosti i zakonitosti u ovoj oblasti. Međutim, Narodna skupština i pored toga nije uredila ove odnose saglasno Ustavu Republike Srbije.

Imajući u vidu da se Ustavnom sudu i dalje upućuje veliki broj predloga i inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti akata udruženja građana, kao i da bi odluka Ustavnog suda o neustavnosti Zakona u celini stvorila pravnu prazninu u ovoj značajnoj oblasti, Ustavni sud je, na sednici održanoj 9. januara 2003. godine odlučio da, u smislu člana 62. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, ponovo obavesti Narodnu skupštinu o stanju i problemima u ostvarivanju ustavnosti i zakonitosti u ovoj oblasti i još jednom ukaže na potrebu donošenja novog zakona kojim bi se navedena pitanja uredila u skladu sa Ustavom.

NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

BEOGRAD

Ustavni sud je, u postupku ocene ustavnosti odredaba Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa ("Službeni glasnik RS", br. 22/00 i 25/02) i drugih propisa koji uređuju pojedina pitanja koja se odnose na uslove ograničenja prava na štrajk u delatnostima od opšteg interesa (elektroprivreda, vodoprivreda, komunalne delatnosti i dr.), uočio da ta pitanja, Zakonom o štrajku nisu potpuno i precizno regulisana, već je prepušteno republičkom zakonodavcu, pa i poslodavcima, da samostalno propisuju način ostvarivanja prava na štrajk, odnosno minimum procesa rada u tim delatnostima. U Ustavnom sudu je, s tim u vezi izvršena analiza ustavnih rešenja o pravu na štrajk, kao i rešenja Zakona o štrajku ("Službeni list SRJ", broj 29/96) i republičkih zakona i drugih propisa koji sadrže odredbe o ostvarivanju ustavnog prava na štrajk u preduzećima i ustanovama koje obavljaju delatnosti od javnog interesa.

Na osnovu člana 62. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik rS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je na sednici održanoj 24. jula 2003. godine zaključio da ukaže Narodnoj skupštini na uočene probleme i pojave u ovoj oblasti, kako bi se prilikom donošenja novog zakona o štrajku preciznije definisali uslovi ostvarivanja prava na štrajk u preduzećima i ustanovama koje obavljaju delatnost od javnog interesa.

Zakon o štrajku donet je 1996. godine kao poseban zakon, što je ređa praksa u uporednom pravu, gde se opšti i posebni uslovi ostvarivanja prava na štrajk regulišu zakonima koji se uglavnom odnose na zaštitu sindikalnih sloboda, radne odnose, zaštitu javnog reda i mira i dr. Zakon o štrajku je saglasno Ustavu SRJ, trebalo da uredi opšte uslove za ostvarivanje prava na štrajk i posebne uslove za ostvarivanje ovog prava u preduzećima, ustanovama i drugim subjektima koji obavljaju delatnosti od javnog interesa ili delatnosti čiji bi prekid obavljanja zbog prirode tih delatnosti, mogao da ugrozi život i zdravlje ljudi, ili nanese štetu velikih razmera. Međutim, uslovi i način ostvarivanja prava na štrajk regulisani su u više propisa različite sadržine i pravne snage. U tim propisima, po oceni Suda, postoje značajne neusaglašenosti. Pored toga, Ustavni sud je uočio i određene pravne praznine u propisivanju mera koje treba da obezbede nesmetano obavljanje delatnosti od javnog interesa, odnosno delatnosti čiji bi prekid obavljanja mogao da ugrozi život i zdravlje ljudi u slučajevima organizovanja štrajka zaposlenih u ovom delatnostima.

Ustavni sud je takođe konstatovao da Zakonom o štrajku nije precizno određen položaj i uloga sindikata u procesu ostvarivanja prava na štrajk. Takođe, uočeno je da nisu jasno razdvojene funkcije države i ovlašćenja koja država ima u oblasti ograničenja prava na štrajk, odnosno utvrđivanja minimuma procesa rada kada se država javlja u ulozi poslodavca i kada se javlja kao nosilac vlasti, tj. kada država treba da obezbedi obavljanje delatnosti od javnog interesa, ili delatnosti čiji bi prekid obavljanja, zbog njihove prirode mogao da ugrozi život i zdravlje ljudi, ili da nanese štetu velikih razmera.

Kako se u Republici Srbiji, prema Akcionom planu harmonizacije ekonomskih sistema država članica Državne zajednice Srbija i Crna Gora radi sprečavanja i uklanjanja prepreka slobodnom protoku ljudi, roba, usluga i kapitala ("Službeni glasnik RS", broj 67/03), predviđa donošenje novog Zakona o štrajku, Ustavni sud ukazuje na potrebu da se tim zakonom preciznije definišu uslovi ostvarivanja prava na štrajk u preduzećima i ustanovama koje obavljaju delatnost od javnog interesa, radi obezbeđenja minimuma procesa rada, kao i mere i posledice koje slede, a koje obezbeđuje država preko svojih organa kao nosilac vlasti u odnosu na druge poslodavce i u slučaju da se ne obezbedi minimum procesa rada. Ove uslove treba zakonom urediti i kada se kao poslodavac javlja država, budući da se saglasno Ustavu samo zakonom mogu propisati i utvrditi uslovi i način ostvarivanja ustavnog prava na štrajk, što i jeste svrha donošenja zakona kojim se uređuje način ostvarivanja sloboda i prava građana u koje spada i sloboda i pravo na štrajk. Takođe je zakonom potrebno preciznije definisati ulogu sindikata, poslodavca i države u postupku ostvarivanja prava na štrajk, kako bi se obezbedio tripartizam kao jedan od osnovnih principa u ostvarivanju ovog ustavnog prava.

NARODNOJ SKUPŠTINI REPUBLIKE SRBIJE

B E O G R A D
Kralja Milana 14

U postupcima ocene ustavnosti i zakonitosti statuta pojedinih opština Ustavni sud je uočio određene probleme u vezi sa uređenjem službene upotrebe jezika i pisama ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 45/91, 53/93, 67/93 i 48/94). Naime, prema odredbi člana 8. Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisama u opštinama u kojima u većem broju žive pripadnici naroda čije je primarno pismo, u skladu s tradicijom tog naroda latinica, u službenoj upotrebi je i latiničko pismo, a službena upotreba latiničkog pisma utvrđuje se statutom opštine.

Međutim, Zakon nije precizirao kriterijume koji kvantitativno određuju koji je to procenat ili "veći broj" pripadnika naroda, čije je primarno pismo latinica, potreban da bi opština u službenu upotrebu uvela i latiničko pismo.

Nepreciznost člana 8. ima za posledicu da jedan broj opština u svom statutu propisuje da je u službenoj upotrebi i latiničko pismo iako na njihovoj teritoriji ne žive u većem broju pripadnici drugih naroda čije je primarno pismo u skladu s tradicijom tog naroda latinica.

Ustavni sud je, razmatrajući pitanje uređivanja službene upotrebe jezika i pisama ocenio da su problemi, jednim delom, rezultat određenih nepreciznosti i nedostataka u samoj zakonskoj regulativi, i da to zahteva da se, izvrše odgovarajuće promene i preciziranja s obzirom da je Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisama donet 27. jula 1991. godine kada je još postojala država SFRJ i kada su sve republike bile federalne jedinice na čijim teritorijama su živeli pripadnici različitih naroda.

Osim toga, u međuvremenu, donet je i Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina ("Službeni list SRJ", broj 41/2002), koji između ostalog uređuje i službenu upotrebu jezika i pisama nacionalnih manjina a koji se prema članu 64. stav 2. Ustavne povelje Državne zajednice Srbija i Crna Gora, primenjuje kao zakon države članice, do donošenja novih propisa od strane države članice, osim zakona za koje skupština države članice odluči da se ne primenjuje.

Ustavni sud, shodno odredbi člana 62. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, obaveštava Narodnu skupštinu Republike Srbije o uočenim problemima ostvarivanja ustavnosti i zakonitosti u oblasti službene upotrebe jezika i pisama i potrebi celovitog uređivanja i ostalih pitanja koja proizlaze iz ovog zakona, radi potpunijeg ostvarivanja ustavnog načela na istovremenu službenu upotrebu, pored srpskog jezika i pisma, i jezika i pisama naroda i narodnosti na područjima na kojima ti narodi i narodnosti žive.

III PREDMETNI REGISTAR

Odrednica	Broj predmeta	Strana
AKTI MINISTARSTAVA I DRUGIH REPUBLICĀKIH ORGANA		
- Pravilnik o naĀinu polaganja vozaĀkog ispita	IY- 124/2002	143
- Pravilnik o poreskom bilansu obveznika poreza na dobit preduzeća	IY- 225/2001	145
- Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Srbije	IY- 251/2002	147
- Pravila o radu biraĀkih odbora	IY - 222/2002	148
- Pravilnik o naĀinu postupanja ovlašćene banke u vršenju konverzije deviznih depozita građana ...	IY - 256/2002	150
- Pravilnik o naknadi za overu potpisa biraĀa	IY - 152/2002 IY - 153/2002	30 32
- Uputstvo o sprovođenju Zakona o izboru predsednika Republike...	IY - 153/2002	32
VLADA		
UREDBE:		
- o posebnoj naknadi za registraciju određenih vozila	IY - 202/2000	119
- o stavljanju na uvid određenih dosijea vođenih o građanima Republike Srbije u Službi državne bezbednosti	IY - 149/2001	122
- o privremenim uslovima prodaje određenih roba	IY - 87/2002	124
- o zaštiti delova preduzeća Āije je sedište na teritoriji bivših republika SFRJ	IY - 167/2001	126
- o visini zarada u javnim preduzećima	IY - 28/2002	129
- o visini naknada za korišćenje podataka premera i katastra i pružanje usluga RepubliĀkog geodetskog zavoda	IY - 140/2002 IY - 204/2001	132 135
- o cenama određenih proizvoda i usluga	IY - 15/2002	138
GRAĐEVINSKO ZEMLJiŠTE		
- osnov za utvrđivanje naknade: zona, poloŹaj, namena i dr.	IY - 250/2001	165
- postavljanje privremenih objekata; uslovljavanje prebivalištem i obavljanjem delatnosti 10 godina	IY - 175/2003	169
- uslovi, postupak i naĀin davanja na privremeno korišćenje; naknada za privremeno korišćenje	IY - 190/2002 IY - 89/2002	171 179

- oslobađanje i olakšice za plaćanje naknade	IY - 130/2002	174
- dodatne naknade za korišćenje građevinskog zemljišta	IY - 196/2002	177

ZAKONI

- Zakon o posebnim uslovima i načinu izmirivanja dospelih obaveza po osnovu javnih prihoda	IY - 200/99	3
- Zakon o sudijama	IY - 90/2002	75
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o sudijama	IY - 122/2002	6
- Zakon o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara	IY - 154/2001	14
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara	IY - 154/2001	14
- Zakon o dopuni Zakona o prekršajima	IY - 264/98	19
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima	IY - 264/98 IY - 271/2002	19 58
- Zakon o izboru narodnih poslanika	IY - 197/2002 IY - 153/2002	23 32
- Zakon o izboru predsednika Republike	IY - 152/2002 IY - 153/2002	31 32
- Zakon o činovima pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova	IY - 5/96	36
- Zakon o univerzitetu	IY - 120/2002	40
- Zakon o javnom tužilaštvu	IY - 179/2002 IY - 192/2002	42 54
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu	IY - 179/2002 IY - 192/2002	42 54
- Zakon o lokalnoj samoupravi	IY - 214/99 IY - 119/2002	46 92
- Zakon o radu	IY - 67/2002 IY - 135/2002 IY - 293/2002 IY - 290/2002	49 50 52 53
- Zakon o društvenoj kontroli cena	IY - 190/2001	59
- Zakon o braku i porodičnim odnosima	IY - 221/2002 IY - 9/2001	61 62

- Zakon o društvenoj brizi o deci	IY - 268/2002	65
- Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom	IY - 57/2002	66
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju	IY - 28/2001 IY - 89/2001	68 70
- Zakon o unutrašnjim poslovima	IY - 111/2001	72
- Zakon o osnovnoj školi	IY - 134/2002	77
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi	IY - 137/2002	78
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o stručnim nazivima	IY - 64/2003	79
- Zakon o porezu na dohodak građana	IY - 137/2001 IY - 79/2002	81 83
- Zakon o porezu na fond zarada	IY - 81/2002	85
- Zakon o porezu na promet	IY - 127/2002	86
- Zakon o porezima na imovinu	IY - 101/2002	88
- Zakon o javnim prihodima i javnim rashodima	IY - 116/2002	91
- Zakon o utvrđivanju određenih nadležnosti autonomne pokrajine	IY - 284/2002	94
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti	IY - 67/2003	96
- Zakon o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana	IY - 48/2001	97
- Zakon o održavanju stambenih zgrada	IY - 205/2002	99
- Zakon o izgradnji objekata	IY - 158/2002	101
- Zakon o planiranju i uređenju prostora i naselja	IY - 157/2002	103
- Zakon o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnosti	IY - 39/2003	105
- Zakon o eksproprijaciji	IY - 71/2002	106
- Zakon o sredstvima u svojini Republike Srbije	IY - 237/2001	108
- Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala (obustava izvršenja)	IY - 166/2003	110

JAVNA PREDUZEĆA

- tarifni sistem za prodaju električne energije	IY - 85/2002	257
- naknade za usluge javnog vodoprivrednog preduzeća	IY - 109/2002	261

KOMUNALNE DELATNOSTI

- naknada neizbežnog gubitka vode na priključcima i instalacijama	IY - 159/2002	191
- blok - tarifa u potrošnji vode	IY - 29/2002 IY - 130/2000	196 199

- poveravanje obavljanja dimničarskih usluga	IY - 110/2002	193
- naknada troškova privremene isporuke toplotne energije	IY - 201/2002	201
- "uslovna površina" stambenih objekata kao merilo naknade za grejanje	IY - 50/2001	205
- zaštitna mera oduzimanja predmeta odnosno - imovinske koristi - ovlašćenja skupštine grada	IY - 288/2002	208
- isključivanje troškova električne energije za rad podstanica iz cene grejanja	IY - 43/2003	210
- Odluka o snabdevanju grada toplotnom energijom - doneta na osnovu predhodnog Ustava	IY - 105/2002	212

LOKALNI JAVNI PRIHODI

- različite takse na firmu: kriterijumi	IY - 283/2002	214
- takse za zabavne igre i igre na sreću	IY - 209/2002	216
- opštinske takse i naknade; nadležnost za utvrđivanje	IY - 159/2002	218

MESNE ZAJEDNICE -SAMODOPRINOS

- poveravanje poslova u vezi samodoprinosu skupštini opštini i dr.	IY - 197/2001	221
- samodoprinosa na primanja po osnovu penzija i invalidnina	IY - 29/2003	223
- izbor članova saveta mesne zajednice	IY - 172/2001	224

OBJAVLJIVANJE I STUPANJE NA SNAGU

- Zakon	IY - 89/2001	72
- opštinska odluka:		
- danom donošenja	IY - 130/2000	200
- narednog dana od dana objavljivanja	IY - 197/2001	222

OPŠTINA I GRAD

- nacionalni sastav i nacionalna zastupljenost u organima	IY - 171/2002	155
- sloboda verovanja i "tekst zakletve"	IY - 171/2002	155
- novčana naknada za zaštitu i unapređenje životne sredine	IY - 41/2002	159
- stanovi solidarnosti - dodela bez konkursa	IY - 46/2001	161
- stanovi solidarnosti - uređivanje	IY - 51/2003	162

POVRATNO DEJSTVO

	IY - 120/2002	40
- Zakon	IY - 192/2002	57
	IY - 89/2001	72

PROCESNE PRETPOSTAVKE

- Pojedinačni kolektivni ugovor- nije objavljen	IY - 17/2002	277
- Odluka o raspisivanju dopunskih izbora za odbornike SO	IY - 74/2003	277
- brisanje preduzeća iz registra čiji je opšti akti osporen	IY - 203/2002	278
- prečišćen tekst	IY - 76/2003	278
- program mera i aktivnosti za utvrđivanje i rešavanje viška zaposlenih	IY - 245/2002	279
- Odluka o raspisivanju izbora za članove saveta mesne zajednice	IY - 260/2001	280
- Rešenje o usklađivanju penzija	IY - 40/2003	280
- Odluka o raspisivanju izbora za predsednika Republike Srbije	IY - 167/2002	281

RADNI ODNOSI

- donošenje pravilnika bez predhodno sprovedenog postupka zaključenja kolektivnog ugovora	IY - 145/2001 IY - 139/2002	231 237
- ovlašćenje funkcionera koji rukovodi državnim organom za donošenje pravilnika	IY - 34/2000	233
- uređivanje kolektivnim ugovorom i drugih prava, osim zakonom propisanih	IY - 148/2001	239

STAMBENI ODNOSI

- obaveza radnika da uplati preduzeću deo cene stana	IY - 2/2001	241
- uslovljavanje nekorišćenjem sredstava zajma u predhodnom periodu	IY - 101/2001	243
- ustupanje stana - obaveza zaključivnja ugovora	IY - 189/2001	247
- propisivanje roka vraćanja zajma	IY - 41/2001	248
- isključivanje iz prava na rešavanje stambene potrebe u narednih 10 godina	IY - 170/2001	252
- utvrđivanje načina dokazivanja o ispunjenosti propisanih kriterijuma	IY - 37/2000	254

SUKOB NADLEŽNOSTI

- povraćaj imovine zemljoradničke zadruge	IY - 105/2001	267
- izvršenje presude opštinskog suda	IY - 71/2003	269
- odlučivanje o zahtevu za predaju u posed nepokretnosti	IY - 274/2002	272

URBANIZAM

- donošenje regulacionog plana kad postoji detaljni urbanistički plan	IY - 193/2001	181
- javna rasprava i obaveza donosioca urbanističkog plana	IY - 183/2001	184
- stavljanje van snage odluke u pripremnoj fazi donošenja planskog akta	IY - 93/2002	187
- ovlašćenje skupštine opštine za donošenje odluke za primenu urbanističkih planova u odnosu na generalni plan	IY - 165/2002	189